ANATOLI RIBAKOV

Stiletul

CUPRINS: PARTEA ÎNTÂI – REVSK

1 O cameră veche de bicicletă.

2 Băieţii de pe străzile Ogorodnaia şi Alexeevskaia…

3 Întâmplări adevărate şi visuri

4 Pedeapsa…

5 Frunzarul…

6 Atacul… 32

7 Mama…

8 Vizite…

9 Cuirasatul „împărăteasa Măria”

10 Plecarea…46

11 La drum cu eşalonul…

12 Căsuţa cantonierului…

13 Bandiţii…

14 Despărţirea…

PARTEA A DOUA – CURTEA DIN ARBAT

15 După un an… |1

16 Raftul cu cărţi. WJ^M. H ¦ 68

18 Borka, poreclit „Gheară”… 75

19 Şurka Vlăjganul... 81

20 Clubul... 85

21 Acrobaţii... 88

22 Cinematograful „ARS”... 91

23 Cercul dramatic... 95

24 Hruba... 100

25 Oameni suspecţi... 105

26 Calea aeriană... 109

27 Taina... 113

28 Scrierea cifrată...”. 117

PARTEA A TREIA – CUNOŞTINŢE NOI

29 Ellen Buş...,.,. 123

30 Cumpărarea celor trebuincioase pentru spectacol... ¦- 126

31 Korovin, micul vagabond... 129

32 Convorbirea cu mama... 131

33. Evantaiul negru... 135

34 Agripina Tihonovna... 138

35 Filin... 141

36 Krasnaia Presnia... Ri”L 144

37 O mică neînţelegere... 149

38 Impresii... 155

39 Pictorii... 159

40 Detectivi cu experienţă... 163

41 Spectacolul... 163

PARTEA A PATRA – DETAŞAMENTUL NR. 17

42 Colţul grupei... 173

43 Pe platou... 176

44 Bicicleta lui Iurka... >. 179

45 Panglica... 181

PARTEA ÎNTÂI.

Revsk.

O cameră veche de bicicletă.

Misa se dădu încetişor jos din pat, se îmbrăcă şi se furişă în cerdac.

Strada largă şi pustie dormita în soarele dimineţii.

Se auzeau doar trâmbiţele cocoşilor, care parcă se chemau unii pe alţii; din când în când câte o tuse ori un mormăit prin somn răzbăteau surd din casă – primele semne de viaţă în liniştea răcoroasă a zorilor.

Misa, care abia putea ţine ochii deschişi, îşi strânse umerii înfrigurat. Aşternutul cald îl trăgea înapoi, dar gândul la praştia cu care se tot fălise în ajun roşcovanul de Ghenka îl trezi de tot.

Păşi cu grijă pe duşumeaua cerdacului, ca să nu facă zgomot, şi se strecură în cămară.

O fâşie îngustă de lumină cădea prin ferestruica din tavan peste bicicleta rezemată de perete – o bicicletă veche, din piese disparate, cu cauciucurile pe jantă, spiţele frânte, ruginite, şi cu lanţul rupt.

Deasupra ei era atârnată o cameră de bicicletă plină cu petice de toate culorile. Misa luă camera, tăie cu briceagul două fâşii înguste, apoi o puse la loc, astfel ca tăieturile să nu se vadă.

Deschise uşa cu băgare de seamă, dând să iasă din cămară, dar în aceeaşi clipă se trase înapoi; în cerdac apăru pe neaşteptate Polevoi, într-un tricou marinăresc, desculţ şi cu părul zbârlit. Băiatul smuci repede uşa, lăsând-o crăpată cât să vadă, şi rămase la pândă.

Polevoi coborî în curte şi se apropie de cuşca părăsită a câinelui. Ajuns acolo se opri o clipă, uitându-se scrutător în toate părţile.

„De ce s-o fi sculat cu noaptea-n cap? Se gândea Misa. Hm, cam ciudată privirea asta a lui…”

Lui Polevoi toţi în spuneau „tovarăşul comisar”.

Fost marinar, umbla şi astăzi în pantaloni negri, largi, şi într-o bluză ce duhnea a tutun. Era un om înalt, spătos, cu părul bălai, cu ochi şireţi şi veseli.

Pe şold i se legăna un nagan ', de care nu se despărţea niciodată. Toţi băieţii din Revsk îl invidiau pe Misa: doar locuia în aceeaşi casă cu Polevoi!

„De ce s-o fi sculat cu noaptea-n cap? Se întrebă pentru a doua oară Misa. Din pricina lui n-o să mai pot ieşi din cămară, asta-i!”

Polevoi, care se aşezase pe un buştean de lingă cuşca câinelui, îşi roti încă o dată privirea cercetătoare prin curte; ochii îi lunecară peste uşa în spatele căreia pândea Misa, apoi peste ferestrele casei.

Nagan – revolver cu butoiaş.

Vârî mina sub' cuşcă şi bijbâi mult timp, pipăind şi vrând parcă să se încredinţeze de ceva, pe urmă se ridică şi se întoarse în casă. Uşa de la odaia lui scârţâi, patul trosni sub greutatea trupului voinic, apoi se făcu linişte.

Misa ardea de nerăbdare să-şi facă praştia, dar…

Ce-a căutat oare Polevoi?

Băiatul se apropie tiptil de cuşca câinelui. Rămase locului, chibzuind.

„Să mă uit? Dacă mă vede cineva?” Se aşează pe buştean şi aruncă o privire spre ferestrele casei. Nu, nu se cuvenea… Să fie atât de curios…

În ciuda acestor gânduri, vârî mina sub cuşcă şi începu să scotocească. Nu putea să fie nimic ascuns acolo. I s-a părut că Polevoi a căutat ceva… Misa scotocea mai departe. Cu siguranţă că nu era nimic ascuns! Bâjbâia mereu, dar nu simţea decât pământul şi lemnul jilav… Deodată dădu cu mâna de o spărtură.

Şi chiar dacă ar fi ceva ascuns, nu era curios să vadă ce-i – voia doar să se convingă. Dădu peste ceva moale la pipăit, parcă o cârpă. Va să zică, nu s-a înşelat. Ce să facă? Să scoată lucrul acela din ascunzătoare? Misa aruncă din nou o privire spre casă; trase mâna încetişor de sub cuşcă şi scoase la iveală un mic sul, înfăşurat într-o cârpă murdară de pământ.

Scutură pământul, desfăcu sulul şi în razele soarelui sclipi tăişul unui pumnal. Un stilet! Asemenea stilete purtau numai ofiţerii de marină. Era fără teacă, cu tăişul în trei muchii. În jurul minerului de os, puţin înnegrit, se încolăcea trupul de bronz al unui şarpe, prin a cărui gură deschisă ieşea o limbă subţire, îndoită în sus.

Un obişnuit stilet de marinar! Atunci, de ce-l ţinea Polevoi ascuns? Ciudat. Foarte ciudat. Misa cercetă iarăşi stiletul, îl

înfăşură în cârpă şi, după ce-1 vârî la loc în ascunzătoare, se întoarse în cerdac.

Porţile începură să se deschidă cu zgomot. Vacile ieşeau agale de prin curţi, dând din coadă, şi se alăturau cirezii care trecea pe stradă. Un băieţaş desculţ, într-un suman zdrenţuit şi lung până-n călcâie, cu o căciulă de oaie pe cap, le mâna din urmă, strigând mereu şi pocnind cu dibăcie din biciul care se târa după el prin colb, ca un şarpe.

Misa sta în cerdac meşterindu-şi praştia, dar stiletul nu-i mai ieşea din minte.

, Un stilet obişnuit; doar şarpele de bronz e mai acătării... De ce-1 ţine ascuns Polevoi?”

Praştia era gata. Ehei, avea să fie de o mie de ori mai bună decât a lui Ghenka! Misa potrivi o pietricică în praştie şi ţinti în vrăbiile care ţopăiau în drum. Nu nimeri... Vrăbiile îşi luară zborul în grădiniţa casei vecine. Vru să mai tragă o dată, dar auzi un zgomot de paşi, zăngănitul uşiţei de la sobă şi apa plescăind în ciubăr; ascunse praştia în sân şi intră în bucătărie.

Bunica tocmai aşeza pe laviţă nişte panere cu vişine. Purta rochia ei de fiece zi, nu tocmai curată şi cu buzunarul umflat de mulţimea cheilor prinse în şirag. Faţa bunicăi era brăzdată de cute adânci şi umbrită de griji. Ochii ei mici, cu vederea slăbită de bătrâneţe, priveau cruciş.

— Unde te bagi? Ei, tu! Strigă ea, văzându-1 pe Misa cu mâna în paner. Auzi ce-i trece prin cap, să se repeadă la vişine cu mâinile murdare!

— Vreau să mănânc! Ori nu te-nduri de vişine?

Bombăni Misa.

— Ai timp! Du-te întâi şi te spală.

Misa se apropie de lavoar, îşi udă puţin palmele, Îşi atinse doar vârful nasului, se şterse în fugă cu prosopul şi trecu în sufragerie.

Bunicul stătea ca totdeauna în capul mesei lungi, acoperită cu o muşama cafenie înfloratã. Bătrânel, cărunt, cu o bărbuţă rară şi cu mustăţi roşcate, priza tacticos tabac cu degetul cel mare şi strănuta într-o batistă galbenă. Ochii lui vioi, în jurul cărora se adunau încreţituri caraghioase şi pline de bunătate ca nişte raze, priveau zâmbitori. Surtucu-i răspândea un miros dulce şi plăcut, pe care băiatul îl ştia atât de bine.

Încă nu începuseră să mănânce. In aşteptare, Misa acoperi un trandafir pictat pe muşama cu farfuria din faţa lui şi începu să cercuiască farfuria şi trandafirul cu furculiţa.

O zgârietură adâncă apăru pe muşama.

— Respectele mele, Mihail Grigorievici! Auzi Misa glasul vesel al lui Polevoi, care se ivise în prag cu un prosop petrecut în jurul mijlocului, în chip de brâu.

— Bună dimineaţa, Serghei Ivanâci! Răspunse Misa şi îl privi cu o licărire şireată în ochi. Polevoi nu s-ar fi gândit nici în ruptul capului că el ştie ceva despre stilet!

Bunica intră cu samovarul, iar băiatul acoperi repede cu coatele zgârietură de pe muşama.

— Unde-i Simion? Întrebă bunicul.

— S-a dus în cămară, răspunse bunica. Azi i s-a năzărit cu noaptea-n cap să-şi repare bicicleta.

Misa tresări. Trase coatele de pe muşama, uitând de zgârietură. Să repare bicicleta?! A naibii treabă!

Toată vara, unchiul Senea nu s-a atins de bicicletă, şi tocmai azi, parcă dinadins, s-a apucat de ea! O să vadă camera tăiată şi, gata răfuiala!

Ce mai pisălog şi unchiul Senea! Bunica l-ar fi certat puţin, şi atât. Ei, dar unchiul Senea va strâmba din buze, apoi va începe să turuie de parcă ar spune o lecţie! In asemenea împrejurări se uită mereu într-o parte, îşi tot scoate şi-şi pune ochelarii pe nas şi se tot trage de nasturii auriţi de la vestonul lui studenţesc. Dar el nu-i nici un fel de student! L-au dat afară de mult de la universitate – pentru „dezordine”. Hm, ce fel de dezordine putea sa facă unchiul Senea, el, care e întotdeauna aşa de ordonat?... Faţa lui palidă, umbrită de o mustăcioară, e mereu serioasă. La masă are obiceiul să citească, tot stă cu ochii în carte, nici când duce lingura la gură nu-şi lasă năravul.

Din cămară se auzi zăngănind bicicleta. Misa tresări din nou. Când unchiul Senea apăru în uşă, cu camera tăiată în rnână, băiatul sări în picioare, trântind scaunul la pământ şi o zbughi afară.

Băieţii de pe străzile Ogorodnaia şi Alexeevskaia Misa străbătu glonţ curtea şi sări gardul în strada Ogorodnaia, din spatele casei lor. Până la ulicioara care dădea în strada Alexeevskaia nu erau mai mult de o sută de paşi. Dar băieţii de pe Ogorodnaia – vrăjmaşi neîmpăcaţi ai celor de pe Alexeevskaia -

Ii şi zăriră. Alergară buluc, din toate părţile, strigând şi chiuind la gândul răfuielii cu unul de pe Alexeevskaia, şi mai ales cu cel venit de la Moscova.

Într-o clipă, Misa se caţără înapoi, încalecă muchea gardului şi pufni:

— Ei, ce, m-aţi prins! Sperietori de ciori ce sunteţi!

Porecla asta era cea mai mare ocară cu putinţă pentru băieţii de pe Ogorodnaia.

O grindină de pietre zbură spre Misa. El îşi dădu drumul în curte. Se trezi cu un cucui în frunte.

Pietrele zburau mai departe pe deasupra gardului, căzând foarte aproape de casă. Bunica ieşi pe neaşteptate în cerdac, se uită cu

ochii ei miopi în jur, apoi se întoarse cu faţa spre casă şi ' emă pe cineva – pesemne pe unchiul Senea…

— Staţi, fraţilor! Ascultaţi vă spun! Ţipă Misa lipindu-se de gard.

— Ce-i? Se auzi un glas de dincolo.

— Nu mai daţi cu pietre!

Se caţără din nou pe gard, se uită cu teamă la mâinile băieţilor şi zise:

— Ce săriţi toţi pe unul singur? Hai la trântă, da' cinstit: unul contra unul.

— Hai! Strigă Petka Petuh, un băietan voinic, de vreo cincisprezece ani, scoţându-şi la iuţeală haina peticită şi sumecându-şi vitejeşte mânecile cămăşii.

— Cu o condiţie, adăugă Misa. Al treilea nu se amestecă I

— Bine, bine, dă-te jos…!

Unchiul Senea ieşise în cerdac şi acum se afla lângă bunica.

Misa sări în stradă şi Petuh, care era aproape de două ori mai voinic, păşi îndată spre el.

— Ce-i asta! Zise Misa, împungând cu degetul în catarama curelei lui Petka.

Potrivit regulei, în timpul luptei nu trebuia să ai asupra ta nimic de metal, şi Petuh fu nevoit să-şi scoată cureaua. Purta pantalonii lui tată-său, care îi cădeau mereu în vine, de largi ce erau. Băiatul şi-i săltă cu o mână, apoi şi-i prinse cu un capăt de sfoară, pe care i-o întinse cineva. În acest timp Misa începuse să dea la o parte pe ceilalţi, spunând: „Loc, fă loc!” Şi deodată, împingând mai tare pe unul, o rupse la fugă.

Băieţii de pe Ogorodnaia se aruncară cu strigăte şi fluierături pe urma lui. Petuh, stânjenit de pantalonii cei largi, venea în coadă şi aproape plângea de necaz.

Misa fugea de-i scăpărau călcâiele. Auzea desluşit tropăitul, gâfâitul şi strigătele urmăritorilor. Iată cotitura. O ulicioară scurtă... Intră ca un bolid pe strada lui. Cei de pe Alexeevskaia îi săriră îndată în ajutor, iar băieţii de pe Ogorodnaia făcură cale întoarsă, neîncumetându-se să primească lupta.

— De unde vii? Întrebă roşcovanul de Ghenka.

Misa îşi trase răsuflarea, îşi roti privirea asupra tuturor, apoi zise cu nepăsare: HS Am fost pe Ogorodnaia. M-am bătut cu Petuh.

Cinstit. Dar când am început să-1 răzbesc, au sărit cu toţii pe mine.

— Te-ai bătut tu cu Petuh? Făcu Ghenka, neîncrezător.

— Da' cine crezi? Nu cumva tu! E voinic, n-am ce zice. Ia uită-te ce felinar mi-a atârnat! Şi Misa îşi pipăi cucuiul din frunte.

Toţi se uitară plini de respect la acest semn al vitejiei sale.

— Da' şi eu i-am dat, să mă ţină minte! Pe deasupra i-am luat şi praştia, urmă Misa, şi scoase din sân praştia întocmită din cele două fâşii de gumă roşie. Asta-i mai bună ca a ta!

O ascunse îndată, se uită dispreţuitor la fetiţele care se jucau în nisip, câţiva paşi mai departe, apoi îl întrebă batjocoritor pe Ghenka:

— Da' tu ce faci aici? Te joci „de-a v-aţi ascunselea”, „Alabala portocala, cioc, boc, treci la loc...”

— Da' de unde! Zise Ghenka, scuturându-şi chica roşcată, dar în aceeaşi clipă se înroşi la faţă şi spuse repede: Hai, „de-a bricegele”!

— Pe cinci „fierbinţi-unsuroase”.

— Fie!

Trecură amândoi pe trotuarul podit şi începură să împlânte pe rând bricegele în scândură: le dădeau drumul de sus, le aruncau din palmă, le azvârleau de vârf, apoi peste umăr şi soldăţeşte…

Misa făcu primul cele zece figuri ale jocului; Ghenka îi întinse palma, iar învingătorul, fără grabă, cu un surâs răutăcios pe buze, ridică în aer două degete umezite cu salivă; clipele astea i se păreau nesfârşite lui Ghenka.

— Unsoarea s-a uscat! Zise Misa lăsând mâna şi-şi udă din nou degetele cu salivă.

Asta se repetă înaintea fiecărei lovituri; în sfârşit, Misa lipi pe palma lui Ghenka şi ultima din cele cinci „fierbinţi”. Acesta sufla de zor în mâna învineţită, căutând să-şi ascundă lacrimile.

Soarele se ridica tot mai sus. Umbrele se scurtau, lipindu-se de gardurile grădinilor. Strada dormita Istovită de arşiţă. Zăduf… Era straşnic să te scalzi pe o vreme ca asta…

Băieţii o porniră spre râul Desna.

Drumul îngust, cu făgaşuri învârtoşate, şerpuia prin câmpie. Lanurile gata să dea în pârg ba coborau povârnişurile domoale, ba suiau dâmburi scunde, unduindu-se spre zare ca o apă liniştită, verzui-surie, care purta parcă pe faţa ei colibele, lozniţele singuratice, gardurile de nuiele părăginite şi luntrile norilor ce te-mbiau la visare.

Griul înalt sta nemişcat. Băieţii rupeau spice şi mestecau boabele, scuipând apăsat cojile care se lipeau de cerul gurii. Zgomote nedesluşite se auzeau pe întinderea lanului. Din când în când, păsări speriate ţâşneau chiar de sub picioarele copiilor.

Când ajunseră la râu, băieţii se dezbrăcară pe malul nisipos şi se zvârliră în apă, împroşcând stropi mari.

Înotară, se cufundară, se zbenguiră în fel şi chip, săriră de pe un podeţ şubred de lemn, apoi ieşiră pe mal şi se îngropară în nisipul fierbinte.

— Spune, Misa, la Moscova este vreun râu? Întrebă Ghenka.

— Sigur să este. Râul Moscova. Ţi-am mai spus de-o mie de ori.

— Şi curge chiar prin oraş?

— Da. Chiar prin oraş.

— Şi cum se scaldă oamenii în el?

— Foarte simplu: în chiloţi. Fără chiloţi te alungă de la o poştă. Râul e păzit de miliţia călare.

Ghenka zâmbi neîncrezător.

S Ce tot îţi dai aere? Se supără Misa. Afară de Revskul tău, n-ai văzut nimic şi-ţi mai vine să râzi!

Tăcu o vreme, apoi, uitându-se la nişte cai care se apropiau de râu, Întrebă:

— Spune-mi, ştii care-i cel mai mic oal din lume?

— Mânzul, răspunse Ghenka, fără să stea pe gânduri.

— Habar n-ai! Cel mai mic cal este poneiul. Cei englezeşti sunt de mărimea unui câine, iar cei japonezi abia cit o pisică.

— Minţi!

— Eu mint? Dac-ai fi fost măcar o dată la circ, n-ai mai fi vorbit aşa. Dar n-ai fost! Spune drept: ai fost? Poftim... Şi mai spui că mint...!

Ghenka tăcu o clipă, apoi zise:

— Un cal ca ăsta nu face două parale. Nu-i bun pentru cavalerie şi nici altundeva...

— Ce amesteci aici cavaleria? Crezi că războiul se face numai cu cai? Dacă vrei să ştii, un marinar poate să doboare singur trei cavalerişti!

— Nu zic nimic de marinari, dar fără cavalerie nu se poate, spuse Ghenka. Uite, banda lui Nikitski e toată călare.

— Banda lui Nikitski, mare scofală! Se strâmbă Misa dispreţuitor. Azi-mâinc, Polevoi o să-1 prindă pe Nikitski.

— Nu-i chiar aşa uşor cum crezi. E un an de când ti tot prind, şi n-au pus încă mina pe el.

— O să-1 prindă! Zise Misa cu convingere.

— Ţie ţi-e uşor să vorbeşti! Spuse Ghenka, ridicând capul. Nikitski ăsta în fiecare zi deraiază trenuri.

Tata aproape că se teme să mai plece pe locomotivă.

— Nu-i nimic. Au să-1 prindă.

Misa căscă, se îngropa mai adânc în nisip şi aţipi.

Somnul îl prinse şi pe Ghenka. Moleşiţi de căldură, băieţilor le era lene să se mai ciorovăiască.

Soarele frigea; stepa tăcută şi arsă luneca leneş spre orizont, ferindu-se parcă din calea lui dogoritoare.

Înttmplâri adevărate şi visuri Ghenka, înfometat, plecă acasă degrabă să mănânce. Misa se duse în piaţa plină de larmă şi de lume, unde hoinări mult timp.

Peste tot vedeai căruţe cu castraveţi sau pătlăgele roşii, coşuri cu poame. Purceii guiţau de-ţi luau auzul.

Gâştele băteau din aripile lor albe. Boii rumegau, lăsând să se prelingă la pământ fire lungi şi lipicioase de bale.

Tot hoinărind prin piaţă, Misa îşi aduse aminte de pâinea acră de la Moscova şi de laptele apos, pe care îl căpăta în schimbul cojilor de cartofi. Şi totuşi, tânjea după Moscova, cu tramvaiele şi cu luminile ei palide.

După un timp, băiatul se opri în faţa unui invalid.

Acesta rostogolea pe o măsuţă trei bile mici: una roşie, una albă şi una neagră, acoperind una din ele cu un degetar. Cine ghicea culoarea bilei acoperite, câştiga. Nimeni însă nu izbutea să ghicească.

— Ehei, frăţiorilor, spunea invalidul jucătorilor păcăliţi, dacă fiecare dintre voi ar câştiga, mi-aş pierde şi piciorul ăstălalt. Ce naiba!

Misa, care stătea acolo şi căsca gura, simţi deodată o mână pe umăr. Se întoarse şi se pomeni faţă în faţă cu bunica.

— Unde mi-ai umblat toată ziua? Se burzului ea, fără să-i slăbească umărul din strânsoare.

— M-am scăldat! Bombăni Misa.

— M-am scăldat!” repetă bunica. S-a scăldat...

Las' că vorbim noi acasă.

Ii puse în mână un coş plin de târguieli şi porniră amândoi spre casă.

Bunica mergea fără să scoată o vorbă. Rochia ei mirosea a ceapă, a usturoi şi a untură încinsă, aşa cum miroase la bucătărie.

„Ce-au să-mi facă?” se gândea Misa. Mda, nu-i a bună ce-1 paşte. Bunica şi unchiul Senea sunt împotriva lui; numai bunicul şi Polevoi îi ţin parte.

Dacă Polevoi nu era acasă? Rămânea bunicul singur.

Şi dacă bunicul dormea? N-o să mai fie nimeni care să-i ţină parte, iar bunica şi unchiul Senea au să-şi verse în voie mânia. Au să-1 certe pe rând: când îl va certa unchiul Senea, bunica se va odihni; când îl va certa bunica, se va odihni unchiul Senea.

Şi câte n-au să spună! Că este prost crescut, că nu va fi nimic de capul lui, că e ruşinea familiei, că îi amărăşte zilele mame-si, pe care, dacă n-a băgat-o încă în mormânt, are să o facă foarte curând (mamă-sa era însă la Moscova şi el n-o văzuse de două luni încheiate), că-i de mirare cum de-1 mai rabdă pământul. Şi aşa la nesfâşit...

Când ajunseră acasă, Misa lăsă coşul în bucătărie şi deschise uşa sufrageriei. Bunicul stătea la fereastră. Unchiul Senea, întins pe canapea, fuma o ţigară şi discuta politică. Nici nu se uitară la Misa. Asta tntr-adins! Îl socoteau un om de nimic, la care nici nu merită să te uiţi... Şi o făceau anume ca să-1 chi nuiască. Mă rog, cu atât mai bine! Până o începe să-i STILETUL certe unchiul Senea, te pomeneşti că vine şi Polevoi.

Misa se aşeză pe un scaun şi ciuli urechea la ce vorbeau.

Era limpede!... Unchiul Senea răspândea zvonuri alarmiste! Cică Mahno a ocupat câteva oraşe, iar Antonov s-a apropiat de Tambov... Ca să vezi! Unchiul Senea răspândise şi anul trecut asemenea zvonuri; ba că polonezii au ocupat Kievul, ba că Vranghel a pătruns în Donbas... Ei, şi? Armata Roşie i-a nimicit pe toţi!

Înaintea lor au avut aceeaşi soartă Denikin, Kolceak, ludenici şi alţi generali albi. Le-a venit de hac Armata Roşie. Ceştilalţi o să păţească la fel.

De la Mahno şi Antonov, unchiul Senea trecu la Nikitski.

— Despre el nu se poate spune că-i un bandit, rosti el, descheindu-şi gulerul vestonului studenţesc.

Aud chiar că e om cu caste, fost ofiţer de marină.

De fapt, noi avem un război de partizani, cu aceleaşi legi pentru amândouă părţile...

Nikitski nu-i bandit...?! Misa simţea că se sufocă de indignare. Nikitski aprinde satele, omoară pe comunişti, pe comsomolişti, pe muncitori... Şi auzi, nu-i bandit! Ţi-e şi silă să asculţi ce îndrugă unchiul Senea!

Într-un târziu apăru şi Polevoi. Acum a scăpat!

Răfuiala se amâna pe mâine.

Polevoi îşi scoase haina şi bocancii, se spălă, apoi se aşezară cu toţii la masă. Polevoi râdea cu hohote, ii spunea bunicului: „tătucă", bunicăi: „mămucă" şi-i făcea cu ochiul lui Misa, căruia i se adresa numai şi numai cu Mihail Grigorievici. CSnd sfârşiră Cina, ieşiră amândoi şi se aşezară pe treptele cerdacului.

Seara cobora încet, răcoroasă. Undeva departe se auzeau fete cântând; prin grădinile de zarzavat, câinii lătrau fără încetare.

Polevoi, care trăgea cu sete dintr-o ţigară, povestea despre călătorii depărtate şi despre revolte marinăreşti, despre cuirasate şi submarine, despre Ivan Poddubnâi şi alţi luptători vestiţi, care purtau tricouri negre, roşii şi verzi, despre atleţi neînchipuit de puternici, în stare să ridice dintr-o dată câte trei cai cu căruţe cu tot, ba şi cu câte zece oameni în fiecare.

Misa asculta uimit. Luminiţe roşietice clipeau sfios în şirul întunecat al căsuţelor de lemn, ale căror umbre se lipeau parcă înfricoşate de ealdarâmul străzii tăcute.

Polevoi îi mai povesti despx-e cuirasatul „împărăteasa Măria", pe care slujise în timpul războiului mondial – un vapor mare, cel mai puternic vas blindat de linie din flota Mării Negre. Lansat la apă în iunie 1915, se scufundase din pricina unei explozii în rada portului Sevastopol, la o jumătate de milă de ţărm, în octombrie 1916.

— A fost o întâmplare misterioasă, spunea Polevoi.

Nici tu mină, nici tu torpilă: a explodat aşa, din senin. Întâi a sărit în aer depozitul de pulbere din primul bastion, unde erau vreo 3 000 puduri de pulbere.

Şi pe urmă, exploziile s-au ţinut lanţ... După un ceas, vasul se scufundase. Din oamenii echipajului au scăpat mai puţin de jumătate, aproape toţi schilodiţi şi plini de arsuri.

— Şi nu s-a descoperit cine-i vinovat de explozie?

Întrebă Misa.

Polevoi ridică din umerii lui voinici şi zise:

— Eh, au scormonit multă vreme afacerea asta, dar tot nu i-au dat de capăt. Pe urmă a izbucnit revoluţia... Pe amiralii ţarişti trebuia să-i fi întrebat.

— Serghei Ivanâci, vorbi Misa pe neaşteptate, cine-i mai mare: ţarul sau regele? ¦<*

— Hm!... Tot un drac! Făcu Polevoi, aruncând un scuipat înnegrit de fum.

— Dar în alte părţi mai sunt ţari?

— Mai sunt, pe-alocuri.

„. Să-1 întreb de stilet! Se gândi Misa. Nu, nu, are să creadă că l-am urmărit...”

Plecară la culcare. Bunica cercetă casa, închise obloanele şi trase cu zgomot zăvoarele. Apoi stinse lampa de gaz, atârnată în sufragerie de tavan. Fluturii şi toate gângăniile nopţii, care roiau în jurul ei, dispărură în întuneric.

Misa nu putu să adoarmă multă vreme.

Prin crăpăturile obloanelor, luna îşi furişa un mănunchi de raze palide. În bucătărie, după sobă, începu să ţârâie un greier.

În casa lor de la Moscova nu se auzea nici un greier. Şi ce-ar căuta un greier într-o casă mare, plină de zgomot, unde oamenii umblă toată noaptea şi unde toată noaptea se trântesc uşile şi ţăcănesc comutatoarele?! Numai aici, în casa liniştită a bunicului, când era singur noaptea în odaia lui şi se lăsa în voia visurilor, putea să asculte ţârâitul unui greier.

Ce bine ar fi dacă Polevoi i-ar da lui stiletul! Ar fi şi el înarmat, nu ca acum. Timpurile sunt atât de tulburi… E război civil. Bande de albi umblă în voie Prin satele ucrainiene, iar prin oraşe auzi adesea cum şuieră gloanţele. Pe străzi circulă toată noaptea patrule. Dar puştile lor nu sunt încărcate. Nişte vechituri, cu cocoşul ruginit.

Misa visa la timpul când va fi înalt şi puternic, va purta pantaloni marinăreşti, bufanţi; ba nu, mai bine moletiere frumoase, soldăţeşti, kaki. Va avea puşcă, grenade, o bandă plină cu cartuşe petrecută peste umăr, şi un centiron scârţâitor de piele, de care-şi va atârna naganul.

Va avea şi un cal, negru ca pana corbului, cu picioarele subţiri, gâtul scurt, ochii ageri, crupă puternică şi lucioasă.

Şi el, Misa, îl va prinde pe Nikitski şi-i va nimici întreaga bandă. Pe urmă va pleca cu Polevoi pe front, vor lupta vitejeşte amândoi, iar el îl va scăpa pe Polevoi din mâinile duşmanului, printr-o faptă eroică. La urmă, el va fi ucis şi Polevoi va rămâne singur, îndurerat pentru totdeauna de această pierdere, căci un băiat ca el nu va mai putea întâlni niciodată în viaţă…

Deodată, o mogâldeaţă neagră şi tăcută îi amestecă gândurile – aşa cum amesteci o pereche de cărţi de joc – şi totul se învălmăşi şi se risipi ca un fum.

Misa adormise.

Pedeapsa Ce mai vorbă, numai unchiul Senea a putut să născocească pedeapsa asta! Cine altul mai era în stare de aşa ceva? Şi culmea, bunicul ţinea cu unchiul Senea!

Dimineaţa, la ceai, bunicul îl privi lung pe Misa:

— Ieri ai alergat destul. Foarte bine, ţi-ajunge pentru o săptămână. Azi stai acasă – nu pleci nicăieri.

Să stai în casă toată ziua! Şi tocmai azi, duminică!

Azi băieţii aveau să se ducă în pădure şi poate că au să treacă spre ostrov cu luntrea, iar el...

Misa se strâmbă de ciudă şi vârî nasul în farfurie.

— Ce te-ai îmbufnat aşa ca şoarecele în faţa arpacaşului? Zise bunica. Numai de năzbâtii te ţii...

— Dă-i pace, îi tăie vorba bunicul, ridicându-se de la masă. Şi-a primit porţia, i-ajunge!

Misa umbla posomorit prin toate odăile. Ce casă plicticoasă!

Pe pereţii întunecaţi ai sufrageriei, daţi în ulei, cu vopseaua crăpată pe alocuri, era pictată o mare albastră, care-şi tălăzuia valurile sub aripile deschise ale unui pescăruş uriaş; apoi, câţiva cerbi, cu coarne bogate, privind dintre nişte brazi drepţi ca lumânarea; mai mulţi cocostârci stând într-un picior şi câţiva vânători bărboşi umblând prin baltă, în cizme cu carâmbi înalţi, cu arme, patrontaşe şi pene la pălărie, însoţiţi de ogari isteţi, care adulmecau vânatul.

Deasupra divanului atârna o fotografie din tinereţe a bunicăi şi a bunicului. Bunicul avea mustăţi stufoase şi un guler tare, înalt, cu colţurile răsfrânte, în care parcă-şi sprijinea bărbia. Bunica era într-o rochie neagră, închisă la gât şi purta un medalion cu lănţişor lung. Avea părul strâns într-un coc înalt, oare ajungea până la rama tabloului.

În cele din urmă, Misa ieşi în curte.

Doi oameni tăiau lemne cu joagărul. Lama lată de oţel zumzăia vesel: „Dzin-dzin, dzin-dzin”, iar pământul din jurul caprei era acoperit de rumeguş galben.

Băiatul se aşează pe buşteanul de lingă cuşcă şi cată la tăietorii de lemne: unul era mai vârstnic, cam de vreo patruzeci de ani, de statură mijlocie, îndesat şi negricios; o şuviţă din părul cârlionţat îi cădea pe fruntea asudată. Celălalt, un flăcău bălan, pistruiat, cu sprâncenele decolorate de soare, păr.1 -iu şi stângaci.

Pe furiş, căutând să nu le atragă atenţia, Misa vM mina sub cuşcă şi pipăi sulul cu stiletul. Oare să-1 scoată? Se uită la tăietori cu coada ochiului. Aceştia lăsaseră lucrul şi acum şedeau pe câte un lemn; cel vârstnic îşi răsuci cu îndemânare o ţigară groasă, pe care o aprinse şi începu să fumeze cu lăcomie; cel tânăr aţipi, dar după un timp deschise ochii şi căscă.

— Mi-e somn! Zise el.

— Ţie când ţi-e somn, dormi şi dacă pui capul pe-o piatră! Răspunse cel vârstnic.

Tăcură amândoi.

În curte nu se auzeau decât ciocurile găinilor răpăind în teica din care beau apă, ridicând caraghios spre cer capetele lor împodobite cu creste mici, sângerii...

Tăietorii se ridicară şi se apucară să spargă lemnele. In acest timp, Misa scoase pe furiş sulul cu stiletul; desfăcu învelitoarea de cârpă şi, privind lama cu luare-aminte, desluşi un lup gravat pe o muchie.

Răsuci pumnalul: pe cealaltă muchie era gravat un scorpion, iar pe cea de a treia – un crin.

Lup, scorpion şi crin. Ce-or fi însemnând?

Deodată, ascunse stiletul la piept, tresărind: lângă el căzuse o scurtătură de lemn.

— Pleacă, puştiule, o să te lovească! Zise tăietorul cel negricios.

— Nu-i nici un puşti p-aci!

— Măăă, da' isteţ te mai arăţi! Râse negriciosul. Al cui eşti? Nu cumva eşti băiatul comisarului?

— Care comisar?

— Ei, al lui Polevoi, zise negriciosul şi privi spre casă.

— Nu, răspunse Misa. Polevoi stă la noi.

— Acuma-i acasă? Şi negriciosul lăsă toporul, cercetându-1 pătrunzător.

— Nu. Da' trebuie să vie la masă. Aveţi vreo treabă cu el?

— Nu... Am întrebat şi eu aşa.

Tăietorii sfârşiră lucrul. Bunica le aduse pe o farfurie nişte pâine, slănină şi un şip cu Votcă. Băură amândoi – bălanul în tăcere, negriciosul zicând: „Doamne ajută!" Plescăind din buze, se grăbi să rupă o bucată de pâine, pe care o mestecă cu poftă.

— Eh, că bună mai e! Vorbi el, icnind apăsat ca să se dreagă de arsura băuturii, şi-i făcu lui Misa cu ochiul.

Mânoau fără grabă, tăind slănina cu grijă în bucăţi mici şi ronţăind cu poftă şoriciul. Când sfârşiră, băură câte un urcior cu apă şi plecară.

Bunica însă nu se urni din loc. Se apucă să aşeze pirostriile, aduse vreascuri, aprinse focul şi rândui împrejur câteva cărămizi ca să-1 apere de vânt. Pe urmă puse la foc tingirea de aramă, cea cu coadă lungă. Fierbea dulceaţă – asta însemna că nu avea să plece curând. Ce să facă cu stiletul? In cele din urmă, Misa îl ascunse în mânecă, se ridică şi se îndrepta spre casă. Când ajunse în dreptul bunicăi, ea bombăni:

— Vezi să nu faci gălăgie, că doarme bunicul.

— O să umblu încet! Făgădui Misa.

Băiatul se duse în odaia lui şi ascunse stiletul sub sulul divanului. Cum o să plece bunica din curte, el o să pună stiletul la loc, în ascunzătoare. In cel mai rău caz, o să facă asta deseară, când se va întuneca.

În casă era linişte. Se auzea doar tic-tac-ul pendulei şi bâzâitul unei muşte care se tot izbea de geam.

Ce să mai facă?

Se apropie de uşa de la odaia unchiului Senea şi ascultă. Din încăpere se auzea o tuse şi, în răstimpuri, câte un fâşâit uşor. Deschise uşa şi intră.

— Unchiule Senea, întrebă el, de ce poartă marinarii stilete?

Unchiul Senea, tolănit pe un pat îngust, citea. Îl privi pe deasupra ochelarilor şi răspunse nedumerit:

— Ce marinari? Ce stilete?

— Cum unchiule? Doar numai marinarii poartă stilete. De ce or fi purtând ei stilete? Şi Misa se aşează pe un scaun, hotărât să nu se mişte de aici până la prinz.

— Nu ştiu, răspunse nerăbdător unchiul Senea.

Aşa e uniforma lor. Asta-i tot ce-ai vrut să ştii?

Întrebarea îi dădea să înţeleagă că trebuie să se cărăbănească, dar băiatul stărui rugător:

— Mai lasă-mă la matale. Nu fac gălăgie.

— Fie, numai să-mi dai pace! Şi unchiul Senea se cufundă din nou în cartea lui. Misa rămase cuminte pe scaun, cu mâinile sub el.

Odaia unchiului Senea era mică – nu avea decât un pat, un dulap pentru cărţi şi o masă de scris, pe Care se afla o călimară în formă de pistol. Când apăsai pe trăgaci, capacul sărea în sus.

Straşnic ar fi să aibă şi el o călimară ca asta! Ce l-ar mai invidia băieţii la şcoală!

Pe pereţi, de jur împrejur, atârnau tablouri şi portrete. Uite portretul lui Nekrasov. La şcoală, Şurka Vlăjganul recita pe Nekrasov de câte ori avea vreo serbare; ieşea pe scenă şi începea: „Cui i-e bine în Rusia, poezie de Nekrasov”. Parcă nu se ştia şi fără să mai spună el că poezia asta e scrisă de Nekrasov!

Tare închipuit mai era şi Şurka ăsta!

Alături de portretul lui Nekrasov se afla un tablou: „Pe neaşteptate”. Un deportat s-a întors pe neaşteptate acasă la el. Toţi sunt buimăciţi. Fetiţa lui îl priveşte mirată, se vede că şi-a uitat tatăl. Tatăl lui Misa însă nu se va mai întoarce. A pierit în deportare pe vremea ţarului. Misa nu-1 mai ţinea minte.

Câte cărţi avea unchiul Senea! In dulap, deasupra dulapului, sub pat, pe masă... Lui Misa nu-i dădea însă niciuna să citească. Parcă el n-ar şti cum se umblă cu cărţile. Acasă, la Moscova, avea doar o bibliotecă proprie. Numai „Lumea aventurilor” singură cât valora!

Unchiul Senea îşi vedea mai departe de citit, fără să-1 bage în seamă. Iar când băiatul plecă, nici măcar nu ridică ochii de pe carte.

Ce plictiseală! De-ar veni odată ceasul prânzului sau de-ar fi gata mai repede dulceaţa! Spuma, ce mai vorbă, era partea lui... Misa se apropie de fereastră.

O muscă mare, verde, cu aripioarele cenuşii, aci se plimba liniştită, aci bâzâia puternic, lovindu-se de geam. Da, straşnică idee! O să-şi încerce voinţa: o să se uite la muscă, silindu-se să nu se atingă de ea.

Un timp nu-şi luă ochii de la muscă. Tare mai bâziia! Te pomeneşti că-1 trezeşte pe bunicul! Nu!

O prinde şi o aruncă el afară, fără să-i facă nici un rău.

Să prinzi o muscă pe geam e un fleac. Pac! Şi gata. Misa ţinea musca în pumn. Apoi, desfăcând încetişor degetele, o apucă de aripioare. Musca se zbătea, încercând să scape. Nu! N-ai să fugi!

Băiatul deschise fereastra şi rămase pe gânduri. E păcat să dai drumul unei muşte. La ce bun ai mai prins-o? Pe urmă se ştie că muştele răspândesc tot felul de microbi... Stătea pe gânduri: să-i dea drumul, sau s-o omoare? Deodată simţi că cineva îl priveşte. Se uită în stradă: în faţa ferestrei sta Ghenka, zâmbind.

— Noroc, Misa!

— Noroc, răspunse Misa cu grijă.

— Multe muşte ai prins azi?

— Ce te priveşte pe tine?

— Nu vii afară?

— N-am chef.

— Aiurea... Nu te lasă.

— Multe mai ştii tu, mă! Dacă vreau, ies îndată.

— Hai să te vedem.

— N-am chef, ţi-am mai spus.

— N-ai chef! Râse Ghenka. Zi mai bine că n-ai voie.

— N-am voie?

— Nu, n-ai voie!

— Ei, dacă-i aşa!... Şi Misa încalecă pervazul şi sări într-o clipa In stradă, lingă Ghenka. Ce mai spui acum?

Ghenka nu apucă să răspundă.

— Misa, vino acasă! Numaideclt! Strigă bunică-sa, care se ivise pe neaşteptate la fereastră.

— S-o ştergem! Şopti Misa.

Băieţii o rupseră la fugă. Străbătură o curte de trecere şi intrară în grădină la Ghenka, ascunzându-se în frunzar.

Frunzarul Frunzarul lui Ghenka era întocmit dintr-o podină, între trei copaci, la aproape doi stânjeni înălţime şi acoperit cu frunziş bogat. De jos, de la pământ, nici nu-1 băgai de seamă, dar din el se vedea întreg orăşelul, gara, râul Desna, precum şi drumul spre satul Nosovka. Aici era răcoare şi mirosea a pin; frunzele tremurau sub soarele viu de iulie, ce cobora spre asfinţit.

— Acuma, cum te mai duci acasă? Întrebă Ghenka. Ai s-o păţeşti cu bunică-ta.

— Nu mai mă duc acasă! Spuse Misa.

— Cum aşa?

— Foarte simplu. Ce să caut acasă? Mâine, Polevoi pleacă cu un detaşament să nimicească banda lui Nikitski şi mă ia şi pe mine. Trebuie să le vină de hac bandiţilor!

— Ce-o să fii tu în detaşament? Ajutor de băgător de seamă? Şi Ghenka râse cu hohote.

— Râzi, râzi, mormăi Misa liniştit. Polevoi mă ia cu el ca să mă trimită în recunoaştere. In război, numai băieţii sunt cercetaşi. Polevoi mi-a poruncit să mai aleg câţiva, dar... Misa se uită compătimitor la Ghenka – n-am găsit niciunul potrivit. Se vede că va trebui să mă duc singur... Sfârşi el oftând.

Ghenka cată la Misa cu o rugăminte mută în ochi.

— Ei bine, făcu Misa îngăduitor, adu-mi ceva de mâncare şi mai mă gândesc. Numai bagă de seamă, nu sufla o vorbă la nimeni. Asta-i un mare secret!

— Ura! Izbucni Ghenka. Mă iei şi pe mine?

— Poftim! Se supără Misa. Te-ai şi apucat să strigi în gura mare. N-ai auzit că-i secret? Gata, nu te mai iau.

— Uite că tac... Tac! Şopti Ghenka.

Se dădu jos din frunzar, lăsându-se pe trunchiul unui copac şi dispăru în grădină.

Aşteptându-l, Misa se lungi pe podină, sprijinindu-şi bărbia în pumni. Ce-i de făcut acum? Doar n-o să doarmă pe stradă... Să se întoarcă acasă, nu poate. I-e ruşine de bunicul. Deodată îşi aduse aminte de stilet... Dacă dă cineva peste el? Atunci să vezi tărăboi!

Se uită printre frunzele copacilor în grădină: meri pitici, peri cu ramuri mari şi bogate, tufe de zmeură şi de agrişe se vedeau peste tot. De ce oare fiecare copac face alte poame? Doar cresc unul lângă altul şi pământul e acelaşi pentru toţi!

O buburuză rotunjoară, cu trupşorul apărat de o crustă roşie şi tare şi capul cât o gămălie neagră poposi pe mina lui Misa. Băiatul o puse în palmă şi se apucă să murmure: Buburuţă-ruţă, Suie-te-n căruţă, Du-te pân' departe, Adă-ne de toate!

Şi buburuza îşi desfăcu aripioarele subţiri, luârxdu-şi zborul.

O viespe i se roti zumzăind pe deasupra capului, apoi i se aşează pe picior. Are să-l înţepe, sau nu?

Dacă nu mişti, viespea nu înţeapă. Misa încremeni.

Viespea i se plimbă un timp pe picior, apoi îşi luă zgomotos zborul.

O întreagă lume de fiinţe mărunte mişuna în jur.

Iată o furnică ducând o dată cu umbra ei cea firavă şi colţuroasă un ac de brad. Un cosaş cu picioarele lungi, care păreau rupte de la jumătate de îndoite ce erau, sărea prin iarbă. Pe cărare

ţopăia o vrabie. Un motan tolănit pe treptele frunzarului o pândea cu ochii mijiţi, dar ageri. Un vânt uşor purta pe aripile lui mireasma ierburilor, parfumul florilor şi aroma merilor. O moleşeală plăcută îl cuprinse pe Misa.

Băiatul se lăsă furat de somn, uitând de necazurile de peste zi...

Ghenka se caţără gâfâind în frunzar; în sân avea o bucată mare de carne aburindă, dar nefiartă îndeajuns.

— Uită-te! Şopti el. Am luat-o chiar din ciorbă.

— Ai căpiat! Se îngrozi Misa. I^ai lăsat flămânzi pe-ai tăi.

— Ei, şi ce? Dădu Ghenka din cap cu bravură. Eu plec, o să fiu cercetaş. N-au decât să-şi facă altă ciorbă...

— Şi râse mulţumit de sine.

Misa mesteca de zor, ţinând bucata de carne cu amândouă mâinile şi rupând din ea cu dinţii. Mare prostănac şi Ghenka ăsta! Are s-o păţească rău de data asta! Tată-său, mecanic de locomotivă – un om înalt, slab şi cu mustăţile cărunte – era foarte aspru. Pe deasupra, avea şi mamă vitregă.

— Ai aflat noutatea? Întrebă deodată Ghenka.

— Ce noutate?

— Nu-ţi spun!

— N-ai decât! Da' ce fel de cercetaş o să fii?

Şi-atunci o să te ascunzi de mine?

Ameninţarea care se ghicea în cuvintele lui Misa îl îngrijoră pe Ghenka. Acum, după ce furase carnea din oală, ii rămăsese doar o singură cale: să se facă cercetaş. Din pricina asta se gândi că e mai bine să-i facă pe voie.

— Adineauri a fost la noi un ţăran din Nosovka

— Spunea că banda lui Nikitski e pe undeva, foarte aproape de Revsk.

— Şi ce-i cu asta? Întrebă Misa, mestecând cu furie carnea.

— Cum? Bandiţii pot să atace Revskul!

Misa râse:

— Tu crezi într-o poveste ca asta? Hm! Şi zici că vrei să fii cercetaş?

— Da' tu ce crezi? Întrebă tulburat Ghenka.

— Nikitski e acum tocmai lângă Cernigov. Afară de asta, nici nu se încumetă ei să ne atace, fiindcă aici în Revsk avem o garnizoană. Pricepi? O gar-nizoa-nă…

— Ce-i aia „garnizoană”?

— Garnizoană? Păi tu nu ştii? Este… Cum să-ţi spun… Este…

— Taci! Auzi? Şopti Ghenka pe neaşteptate.

Misa conteni cu mestecatul şi ciuli urechile.

Undeva, în apropiere, răbufniră câteva împuşcături.

Ecoul lor se pierdu în văzduhul albastru. Sirena de La gară începu să urle. In răstimpuri se auzea ţăcănitul unor rafale scurte de mitralieră.

Băieţii se pitiră speriaţi pe podina frunzarului şi apoi, făcând loc printre crengi, se uitară cu grijă de jur împrejur.

Pe drumul dinspre Nosovka se vedeau nori deşi de praf. La gară se auzeau împuşcături şi peste câteva clipe pe strada pustie trecură într-o goană turbată câţiva călăreţi. Purtau căciuli mdţoase, cu fundul roşu, pocneau din năgăici şi scoteau urlete sălbatice.

În oraş năvăliseră albii.

Atacul Misa rămase ascuns la Ghenka. Ieşi în stradă abia când împuşcăturile încetară şi se strecură spre casă pe lângă gardurile grădiniţelor de flori.

Bunicul era în cerdac, buimăcit şi palid. Lângă casă fornăiau câţiva cai cu şei căzăceşti, lac de sudoare.

Băiatul se repezi să intre în casă, dar încremeni în prag: în sufragerie, Polevoi se lupta cu înverşunare cu vreo şase bandiţi. Se apăra ca un leu, însă bandiţii izbutiră să-1 trântească la pământ, şi pe podea prinse să se rostogolească un ghem viu, răsturnând totul în cale. Faţa de masă, scoarţele, perdelele erau ghemotocite la pământ.

Unul dintre bandiţii albi – pesemne căpetenia lor

— Stătea nemişcat lângă fereastră, urmărindu-1 cu încordare pe Polevoi.

Misa se ascunse după hainele atârnate în cuier.

Inima îi bătea să-i spargă pieptul. Da, acum totul se Va petrece aşa cum a visat el: Polevoi o să se ridice şi o să se scuture o dată, asvârlindu-i pe toţi cit colo.

Numai că Polevoi nu se ridica. Sforţările lui desperate de a se descotorosi de bandiţii care îl ţintuiau pe podea slăbeau din ce în ce. In cele din urmă îl luară pe sus, cu mâinile răsucite la spate, şi-1 duseră în faţa celui de lângă geam.

Polevoi sufla din greu. Părul lui bălai era năclăit de sânge. Desculţ, numai în flanea, se vedea că fusese surprins de bandiţi în timpul somnului. Albii, înarmaţi cu puşti, pistoale şi săbii, tropăiau asurzitor cu cizmele pe podea.

Cel care părea căpetenia lor nu-1 slăbea din ochi pe Polevoi. De sub căciula-i căzăcească, împinsă pe ceafă, atârna o şuviţă de păr negru, ce-i acoperea cicatricea roşie ca focul de pe obrazul drept. Ochii lui cenuşii aveau o privire sfredelitoare.

În încăpere se făcu deodată linişte. Se auzea numai gâfâitul oamenilor şi tic-tac-ul monoton al pendulei.

— Stiletul! Rosti brusc gardistul alb, cu o voce tăioasă şi surdă. Stiletul! Repetă el, s; >chii i se bulbucară de furie.

Polevoi tăcea. Gifâia din greu şi miş. I i ' din umeri.

Banditul făcu un pas, ridică mâna şi-1 pi -ni cu nagaica peste faţă. Misa închise ochii,; tremurându-se.

— Ai uitat de Nikitski? Ţi-aduc eu aminte! Strigă banditul.

Iată deci cum arăta Nikitski! Iată de cir. Ascundea Polevoi stiletul!

STIiETUi – ol

— Ascultă, Polevoi, spuse liniştit Nikitski. Nu scapi tu din mâna mea. Dă-mi stiletul şi poţi să te duci la dracu'! Altfel te spânzur!

Polevoi tăcea.

— Bine! Urmă Nikitski. Va să zică, aşa? Făcu un semn cu capul spre doi dintre bandiţi, care se îndreptară spre odaia lui Polevoi.

Misa îi recunoscu: erau cei doi tăietori de lemne de azi-dimineaţă. Bandiţii începură să caute. Răsturnară, aruncară totul pe jos, sparseră uşa dulapului cu patul puştilor, străpunseră pernele cu săbiile, răscoliră cenuşa din sobă şi desfăcură scândurile duşumelei.

Da, acum au să intre în odaie la el.

Biruindu-şi teama, Misa ieşi din ascunzătoare şi se strecură în odaia lui.

Se înserase. Băiatul pipăi pe întuneric încetişor catifeau roasă a canapelei. Simţi sulul cu oţelul rece al stiletului. Îl luă şi-1 ascunse în mânecă, ţinând capătul mânecii în pumn, dimpreună cu minerul stiletului.

Percheziţia continua. Polevoi stătea în picioare, aplecat de umeri, cu mâinile răsucite la spate. În stradă se auzi deodată un tropăit de cai. Cineva străbătu cerdacul cu pas grăbit, apoi uşa se deschise, în casă intră un alt bandit, care se apropie de Nikitski şi-i şopti ceva. Acesta stătu o clipă pe gânduri, apoi pocni din nagaică şi spuse poruncitor:

— Pe cai!

Polevoi fu împins în antreu, de unde se putea ieşi atât în stradă, rit şi în curte. În clipa când trecea pragul, Misa îi căută mâna şi desfăcu pumnul. Minerul atinse palma lui Polevoi. Acesta luă stiletul, făcu Un pas înainte, ridică fulgerător braţul şi implântă tăişul în ceafa banditului din faţa lui. Misa se aruncă între picioarele celuilalt, care se împiedică şi se rostogoli peste el, iar Polevoi sări în cerdac, pierind în noapte.

Băiatul nu mai văzu dacă Polevoi a scăpat sau nu.

O lovitură aprigă cu minerul naganului se abătu. Asupra lui, făcându-1 să se prăvălească fără cunoştinţă într-un colţ, sub mantaua de ploaie atârnată în cuier.

Mama Misa, bandajat la cap, stătea liniştit în pat, ascultând larma depărtată a străzii. O boare de vânt legăna uşor perdeaua subţire în fereastra deschisă.

Pe trotuarul de lemin răsunau paşii trecătorilor şi vorba lor ucraineană, sonoră...

O căruţă trecu scârţâind...

Un băiat se juca cu cercul, gonindu-1 din urmă ou un beţişor; cercul se rostogolea lin, săltându-se uşor, atunci când atingea pământul ou partea înnădită.

Misa auzea totul nedesluşit şi totul se amesteca în mintea lui cu f rânturi de vise aproape uitate: Polevoi... Gardiştii albi... Întunericul care 1-a înghiţit pe Polevoi... Nikitski... Stiletul.

Sângele oare le şiroia amândurora pe faţă – un sânge cald, lipicios…

Intre timp, bunicul îi povestise cum s-aiu petrecut lucrurile: un detaşament de muncitori de la calea ferată a înconjurat orăşelul, şi doar puţini dintre bandiţi au izbutit să fugă pe caii lor iuţi. Printre ei era şi Nikitski. In timpul luptei, Polevoi fusese rănit de un glonţ şi acum se afla internat la spitalul gării.

— Ei tu, eroule! Zise bunicul, mingâindu-1 pe creştet.

Ce fel de erou era el, Misa? Hm, dacă i-ar fi împuşcat pe bandiţi şi l-ar fi prins pe Nikitski, atunci da, ar fi fost altceva.

Tare era curios să ştie cum o să-1 întâmpine Polevoi! Sigur, o să-1 bată pe umăr şi o să-i spună: „Ei, Mihail Grigorievici, ce mai e nou?” Poate o să-i dăruiască un centiron şi un revolver, iar băieţii au să se uite la ei cum merg pe stradă înarmaţi şi bandajaţi, ca nişte adevăraţi ostaşi. De acum înainte, nici de Petuh n-o să-i mai fie frică!

În odaie intră mama lui Misa, care abia sosise de la Moscova, chemată printr-o telegramă. Netezi cearşaful, potrivi perna, apoi luă farfuria şi pâinea de pe masă şi strânse firimiturile.

— Mămico, întrebă Misa, în casa unde sam noi mai e cinematograf?

— Da.

— Ce film joacă?

— Nu mai ţin minte. Stai liniştit.

— Stau. Da' soneria e reparată?

— Nu. Când vii acasă, o repari tu.

— O repar, auzi vorbă! Mămico, ce mai ştii de băieţi? Pe Slavka l-ai mai văzut?

— L-am văzut.

— Da' pe Şurka Vlăjganul?

— Şi pe el, şi pe el... Stai liniştit, zău!

Eh, tare rău îi pare că o să plece la Moscova nebandajat! Cum l-ar mai invidia băieţii! Ce-ar fi dacă n-ar scoate bandajul? Dacă ar pleca aşa bandajat? Tii, o grozăvie! N-ar trebui nici să se mai spele.

Mama şedea pe fereastră şi cosea.

— Mămico, întrebă iar Misa, cit mai stau în pat?

— Până te faci sănătos.

— Păi, mă simt bine de tot. Lasă-mă pe stradă.

— Cum de-ţi trece prin minte? Stai liniştit şi nu mai vorbi.

„Mă cocoloşeşte! Se gândi Misa posomorit. Să stai culcat mereu... Las' că fug eu!” Şi băiatul îşi închipui cum mama va intra în odaie şi nu-1 va mai găsi. Va plânge, se va necăji, dar totul va fi zadarnic, fiindcă n-o să-1 mai vadă niciodată.

Misa o privi pe furiş: mama stătea aplecată asupra lucrului şi rupea din când în când aţa cu dinţii.

Da, o să-i fie greu fără el. Va rămâne singură de tot. Se va întoarce de la lucru şi nu va găsi pe nimeni aoasă. Odaia va fi pustie, în casă va stăpâni întunericul. Şi toată seara se va gândi numai la el.

I se făcu milă de ea... Maică-sa era o fiinţă nespus de plăpândă, tăcută, cu ochii cenuşii, strălucitori.

Muncea neobosită. Venea târziu de la fabrică, pregătea masa, deretica, îi spăla cămăşile, îi cârpea ciorapii, îi ajuta să-şi facă lecţiile, iar lui îi era lene să spargă lemne, să se ducă la „coadă” după pâine sau să pună mânoarea la încălzit.

Cât e de bună, cât de mult ţine la ea! Şi el o amărăşte mereu. N-o ascultă, la şcoală face pozne! Într-o zi, a chemat-o directorul, iar ea s-a rugat să-1 ierte.

Câte lucruri din casă n-a stricat, câte cărţi, câte haine n-a rupt! Şi toate astea apasă pe umerii slabi ai mamei. Mama munceşte cu răbdare, cârpeşte, coase, iar lui îi e ruşine să meargă cu ea pe stradă, ca „un copil mic”. Nu o sărută niciodată, fiindcă astea-s dulcegării de fetiţă. Astăzi chiar se gândea la o soţi?

Deşi ar fi amărât-o, da, ar fi amărât-o pe mama, care a lăsat totul la o parte şi s-a chinuit o săptămână întreagă pe drum, în vagoane de marfă, ca să-i aducă lucrurile de care avea el nevoie. Iar acum nu se dezlipeşte o clipă de lângă patul lui…

Misa închise uşor ochii.

Înserarea se furişase în odaie. Doar colţul unde stătea mama era luminat de răsfrângerile aurii ale asfinţitului. Stătea aplecată asupra lucrului şi cânta încetişor: Crudă-i inima tiranului şi neagră Cum e toamna bolta fără stele, Dar mai neagră se rânjeşte-n pâclă Temniţa cu doruri sub zăbrele.

Cântecul tărăgănat şi trist răsuna ca un suspin.

Era cântecul unui deţinut tânăr, frumos, cu faţa luminoasă, care şi-a încleştat mâinile de gratii şi priveşte lumea minunată de afară, libertatea de care el nu are dreptul să se bucure.

Mama cânta mereu. Misa deschise ochii: în lumina slabă a înserării abia ii mai desluşea faţa palidă.

Cânta un cântec după altul, toate la fel de tărăgănate şi de triste.

Băiatul izbucni în hohote de plâns. Mama veni lingă pat, se aplecă asupra lui şi întrebă îngrijorată:

— Mişenka, ce ai, dragul mamei?

Misa o cuprinse cu braţele pe după git, o trase spre el şi, ascunzându-şi faţa la pieptul ei, aşa cum făcuse de atâtea ori, şopti:

— Mămico dragă, tare mult te iubesc!

Vizite Misa se înzdrăvenea repede. Parte din bandaje îi şi fuseseră scoase; mai rămăsese doar eu bandajul de la cap. Câteodiată se dădea jos din pat, dar nu pentru multă vreme.

În sfârşit, într-una din zile, Ghenka primi încuviinţarea să-şi viziteze prietenul.

Când intră în odaie, Ghenka se opri în uşă, cuprins de sfială. Misa, care se uita la el cu coada ochiului, spuse cu o voce slabă:

— Stai jos!

Ghenka abia îndrăzni să se aşeze pe marginea unui scaun. Căută să-şi ascundă sub scaun picioarele desculţe şi murdare, şi se holbă la prietenul lui rămânând cu gura căscată.

Misa stătea culcat pe spate, cu ochii aţintiţi în tavan. Suferinţa îi era întipărită pe faţă. Din când în când îşi pipăia bandajul de la cap, nu pentru că l-ar fi durut, ci numai ca să atragă atenţia lui Ghenka.

— Cum te simţi? Întrebă Ghenka în cele din urmă, luându-şi inima-n dinţi.

— Bine! Făcu încetişor Misa, şi oftă adânc, vrând să arate cât îi este de rău, dar că suportă eroic totul.

După un timp, Ghenka deschise iarăşi gura:

— Pleci la Moscova?

— Da! Zise Misa, şi oftă din nou.

— Aud c-ai să pleci cu detaşamentul lui Polevoi.

— Da? Şi Misa se ridică într-o clipă pe marginea patului. De unde ştii?

— Am auzit eu.

Tăcură amândoi, apoi Misa se uită iscoditor la Ghenka:

— Ei, ce-ai hotărât să faci?

— Nu înţeleg!

— Vii la Moscova?

Ghenka dădu din cap supărat:

— La ce mai întrebi? Tata nu vrea să mă lase, ştii bine!

— Dar Agripina Tihonovna, mătuşa-ta, de când te tot cheamă! Şi-acuma a scris, prin mama. Haide, o să stăm amândoi în aceeaşi casă.

— Tu n-auzi, tata nu mă lasă, şi nici mătuşa Niura! Oftă Ghenka.

— Mătuşa Niura nu ţi-e mătuşă adevărată.

— Ea-i bună! Dădu Ghenka din cap a împotrivire.

— Agripina Tihonovna e şi mai bună.

— Cum să plec?

— Foarte simplu! În lada de sub vagon. Te ascunzi acolo, şi când ne depărtăm de Revsk ieşi afară şi facem drumul împreună.

— Şi dacă se nimereşte tocmai tata pe locomotivă?

— Atunci ieşi din ascunzătoare abia la Bahmaci, unde se schimbă locomotiva.

— Şi ce să fac eu la Moscova?

— Ce vrei! Dacă vrei – înveţi; dacă vrei – intri strungar în fabrică.

— Cum, adică, strungar? Habar n-am de vreo meserie.

— Nu şti strungăria? Ce-are a face! Înveţi. Gândeşte-te. Eu îţi vorbesc serios.

— Eh, tu şi de plecarea în detaşament mi-ai vorbit serios, dar ce-am păţit pentru carnea aia, numai eu ştiu!

— Ce, eu sitit de vină că Nikitski a atacat RevSkul? Se dezvinovăţi Misa. Altfel am fi plecat, asta-i sigur. Lasă, cum ajungem la Moscova, ne înscriem voluntari şi plecăm pe front, ca să-i batem pe albi.

Mergi?

— Unde? Întrebă nedumerit Ghenka.

— Întâi la Moscova, şi pe urmă pe front, ca să-i batem pe albi.

— Dacă-i vorba să-i batem pe albi, atunci merg!

Răspunse Ghenka.

Ghenka plecă. Misa rămase singur cu gândurile lui. Se gândea la Polevoi. De ce nu mai vine? Ce-o fi cu stiletul? Ce rost o fi având şarpele încolăcit de pe mâner? Dar lupul, scorpionul şi crinul de pe cele trei muchii? Ce înseamnă toate astea?

Unchiul Senea intră în odaie, curmându-i firul gândurilor. Îşi scoase ochelarii – fără ochelari, ochii lui păreau mici, roşii şi parcă speriaţi „ apoi şi-i puse din nou şi întrebă:

— Cum te simţi, Mihail?

— Bine! Pot să mă dau jos din pat.

— Nu, nu! Te rog să stai culcat, spuse neliniştit unchiul Senea, văzându-1. Că vrea să se ridice. Stai culcat, te rog.

Parcă frământat de un gând, unchiul Senea rămase un timp pe loc, în picioare, apoi se plimbă puţin prin cameră şi din nou se opri.

— Mihail, vreau să-ţi vorbesc, spuse el.

„Nu cuimva despre camera de bicicletă?” se gândi Misa.

ISper ca tu... hm, eşti destul de matur, ca sa zic aşa... Şi eşti în stere să mă înţelegi şi să tragi învăţăminte din cuvintele mele.

„Gata, a început!”

— Uite, continuă unchiul Senea. Ultima întâmplare, care a avut pentru tine urmări atât de triste, eu nu o consider drept o ştrengărie, ci... Intrarea ta foarte timpurie în lupta politică.

— Cum? Cum? Îl privi Misa mirat.

— Nu înţelegi? Am să-ţi explic: în jurul tău se desfăşoară o luptă politică, iar tu, om tânăr, încă neformat, ai luat parte la această luptă. Şi nu trebuia s-o faci.

— Cum adică? Sări Misa. Bandiţii să-1 omoare pe Polevoi, şi eu să nu mă amestec?! Aşa crezi?

— Ca lin om de onoare, desigur, eşti obligat să aperi pe oricine se află în primejdie. Dar asta, în cazul când, să zicem, Polevoi ar fi fost atacat de tâlhari. In cazul de faţă, însă, e cu totul altceva. Între gărzile roşii şi albi se dă o luptă, şi tu eşti prea mic să te amesteci în politică. Trebuie să stai deoparte.

BH De ce? Întrebă Misa tulburat. Eu sunt de partea roşilor.

— Nu fac propagandă nici pentru gărzile roşii, nici pentru albi. Socot însă de datoria mea, ca rudă apropiată, să te previn: nu te amesteca în politică!

— Va să zică, după părerea dumitale, burghezii trebuie să domnească? Şi Misa se lăsă pe spate, trăgând plapuma până sub bărbie. Nu! Să ştii, unchiule Senea, că nu sunt de acord!

— Nu-ţi cere nimeni părerea! Se supără unchiul Senea. Tu ascultă ce spun cei mari!

— Păi, asta şi fac – ascult! Polevoi e mai mare, tata era mai mare şi el. Şi Lenin e mai mare. Ei taţi sunt contra burjuilor! Sunt şi eu contra lor!

— Hm, cu tine nu se poate vorbi! Dădu unchiul Senea din mână, şi ieşi din odaie.

Cuirasatul „împărăteasa Mar la”

La Revsk neliniştea creştea şi mama lui Misa se grăbea să se întoarcă la Moscova. Misa putea să se dea jos din pat, dar nu avea voie să iasă pe stradă. Putea să stea la geam şi să se uite la joaca prietenilor săi. Toată lumea îl privea cu stimă. Până şi Petka Petuh din strada Ogorodnaia veni să-1 vadă, aducându-i în dar un băţ împodobit cu spirale, pătrăţele şi romburi, crestate cu briceagul.

— Misa, te rog să vii pe strada noastră oricând vrei, îi spuse el la plecare. Nimeni n-o să se atingă de tine.

Polevoi însă nu se arăta nici acum. Ce bine e să stai cu el pe cerdac şi să-i asculţi minunatele povestiri despre mări şi oceane, despre lumea cea frământată şi fără de margini!

Ce-ar fi să se ducă la spital şi să-1 roage pe doctor să-i dea drumul lui Polevoi?

N-a fosit însă nevoie. Polevoi veni singur acasă.

Glasul lui vesel se auzi tocmai din capul străzii. De bucurie, Misa era aproape să leşine.

Polevoi apăru îmbrăcat militar, cu cizme, aducând cu el ceva din prospeţimea aerului de afară, din miresmele verii cu cer senin şi din nepăsarea şăgalnică a soldatului încercat. Se aşează lângă pat, Pe un scaun care scârţâi plângător şi se clătină o clipă sub greutatea corpului voinic.

Se uitară unul la altul şi zâmbiră. Polevoi îi dădu una cu mâna peste plapumă şi-i făcu şiret cu ochiul:

— Să trăieşti, Mihail Grigorievici! Ce mai e nou?

Misa zâmbi fericit.

— Când te dai jos din pat?

— Mâine o să ies pe stradă.

— Ei, asta-i bine! Se bucură Polevoi şi, după ce tăcu o clipă, râse: Da' bine l-ai mai trântit pe cel de-al doilea! Straşnic! Bravo ţie! Mi-ai fost de mare ajutor. Îţi sunt recunoscător. Când mă întorc de pe front, am să te răsplătesc.

— De pe front? Îngăimă băiatul ou glas tremurător. Unchiule Serioja... Te rog, nu te supăra... Ia-mă şi pe mine. Te rog foarte mult. Ia-mă şi pe mine.

— Ei, dacă vrei tu, n-am încotro, încruntă Polevoi din sprâncene, ca şi cum ar fi chibzuit. Mergi cu eşalonul până la Bahmaci, iar de acolo te trimit la Moscova. Înţelegi? Şi râse.

— Numa' până la Bahmaci!... Mormăi Misa dezamăgit. Mă necăjeşti.

— Lasă, nu te supăra! Zise Polevoi, lovind iar cu mâna peste plapumă. Ai tot timpul să pleci pe front.

Mai bine spune-mi altceva: cum de-a ajuns stiletul la tine?

Misa se înroşi tot.

— Nu-ţi fie teamă, râse Polevoi, că nu te mănânc!

— Printr-o întâmplare, pe cuvântul meu i se bâlbâi Misa, tulburat. O simplă întâmplare. L-am scos din ascunzătoare ca să mă irit la el, şi tocmai atunci a ieşit bunica în ciute. N-a fost chip să-1 mai pun La loc şi l-am ascuns sub pernă. Dar n-am vrut să-1 iau, pe cuvântul meu.

— Ai spus cuiva despre stilet?

— La nimeni, pe cuvântul meu.

— Te cred, te cred, îl linişti Polevoi.

— Unchiule Serioja, prinse băiatul curaj, de ce caută Nikitski stiletul?

Polevoi nu răspunse. Stătea cu privirile aţintite în podea, gârbovit într-un fel ciudat. Oftă adânc, de parcă s-ar fi scuturat de un gând.

— Ţi-am povestit odată despre cuirasatul „împărăteasa Măria”, mai ţii minte?

— Da.

— Ei, uite ce-a fost: Nikitski slujea pe vas ca miciman 1. Era un ticălos, dar asta nu interesează, înainte să vină explozia... Cam aşa, cu vreo trei minute, Nikitski a împuşcat de moarte un ofiţer.

Eu singur am văzut asta, numai eu. Ofiţerul de care-ţi spun abia venise pe vasul nostru, nici nu-i ştiu numele... Mă aflam lângă cabina lui. De ce?

Asta-i o poveste mai lungă. Aveam cu Nikitski socotelile mele. Prin urmare, eram lângă cabina ofiţerului. Aud ceartă. Nikitski îi spunea pe nume – Vladimir. Deodată: pac!... O împuşcătură. Mă reped în cabină. Ofiţerul zăcea pe podea, iar Nikitski tocmai scotea dintr-un geamantan stiletul ăsta. Când m-a văzut a tras! Pe lalături... Am apucat stiletul. El a sărit pe mine. Deodată: bum!... Explozia! Apoi a doua, a treia explozie... Mi-am redobândit cumpătul abia pe punte. În jur, învălmăşeală, totul se prăbuşea. Aveam în imână stiletul, dar fără teacă; teaca rămăsese la Nikitski. Şi el dispăruse.

IMiciman – primul grad de ofiţer din marina rusă.

Polevoi tăau o clipă, apoi continuă:

— Zăceam la spital, şi iată că izbucneşte revoluţia, războiul civil. Deodată aflu că Nikitski e şeful unei bande de contrarevoluţionari. Acum ne-am reîntâlnit. Pesemne a auzit că în Revsk e un Polevoi şi a mirosit că eu sunt. Ou atacul ăsita a urmărit să lichideze vechile socoteli dintre noi doi. N-a izbutit.

Se vede treaba că şi-aoum are nevoie de stilet.

Degeaba, n-o să pună mâna pe el. Tot ce-i de folos duşmanului e în dauna noastră. Când o să se sfârşească războiul, da, atunci vedem noi ce şi cum.

Polevoi tăcu un timp şi murmură gânditor, parcă numai pentru sine:

— Era unul de aici, din Revsk, care a fost ordonanţa lui Nikitski. Credeam că o să dau de el, dar nu... S-a ascuns.

Se ridică de pe scaun.

— Am stat prea mult de vorbă, zise el. Spune-i maică-ţi să te pregătească de drum. Peste vreo două zile plecăm. Ei, la revedere!

Polevoi luă mâna mică a băiatului în mâna lui mare, clipi şiret din ochi şi ieşi din odaie.

Plecarea Garnitura se şi formase în gară şi Misa cu Ghenka se repezeau mereu să o vadă. Ostaşii din detaşament întocmeau în vagoanele de marfă iesle şi stănoage pentru cai.

Sub singurul vagon de călători, băieţii văzură o ladă mare de fier.

— Uilte cât loc e! Îi spuse Misa lui Ghenka, vârându-se în ladă. Aici poţi să şi dormi! Ce, ţi-e frică? Numai o noapte stai ascuns. Pe urmă, poftim, treci tu în vagon şi intru eu în ladă.

— Pentru time-i uşor să vorbeşti! Şi cu surioara mea ce fac? Seinei Ghenka.

— Mare lucru! N-iare decât trei ani. Nici n-o să bage de seamă c-tai plecat. În schimb, tu ajungi la Moscova! Şi Misa plescăi ademenitor din buze. O să-ţi fac cunoştinţă cu băieţii. Habar n-ai ce băieţi sunt la noi! Slavka îţi cântă la pian tot ce pofteşti, fără să se uite pe note. Şurka Ogureev e un artist: când îşi lipeşte barbă, nu-1 mai recunoşti. Pe urmă, la moi în Arbat, chiar în clădirea unde stăm, e şi un cinema – „ARS”. Grozav cinema. Toate filmele rulează de câte trei ori pe zi... Dacă nu vrei să imergi, nu te silesc. Aici însă nu vezi nici circul, nu vezi nimic. Rămâi, n-ai decât...

— Fie, se hotărî Ghenka. Merg!

— Bravo! Se bucură Misa. Când ajungem la Bahmaci, îi scrii o scrisoare lui taică-tu: „Eu am plecat la Moscova, la mătuşa Agripina Tihonovna. Vă rog să nu fiţi neliniştiţi din pricina mea...” Şi gata, totul o să fie bine.

Porniră amândoi, în lungul garniturii. Pe peretele unui vagon scria cu cretă: „Statul major” şi erau lipite o mulţime de afişe.

Misa se apucă să-i explice lui Ghenka caricaturile de pe afişe.

— Ăsta-i ţarul, spuse el. Îl vezi? Coroană, mantie şi nas roşu! Ăsta în veston alb şi cu nagaică în mână e un ofiţer de poliţie; ăl' cu ochelari şi cu pălărie de Pai e un menşevic; şarpele cu trei capete de colo îi arată pe Denikin, Kolceak şi Iudenici.

— Asta cine mai e? Întrebă Ghenka, împungând cu degetul un afiş.

Caricatura înfăţişa un burghez cu joben, burtos şi cu nasul coroiat, prădalnic. Şedea pe un Sac plin cu aur, iar de pe degetele lui cu unghiile ca nişte gheare se prelingeau picături de sânge.

— Un burghez! Pufui Misa. Nu vezi? Stă pe sacul cu bani. El crede că poate cumpăra tot cu parale.

— De ce scrie dedesubt: „Antanta”?

— Tot un drac. Antanta au făcut-o toţi ăştia din lume care au bani, ca să lupte împotriva Puterii Sovietice. Pricepi?

— Pricep… Spuse Ghenka, deşi era încă destul de nedumerit. Da' aici? Aici de ce scrie: „Internaţionala”? Şi arătă un afiş care înfăţişa globul pământesc înlănţuit şi un muncitor voinic sfărâmând lanţurile cu un ciocan greu.

— Asta-i Internaţionala, adică unirea muncitorilor din toate ţările. Muncitorul, arătă Misa spre afiş, reprezintă Internaţionala, iar lanţurile – Antanta.

Când lanţurile vor fi sfărâmate, atunci peste tot în lume va stăpâni puterea muncitorilor şi nu va mai fi picior de burghez.

În sfârşit, veni şi ziua plecării.

După ce bagajele fură încărcate într-o căruţă, mama lui Misa îşi luă rămas bun de la bunici, care stăteau în cerdac – mărunţei şi bătrânei amândoi – bunicul în surtucul lui ros, bunica în rochia ei de toate zilele. Bunica îşi ştergea într-una lacrimile, iar faţa ei era şi mai încreţită. Bunicul, cu ochii umezi, priza tabac, zâmbea şi bombănea:

— Totul are să fie bine! Totul are să fie bine!

Misa se cocoţă deasupra geamantanului. Căruţa porni cu zgomot, hurducându-se prin hârtoape şi aplecându-se ba într-o parte, ba în alta. Când cotiră din Alexeevskaia pe strada care ducea spre gară, băiatul se uită înapoi şi văzu pentru ultima oară căsuţa de lemn a bunicilor, cu obloanele ei verzi şi cele trei sălcii din lungul gărduleţului de la grădina de flori.

De sub tencuiala căzută atârnau bucăţi de şindrilă şi de câlţi, iar la mijloc, între două ferestre, stătea ţintuită o plăcuţă de tablă rotundă şi ruginită, cu inscripţia: „Societate de asigurare „Phoenix”, anul

¦

La drum cu eşalonul Misa, cu faţa lipită de geam, privea afară, în noapte.

Licăritul stelelor se îngâna cu luminile din gară.

Şuieratul prelung al sirenelor, pufăitul locomotivelor, zgomotul surd al tampoanelor de la vagoanele ataşate la garnitură, strigătele feroviarilor care ungeau osiile umblând grăbiţi în lungul trenului, cu felinare în mână – totul tulbura noaptea, împrăştia nelinişte şi tristeţe.

Misa nu se mai deslipea de la fereastră şi desluşea tot mai limpede lucrurile prin întunericul de afară.

Deodată, trenul se smuci înapoi, în zăngănitul tampoanelor izbite între ele, încremeni locului o clipă, apoi se smuci iarăşi – de astă dată înainte – şi porni; trecu huruind peste îmbucăturile şinelor şi luă viteză.

Luminile gării se depărtau tot mai mult. Luna se ivi din vata pufoasă a norilor. Copacii, cantoanele, STIUETUl – o. 4

Platformele goale ale vagoanelor alergau în urmă, ca o panglică cenuşie.

Rămas bun, Revsk...

A doua zi, dis-de-dimineaţă, când Misa se trezi, trenul stătea pe loc. Băiatul se dădu jos din vagon şi se apropie de ladă.

Era o gară oarecare. Eşalonul zăcea pe o linie moartă, fără locomotivă. Pustietate. Doar o santinelă moţăia într-o gheretă. De prin vagoane se auzea tropăitul cailor.

Misa ciocăni în peretele lăzii şi şopti:

— Ghenka, ieşi afară!

Nici un răspuns.

Ciocăni din nou în peretele lăzii.

Tăcere.

Se strecură sub vagon şi văzu lada goală. Unde o fi Ghenka? Să fi fugit acasă?

Glasul puternic al trompetei care suna „deşteptarea” îi curmă firul gândurilor.

Într-o clipă, detaşamentul fu în picioare şi întreaga gară se însufleţi. Soldaţii săreau de prin vagoane şi se spălau; cei de serviciu apărură cu gamele şi ceainice, în aer se răspândi aburul îmbietor de casă. Ici răsună un strigăt, colo – o înjurătură. Apoi întreg detaşamentul se alinie în lungul eşalonului şi începu apelul.

Soldaţii erau îmbrăcaţi prost şi pestriţ. Puteai vedea coifuri de-ale diviziei lui Budionnâi, căciuli cenuşii, chipie de cavalerist, bonete marinăreşti şi căciuli căzăceşti. Unii aveau cizme, alţii bocanci, alţii pâslari, alţii erau desculţi. Detaşamentul era format din soldaţi, marinari, muncitori, ţărani – bătrâni şi tineri.

Uitându-se pe fereastra de la vagonul statului major, Misa îl văzu pe Ghenka, care plângea şi-şi ştergea lacrimile cu mâneca hainei. În faţa lui, la o masă şedea un băieţandru într-un veston ponosit, încins cu centură şi diagonală şi cu nişte pantaloni din caleafară de bufanţi, împodobiţi cu vipuşcă roşie şi bazoane de piele.

Cârn, cu urechile clăpăuge, băieţandrul ţinea între dinţi o pipă şi scuipa flegmatic peste masă, chiar lângă Ghenka; el tresărea de fiece dată, ca şi cum s-ar fi ferit din calea unui glonţ.

— Aşa! Rosti băieţandrul. Cum zici că te cheamă?

— Petrov, seânci Ghenka.

— Aha, Petrov! Nu cumva minţi?

— Nu-u-u…

— Bagă de seamă!

— Zău că nu mint, seânci Ghenka.

Tăcere. Băieţandrul trase din pipă, scuipă şi continuă interogatoriul. Aceleaşi întrebări şi răspunsuri se repetau la nesfâşit.

Ghenka era arestat!

Misa alergă să-1 caute pe Polevoi. Îl găsi numaidecât. Cerceta împreună cu ceilalţi comandanţi tunurile detaşamentului, instalate pe platforma unui vagon.

— Serghei Ivanâci, i se adresă el, Ghenka... A fost arestat. Te rog spune să-i dea drumul. Ghenka merge cu noi la Moscova.

— Cine 1-a arestat pe Ghenka al tău? Se miră Polevoi.

— La statul major, acolo... E un comandant tânăr, cu pantaloni albaştri.

Toţi cei de faţă schimbară între ei priviri vesele şi izbucniră în râs.

— Ăsta-i Steopa! Exclamă unul.

— Fie! Se învoi Polevoi. Mergem la statul major să-1 rugăm pe comandant pentru Ghenka al tău.

Poate că-i dă drumul.

Când intrară la „statul major", băieţandrul sări în picioare, ascunse pipa în buzunar, lipi mâna de cozorocul rupt al chipiului şi, stând smirnă în faţa lui Polevoi, spuse, căutând să-şi îngroaşe glasul cât mai mult:

— Tovarăşe comandant, raportez... Ăă. Ă. Am prins un suspect, şi arătă spre băiatul care scâncea.

La cercetări şi-a recunoscut vina, că se numeşte Petrov, prenumele Ghenadi, că a fugit de acasă şi se duce la Moscova, la o mătuşă. Tatăl lui este mecanic de locomotivă. Asupra

numitului s-au găsit arme: trei tuburi de cartuşe de pistol nagan; a fost prins asupra faptului, în lada de sub vagon, dormind!

Băieţandrul, doar cu o şchioapă mai răsărit decât Ghenka, lăsă mâna de la chipiu, rămânând în poziţia de' drepţi şi prefăcându-se că nu ia în seamă râsetele zgomotoase din jur.

Abia stăpânindu-şi râsul, Polevoi cată încruntat la Ghenka:

— De ce te-ai ascuns sub vagon?

Ghenka începu să plângă şi mai tare:

— Nene, zău că mă duc la Moscova, la mătuşămea. Să spună şi el! Sughiţă băiatul, arătând spre Misa.

— Lasă, vedem noi cum stau lucrurile! Hotărî Polevoi. Steopa – se adresă el băieţandrului – fugi după plutonier şi cheamă-1 încoace.

— 'ţeles, tovarăşe comandant: fug după plutonier şi-1 chem încoace! Repetă Steopa cu importanţă, apoi salută, făcu stânga-mprejur şi sări din vagon.

— Iar voi, haide, ştergeţi-o! „ întoarse Pol către băieţi.

După ce Ghenka ieşi din vagon, Misa mai zăbovi o clipă şi-1 întrebă în şoaptă pe Polevoi:

— Cine e flăcăul acela?

— Hei, frate, râse Polevoi. E un om mare: Stepan Ivanovici Reznikov, curierul principal al statului major!

Căsuţa cantonierului Trecuseră două săptămâni de când eşalonul stătea în gara Nizkovka.

— Gara Bahmaci nu poate face nimic, n-are locomotivă, explică Ghenka.

El, ca băiat de mecanic, se socotea atotştiutor In treburile căilor ferate.

Acum, Ghenka nu se mai ascundea, călătorea cu eşalonul în mod legal. Tată-său îi dăduse de urmă şi-i trăsese o urecheală bună, vrând să-1 ia înapoi la Revsk, dar Polevoi şi mama lui Misa îi ţinuseră parte.

Polevoi îl chemase pe mecanic la el în vagon; nu se ştie ce-au vorbit amândoi, dar când a coborât din vagon, tatăl s-a încruntat la băiat şi i-a spus că deocamdată nu-1 ia, dar că se va duce la Revsk, şi apoi „cum va hotărî mama". De la Revsk s-a întors chiar a doua zi, aducându-i hainele şi o scrisoare către mătuşa lui. A stat mult de vorb. U el, dându-i sfaturi, şi a plecat încredinţat de mama lui Misa că-1 va, preda" ea însăşi pe Ghenka mătuşii Agripina Tihonovna.

Eşalonul zăcea însă mai departe în gara Nizkovka.

Ostaşii făceau focuri între linii să-şi fiarbă ciorba.

Seara, tăciunii pâlpâiau până târziu. Şi până târziu se auzea câte o armonică, ori o balalaică şi răsunau cântece vesele. Cei mai vârstnici şedeau pe traversele şinelor sau de-a dreptul pe pământ şi vorbeau despre politică, despre regulamentul căilor ferate, despre Dumnezeu, dar mai cu seamă despre mâncare.

Mâncarea nu ajungea.

Într-una din zile, Misa şi Ghenka porniră spre pădure după ciuperci. Pădurea era departe, la vreo cinci verste. Băieţii plecară dis-de-dimineaţă, cu gândul să se întoarcă spre seară, dar lucrurile ieşiră cu totul altfel.

Mai întâi şi întâi au trebuit să facă mai mult de cinci verste, deoarece fuseseră greşit îndrumaţi. Au rătăcit o mulţime şi într-un târziu au dat de ciuperci.

Erau berechet – să tot culegi. Când au pornit înapoi începuse să se însereze. Dar începuse şi ploaia. Cerul era negru de nori.

, De ce-or fi traversele aşezate aşa neregulat? Se gândea Misa, mergând alături de Ghenka printre şine.

Nu poţi păşi niciodată la fel: trebuie să faci un pas mare, pe urmă unul mai mic. Mai lesne mergi pe drum”.

Şinele lunecau înainte pe terasament, pierzându-se în stepa fără de margini. La mari răstimpuri, prin perdeaua ploii se întrezărea câte un sătuc – undeva, departe, departe. Atunci li se năzărea că aud mugetul vacilor, lătratul câinilor şi scârţâitul unei cumpene de fântână – toate aceste sunete slabe şi nedesluşite care se înfiripă în auzul drumeţului, atunci când vede prin noapte luminile unei aşezări omeneşti.

Tn cele din urmă, băieţii ajunseră la un canton. De acolo până la Nizkovka mai erau trei verste.

— Hai să intrăm, spuse Ghenka.

— De ce? Pierdem vremea.

— Ce, vrei să ne mureze ploaia? Dormim aici, şi mâine dimineaţă o pornim.

— Nu se poate! Mama o să fie îngrijorată. Pe urmă şi eşalonul... Dacă pleacă?

— Auzi la el! Pufni Ghenka. Nici peste o săptămână nu pleacă. Afară de asta, noi venim dinspre Bahmaci, şi-o să-1 vedem. Hai să intrăm. Barem să bem un pic de apă.

Bătură la uşă. Un câine se porni să latre furios în curte. După câteva clipe se auzi o voce de femeie:

— Cine-i acolo?

— Mătuşica, se rugă Ghenka cu glas subţirel. Ne dai niţică apă de băut?

În curte, după gard, câinele se smucea în lanţ tot mai furios.

Se auzi zgomotul zăvorului tras şi uşa se deschise.

Băieţii intrară într-o tindă îngustă, apoi într-o odaie scundă, dar încăpătoare.

Cineva se mişcă pe cuptor, tuşi de vreo două-trei ori şi întrebă cu o voce bătrânească:

— Matriona, cui ai dat drumul?

— Ia, nişte flăcăuaşi, răspunse femeia, scărpinându-se şi căscând. Vor niţică apă. Ia spuneţi, aţi fost după ciuperci?

— Da!

— Şi încotro aţi pornit-o?

— La Nizkovka.

— Cam depărtişor, spuse femeia tărăgănat. Şi cum de v-aţi încumetat la drum, voi nu vedeţi că e noapte?

— Uite, mătuşico, şi eu ziceam tot aşa, se agăţă Ghenka de vorba femeii. Nu ne lăsaţi să dormim aici?

— Păi de ce nu v-am lăsa? Loc se găseşte, şi nu-i cu supărare. Unde să porniţi acuma, noaptea, pe ploaie? N-auziţi cum toarnă? Şi femeia trase de pe cuptor un cojoc, pe oare îl aşternu pe jos. Unde să porniţi? Că azi mişună tot felul de bandiţi. Ba puteţi nimeri şi sub roţile trenului. Culcaţi-vă colea şi dormiţi până la ziuă, că mâine ajungeţi degrabă.

Femeia trase zăvorul la uşă, stinse opaiţul şi se urcă tuşind pe cuptor. Băieţii puseră capul jos şi adormiră cât ai clipi.

Bandiţii Misa visa ceva tare încurcat: un mânz negru, cu coada scurtă în vânt, zburda pe câmp, în apropierea unei stânci abrupte. Toţi râdeau: Polevoi, bunicul, Slavka, Nikitski... Râdeau de el, de Misa. Iar mânzul, aci se oprea lăsând capul în pământ şi zvârlind din picioarele dinapoi, aci o lua iarăşi razna pe câmp.

Deodată…

— Acum însă mânzul era un cal mare, negru – o porni în goană spre stânca dreaptă ca un perete şi începu să se caţăre pe ea. Şi cum se căţăra el aşa, părea o uriaşă muscă neagră. Nikitski bătea cu coada năgăicii într-un lemn şi striga: „Ţine calul, ţine calul! U Calul cel negru urca din ce în ce mai încet. „Ţine calul, ţine calul”, striga Nikitski. Deodată, calul se Desprinse de stâncă şi se prăbuşi cu zgomot asurzitor în prăpastie…

Zgomotul se sfărâmă la picioarele lui Misa: se auzi un zdrăngănit de găleată, apoi totul se linişti.

— Ţine calul! Se auzi iarăşi un glas, de astă-dată din casă, către cineva de afară, apoi şuieră o înjurătură. Uf, drace! Se mânie glasul. Cine lasă găleata în_mijlocul drumului?

Se auzi zgomotul unui chibrit scăpărat. Flacăra mică lumină un om înalt, îmbrăcat într-o burcă.

Câţiva cai fornăiau în curte. Câinele lătra furios.

— Cine-s ăştia? Întrebă omul cu burcă, arătând cu coada năgăicii spre băieţii culcaţi pe jos, în colţul odăii.

— Nişte copilaşi de la gară. Au fost după ciuperci, răspunse posomorit cantonierul, stăpânul casei.

Numai în cămaşă şi izmene, ţinea opaiţul în mână.

Barba-i zburlită arunca o umbră tremurândă pe perete.

— Dorm amândoi, n-ai de ce-ţi face griji!

— Gura! Se răsti omul în burcă.

Apoi se apropie de copii şi se aplecă asupra lor, cercetându-i cu privirea. Iar când Misa, care se prefăcea că doarme, crăpă genele, întrezări pentru o clipă o privire ascuţită, o şuviţă de păr căzută pe frunte şi o căciulă căzăcească. Nikitski!

— Locomotiva spre Nizkovka a trecut? Întrebă Nikitski, apropiindu-se de cantonier.

— Da, a trecut, răspunse acesta posac.

— Mă, diavol bătrân, ce umbli cu cioara vopsită?

Făcu Nikitski, şi-1 înşfacă pe bătrân de piept, răsucindu-i cămaşa în pumn şi smucindu-1 spre el.

Cantonierul îşi dădu capul pe spate.

*~ Nu-nn bag eu sufletul în păcat! Murmură el răguşit.

— Nu? Zbieră Nikitski şi-1 lovi peste faţă cu coada năgăicii. Nu? Trenul trebuie să treacă peste un ceas, şi tu o faci pe sfântul cu mine, hai? Şi-1 mai lovi o dată.

Bătrânul se prăbuşi pe podea, iar Nikitski ieşi ca o furtună.

O vreme se mai auziră strigăte şi tropote de cai, apoi totul se linişti. Doar dinele mai lătra, smucindu-se furios în lanţ.

Prin urmare, peste un ceas trebuia să treacă trenul dinspre Nizkovka! Locomotiva a şi plecat spre gară. Poate ca să ia eşalonul lor...

O bănuială cumplită îl fulgeră pe Misa. Bandiţii vor să atace eşalonul.

Într-o clipă, băiatul fu în picioare.

Ce era de făcut? Cum să-şi prevină tovarăşii?

Era cu neputinţă să ajungă într-un ceas la Nizkovka!

Cantonierul zăcea pe duşumea, gemând. Bătrâna ofta şi bocea lângă el.

— Scoală-te! Îl scutură Misa pe Ghenka. Auzi?

Scoală-te!

— Ce, ce vrei? Mormăi somnoros Ghenka.

Mişka trăgea de el, dar Ghenka se smuci, vrând să se întoarcă pe partea cealaltă.

— Scoală-te! Îi şopti Misa, zgâlţâindu-1. Hai, scoală-te, scoală-te odată... Nikitski e aici! Vrea să atace eşalonul!

Băieţii se furişară pe nesimţite în curte.

Ploaia contenise, dar streşinile mai picurau monoton. Pământul răspândea un abur jilav. Discul lunii îşi odihnea razele pe marginile norilor împrăştiaţi pe Cer şi pe terasamentul căii ferate, dând şinelor o vie strălucire. Câinele urla ca o cobe, fără să se mai smucească în lanţ.

Băieţii, îngroziţi, o rupseră la fugă, pe cărăruia ce mergea în lungul terasamentului. Văzură nişte mogâldeţe sbuciumându-se între linii şi se opriră.

Se auzeau izbituri de ciocane: bandiţii desfăceau şinele!

Era punctul cel mai înalt al terasamentului, la numai câţiva paşi de un podeţ ce trecea peste o râpă adâncă. Din păduricea aflată pe povârnişul râpei, băieţii auziră zgomote, un zvon de glasuri şi nechezat de cai. Se lăsară să alunece pe povârnişul terasamentului, ocoliră păduricea şi începură să alerge cât îi ţineau picioarele.

Zarea prinse să se lumineze din ce în ce. In cele din urmă se iviră luminile gării.

Băieţii alergau din răsputeri, fără să simtă sub tălpi pietrele ascuţite, nici vântul care le biciuia faţa.

Deodată, în depărtare răsună prelung şuieratul unei locomotive.

Copiii se opriră locului o clipă, apoi porniră iarăşi să alerge; nu vedeau decât barele de fier de la scara locomotivei, învăluite într-un nor albicios de abur.

Se măreau din ce în ce, până ajunseră să întreacă şi locomotiva.

Misa vru să se apuce de barele scării. O mână puternică îl opri...

În faţa copiilor se afla Pole voi.

— Ei pe unde-mi umblaţi? Îi luă el la rost.

— Serghei Ivanâci, începu Misa, care abia îşi mai trăgea răsuflarea. Nikitski!

— Unde-i? Întrebă repede Polevoi.

La ri Da!

— V n s I i V-

— Va să zică, aşa! Făcu Polevoi îngândurat. Şi noi care-i aşteptam aici... Bravo vouă, cercetaşilor! Hai, duceţi-vă la eşalon şi... Băgaţi de seama: să nu-mi mai ieşiţi din vagon, că vă încui înăuntru.

Despărţirea Lupta nu ţinu mult. Bandiţii fugiră lăsând morţi în urma lor. Cai stingheri goneau bezmetic pe cimp.

Ostaşii roşii îi prindeau şi le scoteau şeile, apoi îi Închideau în vagoanele ce slujeau de grajduri. Alţi ostaşi refăceau linia, şi curând trenul porni mai departe.

La Bahmaci, vagonul eşalon, urmând să plece *.

Eşalonul trebuia să pornei înainte de plecarea eş Misa şi merseră de se aş zia gării, la umbră. Mişi pământ, Polevoi – pe o li O vreme tăcu: gândindu-se a:

— Ei, Mih< la despărţire când ochii şi z Misa se fer

— MdA. Co călători fu desprins de

? Moscova. In aceeaşi zi, i spre front.

Nului, Polevoi 11 luă pe iră amândoi lingă magac aşeză de-a dreptul pe doi la aci gândurile lui sau, poate, , ce-ai să-mi spui acum, e Polevoi în ce e din urmă, ridii întâlnească privirea. Tăcea, jâ Polevoi. A venit vremea să ne Mi. Şka. Nu iu dacă n> vom reveasta, '

Zicând aceasta, Polevoi scoase la iveală stiletul – acelaşi stilet cu mâner înnegrit şi cu şarpele de bronz încolăcit pe mâner. Ţinând stiletul în mâna stingă, răsuci imânerul în partea încotro priveau ochii şarpelui, deşurubându-1 încet. După aceea desprinse şarpele şi scoase din mâner a foaie de metal fin, făcut sul, pe oare o desfăcu cu grijă. Foaia era acoperită de tot felul de semne, fără nici o noimă: puncte, liniuţe şi cercuri mici.

— Ştii oe-s astea?

— O scrisoare cifrată, răspunse Misa cu oarecare şovăială, uitându-se întrebător la Polevoi.

— Da! Adeveri el. E o scriere cifrată. Cheia cifrului se află în teaca stiletului, iar teaca e la Nikitski. Acum înţelegi de ce-i trebuie stiletul?

Misa încuviinţă din cap.

— Pentru stiletul ăsta, zise Polevoi, vârând foaia de metal în ascunzişul ei şi înşurubând minerul la loc, a fost omorât un om. Prin urmare, trebuie să fie ceva la mijloc – o taină. Aveam de gând să descopăr taina asta, dar nu-i vreme pentru aşa ceva.

Nu pot să-1 mai păstrez asupra mea, oftă Polevoi.

Nimeni nu-şi cunoaşte soarta, mai ales acum, cu războiul. Uite, ţi-1 dau ţie, ia-1…

— Şi-i întinse stiletul. Haide, ia-1! Când mă întorc de pe front, o să descurc eu şi povestea asta. Iar dacă nu mai viu

— Polevoi ridică pe neaşteptate capul şi-i făcu cu ochiul – dacă nu mai viu înapoi, vreau să ai o amintire de la mine.

Misa luă stiletul.

— De ce taci? Nu cumva ţi-e frică?

— Nu. De ce să-mi fie frică?

— Principalul e să nu trăncăneşti, îl sfătui Polevoi. Şi mai cu seamă, de un anume om să te păfi Ghenka şi Misa, care stăteau şi ei pe vagonul statului major, băteau cu însufleţire din palme şi strigau mai tare ca toţi.

După ce mitingul luă sfârşit, eşalonul porni la drum.

Ostaşii roşii se înghesuiau în uşile larg deschise ale vagoanelor: unii, încălţaţi cu bocanci scâlciaţi şi ou Tnoletiere zdrenţuite, şedeau cu picioarele atârnând în afară; în spatele acestora se îngrămădeau alţii, şi toţi cântau „Internaţionala”.

Cântecul umplu gara, apoi trecu în largul stepei, rostogodindu-se peste întinderea ei de necuprins.

Mulţimea de pe peron cânta şi ea „Internaţionala”

Cânta şi Misa cu vocea lui răsunătoare.

Băiatul îşi simţea inima vibrând o dată cu cântecul. Simţea cum îl cuprinde un fior de neînţeles; deodată i se opri un nod în gât şi ochii i se umplură de lacrimi, lucru de neiertat unui băiat mare ca el.

Trenul se depărta tot mai mult. Curând, pieri în zare, târând după el coada-i lungă de vagoane.

Seara aprinse luminiţe tremurânde pe cer. Oamenii se împrăştiară şi peronul rămase pustiu.

Misa însă tot nu se îndura să plece. Se uita şi acum în urma trenului, spre locul unde şinele lucitoare se contopeau într-o dungă de oţel oare tăia orizontul învăluit în ceaţă; i se părea că are şi acum în faţa ochilor eşalonul, ostaşii roşii, pe Polevoi în mantaua lui cenuşie şi pe muncitorul vânjos de pe afiş, care

sfărâmă cu un ciocan greu lanţurile ce încătuşează globul pământesc.

PARTEA A DOUA Curtea din Arbat După un an Un zgomot se auzi pe coridor. Misa se trezi, deschise un ochi şi-1 închise îndată.

O rază de soare se furişa prin perdea, din spatele clădirilor vecine. Mii de firicele de praf horeau în trâmbă între fereastră şi covoraşul aşternut pe podea.

Tigrul brodat în mijlocul covoraşului dormita parcă şi el, cu capul între labe, şi urzeala ponosită a covorului îi dădea o înfăţişare ca vai de lume – - părea băitrân.

Subţiindu-se din ce în ce, raza de soare se preumblă încet prin odaie, lunecă de pe covoraş pe marginea mesei, se oglindi în barele nichelate de la patul mamei, apoi pe maşina de cusut, şi deodată pieri, ca şi cum nici n-ar fi fost.

STILETUL – c. 5

Odaia ise întunecă. O boare răcoroasă izbea încetişor gemuleţul deschis. De jos, din stradă, se auzeau claxoane de automobile, strigătele tocilarilor şi ale telarilor, glasuri vesele de copii, larma voioasă a străzii în plină primăvară.

Misa moţăia. Să mai doarmă puţin. Doar nu era să se scoale devreme şi în prima zi de vacanţă, aşa ca de obicei! Astăzi avea să hoinărească toată ziua!

Straşnic!

Mama intră în odaie cu fierul de călcat în mină, îl puse pe capacul întors al samovarului şi aşternu pe masă o pătură potrivită în patru. Alături, pe un scaun, aştepta un morman de rufe.

— Scoală-te, Misa! Hai, dragul mamei, scoală-te!

Eu am de călcat!

Misa tăcea >mâlc. Cum de ghicea mama întotdeauna dacă doarme sau nu! Doar el ţinea ochii închişi…

— Hai, scoală-te, nu te mai face că dormi… Spuse ea, apropiindu-se de pat.

Misa abia îşi mai sităpânea râsul. Mama vârî mina sub plapumă, el îşi feri picioarele, dar degeaba.

Mâna rece nu voia să-i dea pace cu nici un chip.

Până la urmă nu se mai putu sităpâni, izbucni în râs şi sări din pat.

Se îmbrăcă repede şi plecă să se spele.

În bucătăria întunecoasă, mama nu apucase încă să facă rânduială. Pietricelele albe din pardoseala de mozaic – crăpată iei-eolo de la spartul lemnelor – sclipeau. Pereţii erau pătaţi şi vanul coşcovit în multe locuri – isprava ţevii de apă care plesnise în timpul iernii.

Îşi scoase cămaşa, hotărât să se spele până la brâu.

Luase de mult hatărârea asta – să se spele cu apă Rece pâaiă la brâu chiar din. Prima zi de vacanţă.

Zgribulindu-se, deschise robinetul. Apa ţâşni cu putere, împroşcând stropi reci şi înţepându-i umerii.

Da, apa era încă prea rece… Fireşte, a hotărât să se spele până la brâu cu apă rece chiar din prima zi de vaoanţă, dar… Vacanţa a început cu două săptămâni mai devreme. Trebuia să Înceapă la 1 iunie, şi azi era abia 15 mai. Ce vină avea el că la şcoală s-au apucat de reparaţii? Da, rămâne hotărât: de la 1 iunie o să se spele cu apă rece până la brâu în fiecare dimineaţă. Şi Misa îmbrăcă împăcat cămaşa…

Pe când stătea în faţa oglinzii şi se pieptăna, se examina cu atenţie. Găsi că are bărbia urâtă! Dacă ar avea bărbia ieşită în afară, ar însemna că e înzestrat cu o voinţă puternică. Şi Jack

London scrie despre asta. Iar el are musai nevoie de o asemenea voinţă. Desigur, astăzi s-a purtat ca un laş în privinţa spălatului cu apă rece. Şi aşa se întâmpla întotdeauna. De pildă, odată s-a gândit să ţină un jurnal. Şi-a pregătit un caiet anume, a mâzgălit la început câteva desene, dar a lăsat totul baltă: n-avea răbdare.

Altădată, a hotărât să facă gimnastică în fiecare dimineaţa: şi-a cumpărat chiar şi câteva greutăţi, dar tot degeaba. Dimineaţa, ba trebuia să se grăbească la şcoală, ba se ivea altceva. Da drept vorbind, îi era lene. Începea cu amânările de cum îi initra în cap câte ceva: amâna totul, fie până lunea viitoare, fie până la începutul lunii viitoare, fie până la începerea noului an şcolar... Da! Asta însemna, pur şi simplu, lipsă ide voinţă şi de caracter. Era timpul să se lepede de aceste năravuri.

Îşi împinse bărbia înainte cu mâna. Uite, aşa arată un băiat cu voinţă. Dacă va sta ou dinţii încleştaţi, Încetul cu încetul o să ajungă şi el să >aibă bărbia ieşită în afară.

Pe masă abureau câţiva cartofi. Alături, pe o farfurie, erau două bucăţi de pâine neagră – raţia mamei şi a lui pe ziua de astăzi.

Misa împărţi porţia ce i se cuvenea în trei – pentru masa de dimineaţă, de prânz şi de seară.

Mâncă orna. Bucata de pâine era atât de mică, încât nici nu-şi dădu seama când a înghiţit-o. Oare să mai ia una? Doar seara se poate şi fără pâine... Nu!

Nu se poate! Dacă o mănâncă acum, deseară mama o să-1 silească să mănânoe porţia ei, şi ea va rămâne fără pâine...

Misa puse bucata de pâine la loc, pe farfurie. Îşi împinse cu hotărâre bărbia înainte, şi cum tocmai mesteca un cartof fierbinte, îşi muşcă zdnavăn limba.

Raftul cu cărţi După ice mâncă, Misa dădu să plece, dar mama îl întoarse din uşă:

— Încotro?

— Să mă plimb.

— Prin curte?

— Da… Trec şi prin curte.

— Şi cărţile? Făcu marna, umezindu-şi degetul şi încercând fierul dacă s-a înfierbântat. Cărţile cine le aşază?

— Of, mamă, acum n-am vreme.

— Va să zică, eu trebuie să fac ordine în urma ta?

— Şi mama puse fierul pe capacul samovarului, aruncându-i o privire întrebătoare.

— Bine, stau să le-aşez! Bombăni Misa. Matale întotdeauna te legi die mine, de piarcă n-ai şti că fiecare minut mi-e socoitiit.

Poliţia lui era a doua de jos, dar cum nu exista alit dulap în casă, îl foloseau şi pentru rufărie, şi pentru vase, deşi era menit să slujească drept bibliotecă.

Misa scoase mai întâi toate cărţile afară, şterse praful cu peria de ghete, aşternu cu grijă pe poliţă o foaie din ziarul „Viaţa economică”, apoi se lăsă jos, pe podea, şi începu să le aşeze la loc, oercetând fiecare carte în parte.

Mai întâi luă în mână cele două volume din enciclopedia „Brockbaus şi Efron”. Erau cărţile lui cele mai de preţ. Dacă ar avea toate cele o sută zece volume ale enciclopediei, n-ar trebui să se mai ducă la şcoală. Le-ar învăţa de dinafară, şi gata – ar fi un om învăţat, nu glumă.

După enciclopedia lui Brockhiaus, veni ia rând „Lumea aventurilor” E povestire în două volume, apoi „Opere” de N. V. Gogol, „Copilăria”, „Adolescenţa” şi „Tinereţea” de Tolstoi, „Oblomov” de Gonoearov şi „Aventurile lui Tom Sawyer” de Mark Twiain.

— Asta ce carte o fi? Hm! „Prinţesa Djavaha” de Cerskaia…

Ţinea cartea în mină nehotărât. Fleacuri! O carte plângăreaţă, bună doar pentru fetişcane! Numai copertele sunt de ea. Să facă schimb >cu Sliavka. Lui Slavka îi plac cărţile ou coperţi frumoase.

Ou cartea în mână, Misa se săltă pe pervaz şi deschise fereastra…

Larma străzii năvăli în încăpere. Nenumărate clădiri ou multe etaje se înălţau de jur-împrejur. Balcoanele ou îngrăditura lor de fier şi scările înguste de incendiu păreau lipite de ziduri. Râul Moscova şerpuia da o panglică albăstrie, prinsă în inelele negre ale podurilor. Cupola de aur a bisericii Mântuitorul strălucea ca mii de sori, iar undeva, în spatele ei, Kremlinul îşi semeţea spre cer vârfurile ascuţite ale turnurilor.

Misa se aplecă în afară, întoarse capul spre clădirea vecină şi strigă:

— Slavka-a-a!

La o fereastră de la etajul doi apăru Slavka, un băiat bolnăvicios, cu faţa palidă şi mâinile subţiri şi prelungi. Purta fundă la gât, cânta la pian şi nu se bătea niciodată – din oare pricină ceilalţi băieţi îl necăjeau, poreclindu-1 „Burjuiul”. Mama” lui Slavka era o cânităreaţă renumită, iar tatăl lui – inginerşef la fabrica Sverdlov, unde lucrau mama lui Misa, mătuşa lui Ghenka şi alţi vecini de-ai lor. Fabrica nu funcţionase multă vreme, dar acum se pregătea să se pună pe treabă.

— Slavka, strigă Misa, hai să facem schimb! Ceva grozav!… Adăugă el, fluturând cartea „Prinţesa Djavaha” în mână. O citeşti pe nerăsuflate…

— Nici ou mă gândesc! I-o întoarse Slavka. Am şi eu cartea asta.

— Şi ce dacă? Numai coperţile să le vezi! Uite, tu să-mi dai „Tăunul”.

— Nici nu mă gândesc!

— Ei, nici n-aim nevoie! Mâine o să mă rogi tu, şi n-o să mai vreau eu...

— Vii în curte? Întrebă Slavka.

— Da, numaidecât.

— Ne-ntâlnim la Ghenka.

— Bine.

Misa se întoarse de la fereastră şi puse cartea pe poliţă, lingă celelalte. Nu-i nimic. La toamnă, la şcoală, are să o schimbe el cu cineva.

Apoi începu să aşeze celelalte cărţi. Astea, da, cărţi: „Ciorap de piele", „Călăreţul fără cap", „Douăzeci de inii de leghe sub mări", „în desişurile Africei"... Cow-boy, prerii, indieni, cai mustangi...

Aşa. Acum, cărţile de şcoală: Kiselev, Râbkin, Kraevici, Sapoşnikov şi Valţev, Glezer şi Petzhold...

Anul trecut, le deschisese cam rar. La şcoală nu se făcea foc, şi copiii nu prea puteau ţine creta în mină cu degetele îngheţate. Veneau la şcoală numai pentru o farfurie cu zeamă lungă, dar fierbinte, zisă ciorbă: era în iarna cumplită şi plină de lipsuri a anului 1921.

După ce rândui pe poliţă şi caietele, albumul ca timbre, compasul cu acul îndoit şi echerul cu gradaţia milimetrică ştearsă, Misa se uită cu coada ochiului la mamă-sa şi pipăi sulul ascuns după un vraf de suplimente vechi ale revistei „Nivă".

Stiletul era la locul lui. Băiatul simţi prin învelitoare oţelul (tare al lamei... Pe unde-o fi Polevoi?

De când a plecat, le-a trimis o singură scrisoare.

Dar se va întoarce, se va întoarce negreşit. E adevărat, războiul s-a terminat, dar nu chiar de tot.

Abia acum, în primăvară, au fost scoşi finlandezii albi din Garelia. In Orientul îndepărtat, ostaşii roşii încă mai luptă cu japonezii. Iar Antanta pregăteşte un nou război. Asta se vădeşte în toate.

Nikitski a fost ucis, desigur, sau a fugit peste graniţă, ca atâţia ofiţeri albi. Teaca cu cheia cifrului a rămas la dl şi secretul stiletului nu va fi descoperit niciodată...

Băiatul căzu pe gânduri. Ce hram o fi purtând acest Filin, şef de depozit, tatăl lui Borka? Nu cumva e tocmai omul despre care vorbea Polevoi?

Se zice că e de fel din Revsk... Se zice... O întrebase de câteva ori pe maimă-sa despre Filin, dar ea nu ştia prea bine. Atunci se gândise că ar putea să afle de la Agripina Tihonovna, mătuşa lui Ghenka.

Odată, aducând vorba despre Filin, femeia a scuipat şi a bombănit furioasă: „Nu ştiu şi nici nu vreau să ştiu... Un ticălos. Neam de neamul lui tot aşa au fost". Agripina Tihonovna n-a spus imai mult. De vreme ce pomenise însă de „neam", se vede că ştia ea ce ştia... Dar parcă puteai s-o tragi de limbă?

Înaltă şi voinică, era cei imai sever locatar din toată clădirea. Toţi se temeau de ea, chiar şi administratorul, care o linguşea, spunâmdu-i: „Impunătoarea noastră Agripina Tihonovna". În plus, era şi „delegată" – femeia cea mai de vază din fabrică. În faţa Agripinei Tihonovna, singur Ghenka nu se pierdea cu firea! Ori de câte ori se întâmpla ceva, el începea îndată să-şi strângă lucrurile, spunând că pleacă acasă la Revsk. Iar Agripina Tihonovna, fireşte, se dădea bătută."

Cum ar putea să afle ceva despre Filin? De ce nu i-a venit în minte să-1 întrebe pe Polevoi numele întreg al lui Filin?

Misa oftă, ascunse stiletul cu grijă după maldărul de reviste, închise uşile dulapului şi o şterse la Ghenka.

Ghenka Ghenka şi Slavka juoau şah pe un scaun. Slavka stătea în picioare, Ghenka pe marginea patului larg, acoperit cu plapuma; la capătul patului, la perete, până la iconiţa atârnată aproape de tavan se înălţa o adevărată piramidă de perne.

Agripina Tihonovna întindea o foaie de aluat pe masă. Era nemulţumită de ceva, se vedea de la o poştă. Când apăru Misa ii aruncă o privire tăioasă.

— Unde fuseşi, mă? Izbucni Ghenka. Uită-te colea: din trei mişcări îl fac mat pe Slavka! Deschide ochii: ein, zwei, drei…

— Zwei, drei”! Îl îngână Agripina Tihonovna.

Ia scoală de pe pat! Ţi-ai găsit locul…

Ghenka făcu o mişcare uşoară, ca şi cum ar fi vrut să se dea jos din pat.

— Nu te mai codi, scoală-te odată! Cu cine vorbesc eu?

Şi Agripina Tihonovna începu să titirisească furioasă foaia de aluat.

— Ce ruşine! Mormăi ea după câteva clipe. Băiat mare, şi mina stricat bunătate de varză! Mi^a ciopârţit o căpăţână întreagă! De ce-ai i iopârţit varza?

— Uite că spun: ca să scot coceanul. Tot n-aveai ce face cu el.

— Dar nu puteai să-1 scoţi cu grijă, mintosule?

Pusesem varza deoparte pentru sarmale, şi tu mi-ai prăpădit-o…

— Sarmalele, mătuşico, sunt mofturi de burjui!

Făcu Ghenka alene, gândindu-se la mişcarea următoare. Şi noi nu suntem nepmanix ca să mâncăm sarmale. Şi ce sarmale sunt

astea, mă rog, numai cu păsat de mei? Eh, de-ai avea carne, da, mai zic…

— N-ai să mă înveţi tu cum să gătesc.

— Zău, mătuşico, îşi urmă Ghenka vorba, fără să-şi ia ochii de la tabla de şah. Mă mir de matale.

Matale eşti o personalitate, zău, şi uite, mori de poftă după nişte sarmale… Pentru un biet cocean de varză îţi ieşi din fire, îţi zdruncini sănătatea…

— Lasă, n-avea tu grijă de sănătatea mea, mormăi Agripina Tihonovna, începând să taie tăiţeii. Şi mai taci din gură, că acuş îţi pun sucitorul pe spinare!

— Tac, mătuşico. Da' cu sucitorul să nu mă ameninţi, că tot nu dai în mine.

— Cum?

— Şi Agripina Tihonovna se îndreptă, ameninţătoare, de spate, cât era ea de voinică.

— Matale tot nai dai în mine, mătuşico!

— Şi de ce mă rog? S-auzim!

— De ce? Tărăgăna îngândurat Ghenka, rămânând în mână ou pionul cu care tocmai chizbuia o nouă mişcare. Fiindcă ţii la mine, mătuşico, fiindcă ţii la mine şi mă respecţi…

— Tii, că prost mai eşti, mare prost! Râse Aripina Tihonovna. Ia spune-mi: de ce te prosteşti tu aşa?

— Mat! Răsună deodată glasul lui Slavka.

— Gum, mă? Să văd! Unde-i mat? Se necăji Ghenka. Mda, ai dreptate… Uite, mătuşico! Se văicări el. Din pricina sarmalelor matale am pierdut o partidă sigură.

1 Nepman – negustor afacerist din perioada nepului.

— Mare pagubă! Pufni Agripina Tihonovna şi trecu în bucătărie.

— Ghenka, de ce te cerţi tu mereu cu mătuşa-ta?

Întrebă Slavka. Cum de nu ţi-e ruşine?

— Eu? Eu tnă cert? Aiurea. Ce, asta-i ceartă?

Aşa-i vorba ei – şi băiatul începu să aşeze piesele pe tabla de şah. Misa, facem o partidă?

— Nu, hai mai bine în curte… M-aim săturat deatita stat în casă!

Ghenka strânse piesele, închise cutia de şah şi ieşiră toţi trei în curte.

Borka, poreclit „Gheară”

Era în mai, dar zăpada din fundul curţii nu se topise încă. Peste iarnă, zăpada se clădise în troiene care se chirciseră şi se înnegriseră cu vremea. La adăpostul clădirilor cu câte şapte etaje îngrămădite de jur împrejur, nu voiau cu nici un chip să se predea soarelui: razele soarelui lunecau arareori pe aici, prin fundul curţii, aşternându-se fugar pe fâşia îngustă de pavaj şi pe pătrăţelele albe trase ou creta, unde fetiţele jucau şotron.

Apoi soarele se căţăra leneş pe ziduri, tot mai sus, până ce se ascundea în spatele caselor. De prin crăpăturile pietrelor încinse ieşea un abur cald, tulburător.

Băieţii jucau „palma de perete” cu bani de aramă de pe vremea ţarilor, izbind banul pe rând de zid.

Ghenka îşi desfăcea degetele cit putea, ca să ajungă de la banul lui la cel al lui Misa.

— N-ajungi! Îl necăji Misa. Degeaba te căzneşti!

Hai, Gheară, acuma-i rândul tău.

— Îl încalec eu! Mârâi Borka, ochind către banul lui Slavka. Îl încalec, numa' să vezi... Este!

Banul lui şters, de cinci copeici, căzu într-adevăr peste banul lui Slavka.

— Dă-mi o copeică, burghezaile!

Slavka se îmbujora:

— Sunt lefter. Îţi rămân dator.

— Atunci, de ce joci? Se răsti Borka. La joc nu merge pe datorie. Scoate copeica!

— N-am, ţi-am spus. O să câştig şi-ţi dau.

— Aha, aşa?!

— Şi Borka se repezi de înhaţă banul de cinci copeici al lui Slavka. Ţi-1 dau înapoi când îmi plăteşti datoria...

— Cu ce drept? Îl înfruntă Slavka, şi glasul îi tremura de revoltă, în vreme ce obrajii palizi i se îmbujorară. Cu ce drept îmi iei tu banul?

— Am tot dreptul, mormăi Borka, vârându-1 în buzunar. Să-ţi fie învăţătură de minte.

— Na, Gheară, interveni Misa, înitinzându-i o copeică. Dă-i înapoi banul. Iar tu, Slavka, dacă te ştii lefter nu juca.

— N-am nevoie! Scutură Borka din cap a împotrivire. Nu primesc bani străini. Să plătească singur.

— Vrei să faci alea cinci copeici pe numele tău?

— Şi ce te priveşte...?

— N-o să-ţi meargă. Dă-i înapoi banul.

— Ce te bagi itu? I-o reteză ou răutate Borka.

Ce, tu eşti stăpân pe joc?

— Nu vrei să dai banul? Se răsti Misa şi păşi înainte.

— Pe el, Mişka! Strigă Ghenka, vârându-se in Borka.

Misa însă îl dădu deoparte.

— Stai, Ghenka. Lasă-mă singur... Te întreb pentru ultima oară: dai banul?

Borka se trase un pas înapoi, se uită în lături, apoi scoase şi zvârli banul, care zăngăni îndelung pe pietre.

— Na-ţi-1, da' să n-aibă parte de el! Ca să w 1 ce apărător şi-a găsit!

Şi se depărta, aruncând priviri duşmănoase spre...

Misa.

Jocul se sparse. Copiii şedeau acum rezemaţi de zid, pe cimentul încins, şi se prăjeai; a soare.

Printre vârfurile copacilor firavi se strecura dangătul clopotelor de la biserica Sfântul Nicolaie din Plotniki. Pe câteva sfori legate de trunchiuri se legănau rufe întinse la uscat: cârligele mici de lemn se aplecau când într-o parte, când într-alta. La etajul patru, o femeie se iurcase fără frică pe prichiciul ferestrei şi spăla geamurile, ţinându-se cu o mină de pervaz.

' Misa, cocoţat pe nişte calorifere ruginite, depozitate în curte, se uita batjocoritor la Borka. Azi i s-a înfundat! A vrut să se facă stăpân pe banul altuia, dar nu ina mers! Nu degeaba l-au poreclit băieţii „Gheară”! Intre altele, face şi comerţ lambulant în Piaţa Smolensk: vinde ţigări cu bucata şi caramele pe care le linge ca să aibă luciu. Şi tată-său, Filin, administratorul unui depozit, e tot un speculant...

În vremea asta Borka povestea băieţilor despre „săritori” ca şi cum nimic nu s-*ar fi întâmplat.

— Săritorul se înfăşoară într-un cearşaf, se smiorcăia Borka pe nas, are în gură un bec electric şi arcuri la picioare. Din stradă sare drept la etajul patru şi-i jefuieşte pe toţi locatarii, la rând. Şi pes-te case sare. Iar când vine miliţia, sare de pe o stradă pe alta.

— Ia mai lasă-te de palavre! Zise Misa, dând batjocoritor din mână. Eşti un palavragiu, nimic mai mult. „Săritori...”! Îl imită el pe Borka. Despre hrubă şi despre stafiile tale mi ne spui nimic?

— Păi să ştii tu că-n hrubă sunt stafii! Mormăi Borka. Acolo a fost înainte un cimitir. Noaptea, stafiile răcnesc şi se vaită, de te apucă groaza.

— Apă de ploaie! I-o retează Misa. Spune-i bunică-ţi poveştile astea. „Cimitir”, „stafii”.

— A fost cimitir, zău! Stăruia Borka. Mai e şi o galerie subterană, care trece pe sub toată Moscova.

Ivan cel Groaznic a făcut-o.

Băieţii izbucniră în râs.

— Ivan cel Groaznic a trăit acum patru sute de ani, iar clădirea e făcută abia de zece ani, ii lua la vale Misa. Minte şi tu, dar nici aşa!

— Eu mint? Râse Borka răutăcios. Hai cu mine în hrubă. Ţi-arăt şi galeria, şi stafiile!

— Să nu te duci, Mişka, zise Ghenka. Asta te ia cu el, ca să rida de tine.

Borka se îndeletnicea In mod obişnuit cu treaba asta. El singur dintre toţi cunoştea ca-n palmă „Hruba* – cum numeau copiii subsolul întunecos şi Convingea pe câte un băiat să meargă în subsol, apoi rămânea în urma lui şi tăcea. Băiatul se pomei dintr-o dată ^. În întuneric, neştiind încotro Să apuce, şi-1 striga zadarnic pe Borka. Borka tăcea mile, şi numai după ce-1 chinuia şi-1 făcea să-i promită ceva, îl scotea la lumină.

— Nu mai găseşti tai proşti! Urmă Ghenka, oare se lăsase păcălit o dată. N-ai decât să te duci singur.

— Cum vreţi, pufni Borka, ou o nepăsare prefăcută. Dacă v-^aţi speriat, nu mergeţi.

Misa. Se supără.

— Cui îi spui asta? Întrebă el.

— Ştiu eu? Ridică Borka din uimeri. Cui i-e frică!

— Aha, aşa!... Vorbi tărăgănat Misa, şi se ridică în picioare. Haidem.

Ieşiră în ourtea din faţă, ooborâră în hrubă, apoi porniră înoet, ou băgare de seamă, pipăind zidul lunecos. Borka mergea înainte, Misa după el. Picioarele li se afundau în pământul jilav; uneori, izbeau cu zgomot câte o tinichea sau un ciob de sticlă.

Misa îşi dădea limpede seama că Borka voia să-şi bată joc de el. Bine, o să se vadă până la urmă care pe care...

Merseră aşa până în fundul hrubei. Aici, Borka rămase nemişcat.

„Aha, începe!" se gândi Misa.

— Ei, când se arată stafiile tale? Întrebă el, căutând să pară oât mai liniştit.

Glasul îi răsună surd şi se pierdu, fărâmiţându-se undeva în ungherele depărtate şi cufundate în beznă.

Borka nu răspunse, dar îl ghiceai aproape, la numai câţiva paşi. Misa nu-1 mai strigă.

Trecură astfel câteva minute chinuitoare. Îşi ţineau amândoi răsuflarea, aşteptându-1 pe celălalt să deschidă gura. Misa o porni îndărăt, pipăind zidul cu mâinile. Lasă, găseşte el drumul şi singur! Iar când O sa iasă la 'lumină, o să închidă uşa şi o să-1

ţină pe Borka în întuneric o jumătate de ceas. Să-i fie învăţătură de minte...

Misa păşea încet. În urma lui se auzea un fâşâit uşor: Borka se furişa după el. Aha, 1-a răzbit frica!

Nu s-a încumetat să rămână singur!

Băiatul continua să înainteze. Nu! Nu mergea bine.

Galeria ar fi trebuit să se lărgească, dar iată că se făcea tot mai îngustă. Nu se opri. Cum de vedea Borka pe o asemenea întunecime? Dacă o să-1 lase singur şi nu va mai găsi drumul? Era ceva îngrozitor!

Galeria se îngustă de tot. Misa atinse cu umărul celălalt perete. Se opri. Să-1 strige pe Borka? Nu!

Ou nici un preţ! Ridică mâinile şi pipăi un tub rece de fier. Undeva se auzea un clipocit ca de apă. Deodată auzi un fâşâit puternic şi i se păru că o broască uriaşă a căzut peste el. Se aruncă înainte, pierdu pământul de sub picioare şi se prăbuşi în gol.

După câteva clipe, dezmeticindiu-se, se ridică de la pământ. Nu se rănise. Aici era mai multă lumină şi zidurile cenuşii, zgrunţuroase, se vedeau nedesluşit. Se afla într-o galerie îngustă, săpată cam la jumătate de metru mai jos, care tăia perpendicular galeria prin care mersese mai înainte.

— Mişka-a-a! Răsună un glas, iar în galeria de sus se desluşi ca o pată întunecată silueta lui Borka.

Mişka, unde eşti?

Misa nu răspunse. Aha, i s-a dezlegat limba!

Lasă-1 să se mai perpelească!

Băiatul se lipi de perete, fără să zică nici pis.

— Misa! Misa! Unde eşti? Vorbi neliniştit Borka, aplecându-se şi uitându-se în jos. De ce taci? Mi…

— Unde ţi-e galeria subterană? Întrebă Misa batjocoritor. Unde ţi-s stafiile? Aratănmi-le!

— Asta-i galeria, şopti Borka. Nu putem merge mai departe. Colo sunt cosciugele.

— Grozav mă mai sperii cu stafiile tale! Îl ironiza Misa, şi dădu să pornească înainte.

Borka îl prinse de umăr:

— Să vezi, Misa, se bâlbâi el. Ascultă-mă, hai înapoi, că altfel e de râu.

— Vrei să mă sperii?

— Nu te duce mai departe. Fără felinar tot nu găsim nimic. Mâine fac rost de un felinar şi venim iar.

— Mă tragi pe sfoară! Ştiu eu cine-mi eşti!

— Zău! Să mor chiar în clipa asta dacă te trag pe sfoară. Să ştii că plec singur. N-ai decât să-ţi laşi ciolanele pe aici!

— Grozav mă mai sperii! Repetă dispreţuitor Misa, dar porni înapoi cu Borka.

Când ieşiră din subsol, soarele îi orbi.

— Bagă de seamă, îi aminti Misa. Mâine dimineaţă.

— S-a făcut, întări Borka. Rămânem înţeleşi…

H Şurka Vlăjganul La puţin timp după aceea apăru Şura Ogureev – „Vlăjganul”, cum îi spuneau băieţii, cel mai înalt din toată curtea. Şura era socotit un mare artist şi făcea parte din cercul dramatic al clubului. Clubul se afla într-o încăpere la subsolul

primului corp de lădire şi aparţinea comitetului de administrare a imobilului.

STILETUL – c. 6

Niciunul dintre băieţi nu era primit la club, şi din pricina asta Şurka se ţinea foarte mândru.

— A, salutare, stâlp de telegraf! Strigă Misa, zărindu-1.

— Ce-nseamnă purtarea asta copilărească? Clămpăni Şura, privindu-1 de sus. Credeam că nu mai eşti puşti.

— Ehei, ce serios e! Se minună Ghenka. Unde ai învăţat să fii aşa? Nu cumva la club?

— Şi ce dacă am învăţat la club? l-o întoarse Şurka, apoi făcu o pauză plină de înţeles şi adăugă: Ştiţi foarte bine că la club nu sunt primiţi decât cei mari.

— Ia te uită la el ce mare se crede! Pufni Misa.

Eşti lung cât o prăjină, de asta te-au primit la club.

— Eu sunt membru al clubului, preciza grav Şurka.

Şi dacă ţi-e ciudă, n-ai decât s-o spui.

— Pe noi nu ne primesc la club, fiindcă nu suntem organizaţi, zise Slavka. Am auzit că-n Krasnaia Presnia e un detaşament de tineri comunişti şi că ei au clubul lor.

— Da, confirmă Şurka cu autoritate. Numai că lor li se spune altfel, am uitat cum. În orice caz, asta-i organizaţia din care fac parte cei mici, fiindcă cei mari intră în Comsomol.

Şurka le dădu astfel să înţeleagă că el se duce la şedinţele organizaţiei de Comsomol din fabrică şi că se pregăteşte să intre în Comsomol.

— Grozav! Făcu gânditor Misa. Auzi, copiii au un detaşament al lor!

— Pesemne că-s cercetaşi, spuse Ghenka. Tu, Slavka, le cam încurci.

— Nu, nu încurc nimic, se apără Slavka. Cercetaşii poartă cravate albastre, iar ei au cravate roşii.

— Roşii? Se interesă Misa. Dacă au cravate roşii, înseamnă că sunt pentru Puterea Sovietică. Şi-apoi, ce fel de cercetaşi pot să fie în Krasnaia Presnia?

Ăsta-i cartierul cel mai proletar.

— Da, întări Şura. Sunt pentru Puterea Sovietică!

— Şi zici că au clubul lor?

— Da, repetă Şurka, şi adăugă nesigur: Şi au carnete de mebru, cu toţii.

— Grozav! Se aprinse Misa, tărăgănând vorbele.

Cum se face că eu n-am auzit nimic? Tu, Slavka, de unde ştii toate astea?

— Mi-a spus un băiat de la şcoala de muzică.

— De ce? Cum le zice, unde-şi au clubul, pe cine primesc în club...?

— Pe cine primesc?! Râse Şura. Vă închipuiţi poate că-i simplu: te duci, şi gata, te primesc. S-o credeţi voi!

— Şi de ce nu ne-ar primi?

— Păi nici chiar aşa! Clătină Şurka din cap. Mai întâi trebuie să dovedeşti cine eşti şi ce poţi.

— Cum adică „să dovedeşti”?

— Ei…

— Dădu Şurka din mână – să te evidenţiezi. De pildă, aşa ca unii care activează la club şi se duc la şedinţele de Comsomol…

— Bine, Şurka, înţeleg, i-o reteză Misa. Tu nu ştii decât să te fuduleşti… Fii mai la locul tău.

— Adică?

— Foarte simplu. Tu te pregăteşti să intri în Comsomol. Dar comsomoliştii au luptat pe front, iar acum lucrează toţi în uzine şi fabrici. Pe când tu? Tu stai în culise, mucegăieşti în figuraţie… la zi, n-ai vrea să fi regizor?

ICum, regizor? Noi avem regizor, pe tovarăşul Miţea Saharov.

— El e regizorul cercului dramatic al celor mari.

Dacă noi, ceştilalţi, organizăm un cerc dramatic, ne-ar primi pe toţi la club. Montăm o piesă; venitul – pentru ajutorarea înfometaţilor de pe Volga. Şi aşa, ne evidenţiem.

— Adevărat! Zise Slavka. Am putea organiza şi un cerc de pictură, un cerc de muzică, un cor.

— N-o să ne lase… Murmură Şura, clătinând din cap a îndoială, dar în ochii lui se citea dorinţa arzătoare de a deveni regizor.

— Ba au să ne lase! Stărui Misa. Mergem la tovarăşul Miţea Saharov şi-i spunem că vrem să organizăm un cerc dramatic. Crezi că el poate să zică nu?

— O să vă dea una după ceafă! Strigă Borka, de lângă groapa de gunoi în care scormonea căutând sticle.

— Nu-i treaba ta! Îl ameninţă Ghenka cu pumnul.

Tu vezi-ţi de negustoria cu caramelele!

— Mda, continuă Şura să gândească cu glas tare.

N-ar fi rău… Numai că eu am talent de artist, şi nu de regizor.

— Ei şi? Cu atât mai bine! Îl convinse Misa. O să fii şi artist, şi regizor. Haide, ce naiba!

— Fie, se învoi Şura în cele din urmă. Cu o condiţie: să fiu ascultat în totul. În artă, lucrul principal este disciplina. Tu, Ghenka, vei juca rolul prostănacului; Slavka, tu joci rolul eroului, şi, fireşte, te ocupi şi de partea muzicală; pe Misa îl propun ca administrator.

Şurka aruncă o privire protectoare asupra băieţilor şi adăugă:

— Asupra principalului rol feminin şi a celorlalte care mai sunt voi hotărî mai târziu, după ce voi examina pe fiecare.

Clubul Clubul era o sală cu scenă şi bănci pentru public.

Când nu aveau loc spectacole sau adunări ale locatarilor, băncile erau trase la o parte şi prin toate colţurile se instalau cercurile ce activau în cadrul clubului. Într-un colţ, gospodine şi muncitoare casnice învăţau la cercul de alfabetizare, pe scenă se desfăşura repetiţia cercului dramatic, iar în mijlocul sălii, câţiva jucau biliard, atingând ut, >ri cu tacurile lungi şi pe muzicanţii din orchestră. Responsabilul clubului şi totodată regizor al cercului dramatic era Mi tea Saharov – un tânăr veţ, c preocupat, îmbrăcat într-o rubaşcă lungă şi decolorată, cu nişte pantaloni strimţi ca două burlane şi cu o lavalieră neagră şi lucioasă la gât. Miţea Saharov avea nasul Lung, subţire, şi mărul lui Adam atât de proeminent, încât aproape te temeai să nu-i străpungă beregata. Îşi trecea într-una degetele răsfirate prin părul lung, aspru şi spălăcit, aducându-1 înapoi spre ceafă.

Şura îl împinse înainte pe Misa de cum intrară cu ceilalţi băieţi pe uşă.

Fc” – Vorbeşte tu, doar eşti administrator, zise el, şi se trase la o parte, cu aerul că ia în râs năzăririle de puşti ale celor cu care venise şi că nu are nici un amestec aici.

— Mda! Făou Miţea Saharov printre dinţi, după oe-1 ascultă pe Misa. Mda... Numai că vezi, clubul nostru nu-i şcoală de artă dramatică, ci o instituţie de cultură. Mda... Instituţie de cultură, patronată de comitetul locatarilor... Apoi se îndreptă spre scenă, Şi după o clipă îl auziră cum se tânguie: Tovarăşă Parasina, trăieşte-ţi rolul, intră în rol...

— N-am făcut nimic! Le spuse Misa băieţilor, apropiindu-se de ei. Nu vrea. Zice că aici nu-i şcoală de artă dramatică, ci o instituţie de cultură, patronată de comitetul locatarilor.

— Aţi văzut? Se amestecă Şura în vorbă. Ştiam eu că aşa o să fie.

— Tu pe toate le „ştii”! Se supără Misa.

Băieţii stăteau îngânduraţi. Pe postavul verde al mesei de biliard, bilele se loveau cu zgomot surd una de alta. Orchestra repeta „Marş turc” de Mozart; de pe un afiş din perete un bătrân istovit întindea o mână osoasă: „Ajutaţi înfometaţii de pe Volga!”

Ochii lui aprinşi ca de febră te urmăreau stăruitor, de oriunde ai fi privit afişul, de parcă bătrânul ar fi întors capul după tine.

— Mai este o cale, vobi Misa.

; 1_ Care?

— Să mergem la tovarăşul Jurbin.

— Ei! Dădu Şura din mână. Crezi tu că un membru al Sovietului orăşenesc are vreme de noi? Eu, unul, nu merg. Te pomeneşti că dăm acolo peste muma pădurii, anai ştii!

— N-ai deoât, eu mă duc! Se hotărî Misa. La urma-urmei, clubul nu-i proprietatea lui Miţea Saharov. Haidem, Ghenka!

Urcară scara largă, la etajul al patrulea, unde locuia Jurbin. Ghenka rămase în urmă, pe trepte, în vreme ce Misa apăsă butonul soneriei. Ghenka tremura de frică şi, când se auzi

zgomot în spatele uşii, se repezi pe scară în jos, sărind câte trei trepte odată.

O femeie înaltă, uscăţivă, cu faţa încruntată şi cu dinţii mari, ieşiţi în afară, se ivi în prag: locuia în aceiaşi apartament ou Jurbin, şi copiii o porecliseră, muima pădurii”.

— Ce pofteşti? Îl luă ea la rost.

— Caut pe tovarăşul Jurbin.

— Pentru ce?

— Am ceva de rezolvat.

— Ce anume? Umblaţi brambura, asta-i! Mormăi femeia, trântindu-i uşa în nas.

— Muma pădurii! Strigă Misa, şi o tuli pe scară.

Pe când cobora scara în goană, se ciocni deodată de cineva. Misa ridică ochii: în faţa lui se afla tovarăşul Jurbin.

— Ce-i asta? Ai căpiat? Se răsti el.

Misa lăsă ochii în pământ, fără să deschidă gura.

— Ei, ce-i ou tine? Ai surzit?

— N-nu…

— Atunci, de ce taci? Bagă de seamă, să nu te mai prind a doua oară! Şi Jurbin plecă, urcând scara cu pas greoi.

Misa porni în jos. Cum a mai scrântit-o!

Paşii apăsaţi ai lui Jurbin răsunau pe scară. Deodată se făcu linişte. Se auzi zgomotul cheii în broască şi scârţâitul uşii.

Băiatul se opri, se întoarse şi strigă:

— Tovarăşe Jurbin, staţi puţin…!

— Şi urcă într-un suflet.

— Ce vrei? Întrebă Jurbin din uşă, privindu-1 mirat.

— Tovarăşe Jurbin, începu Misa gâfâind. Noi vrem să organizăm un cerc dramatic... Da, întări el, trăgându-şi răsuflarea. Noi vrem, dar tovarăşul Miţea Saharov nu ne liasă.

— Cine, „noi”?

— Noi, copiii din curte1.

Jurbin surise pe sub mustaţa. O lumina veselă i se aprinse în ochi. Dar nu spunea nimic. Stătea şi zâmbea, uitându-se drept în ochii albaştri ai băiatului. Cată la părul lui negru, zburlit, la coatele ascuţite, pline de zgârieturi. De ce zâmbea şi la ce anume se gândea acest om greoi, pe pieptul căruia strălucea ordinul „Drapelul Roşu”, Misa nu putu să priceapă.

— Ei, hai înăuntru, să stăm de vorbă, zise Jurbin în cele din urmă, şi intră în casă.

Misa intră după el. „Muma pădurii” se uită îmbufnată la băiat, dar nu spuse nimic.

Acrobaţii După o jumătate de ceas, Misa ieşi de la Jurbin şi coborî ca o vijelie în curte. Între timp, aici se strânsese o mulţime de lume, atrasă de nişte artişti ambulanţi. Făeându-şi loc prin mulţime, băiatul se strecură până-n rândul din faţă.

Un băiat şi o fetiţă, în tricouri albastre cu brâie roşii, făceau felurite acrobaţii pe un covoraş aşternut la pământ, în timp ce un bărbat cu faţa rasă, îmbrăcat şi el într-un tricou albastru, tot striga: „Allez!”

Parcă erau de gumă, nu altceva! Mai cu seamă fetiţa – zveltă, cu ochii albaştri şi cu nişte gene lungi, întoarse. Făcea câte o reverenţă plină de graţie, apoi, scuturându-şi ou nepăsare părul lung de culoarea inului, devenea dintr-o dată serioasă şi se avânta într-un nou salt.

Ceva mai departe se afla un măgăruş, înhămat la un cărucior pe două roţi de bicicletă. Pe pereţii laterali ai (Căruciorului erau două tăblii de placaj, pe care scria cu o vopsea ţipătoare:

2 BUŞ REPREZENTAŢII ACROBATICE

2 BUŞ 2

Măgăruşul stătea liniştit, mişcând caraghios din urechile-i lungi, uitându-se mirat, cu ochii lui mari, la mulţimea spectatorilor.

Când reprezentaţia luă sfârşit, bărbatul cel ras spuse că ei nu sunt cerşetori, ci artişti, că numai „împrejurările" îi fac să uimble prin curţi şi roagă „onoratul public" să-i răsplătească pentru reprezentaţie, fiecare cu cât poate.

Fetiţa şi băiatul treceau prin mulţime cu câte o farfurioară de ialuminiu în mână. De la ferestre li se aruncau bani înfăşuraţi în hârtie. Copiii ridicau banii de pe jos şi-i dădeau acrobaţilor. Misa ridică şi el o monedă înfăşurată în hârtie şi aştepta să se apropie fetiţa cu farfurioara.

După câteva clipe, fetiţa se opri surâzătoare în faţa lui, privindu-1 cu ochii ei albaştri şi mari. Băiatul stătea nemişcat, ca pierdut.

— Ei? Făcu ea, împungându-1 uşurel în piept cu farfurioara.

Dezmeticindu-se, Misa aruncă pe farfurioară mototolul de hârtie. Fetiţa porni mai departe, dar după câţiva paşi întoarse capul şi-i zâmbi. Ceva mai târziu, când acrobaţii plecară din curte, petrecuţi de spectatorii lor, fetiţa se întoarse în poarta şi-i zâmbi din nou.

Misa se simţi bătut pe umăr. Se întoarse îndată.

Suna, Ghenka şi Slava erau lingă el.

— Ce ţi-a spus Jurbin? Întrebă Şura.

— Uite, citiţi! Zise Misa, deschizând pumnul şi despăturind o bucată de hârtie.

Ce era asta? In hârtia mototolită, liniată strâmb şi pătată de grăsime, găsi o monedă de zece copeici.

Da, fără îndoială, i-a dat fetiţei, din greşeală, biletul lui Jurbin!

— Numai cu zece copeici te-ai ales de la Jurbin?

Tărăgăna batjocoritor Şura.

Misa o zbughi pe poartă, în curtea vecină.

Reprezentaţia acrobaţilor era pe sfârşite. Aşteptă, iar când fetiţa începu să umble printre privitori, se apropie de ea şi, punându-i cele zece copeici pe farfurioară, murmură fâstâcit:

— Adineauri ţi-am dat din greşeală altă hârtiuţă.

Dă-mi-o înapoi, te rog. E un bilet foarte important.

— Ce bilet? Râse fetiţa. Caraghios mai eşti... De unde ai semnul ăsta pe frunte?

— Nu te priveşte pe tine, răspunse sec Misa. Mi

— Tau făcut gardiştii albi. Tu dă-mi biletul.

— Mi se pare că eşti un bătăuş! Îl ameninţă fetiţa cu degetul. Mie nu-mi plac bătăuşii!

— Asta nu mă interesează, mormăi el posac. Tu dă-mi biletul.

— Eşti un caraghios în lege! Ridică fetiţa din umeri. N-aim văzut nici un bilet. Poate că e la Buş...

Stai puţin.

Când sfârşi cu cheta, dădu banii bărbatului ou faţa rasă, căruia îi şopti ceva. Acesta avu un gest nervos, dar fetiţa stărui, ba chiar bătu din piciorul ei ascuns Într-un pantofior de mătase. Atunci, bărbatul cel nas vârî mina într-un săculeţ de doc, încruntându-se şi mormăind; scotoci cât scotoci şi scoase la iveală o foaie de

hârtie îndoită în patru – biletul pe care i-1 dăduse Jurbin lui Misa. Băiatul îl luă şi se întoarse în goană în curte la el. Fetiţa îl privi din urmă şi râse. Lui Misa i se păru că şi măgăruşul a clătinat din cap, arătându-şi batjocoritor dinţii lui lungi şi îngălbeniţi...

Cinematograful „ARS”

Băieţii, cu capetele grămădite unul într-altul, citeau biletul lui Jurbin.

Pe foaia albă de hârtie era scris cu creionul: „Totmrăşe Saharov! Iniţiativa copiilor trebuie sprijinită. Munca cu copiii este un lucru important, mai ales pentru club. Te rog să ajuţi negreşit copiii din blocul nostru să organizeze cercul dramatic.

Jurbin.”

— E-n regulă! Exclamă Şura. Ştiam eu că la Jurbin găsim sprijin. Mâine convocam o adunare. Şiacum, la revedere! Sfârşi el, uitându-se cu înţeles la ceilalţi. Mă grăbesc... Trebuie să mă duc la o consfătuire importantă...

— Eh, tare-i mai place s-o facă pe grozavul! Zise Ghenka, după ce Şura plecă. Auzi... O consfătuire importantă! Parcă l-ar aştepta cineva! I-ar trebui o mamă de bătaie ca să nu mai ţină nasul sus!

Tustrei – Misa, Ghenka şi Slava – şedeau pe treptele de piatră de la intrarea cinematografului „Ars”. Seara învăluise totul într-o pâclă cenuşie; doar în mijlocul curţii se mai desluşea capacul de fontă de la gura de incendiu. De undeva se auzeau acordurile unei chitare. Răsună un râs puternic de femeie.

Din Arbat se furişau ultimele zgomote ale zilei, care des creşteau şi piereau treptat-treptat.

— Băieţi, voi ştiţi că putem intra pe gratis la cinema? Vorbi Ghenka.

— Ştim, răspunse Misa. Dar pentru asta trebuie să umbli o zi întreagă cu reclama în spate. Mare scofală!

— De-am avea un cărucior ca ăla al acrobaţilor!

Plescăi Ghenka din buze. Să tot umbli cu reclama…

— Sigur, se învoi Misa. Numai s-o faci tu pe măgăruşul…

— Ghenka nu poate trage căruţul în locul măgarului, interveni Slava cu seriozitate. Măgăruşi roşcaţi nu există…

— Râdeţi, râdeţi, se bosumflă Ghenka. Reclamele o să le poarte Borka, şi tot el o să intre la cinema pe gratis.

— Borka nu se bagă la reclame, îl asigură Misa.

Acum face negoţ eu timbre. Tare-aş vrea să ştiu de unde face rost de timbre.

— Eu ştiu de unde. De la un filatelist bătrân de pe Ostojenka.

— Da?! Se miră Misa. Am fost de multe ori acolo, dar nu l-am văzut niciodată.

— Nici n-ai să-1 vezi. El intră prin curte, pe uşa din dos.

— Ciudat! Continuă Misa cu mirare. Nu cumva fură timbrele? Că le vinde aproape pe nimic.

— Asta n-o mai ştiu, spuse Ghenka. Dar sunt sigur că se duce pe acolo. L-am văzut cu ochii mei…

— Bine, spuse Misa. Ia ascultaţi: ştiţi voi ce mi-a spus Jurbin?

— De unde să ştim? Ridică Slava din umeri.

— Ei bine, mi-a vorbit despre copiii din Krasnaia Presnia. „Tineri pionieri”, aşa le zice.

— Şi ce fac? Întrebă Ghenka.

— Cum ce fac? Asta-i o organizaţie comunistă a copiilor. Înţelegi? Co-mu-nis-tă! Prin urmare, ei toţi sunt comunişti… Numai că-s copii. Ştiţi cum e la ei? Ca la armată!

— Au şi 'arme? Întrebă Ghenka.

— Sigur că da! Habar n-ai cine sunt! Ehei! Misa tăcu o clipă, apoi adăugă: Jurbin mi-a mai spus: „Muncind în cercul vostru şi venind la club veţi deveni şi voi pionieri”.

— Zău?

— Chiar aşa!

— Şi unde-i detaşamentul ăsta? Se interesă Slava.

— În Krasnaia Presnia. A luat fiinţă pe lângă o tipografie. Vezi, eu am aflat totul, nu ca tine.

— Ar fi bine să mergem odată la ei să-i vedem şi noi, propuse Slava, prefăcându-se că nu 1-a auzit pe Misa.

— Da, ar fi bine! Încuviinţă Misa. Dar mai întâi trebuie să aflăm pe ce stradă e tipografia.

Băieţii tăcură.

Prin uşile larg deschise pentru aerisirea cinematografului se vedeau rândurile negre ale spectatorilor, deasupra cărora tremura fâşia luminoasă a aparatului de proiecţie.

Alia Sergheevna, mama lui Slava, o femeie frumoasă şi elegantă, trecu pe lingă ei. Când o văzu, băiatul se ridică în picioare.

— Slava, spuse ea, punându-şi mănuşile negre şi fine, e timpul să te duci acasă.

— Bine, mamă, numaidecât.

— Să nu întârzii. Daşa o să-ţi dea să mănânci. Pe urmă, culcă-te.

Şi se îndepărtă lăsând în urmă o undă de parfum.

— Mama se duce la concert, spuse Slava. Băieţi, ştiţi ceva? Haidem la cinema! Azi rulează seria a doua din „Drăcuşorii roşii”.

— De unde bani?

Slava se fistici:

— Mama mi-a dat două ruble. Voiam să cumpăr nişte partituri...

' ^ Păi de ce nu spui? Sări Ghenka. Gata, mergem la cinema! De unde să cumperi acuma partituri?

Toate magazinele sunt închise!

— Ei, pot să le cumpăr mâine, răspunse înţelept Slava.

— Mâine? Pină mâine mai este! Şi-apoi, nu ştii?

Nu lăsa treaba de azi pe mâine! Dacă azi putem să mergem la cinema, gata, hai să mergem.

Cumpărară bilete şi intrară.

Un coridor îngust ducea într-un hol meschin, pe pereţii căruia se vedeau portrete de actori vestiţi, reclame de filme vechi şi nişte afişe tot atât de vechi. Un ostaş roşu, cu o budionovcă pe cap, arăta spre tine cu degetul: „Nu eşti dezertor?” într-o vitrină, în josul unor caricaturi, se puteau citi câteva versuri de Maiakovski, scrise ou cerneală roşie; deasupra bufetului cu prăjituri usoate şi limonada -

Un alt afiş: „Să luptam pentru a stârpi vagabondajul copiilor!”

Spectatori de tot felul umpleau holul: ostaşi lăsaţi la vatră, cu chipie şi mantăi militare, muncitoare cu basmale pe cap, tineri în rubăşti, cu pantaloni bufanţi lăsaţi peste carâmbii cizmelor.

Răsună zbârnâitul unei spnerii. Lumea se grăbi să intre în sală, dornică să găsească un loc mai bun.

Lumina se stinse şi aparatul de proiecţie începu să zumzăie cu furie. Acordurile monotone ale unui pian se înfiripară dezacordat. Spectatorii se înghesuiau pe băncile înguste: şuşoteau, ronţăiau seminţe sau fumau pitind ţigara în palmă.

După ce se termină filmul, băieţii ieşiră în stradă.

Dar cu gândul erau tot la „drăcuşorii roşii” şi la aventurile lor nemaipomenite.

Comsomolişti adevăraţi! Eh, ce păcat că pe vremea cit a stat la Revsk, el, Misa, era încă un puşti!

Acum ar şti cum să-i vie de hac lui Nikitski!

Gata şi prima zi de vacanţă! Acum, trebuia să se ducă fiecare acasă.

Strada era cufundată în beznă. Singură lumina de la intrarea cinematografului „Ars” tremura ca un imens licurici, reflectându-se în asfalt. Pe un panou, în spatele unei reţele de sârmă împletită, se vedeau nişte fotografii învechite. Colţurile sfâşiate ale afişelor fluturau în vânt, lovind surd în uşă.

Cercul dramatic A doua zi, ieşind în curte, Misa îl văzu pe unchiul Vasili, îngrijitorul imobilului, venind pe poarta din dos, cu un ciocan şi nişte cuie în mână.

Alergă îndată la subsol: intrarea fusese bătută în scânduri. Ce mai era şi asta?

O zbughi aflară. Unchiul Vasili stropea curtea cu furtunul

— Dă-mi să stropesc eu, unchiule Vasili! Se rugă Misa.

— Lasă, lasă! Făcu bătrânul posac. Se vedea cât de colo că nu e în apele lui. Prea mulţi gospodari în curtea asita! Uf, numai de drăcii vă arde...

Misa îl privi lung şi întrebă cu băgare de seamă:

— Da' de când te-ai făcut matale tâmplar, unchiule?

Îngrijitorul smuci furios de furtun, împroşcând ou apă geamurile de la etaj.

— Să-ţi spun: Filin are grijă de depozitul lui şi-a fost musai s-astup intrarea de la subsol. S-a ţinut scai de mine. Cică orice pungaş poate să intre în depozitul lui, şi eu iam datoria s-astup intrarea. Nu mi-ar părea rău, da' afară de nişte fiare vechi nu ţine mai nimic în depozit... N-am avut încotro, a trebuit să-i fac pe plac... Mofturi!

Va să zică aşa! Filin ia poruncit să se astupe intrarea de la subsol. Aici nu-i lucru curat! Nu degeaba

— A oprit Borka ieri să meargă mai departe prin galerie... Da, hotărât, aici nu-i lucru curat!

Borka stătea în poartă şi vindea ţigări.

— Ei, mergem în hrubă? Întrebă Misa, aprcpiindu-se.

— Mai pune-ţi poftă-n cui! Râse Borka batjocoritor. Intrarea-i astupată.

— Cine-o fi poruncit asta?

— Cum cine? Se smiorcăi Borka pe nas. Administratorul!

M

— De ce oare? Continuă Misa cu întrebările.

— De ce„... „Pentru ce”... Îl îngână Borka. Ca să nu fugă stafiile... Apoi, sărind într-o parte strigă: Şi pentru ca unii ca tine să nu mai umble brambura prin subsol!

Misa se repezi după Borka, dar el se furişă la taică-său, în depozit, aşa că nu-i mai rămase decât să-1 ameninţe cu pumnul. Pe urmă se duse la club.

Scrisoarea lui Jurbin avu efectul dorit. Miţea Saharov îi primi, dar le spuse din capul locului că nu le va da nici o copeică.

— Principiul de bază al artei teatrale, cuvântă el, este să faci faţă cheltuielilor cu propriile mijloace, învăţaţi să munciţi fără subvenţii…

Tovarăşul Miţea Saharov le^a mai înşirat o mulţime de lucruri, numai că ciripea într-o păsărească de neînţeles.

Şurka Vlăjganul fixă un examen pentru cei dornici să activeze în cercul dramatic; la acest examen, erau obligaţi să recite poezia „Prorocul” de Puşkin.

De recitat, o recita fiecare, dar niciunul nu o recita ca lumea, iar Şurka se simţea dator să le arate cum trebuie să spună poezia. La versurile: Şi limba ce greşit-a mult Din gură el aprig mi-a smult, faţa lui Şurka devenea fioroasă; părea că-şi smulge disperat limba şi că o azvârle cât colo. Spus de el, versul acesta era cutremurător! Micul Vovka Baranov, pe care băieţii îl porecleau „viţeluş”, se tot căznea să se uite în gura lui Şurka, vrând să vadă dacă mai are limba în gură.

STILETUL – c. 7

După examen, începu alegerea piesei.

— Pavel Ivanov”! Propuse Slava.

— Plictisitoare, plictisitoare! Ripostă Şura. E o piesă răsuflată şi oiic-burgheză…

Împăratul persan, năpraznicul Kir, în fugă şi-a rupt al său mundir, declamă el, strâmbându-se. Ştim noi ce-i cu Kir ăsta!

Nu, nu merge… Adăugă după o clipă, pe un ton care nu îngăduia împotrivire.

După discuţii nesfârşite, alegerea căzu asupra unei piese în versuri – „Chiaburul şi argatul”, care înfăţişa viaţa unui băiat, pe nume Vanea, argat la chiaburul Pahom.

Şura avea să joace rolul chiaburului, Ghenka – rolul lui Vanea, iar rolul bunicăi lui Vanea fu încredinţat Zânei Kruglova – o fetiţă grăsuţă şi foarte veselă, care locuia în clădirea din faţă.

Misa nu se prezentă la examen: stătea la o măsuţă de şah, cu bărbia sprijinită în pumni şi se gândea la hrubă.

Borka 1-a înşelat ou bună ştiinţă. El i-a spus totul lui taică-său, iar Filin a poruncit să se astupe intrarea de la subsol. Prin urmare, există o trecere din hrubă în depozit, deşi depozitul se află în curtea vecină. De ce se feresc <atât? Acolo nu erau decât nişte strunguri vechi şi nişte piese stinghere, aruncate la voia întâmplării, fără nici o pază! Cine să aibă nevoie de ele? Cine să intre în depozit, mai ales prin hrubă, unde trebuia să mergi de-a buşilea?

Şi-apoi, cine era Filin, tatăl lui Borka? Să fie oare tocmai omul despre oare i-a vorbit Polevoi?

Misa îşi aminti de faţa lui ascuţită, turtită parcă din amândouă părţile, şi de ochii lui mici sfredelitori.

Odată – era iarnă – venise la ei şi dăduse mamei un săculeţ cu un pumn de făină neagră, în schimbul unui costum de haine cu vestă – costumul tatei, aproape nou. Se tot uita prin casă, cu ochii lui mici care scormoneau fiecare colţişor, vrând parcă să mai găsească ceva vrednic de schimb. Iar când mama i-a spus că-i pare rău de costum, fiind ultima amintire de la tata, Filin i^a răspuns: „Dumneata ai de gând să mănânci amintirea asta cu unt? Ei, atunci imănâne^o sănătoasă!” Mama a oftat şi n-a mai spus nimic...

Da, da! Lucrurile trebuiau lămurite negreşit!

Borka să nu-şi închipuie că 1-a dus de nas!

Misa se ridică şi începu să cerceteze clubul cu o privire atentă. Oare de aici nu se putea pătrunde în hrubă? Doar şi clubul se afla la subsol – - e adevărat, într-altă aripă a clădirii, dar asta n-

avea importanţă. Trebuie că era legat într-un fel de restul clădirii.

Făou înconjurul sălii, scrutând cu încordare pereţii.

Mută panourile, diagramele, se vârî pe după dulapuri. Nimic. La urmă se duse în culise, unde erau îngrămădite tot felul de decoruri vechi. Desluşeai în semiîntuneric nişte mesteceni de placaj, cu trunchiuri cenuşii, rezemate de perete, câteva case ţărăneşti cu ferăstruici sculptate şi interiorul unei odăi cu vedere spre râu, în care trona o pendulă.

Misa începu să mute decorurile din loc, cu gândul să ajungă la perete, când deodată apăru tovarăşul Miţea Saharov.

— Poleakov! Ce faci aici?

Jw^-Am pierdut zece copeici, Dmitri Ivanovici, şi n-o găsesc…

— Ce spui c-ai pierdut?

— Păi, ştiţi, cum să vă spun? Un ban rotund de zece copeici, mormăi Misa, cu ochii aţintiţi într-un anumit punct.

În spatele unui decor care înfăţişa un conac boieresc, cu coloane albe la intrare, se vedea o uşă de fier.

— Ştiţi, un ban de argint de douăzeci de copeici…

Continuă el, fără să-şi ia ochii de la uşa de fier.

— Mda… Ce tot îndrugi? Ai pierdut ba zece copeici, ba douăzeci. Ai căpiat?

— Nu, se apără Misa, cu ochii tot la uşă. Am avut zece copeici, dar am pierdut douăzeci. E limpede, nu?

— Limpede, limpede! Ridică din umeri Miţea Saharov. Mda, foarte limpede. Haide, găseşte-ţi mai iute banii, zece sau douăzeci de copeici cât ai pierdut, şi şterge-o.

Şi Miţea Saharov se îndepărtă, aruncându-şi părul pe spate cu degetele răsfirate.

Hruba Misa, Ghenka şi Slava stăteau pe malul râului Moscova, lângă castelul de apă, în apropiere de podul Dorogomilov.

Slava, lungit pe spate, se uita gânditor la cer.

Ghenka arunca cu pietre în râu, numărând de câte ori sar pe oglinda apei. Iar Misa căuta să-i convingă pe amândoi să meargă cu el, să cerceteze hruba.

Se insera. Ghemotoace de ceaţă, ca nişte mingi cenuşii, săltau încet peste râu, aproape atingând faţa apei. Pe pod huruiau tramvaie, goneau automobile, se perindau trecători grăbiţi.

— Gândiţi-vă, spunea Misa. Stafii, sicrie – basme! Ţi-ai găsit: Filin să aibă grijă de morţi! Au născocit totul ca să ne bage-n sperieţi! Da, da...

Acolo, ori e vreo galerie subterană, ori ascund ei ceva.

— Nu te mâi încăpăţâna, Misa, oftă Ghenka. Sunt şi morţi care nu se liniştesc niciodată. Intri în hrubă, şi ei dau buzna peste tine.

JL – Nu există morţi acolo, asta-i sigur! Îşi spuse părerea Slava. La urma-urmei, ce ne priveşte pe noi? Filin ascunde ceva, doa: tim toţi că e un speculant. Şi ce ne priveşte pe noi?

— Şi dacă hruba noastră dă într-o galerie care trece pe sub toată Moscova? Ei?!

— Totuna, n-o s-o dibuim noi, obiectă Slava.

N-avem măcar un plan.

— Bine-e! Făcu Misa, sărind în picioare. Sunteţi nişte fricoşi. Şi mai vreţi să fiţi pionieri! Degeaba v-am spus totul. Lasă, n-am nevoie de voi!

— Eu nu mă dau în lături! Scutură Ghenka din cap. Am spus eu ceva? Doar aşa, despre morţi. Ce, nu-i voie nici să vorbeşti? Slava se dă în lături. Eu unul, poftim, şi-acuma merg...

— Când m-ai auzit tu pe mine că nu merg? Se apără Slava, înroşindu-se. Am spus c-ar fi mai bine dac-am avea un plan al hrubei, atât. Ce, nu-i aşa?

La următoarea repetiţie a cercului dramatic, cei trei prieteni veniră la club înaintea tuturor.

Cercul dramatic făcea repetiţii între 2 şi 4 dupăamiază. La 4, mătuşa Elisaveta se îngrijea de curăţenie şi închidea clubul. După un ceas, la orele 5, îl deschidea iar: acum se adunau aici cei mari. Prin urmare, între 4 şi 5 trebuiau să pătrundă în hrubă.

Misa şi Slava se ascunseră în culise. Ghenka rămase să-i aştepte pe ceilalţi băieţi. Curând repetiţia începu.

Din locul unde erau ascunşi, Misa şi Slava auzeau totul: Şura – chiaburul, căuta să-1 convingă pe Ghenka – Vanea: „Măi Vanea, doar eu te-am botezat”, la care Vanea răspundea mândru: „Ce, te-am rugat eu?” Pe urmă începu o ceartă: cum să stea Ghenka în momentul acestei replici – cu faţa spre public şi cu spatele la Şura, sau invers? La drept vorbind, mai mult se certau, decât repetau. Şura ţipa la toţi şi ameninţa că va lăsa piesa baltă, toată strădania lui fiind „pierdere de vreme”. Ghenka striga şi el, nu se lăsa mai prejos, iar Zâna Kruglova râdea într-una ca de obicei.

În cele din urmă, repetiţia luă sfârşit. Ghenka se furişă neobservat lângă Misa şi Slava. Ceilalţi plecară, mătuşa Elisaveta închise clubul, iar cei trei prieteni rămaseră singuri în faţa uşii masive de la subsol.

Scoaseră cu un cleşte cuiul care înţepenea uşa cu o bară de fier, apoi o traseră spre ei. Uşa se deschise greu, scârţâind.

Un val de aer umed şi stătut îi izbi în faţă. Misa aprinse o mică lanternă şi toţi trei intrară în hrubă.

Lanterna abia lumina. Aproape că trebuia să o lipeşti de zidul cenuşiu şi zgrunţuros ca să vezi ceva.

Un şir de încăperi dreptunghiulare formau hruba.

Zidurile lor erau însăşi temelia clădirii. Încăperile stăteau goale; într-una singură văzură două cazane Mari – era camera cazanelor de încălzit, acum părăsită. Pe jos zăceau bucăţi de tuburi, bulgări de var, cărămizi, cărbuni, tărgi cu ciment învârtoşat.

< Lumina lanternei slăbea tot mai mult şi în cele din urmă se stinse. Băieţii înaintau acum prin întuneric, pipăind zidul cu mâinile. Uneori li se părea că se învârtesc în loc. Misa înainta cu îndărătnicie, iar Ghenka şi Slava se ţineau după el.

Deodată se zări o geană de lumină. Iată şi intrarea bătută în scânduri. Lumina zilei pătrundea prin crăpăturile dintre scânduri; de partea cealaltă se vedea scara îngustă a casei, cu trepte înalte şi balustrada de fier.

Porniră mai departe prin hrubă, ţinând tot partea dreaptă. Galeria se îngusta din ce în ce. Misa ridică mina şi pipăi tavanul. Iată şi tubul acela gros de fier! Rămase locului şi ascultă: undeva deasupra se auzea susurând încet apa.

Se lăsă pe vine şi scapără un chibrit. Jos, în faţa lui, văzu o trecere îngustă – pe aici căzuse el data trecută, când se speriase de acel fâşâit neaşteptat. Se târâră toţi trei pe brânci. După ce ieşiră din strâmtoare, Misa se ridică în picioare, căutând să atingă tavanul cu mâna. Aici tavanul era înalt. Scapără alt chibrit şi văzură că se află într-o încăpere pătrată.

— Băieţi, şopti Ghenka. Uite, sicrie...

În lungul zidului se desluşeau contururile unor sicrie mari.

Cei trei prieteni încremeniră.

Flacăra chibritului se stinse. Se auzeau nişte zgomote nedesluşite şi o larmă de glasuri, care venea parcă dintr-un mormânt. Copiii stăteau ca împietriţi.

Deodată auziră în tavan, drept deasupra lor, un scârţâit, apoi un zgomot de paşi. O fâşie de lumină tot mai largă spinteca bezna.

Tustrei se aruncară înapoi, în trecerea cea îngustă.

Se pitiră acolo, ţinându-şi răsuflarea.

În tavan se căscă o trapă, prin care fu lăsată o scară. Doi oameni coborâră cu grijă. Cineva de sus le dădea nişte lăzi; ei le aşezau alături de celelalte, pe care băieţii, în spaima lor, le luaseră drept sicrie.

Pe urmă coborî pe scară un al treilea; el se poticni de o treaptă şi scăpă o înjurătură. Misa se cutremură: i se păru un glas cunoscut.

Noul-venit, un bărbat înalt şi spătos, străbătu încăperea de la un capăt la altul, se uită la lăzi, apoi, adulmecând aerul, întrebă:

— Cine a aprins chibrite aici?

Băieţii simţiră că le îngheaţă sângele în vine.

— Vi s-a părut, Serghei Ivanâci, răspunse unul din cei doi.

Băieţii recunoscură glasul lui Filin.

— Mie nu mi se pare nimic, niciodată! Ţine minte asta, Filin! Şi se apropie de trecere, oprindu-se la un pas de locul unde erau pitulaţi băieţii. Stătea cu spatele la ei, aşa că nu i-au putut vedea faţa.

— Aţi înfundat trecerea? Întrebă el după câteva clipe.

— Da, am avut grijă, răspunse Filin, grăbit. Am bătut intrarea în scânduri şi-am înfundat trecerea.

Filin minţea: trecerea nu era înfundată.

Cei trei ieşiră, trăgând scara. Trapa din tavan se închise şi iarăşi se făcu beznă. Băieţii porniră înapoi şi ajunseră în sala clubului. Acum clubul era deschis.

Misa, Ghenka şi Slava o zbughiră îndată în stradă.

Oameni suspecţi Abia răpăise o ploaie iute de vară. Geamurile vitrinelor, prelatele cenuşii ale birjelor, mătasea neagră a umbrelelor, oaldarâmul – totul strălucea. Prin rigole, alergau pârâiaşe tulburi, bolborosind în gurile de canal cu grilaje de fier.

Câteva fetişcane umblau desculţe prin băltoace, ţinându-şi pantofii în mâini şi râzând voioase. Muncitorii sezonieri purtau glugi de saci pe cap. Dintr-un burlan spart, apa şiroia în zid, împroşcând cu stropi mari trecătorii care săreau speriaţi în lături. Sus pe cer sclipea un soare vesel, ale cărui ra. ¦ ¦,. Zbenguiau peste tot, destrămând norii mari şi pufoşi.

— Ce făcuşi, Ghenastâi? Să ne bagi în sperieţi, şi alta nu! Mormăi Misa. Oriunde te uiţi, ţie ţi se năzăresc numai sicrie!

— Parcă vouă nu v-a fost frică? Se apără Ghenka.

V-aţi speriat singuri, şi-acum daţi vina pe mine... Şi, după o clipă, adăugă: Eu ştiu ce-i în lăzi.

— Ce?

— Aţă.

— De unde ştii?

— Uite că ştiu. Azi, toţi speculanţii vând aţă.

Asta-i marfa cea mai căutată...

Lui Misa îi răsuna fără încetare în urechi glasul acela tăios, care i se părea cunoscut. Cine să fie omul acela? Li cheamă Serghei

Ivanâci... Pe Polevoi tot aşa îl cheamă, dar nu era Polevoi... O simplă potrivire de nume.

Cei trei prieteni stăteau lângă intrarea cinematografului „Ars”. Misa pândea poarta depozitului, în Timp ce Ghenka şi Slava se uitau la pozele filmului „Foamete... Foamete. Foamete.” – - lipite pe o plaoardă apărată de o reţea de sârmă. Filmul înfăţişa foametea din regiunile Volgăi.

Iură Stoţki, băiatul doctorului de „nas, gât şi urechi”, trecu pe lângă ei. Fusese până de curând cercetaş, dar acum, cercetăşia fiind desfiinţată, nu mai purta uniformă. Băieţii însă îl strigau tot „Iurka Cercetaşul”. Iurka era cu doi prieteni şi ţinea în mână bastonul de cer cetaş.

— Hei, mă, cercetaşilor! Se legă Ghenka de ei, şi apucă bastonul lui Iură. Dă-mi mie băţul ăsta!

Ghenka trăgea bastonul spre el, în timp ce Iură şi prietenii lui se împotriveau din răsputeri. Era singur contra trei. Se uită la Slava şi Misa, nedumerit că nu-i sar în ajutor.

Lui Slava nici prin gând nu-i trecea aşa ceva; cât despre Misa, el îi spuse scurt: „Lasă-i în pace!” fără să-şi ia ochii de la depozitul lui Filin.

Cum adică, „să-i lase în pace”? Adică să se dea bătut? Şi încă de cine? De nişte cercetaşi, de nişte pui de burghezi, care se ploconesc nu ştiu cărui general englez? Le-arată el general englez!

Ghenka începu să dea cu picioarele, smucind bastonul spre el.

— Lasă-i în pace, ţi-am mai spus! Se răsti Misa.

Băiatul dădu drumul bastonului şi mormăi gâfâind:

— Las' c-o să vă arăt eu vouă!

— Hai să te vedem! Râse Iură bătăios. Ne prăpădim de frica ta!

Şi se îndepărtă, însoţit de prietenii lui.

Ghenka se uită nedumerit la Misa, dar acesta nu-1 băgă în seamă, nici pe el, nici pe Iură.

Deodată, pe uşa depozitului ieşi un uscăţiv, cu cizme şi cămaşă albă cauca cu o cureluşă neagră, cu cataramă de a noscutul se opri o clipă în loc să-şi apr ii Scapără un chibrit, pe care îl feri în pa Palmele îi ascundeau faţa. Omul zvârli trotuar şi porni spre piaţa Arbat. Misa el. Necunoscutul tăie strada pe neaştept mers într-un tramvai şi dispăru...

Misa hoinări pe străzi pină spre seara nelinişte. Amurgul aprinse focuri de a lele bisericilor. Asfaltul încins şi praful înăbuşitoare. Pe bulevardele înverzite co cuiau fără grijă. Pe bănci, îd-colo, v bătrâna.

Misa mergea şi se gândea. De ce oart cunoscut glasul acela? Unde 1-a mai av ascunzând Filin în hrubă? Oare nu asci Să fie vorba de un simplu depozit? Gl era cunoscut... Sau s-a înşelat?... Dar d< cu putinţă! Să fie Nikitski? Nu! Neci semăna cu el. Unde-i era cicat; -a şi i Nu era Nikitski! Şi-apoi ceilalţi ii spui Ivanâci... Nikitski să se plimbe v.< injen Moscovei? Era cu putinţă una ca a Băiatul ieşi prin strada Vozdvij >ka i bele anticari: Cărţi d<! Iise te ii: zidului. Literele păreau şi mai neg: * benite. Cotoarele erau s< >ecu aur stă. Uscăţivi, ori ad Je spate, cu mototolite, zăboveau pe trotuar, cera carte. Pe porţile Universităţii tocnia

? Ci '

De la facultăţile muncitoreşti, în rubăşti sau scurte de piele, cu serviete ponosite la subsuoară.

În colţul străzii Bolşaia Nikitskaia, Misa fu oprit de o coloană de manifestanţi. Erau muncitori de la „Krasnaia Presnia”. Coloana purta placarde din pânză, late cât strada, pe care sta scris: „Moarte slugilor Antantei!”, „Moarte agenţilor imperialismului internaţional!” Muncitorii se îndreptau spre Casa Sindicatelor, unde, în sala coloanelor, urma să aibă loc judecarea unor socialişti-revoluţionari de dreapta.

Din Piaţa Lubianskaia şi din Piaţa Roşie se scurgeau alte coloane. Erau muncitorii din Sokolniki, Zamoskvorecie, de la „Gujon”, „Bromlei…”, „Mihelson”. Glasurile comsomoliştilor răsunau vesel. De pe tribunele improvizate, vorbitorii arătau cum capitaliştii din America şi Anglia au vrut să sugrume Republica Sovietică, cu mâinile trădătorilor socialiştirevoluţionari, dar că n-au reuşit prin luptă deschisă şi au suferit o jalnică înfrângere. Ei arătau de asemenea că şi în prezent capitaliştii pun la cale comploturi şi trimit în Uniunea Sovietică spioni şi diversionişti.

Gândurile începură să-1 frământe din nou pe Misa.

Poate că Nikitski n-a fugit peste graniţă… Poate că se ascunde pe undeva şi urzeşte un complot, ca şi cei care erau judecaţi astăzi… Nikitski doar era gardist alb, duşman neîmpăcat al Puterii Sovietice…

Dar dacă tatăl lui Borka era tocmai acel Filin de care i-a spus Polevoi? Dacă bărbatul cel voinic era Nikitski, dacă Nikitski se ascundea la Filin, sub înfăţişarea asta schimbată şi sub un nume fals…?

Poate că ei aveau în hrubă arme pentru banda lor De gardişti albi… Erau lucruri care nu-i dădeau pace.

Da, adevărat, Polevoi 1-a prevenit să se ferească…

Dar asta când? Pe atunci era încă mic… Azi, însă, ştia să se descurce în orice împrejurare. Putea oare să aştepte întoarcerea lui Polevoi? Dacă se punea la cale un complot şi acolo, în hrubă, erau depozitate arme? Nu, nu putea să aştepte…

Furat de gânduri, Misa se pomeni la intrarea în Casa Sindicatelor. Doi ostaşi roşii controlau permisele celor care intrau. Misa încercă să se strecoare înăuntru, dar o mână puternică îl înşfacă de umăr:

— Încotro? Permisul!

Misa se trase înapoi. Tii, ce pază! Ostaşii roşii stăteau aici şi nici nu le trecea prin minte ce complot avea să descopere el singur.

Calea aeriană Depozitul administrat de Filin se afla în curtea vecină. Era alcătuit din încăperi de zid scunde, cu uşi largi şi ferestre oblonite, care se înşiruiau până în fundul curţii. Fiare ruginite şi fel şi fel de piese zăceau aruncate peste tot.

Acum, Misa dădea adeseori târcoale depozitului.

Odată chiar se furişă în curte, dar Filin îl alungă de cum îl văzu. Misa începu să supravegheze totul de departe, postându-se ba în faţa cinematografului, ba lângă birtul de alături, cu o firmă galben-verzuie, ba în faţa brutăriei. Stătu la pândă zile întregi. Degeaba: lunganul în cămaşă albă caucaziană nu mai apăru. Într-una din zile, Misa se furişă din nou în Hrubă. Văzu că nu se mai putea pătrunde spre depozitul lui Filin: trecerea fusese înfundată.

Între timp, repetiţiile cercului dramatic erau în toi. Se apropia ziua spectacolului. Şura cerea stăruitor „rechizită”.

— Dacă eşti administrator, îl pisălogea el pe Misa, trebuie să te îngrijeşti de toate. Decorurile le facem singuri, dar cu machiajul, cu perucile, cu cădelniţa cum o scoatem la capăt?... Eu sunt ocupat cu munca de creaţie, n-am vreme de treburi administrative.

Miţea Saharov nu le dădu nici un ban. Din senin, Misa se hotărî să organizeze o loterie: premiul era volumul de „Opere” al lui N. V. Gogol. Îi venea greu să se despartă de cartea asta, dar n-avea încotro: îl durea inima de spectacol! Şi-apoi, vorba lui Şurka Vlăjganul, „arta cere sacrificii”...

Cele o sută de bilete de loterie a câte treizeci de copeici se vândură repede. Cât despre Borka, el nu numai că nu cumpără nici un bilet, dar căuta pe toate căile să submineze loteria, strigând în gura mare că biletul câştigător va fi biletul lui Misa, care va umfla toţi banii. Încasă el câteva scatoalce de la Misa şi de la Ghenka, dar tot nu se astâmpără.

În ultimul timp, Borka se împrietenise cu Iurka Cercetaşul, care se arăta tot mai des în curte. Vrând cu tot dinadinsul ca băieţii să lase baltă cercul dramatic, se apucară amândoi şi înjghebară o cale aeriană.

Calea aeriană era o simplă parâmă legată deasupra curţii din fund – un capăt de scară de incendiu, la înălţimea etajului întâi, iar celălalt de trunchiul unui pom, la înălţimea parterului. Pe parâmă luneca o rotiţă cu făgaş ca de scripete, de care atârna un leaâi puse pe treptele de la intrarea din dos, cu o piatră deasupra, ca să nu-i ia vântul, apoi se întoarse spre ei:

— N-am nevoie de banii voştri. Luaţi-i înapoi.

Dar mai întâi gândiţi-vă: de ce încearcă Iurka şi cu Borka să pună beţe-n roate spectacolului nostru?

Iurka se ducea la clubul cercetaşilor, ştiţi bine. Cercetaşii sunt pentru burjui, ei nu vor să avem şi noi un club al nostru. De Borka nici nu mai vorbesc.

Aşa stau lucrurile. Acuma, cine n-are în el barem un pic de conştiinţă să-şi ia singur banii şi să pună biletul alături.

Misa tăcu, se aşeză pe un calorifer şi întoarse capul.

Nimeni nu se apropie de bani. Băieţii stăteau nehotărâţi şi ruşinaţi. Fiecare avea aerul că el nici nu s-a gândit să dea înapoi biletul de loterie.

Între timp, Ghenka se căţărase pe scara de incendiu şi se căznea să dezlege parâma – calea aeriană.

— Dă-te jos! Strigă Borka. Nu cumva să-ndrăzneşti!

Parâma însă căzuse la pământ, cu leagăn cu tot.

Ghenka sări de pe ultima treaptă a scării şi se duse întins la Borka.

— Ce tot faci pe grozavul? Ce, crezi că noi nu ştim nimic? Noi ştim totul! Şi despre hrubă, şi despre lăzi. Hai, acuma şterge-o de-aici!

Borka se uită încruntat la toţi, ridică parâma, o strânse colac şi plecă din curte fără o vorbă.

Taina

— Gata, ai şi trăncănit! Îl luă Misa la rost pe Ghenka. Gură spartă ce eşti!

— Ce, trebuia să tac? Sări Ghenka. Să tac şi să-1 las să pună beţe-n roate spectacolului?

Băieţii erau acasă la Slava, într-o odaie mare şi luminoasă, cu covoare pe jos. O lampă cu un glob frumos atârna din tavan. Pe divan erau aşezate câteva perne mici, brodate în diferite culori.

Ghenka şedea pe taburetul de la pian şi răsfoia un teanc de partituri; se simţea vinovat, dar nu voia să recunoască şi căuta prilej de vorbă.

— Paganiniw... Citi el. Cine-i Paganini ăsta?

— Un violonist celebru, spuse Slava. Înaintea unui concert, duşmanii lui i-au rupt strunele de la vioară, lăsându-i numai una, dar el a cântat pe o singură strună, fără să-şi dea nimeni seama de asta.

— Şi ce mare scofală! Bufni Ghenka. Pe locomotiva tatei era un fochist, Panfilov: el îţi cânta orice pofteai lovind în două-trei sticle. Să-ncerce şi Paganini al tău, să-1 văd ce poate!

— La ce îmi pierd vremea cu tine? Se supără Slava. Habar n-ai de muzică...

— Ce, n-am voie să vorbesc? Se supără Ghenka şi, făcându-şi vânt cu mâinile de pian, se învârti de câteva ori cu taburelbui.

PLŞtii ce, Ghenka, interveni Misa posomorit. Înainte să deschizi gura, gândeşte-te la ce spui. Dacă gândeai puţin, nu i-ai fi spus lui Borka despre lăzi.

STILETUL – c. 8

— Mai ales că-s goale, adăugă Slava.

— Nu-i adevărat, nu-s goale, susţinu Ghenka. Sunt pline cu aţă!

— De unde până unde eşti sigur că-i aţă? Bombăni Slava.

— Uite că-s sigur, şi gata! Zise Ghenka, scuturându-şi chica.

— Tu trăncăneşti mereu aiurea! I-o reteză Misa.

Cu totul altceva e-n lăzi.

— Ce?

— Aha, crezi că-ţi spun? Ca să baţi toba şi să afle toată lumea!

— Zău că tac! Făgădui Ghenka, ducând mâna la inimă. Să nu mă mai mişc de-aici! Să...

— Poţi să te juri până mâine, îl repezi Misa, că tot degeaba e. Nu-ţi spun nimic. Gură spartă ai fost, gură spartă rămâi...

— Eu n-am scos o vorbă, se supără Slava. Aşa că mie poţi să-mi spud.

— Nu vă mai spun nimic! Se oţărî Misa. Voi nu ştiţi să păstraţi un secret.

Un timp tăcură îmbufnaţi toţi trei.

— Nu-i cinstit să te ascunzi de noi, spuse Slava în cele din urmă. Ne-am vârât tustrei în hrubă, prin urmare secretele n-au ce căuta între noi.

— De unde să ştiu că trebuia să tac? Murmură Ghenka, întorcându-se spre Slava. Credeam că-s nişte lăzi şi atâta tot.

Misa nu m-a prevenit. El umblă cu ascunzişuri, şi alţii sunt de vină.

Misa tăcea. Simţea şi el că nu prea are dreptate.

Ar fi trebuit să-1 prevină pe Ghenka. Ce mai încoace şi încolo, nu s-a purtat cu adevărat prieteneşte. Ar fi trebuit să le împărtăşească băieţilor bănuielile lui.

Dar atunci... Cum rămânea cu stiletul? Să le povestească şi despre stilet? Da, amândoi sunt prieteni de nădejde şi n-au să-1 trădeze, iar Ghenka, dacă va şti totul, nu va mai sufla o vorbă la nimeni. Să le spună despre stilet? Nu, mai bine să le spună numai despre Filin şi despre Nikitski. Deocamdată să nu pomenească despre stilet... Mai târziu o să vadă el...

Şi totuşi, ar putea să le spună şi despre stilet... Singur n-o să poată face nimic, în ciuda acestor gânduri, Misa bombăni:

— Omul are cap ca să judece şi singur... Şi când colo, uite-1, se plânge că n-a fost „prevenit”!

Simţind în cuvintele lui Misa dorinţa de împăcare, Ghenka începu să se dezvinovăţească cu şi mai multă însufleţire: T – Măi Mişka, înţelege şi tu: de unde să ştiu?

Cum să-mi închipui că tu te ascunzi de noi? Că eu n-ascund nimic de tine...

— Şi-apoi, adăugă Slava, odată ce ai secrete faţă de noi, nu mai avem ce vorbi...

— Ei bine, am să vă spun tot, se dădu bătut Misa.

Dar băgaţi de seamă, asta-i o mare taină. Taina asta nu mi-a încredinţat-o un oarecare. Mi-a încredinţat-o... Misa tăcu o clipă, se uită la feţele încordate ale băieţilor şi rosti tare: Mi-^a încredinţat-o Polevoi.

Chiar el!

Ghenka făcu ochii mari la Misa. Slava, care auzise de la amândoi despre Polevoi şi Nikitski, îl privea ţintă.

— Ei, urmă Misa, aşa stau lucrurile. Întâi şi-ntâi trebuie să vă daţi cuvântul de onoare că n-o să trăncăniţi niciodată nimic, la nimeni.

— Îmi dau cuvântul, cuvântul meu de onoare!

Rosti Ghenka solemn, izbindu-se cu pumnul în piept.

— Jur pe onoarea mea! Zise Slava.

Misa se ridică, se apropie în vârful picioarelor de uşă, o crăpă grijuliu şi, după ce aruncă o privire pe coridor, o închise încet. Apoi cercetă camera, se uită sub divan şi arătă spre uşa dormitorului întrebând în şoaptă:

— Nu-i nimeni dincolo?

— Nimeni, îl încredinţa Slava, tot în şoaptă.

— Uite, începu Misa, uitându-se misterios în jur.

Nikitski are în banda lui pe unul care e mâna lui dreaptă. Pe ăsta – aici Misa tăcu o clipă şi rosti apăsat – îl cheamă Filin. Asta-i tot.

Efectul acestor cuvinte fu uluitor.

Ghenka şedea aplecat înainte, cu gura căscată şi ochii holbaţi, ţinându-se de scaun. Părul i se făcuse măciucă în cap. Slava clipea, de parcă i-ar fi aruncat cineva cu nisip în ochi.

Mulţumit de urmarea spuselor sale, băiatul continuă:

— Şi uite... Eu bănuiesc că lunganul ce-a coborât ultimul în hrubă – vă aduceţi aminte, ăla în cămaşa caucaziană?... E. Nikitski!

Ghenka era cât pe oe să cadă de pe scaun. Slava sări în picioare şi se uită pierdut la Misa:

— Cum?... Vorbeşti serios?... Îngână el.

— Păi cum crezi? Ridică Misa din umeri. Poţi să glumeşti cu asemenea lucruri? Aici, frate, nu-i de glumă. I-am recunoscut glasul! E drept, nu l-am văzut la faţă, dar sunt sigur că şi-a schimbat înfăţişarea, ca să nu-1 mai recunoască nimeni...

— Nemaipomenit! Prinse grai şi Ghenka.

— Mda, numai că tu trăncăneşti pe unde se nimereşte.

— Trebuie să anunţăm miliţia! Spuse Slava.

— Nu se poate! Se împotrivi Misa cu un aer misterios.

— De ce?

— Nu se poate! Repetă el.

— De ce nu se poate? Se miră Slava.

— Mai întii trebuie să lămurim totul, spuse Misa cu o umbră de şovăială.

— Ce mai e de lămurit aici? Mormăi Slava. Să zicem că nu eşti sigur că lunganul e Nikitski. Dar Filin...

Lucrurile se încurcau. Slava ăsta era atât de meticulos! Acum o să înceapă să despice firul în patru, şi Misa nici de Filin nu era sigur că e omul căutat...

— Nu v-am spus tot! Le mărturisi Misa, ridicându-se cu hotărâre. Haideţi cu mine.

Plecară. Când trecură prin curte, Ghenka se uită bănuitor în toate părţile: i se părea că Nikitski poate să răsară în faţa lor în orice clipă.

Scrierea cifrată Acasă la Misa, Ghenka şi Slava se aşezară în tăcere în jurul mesei.

Se însera, dar nu aprinseră lumina.

Cei doi îi urmăreau fiece mişcare, ţinându-şi răsuflarea. Misa împinse încetişor zăvorul la uşă şi trase perdelele. Odaia se întunecă şi mai mult. Sfârşind cu toate aceste măsuri de prevedere, scoase sulul din dulap şi-1 puse pe masă.

— Ia uitaţi-vă, şopti el tainic, desfăcând sulul.

Ghenka şi Slava se aplecară mult peste masă.

În mâinile lui Misa apăru stiletul.

— Un stilet! Murmură Ghenka.

Misa ridică degetul prevenitor.

— Tăcere! Uitaţi-vă, spuse el, arătând chipurile gravate pe tăiş. Un lup, un scorpion şi un crin…

Vedeţi? Aşa. Acum vă arăt altceva, principalul…

Zicând aceasta, băiatul deşurubă cu îndemânare minerul stiletului şi scoase placa – o foiţă de metal făcută sul – pe care o întinse pe masă.

— O scriere cifrată? Şopti Slava, cătând întrebător la Misa.

— Da, o scriere cifrată, adeveri el. Din păcate, cheia cifrului se află în teaca stiletului… Înţelegeţi?

Iar teaca e… la Nikitski… Asta-i situaţia. Şi acum, ascultaţi…

Cu o voce joasă, dând din mâini şi rotindu-şi ochii în jur, Misa povesti despre cuirasatul „împărăteasa Măria”, despre scufundarea navei şi despre omorârea ofiţerului cu numele de Vladimir…

Băieţii ascultau în tăcere, cutremuraţi de această istorie enigmatică. În odaie se întunecase de-a binelea. O linişte mormântală domnea în toată casa. Se auzea doar susurul apei

în ţeava şi mieunatul prelung şi trist al unei pisici fără stăpân. Copiilor li se năzărea că văd vapoare, pământuri depărtate şi nelocuite, simţeau briza sărată a mării şi zăreau apropiindu-se monştri marini înfricoşători…

Misa se ridică şi răsuci comutatorul. Un bec mic clipi sub globul ce atârna din tavan, luminând chipurile lor emoţionate şi masa acoperită cu o faţă albă, Pe care sclipea lama de oţel a stiletului cu şarpele de bronz încolăcit pe mâneru-i înnegrit…

— Ce să fie asta? Spuse Slava, curmând primul tăcerea.

— Greu de spus, făcu Mişa. Nici Polevoi nu ştia.

S-ar putea să nu ştie nici Nikitski. El caută stiletul ca să descifreze scrierea de pe plăcuţa asta. Prin urmare, o taină şi pentru el. Altfel, de ce-ar vrea atâta să pună mâna pe stilet?

— E limpede ca lumina zilei! Sări Ghenka. Nikitski caută o comoară – şi basta! Scrierea din minerul stiletului arată locul unde se află comoara. Of, ce de bănet mai trebuie să fie acolo…!

— Comori se găsesc numai în romane, îl întrerupse Mişa. Astea-s născociri pentru trântori. Vezi pe câte unul că stă cu mâinile-n sin: n-are chef să muncească şi visează la comori, să se căpătuiască…

— Desigur, nu poate fi vorba de nici o comoară, i se alătură Slava. Totuşi, pentru stiletul ăsta, Nikitski a ucis un om. Tu, Ghenka, ai ucide un om pentru bani?

— Ehei!… Bombăni Ghenka. Straşnic exemplu, ce să zic! Eu sunt eu, iar Nikitski e Nikitski. Sigur că n-aş omorî. Dar pentru el, asta-i floare la ureche. El e burghez, şi burghezul îl spintecă şi pe tat-său pentru bani.

— Poate să fie şi un secret militar, spuse Slava.

Lucrurile s-au petrecut doar în timpul războiului, pe un vas militar…

— Şi eu m-am gândit, mărturisi Mişa. Să zicem că Nikitski e un spion german. Păi ce rost mai are să caute stiletul în anul 1921, când războiul s-a terminat?

— Să nu uităm că orice scriere cifrata poate fi descurcată şi fără cheia cifrului, continuă Slava. La Edgar Poe...

— Ştim, ştim! Îl întrerupse Misa. Am citit şi noi „Cărăbuşul de aur”. Aci însă e cu totul altceva. Uitaţi-vă...

— Şi toţi trei se aplecară asupra plăcuţei de metal. Vedeţi? Sunt trei feluri de semne: nişte puncte, nişte linii şi nişte cerculeţe. Dacă fiecare dintre ele reprezintă o literă, înseamnă că sunt numai trei litere. Vedeţi, semnele astea sunt dispuse vertical.

— Poate că fiecare coloană reprezintă o literă, presupuse Slava.

— M-am gândit şi la asta, răspunse Misa. Dar cele mai multe coloane au câte cinci semne. Număraţi!

Sunt şaptezeci de coloane, dintre care patruzeci cu câte cinci semne. E cu neputinţă ca una şi aceeaşi literă să se repete de patruzeci de ori, când sunt şaptezeci cu totul.

— Lasă filosofia, pufni Ghenka. Trebuie să căutăm teaca. Cu atât mai mult cu cât Nikitski e aici.

— Încă nu ştim dacă e sau nu e el, observă Slava.

Deocamdată avem o simplă bănuială. Nu-i aşa?

— Nu, e Nikitski! Se încăpăţână Ghenka. Filin e aici, şi Filin cu Nikitski fac parte din aceeaşi bandă.

Adevărat, Mişka? Misa păru încurcat.

— Dacă v-am povestit toate astea, scuturâ el cu hotărâre din cap, atunci trebuie să fiu cinstit până la capăt: încă nu ştiu dacă Filin e omul pe care-1 căutăm noi.

— Cum, nu şti? Îngăimară băieţii înmărmuriţi.

— Polevoi mi-a spus numai numele. Noi trebuie să stabilim dacă tatăl lui Borka este acel Filin pe care-1 căutăm. Nu ştiu de ce, dar cred că el este.

— Mda, spuse Slava. O ecuaţie cu două necunoscute.

— Poftim, a început iar cu algebra lui! Se bosumflă Ghenka. El e, ce mai vorbă. Se vede după mutră că e un bandit.

— Mutra nu dovedeşte nimic, obiectă Slava.

— Fie, zise Misa. Sunt de acord că nu avem dovezi.

Dar să judecăm puţin... În primul rând îl cheamă Filin. Numele corespunde. Mai departe. Este el un individ suspect, sau nu? Este, asta-i sigur! E un speculant. Ce mai încolo şi încoace – numai om cinstit nu poţi spune că e. Bun. În al doilea rând: se ocupă el de afaceri dubioase? Da, se ocupă. Depozitul din hrubă, lăzile, intrarea astupată din ordinul lui, trecerea înfundată... În al treilea rând: lunganul este suspect şi el, ori nu? Este. Aţi văzut cum a cercetat strada pe deasupra palmelor ce-i acopereau faţa? În plus, i-am recunoscut glasul... Să zicem totuşi că lunganul nu-i Nikitski. Dar e sigur faptul că avem de-a face cu o bandă. Poate că-s chiar gardiştii albi. Poate, spioni. Avem noi dreptul să stăm cu mâinile-n sân?

Nu, nu avem acest drept! Datoria noastră e să descoperim banda.

— Aşa e, încuviinţă Ghenka. Trebuie să descoperim banda, să luăm teaca stiletului, şi comoara s-o împărţim pe din trei.

— Mai slăbeşte-ne cu comoara ta! Izbucni Misa.

Dă-mi pace. Sigur, ar fi foarte uşor să-i denunţăm la miliţie, dar... Dacă în lăzile din hrubă nu-i nimic? Ce facem atunci? O să râdă toţi de noi. Nu! Întâi să lămurim totul... Să stabilim dacă Filin, tatăl lui Borka este sau nu omul pe care-1 căutăm, să aflăm ce Ascund ei în hrubă şi, mai ales, să-1 urmărim pe lunganul în cămaşă albă şi să vedem ce hram poartă.

— Grea afacere! Murmură Slava, dar, băgând de seamă privirea ironică a lui Ghenka, se grăbi să adauge: Da, desigur, avem datoria să descoperim banda.

Totul trebuie însă bine chibzuit.

— Da, totul trebuie bine chibzuit, încuviinţă Misa.

Să facem totul cu cap. Uite ce zic eu: să stăm la pândă pe rând, ca să nu dăm de bănuit nici lui Filin, nici lui Borka. Iar când dibuim banda şi lămurim întreaga poveste, anunţăm „Ceka” '.

— Straşnic! Exclamă Ghenka. Să descoperim noi trei o bandă!

— Păi ce crezi tu? Îl luă la rost Misa. Crezi că prinzi o bandă chiar aşa, cu una, cu două? Abia când o să izbutim, o să se vadă de ce suntem noi în stare.

Orice s-ar spune, asta parcă e altceva decât să zbieri la club, în culise…

1 Ceka – comisia extraordinară pentru combaterea contrarevoluţiei şi a sabotajului.

PARTEA A TREIA Cunoştinţe noi Ellen Buş Câteva zile mai târziu, Misa cu Şurka Vlăjganul se duseră în piaţa Smoleosk să cumpere farduri pentru machiaj. Pe stradă îl văzură pe Ghenka: se plimba prin faţa depozitului lui Filin.

— Ce te-ai proţăpit aici? Întrebă Şura. Hai cu noi să cumpărăm farduri.

— Am treabă, răspunse grav Ghenka, schimbând cu Misa o privire plină de înţeles.

Prin faţa tarabelor din piaţă era un necontenit du-te-vino. Copiii vagabonzi se strecurau cu îndemânare prin mulţime; gramofoanele cântau asurzitor; vreo câţiva se tocmeau de mama focului pentru nişte ceasornice. Nişte baborniţe posomorâte, cu pălării de modă veche, vindeau lacăte stricate şi Sfeşnice de aramă. Un flăcău de la ţară, leoarcă de sudoare, se

târguia de dimineaţă să cumpere o armonică şi, înconjurat de gură-cască, îi zicea neobosit din armonică acelaşi cântec: „Durere”. Un papagal scotea planete oare preziceau viitorul şi desvăluiau amănunţit trecutul. Ţigănci cu fuste largi şi cu basmale viu colorate foiau în toate părţile.

Talciocul din piaţa Smolensk părea fără margini.

Se întindea până departe în buza bulevardului Novinski, cu trotuarele numai coji de seminţe, în lungul cărora muncitorii de la gospodăria comunală tocmai aşezau primele coşuri metalice pentru gunoi şi împrejmuiau cu sârmă lucitoare porţiunile de gazon.

Băieţii se opriră la taraba unui bătrânel, care vindea „tot ce trebuie pentru teatru”. Deodată, Misa simţi o mână pe umăr. Se întoarse şi o văzu pe fetiţa acrobată. Purta o rochie obişnuită şi nici nu semăna a artistă.

— Bună, bătăuşule! Zise ea, întinzându-i mâna.

Lui Misa nu-i plăcu tonul ei protector. Abia deschise gura:

— Bună!

— Ce ai de eşti îmbufnat?

— Nu sunt îmbufnat. Aşa sunt eu de obicei.

— Cum te cheamă?

— Misa.

— Pe mine, Ellen.

— Ellen? Ce nume e ăsta? Ridică Misa din sprâncene.

— Numele meu de artistă: Ellen Buş! Toţi artiştii şi-aleg un nume sub care apar în faţa publicului. Numele meu adevărat este Elena Frolova.

— Dar băiatul oare făcea acrobaţii cu tine cine-i?

— Fratele meu, Igor.

— Dar omul ăla ras?

— Care?

— Ăla oare era ou voi. El e stăpâniul?

— Stăpân? Râse Lena. Nu, e tata, Buş. E numele nostru de artişti, ţi-am explicat.

— Tot prin curţi umblaţi?

— Nu. Tata a făcut un contract. Gând începe sezonul o să jucăm la circul Solomonski. Tu ai fost la circ?

— Sigur că da. Acum avem un cerc dramatic al nostru. El e regizorul, adăugă Misa, arătând spre Şura.

„Vlăjganul” se îndreptă de spate şi dădu cu demnitate din oap.

— Duminică avem primul nostru spectacol, continuă Misa. O piesă minunată. Vino cu fratele tău.!

La 'sfârşit vă produceţi şi voi.

— Bine, zise Lena. O să-i spun lui Buş.

După ce se gândi puţin, întrebă:

— Cit ne plătiţi pentru reprezentaţie?

— Cum? Făcu Misa nedumerit.

— Cit ne plătiţi? Câţi bani ne daţi pentru repirter/; zentaţie?

— Să plătim?! Strigă revoltat Misa. Ce, nu eşti în toate minţile? Noi dăm piese în folosul copiilor înfometaţi de pe Volga. Artiştii noştri joacă fără să primească un ban.

— N-nu ştiu, dădu Lena din cap cu îndoială. Cred că Buş n-o să vrea.

— Nici n-avem nevoie. Spectacolul o să meargă şi fără voi! Alţii dau de la ei pentru înfometaţi, şi voi vă gândiţi la câştig. Ruşine!

— Stai, stai, nu te supăra! Râse Lena. Supărăcios mai eşti! Uite oum faceim: eu ou Igor îi spunem lui Buş că ne ducem la plimbare, şi venim la voi.

Aşa-i bine?

— Bine.

— Ei, la revedere, spuse Lena, dându-le mina pe rând. Şi te rog, nu te supăra.

— De ce să mă supăr?

După ce Lena se îndepărtă, Misa se întoarse spre Şura:

— Uf, mare încurcătură şi ou fetele astea!

Cumpărarea celor trebuincioase pentru spectacol începură să aleagă fardurile.

— Asitea-s cele mai potrivite, spuse Şura, care tot învârtea în mână o cutie cu creioane de machiaj.

Vezi, culoarea asta se numeşte „bordo”. Gata, le luăm.

Misa vârî mâna în buzunar să scoată banii, dar în aceeaşi clipă îşi dădu seama cu groază că i-a dispărut portofelul. Totul începu să i se învârtească înaintea ochilor. Zări un mic vagabond furişându-se prin mulţime, scoase un strigăt desnădăjduit şi se năpusti în urma kii. Puştiul o luă la goană printre tarabe şi coti într-o ulicioară, împiedicându-se mereu în poalele paltonului lung şi zdrenţuros; (mânecile măturau pământul, iar vatelina slinoasă atârna printr-o sumedenie de rupturi. Străbătu o curte de trecere şi ieşi într-iun maidan. Misa îl ajunse din urmă şi-1 înşfacă de piept.

— Dă-mi banii! Zise el, răsuflând din greu.

— Nu pune mâna pe mine, că eu^s bolnav! Strigă sălbatic vagabondul, şi ochii i se bulbucară, gata să iasă din orbite, scăpărând înspăimântători pe faţa lui mânjită de funingine.

Se încleştară. Vagabondul scoase un ţipăt şi îşi înfipse dinţii în mâna lui Misa, care-1 trântise şi-!

Ţintuia la păinânit, scotocindu-i zdrenţele murdare şi căutând cu înfrigurare portofelul. Vagabondul se zvârcolea să scape şi-1 muşcă din nou de mină. Misa smuci de mâneca paltonului şi rămase cu ea în mână.

În aceeaşi clipă, văzu portofelul rostogolindu-se la pământ. Simţi că-1 cuprinde o furie cumplită. Cât s-a zbătut el pentru înjghebarea cercului dramatic! Cât a alergat, de câţi s-a rugat, pe câţi s-a străduit să-i convingă! S-a despărţit până şi de volumul lui Gogol din biblioteca lui! Şi-acuma, pungaşul ăsta era cât pe ce să-i nimicească toată munca! Unde mai pui că băieţii ar fi putut să-şi închipuie că el a luat banii... Eh, să-i mai dea câteva!

Vagabondul zăcea la pământ. Gâtul lui murdar părea nefiresc de plăpând şi de subţire în răscroiala gulerului. Mâneca smulsă dezgolise un braţ murdar şi zdrelit.

Ajunge. Şi-apoi, nimeni nu loveşte în cel căzut.

Misa îl împinse uşor cu piciorul, dornic să se arate straşnic până la capăt, şi zise:

— Aşa, să te-nveţi minte, şi altă dată să nu mai furi...

Vagabondul nu se ridică.

Misa plecă. După câţiva paşi se întoarse.

— Hai, seoalâ-te, nu te mai preface! Strigă el posomorit.

Vagabondul se săltă în capul oaselor. Îşi şterse faţa cu pumnii şi începu să se văicărească printre sughiţuri:

— M-ai bătut... M-ai bătut...

— Da' tu de ce mi-ai umflat portofelul? Eu nu ţi-am făcut nimic.

— Du-te la dnacu'!

— Drăcuieşte! Drăcuieşte! Vorbi ameninţător Misa. Acum îţi mai dau câteva!...

Furia însă îi trecuse. Ştia bine că nu o să-1 mai lovească.

Sughiţând şi văicărindu-se, puştiul se aplecă şi ridică mâneoa desprinsă. Paltonul se desfăcu, dezgolindu-i pieptul cu coastele ieşite în afară: n-avea nici măcar cămaşă pe el.

— Cum ai s-o coşi? Întrebă Misa, lăsându-se lângă el şi ceroetând mâneca.

Vagabondul învârtea mâneca în mână şi tăcea posomorit.

— Ştii ceva? Hai la mine acasă şi ţi-o coase mama.

Micul vagabond îl privi neîncrezător.

— Vrei să mă baţi iar?

— Pe cuvântul meu de onoare că nu! Cuim te cheamă?

— Mihail.

— Ce potrivească! Râse Misa. Şi pe mine tot Mihail mă cheamă. Hai la noi, la club.

— N-am nevoie de clubul vostru.

— Lasă, hai cu mine. Fetele au să-ţi coasă mâneca într-o clipă.

— Ştiu eu cum sâmt fetele voastre!

— Dacă nu vrei la club, atunci mergem la mine acasă. Mănânci cu noi.

— Nu-mi trebuie mâncarea voastră.

— Încăpăţânat mai eşti! Se supără Misa. Gata, mergem! Şi se ridică, trăgându-1 de mâneca cealaltă.

Haide, sus!

— Lasă-mă! Strigă puştiul, dar era prea târziu: se auzi un pârâit surd şi Misa rămase în mână cu cealaltă mânecă.

— Vezi? Se fâstâci Misa. Nu ţi-am spus să mergem?

— Vrei să mă iei cu sila?

Paltonul micului vagabond avea acum amândouă mânecile smulse. Braţele goale îl atârnau pe lângă corp.

— E-n regulă! Spuse Misa cu hotărâre. Acum mergi acasă la mine! Şi-i luă amândouă mânecile.

Dacă nu mergi, nu ţi le mai dau înapoi. N-ai decât să umbli aşa, fără mâneci!

Korovin, micul vagabond „Ce-o să zică mama, când m-o vedea cu el? Se întrebă Misa, păşind alături de micul vagabond. Te pomeneşti că ne dă afară. Eh, ce-o fi o fi!”

Trecură pe lângă Ghenka, care se afla la pândă, la post. Băiatul se uită cu mirare la Misa şi la zdrenţărosu-i însoţitor. Copiii din curte la fel.

Misa se opri, numără banii şi-i dădu lui Slava.

— Ţine tu banii. Când vine Şurka, să se ducă singur după cumpărături, că eu n-am timp.

Ajungând în faţa uşii, Misa îl împinse pe micul vagabond în casă şi rosti hotărât: STILETUI_c. 9

— Miaună, băiatul ăsta o să mănânce cu noi…

Mama nu răspunse.

— I-am smuls mânecile de la palton, adăugă Misa.

Fără să vreau. Pe el tot Misa îl cheamă.

— Şi mai cum? Întrebă mama.

Misa se întoarse spre el.

Micul vagabond se smiorcăi şi răspunse grav:

— Korovin.

— Eh, oftă mama, măcar du-te şi te spală, tovarăşe Korovin.

Trecură amândoi în bucătărie, dar pe Korovin parcă nu prea-1 trăgea inima să se spele. Şi nici nu s-ar fi putut spăla ca lumea, aşa, la iuţeală. Zăboviră puţin la robinet, apoi se întoarseră şi se aşezară amândoi la masă.

Korovin imânca fără grabă. După fiecare sorbitură punea lingura pe masă. Pe faţa de masă, acolo unde ţinea coatele, apărură două pete întunecate.

Misa anânca în tăcere, uitându-se pe furiş la mamă-sa, care pusese paltonul lui Korovin pe spătarul unui scaun şi-i cosea mânecile. Posomoreala de pe faţa ei îi spunea băiatului că după plecarea lui Korovin nu o să-i fie moale. Lăsă ochii în farfurie şi continuă să mănânce în tăcere.

După ce isprăviră ciorba, mama le dădu nişte cartofi prăjiţi.

Misa împinse farfuria la o parte:

— Mulţumesc, m-am săturat…

— Mănâncă, stărui mama. Am cartofi pentru toţi.

Odată prinse mânecile, se îngriji şi de căptuşeală.

Korovin sfârşi tot ce era în farfurie şi lăsă furculiţa pe masă.

— Uite, zise mama, ridicându-se şi ţinând paltonul pe braţe, gata şuba. Ia spune, nu ţine prea cald?

Întrebă ea, după ce i-1 dădu să-1 îmbrace.

Micul vagabond prinse grai abia după ce se văzu cu paltonul pe el.

— Nu-i nimic, sunt învăţat...

— Tu n-ai familie?

Korovin tăcea.

— Mamă, tată? Pe nimeni?

Băiatul se smiorcăi lingă uşă fără să răspundă nici de astă dată.

„Unde o să se ducă acum? Se gândi Misa. Tot pe stradă?”

Şi-1 întrebă, fără să se uite la mamă-sa:

— Unde te duci acum?

Korovin îi aruncă o privire mirată, îşi sitrânse paltonul la piept şi bolborosi:

— Rămâneţi cu bine!

— Aşteaptă puţin. Aici, în săliţă, e întuneric!

Spuse Misa şi se grăbi să-i deschidă uşa de la intrare.

Mai vino pe la mine. Te-aştept. Mă găseşti totdeauna acasă, ori jos în curte.

Korovin nu scoase o vorbă şi începu să coboare scara.

Convorbirea cu mama Misa se întoarse numaidecât în odaie. Mama stătea acum la maşina de cusut şi tocmai petrecea firul

de aţă prin urechea acului. Maşina de cusut era aşezată lângă fereastră şi razele soarelui făceau să scânteieze metalul strălucitor pe roata de oţel şi emblema aurită a fabricii.

Misa luă o carte şi se apucă să citească.

Era linişte. Se auzea doar duruitul maşinii de cusut, care contenea în răstimpuri.

Discuţia era inevitabilă. Mama tot avea să deschidă gura până la urmă. Cu cât mai repede, cu atât mai bine…

— Unde l-ai cunoscut? Întrebă ea după o bucată de vreme, fără să se întoarcă.

— În talcioc. Mi-a furat banii.

— Ce bani? Întrebă mama, lăsând maşina de cusut şi întorcându-se spre băiat.

— Banii pe care i-am strâns cu loteria. Ţi-am povestit doar… Plecasem cu Şurka să cumpărăm farduri.

— Ei, şi ţi i-a dat înapoi?

— Ba bine că nu! Zâmbi Misa. L-am ajuns din urmă şi ne-am bătut, se-nţelege…

— Aşa aţi făcut voi cunoştinţă?

— Aşa! Râse băiatul.

Mama clătină din cap şi se aplecă din nou asupra lucrului

— Frumos, n-am ce zice! Vorbi ea. Te baţi pe stradă cu copiii vagabonzi!

— Nu ne-a văzut nimeni, mamă. A fost pe un maidan. Şi nici nu ne-am bătut: l-am scuturat puţin, şi gata.

— Da, da... Clătină ea din cap. Şi de ce mi l-ai adus acasă? Dacă ne fura ceva?

— N-ar fi pus mâna pe nimic.

— Crezi?

— Sunt convins.

Un timp tăcură amândoi. Se auzea numai duruitul monoton al maşinii de cusut.

— Mamă, eşti supărată?

— Ce ţi-a venit să-1 aduci acasă? Murmură mama în loc de răspuns.

— Nici eu singur nu ştiu.

— Ţi-a fost milă de el? Şi mama se întoarse şi-1 privi lung.

— Milă, de ce? Ridică Misa din umeri. Vezi...

Eu i-am smuls mânecile de la palton şi trebuiau cusute la loc.

— Da, ai dreptate, încuviinţă mama, şi din nou puse La treabă pedala maşinii de cusut.

Fâşia albă de pânză luneca în valuri pe podea, lângă scaun.

— Mai eşti supărată că l-am adus acasă?

— Nu spun asta. Dar recunoaşte şi tu că nu-i o cunoştinţă prea plăcută. Asta în primul rând. În al doilea rând, erai gata să-1 pofteşti să rămână la noi. Ar fi trebuit mai întâi să te sfătuieşti cu mine.

Am şi eu un cuvânt în casa asta.

— Ai dreptate, zise Misa. Mi-era milă de el... Iar să bată străzile după furtişaguri...

— Milă, da, da... Şopti mama. Milă... Azi, mulţi [iau copii ca el să-i îngrijească. Tu ştii bine însă că mie nu-mi stă în putinţă aşa ceva...

— Mamă, curând n-ai să mai vezi copii vagabonzi! Spuse băiatul cu căldură. S-au înfiinţat o mulţime de cămine pentru ei!

— Da, ştiu, am auzit. Dar e tare greu să-i aduci pe calea cea bună. Strada le-a dat deprinderi urâte.

Cu timpul toate se vor face, fireşte, dar deocamdată statul nostru e încă foarte sărac.

— Mama, ştii? Începu Misa. La noi, în Moscova, există un detaşament, detaşamentul tinerilor pionieri. Copiii din detaşament au grijă de copiii vagabonzi, aşa cum au comsomoliştii. Ei duc la bun sfârşit orice muncă li se încredinţează, adăugă băiatul cu un gest vag. Uite, eu, Ghenfca şi Slavka ne-am hotărât să intrăm şi noi în detaşament. E pe Panteleevka. Duminică ne ducem acolo.

— Pe Panteleevka? Tare departe.

— Mare lucru! E vară, vacanţă, şi-avem timp berechet... Iar când împlinim paisprezece ani intrăm în Comsomol.

— Te pregăteşti de pe acum să intri în Comsomol? Întrebă mama, aruncându-i o privire bucuroasă.

— Acum n-au să mă primească. Dar mai târziu...

— Vezi? Oftă mama cu un zâmbet blajin. O să intri în Comsomol, o să fii prins de treburi, şi pe mine o să mă laşi singurică.

— Cum de vorbeşti aşa, mamă? Exclamă Misa, zâmbind şi el. Cum crezi una ca asta?!

— Şi, înroşindu-se, îşi ascunse faţa în carte.

— Ei haide, haide... Îl îmbuna ea, apoi se aplecă din nou asupra lucrului.

Băiatul ridică ochii furiş spre mamă-sa. Părul ei castaniu era strâns într-un coc bogat, deasupra gulerului scrobit al bluzei verzi, lucioase.

Se apropie încetişor şi o cuprinse pe după umeri, lipindu-şi faţa de părul ei.

— Ce e? Întrebă. Mama, lăsându-şi mâinile pe genunchi.

— Mamă, ştii ceva? Şopti Misa, mijind şiret ochii.

— Ce?

— Da-mi răspunzi cinstit! Da?

— Fie.

— Mi se pare... Că tu nu eşti de loc supărată pe mine... E-adevărat? Hai, spune... E-adevărat?

Mama începu să râdă încetişor şi dădu din cap a împotrivire încercând să scape de îmbrăţişarea lui.

— Hai, spune! Strigă vesel Misa. Spune odată...

Şi mai ştii ceva?

— Ce?

— Mi se pare... Urmă el după o clipă, că tu ai fi făcut la fel dacă erai în locul meu. Adevărat?

Spune!

— Da, da, e-adevărat! Mărturisi mama, desprin- „îndiu-se din îmbrăţişarea băiatului şi netezindu-şi părul. Dar vezi să n-aduci în casă prea mulţi copii vagabonzi...

Evantaiul negru

— Mişa-a! Răsună din curte glasul lui Ghenka.

Băiatul se duse la fereastră şi-1 văzu pe Ghenka cu capul răsturnat pe spate şi ochii în sus.

— Ce e?

— Vino repede, am treabă cu tine! Îi strigă el, aruncând o privire plină de înţeles spre depozitul lui Filin.

— Ce-oi mai fi vrând? Bombăni Misa, care nu avea nici o poftă să plece de acasă.

— Vino mai repede! Îl zori Ghenka, ou o mutră acră. Înţelegi?

Şi, printr-d sumedenie de semne, caută să-1 convingă că n-au o clipă de pierdut.

Misa coborî ca o vijelie în curte. Ghenka se apropie îndată.

— Ştii unde-i lunganul?

— Unde?

— La birt.

Băieţii zvâcniră în stradă şi se repeziră spre birt.

Prin geamul mare şi aburit se vedeau oameni la măsuţele de marmură. Ornamentele din stucatura tavanului parcă înotau în valurile albastre ale fumului de tutun. Printre mese trecu legănându-se un chelner mărunţel, cu o tavă ou halbe. Spuma albă a berii i se prelingea pe şorţ.

La o măsuţă şedea Filin. Era singur.

— Unde ţi-e lunganul?

— Adineauri era aici! Îngăimă nedumerit Ghenka. La aceeaşi masă cu Filin... Unde-o fi...?

— Lasă, hotărî repede Misa. N-a avut timp s-ajungă prea departe. Tu vezi la stânga, spre piaţa Smolensk. Eu o iau la dreapta, spre Arbat.

Pomi în direcţia pieţii Arbat, scrutând strada.

Ajuns în ulicioara Nikolsk zări un om în cămaşă albă, oare dispăru în spatele bisericii Uspenie. Alergă într-un suflet şi, ajuns lângă biserică, se opri şi se uită în toate părţile. Lunganul păşea grăbit pe ulicioara Miortvâi, îndreptându-se spre strada Precistenka. O tuli după el. Lunganul traversă Precistenka şi apucă pe ulicioara Vsevolojski. Lângă Ostojenka, Misa aproape că-1 ajunse din urmă. Tramvaiul, care tocmai venea, îi despărţi pentru o clipă şi Misa nu-1 mai văzu.

Băiatul se uita buimăcit în toate părţile. Că doar n-a intrat în pământ!

Ceva mai încolo, pe cealaltă parte a străzii, văzu un magazin filatelic, de unde cumpăra câteodată timbre pentru colecţia lui. După spusele lui Ghenka, pe aici venea şi Borka Filin…

Trecu strada şi intră în magazin. Clopoţelul de deasupra uşii clincăni scurt.

Înăuntru nu era nimeni. Sub geamul tejghelei stăteau expuse o mulţime de timbre; în rafturi se vedeau felurite cutii şi albume.

La sunetul clopoţelului, dintr-o odăiţă din fund apăru stăpânul magazinului – un bătrân chel cu nasul roşu. După ce închise uşa cu grijă, se întoarse spre Misa şi-1 întrebă ce doreşte.

— Aş putea să văd ceva timbre? Ceru Misa.

Bătrânul aruncă pe tejghea câteva plicuri cu timbre şi apoi se întoarse în odăiţa din fund, lăsând uşa întredeschisă.

Misa învârtea în mână un timbru din Boemia şi Herţegovina, trăgând cu coada ochiului spre odaia unde intrase bătrâniul.

Odaia nu avea fereastră şi era foarte întunecoasă; în mijloc, pe o masă, ardea o lampă electrică. Mai era cineva acolo. Vorbea cu bătrânul pe şoptite. Din pricina tejghelei, băiatul nu putea să-1 vadă, dar ar fi jurat că e lunganul cu cămaşa albă. Nu desluşi nimic din ce vorbeau.

Un scaun dat deoparte hârşâi pe podea. Da, au să iasă! Misa se aplecă deasupra tejghelei cu timbre şi aşteptă încordat. Acum are să-1 vadă la faţă pe lungan... Se auzi scârţâind o uşă şi după câteva minute bătrânul apăru singur. A naibii treabă! Lunganul a şters-o pe uşa din dos.

— Ai ales? Întrebă bătrânul posomorit, trecând în spatele tejghelei.

— Numaidecât, răspunse Misa, prefăoându-se că se uită cu atenţie la timbre.

— Haide odată, îl zori bătrânul. E timpul să închid.

Şi se întoarse în odăiţa întunecoasă din fund. De astă dată nu mai închise uşa.

Lampa lumina un colţ de masă. Băiatul văzu mâinile osoase ale bătrânului adunând nişte hârtii şi rânduindu-le într-un sertar. În mâinile bătrânului apăru apoi un evantai – un evantai negru. Un timp, bătrânul îl ţinu desfăcut, pe urmă mâinile lui îl strânseră încet, încet, şi evantaiul se prefăcu într-un obiect de formă alungită...

După aceea, mai văzu lucind ceva – parcă un inel şi o bilă mică, pe care bătrânul le puse în acelaşi sertar, laolaltă cu evantaiul.

Agripina Tihonovna Misa se întorcea încet spre casă. N-a putut să-1 vadă la faţă pe lunganul misterios! Orice s-ar zice, totul e foarte suspect. Necunoscutul ce-a ieşit pe uşa din dos, bătrânul cel atât de prevăzător, Borka, poreclit „Gheară”, care venea pe la magazinul lui de timbre, toţi sunt suspecţi...

Pe când se apropia de casă, Misa începu să se gândească la evantai. O bănuială neaşteptată îi trecu prin iminte: când bătrânul a strâns evantaiul, parcă s-a transformat într-o teacă… Iar inelul – parcă era un inel din cele oare strâng un mâner, aşa cum strânge şina obada unei roţi. Eventaiul să fie o teacă?

Tulburat de acest gând, băiatul fugi să-şi caute prietenii. Îi găsi acasă la Ghenka. Stăteau amândoi În jurul mesei: Slava linia o hârtie, iar Ghenka scria ceva, cu picioarele cocoţate pe scaun şi aproape culcat pe masă. In faţa lor stătea Agripina Tihonovna, cu nişte ochelari cu ramă de metal pe vârful nasului. Când intră Misa, îl privi pe deasupra ochelarilor, apoi începu din nou să dicteze, depărtând de ochi foaia de hârtie pe care o ţinea în mină.

— Rubţova Ana Grigorievna„, rosti rar Agripina Tihonovna. Ai scris? Scrie mai citeţ, mai citeţ, nu te grăbi! Aşa… „Semenova Evdokia Gavrilovna”.

— Ia te uită, Misa! Strigă Ghenka. Am o funcţie nouă: sunt secretar al comitetului de femei! Şi râse vesel.

— Nu te mai suci atâta! Îl mustră Agripina Tihonovna. Ai să mâzgăleşti toată foaia!

Misa se uită peste umărul lui Ghenka: „Tabel.

Muncitoarele din secţia textile, care au absolvit cursul de alfabetizare”. In dreptul fiecărui nume era arătată vârsta. Niciuna nu avea mai puţin de patruzeci de ani.

— N-ai astâmpăr? Mormăi Agripina Tihonovna.

Uite ce frumos liniază Slava… Stai binişor şi tu…

Eli, ai scris-o pe Evdokia Gavrilovna…?

— Am scris-o, am scris-o… Zi mai departe. Ce v-a venit să le-nvăţaţi carte pe femeile astea bătrâne?

Agripina Tihonovna îl privi lung:

— Cum ce ne-a venit? Vorbeşti serios?

Ghenka parcă se fistici, dar după o clipă urmă arţăgos:

— Păi sigur că da. Uite, arătă el ou tocul pe tabel, asta are cincizeci şi patru de ani. La vârsta ei, ce-i mai trebuie carte?

— Va să zică, de ăştia îmi eşti! Spuse rar Agripina Tihonovna, scoţându-şi ochelarii. De ăştia îmi eşti… Şi eu habar n-aveam…

— Nu înţeleg, de ce te superi? Făcu Ghenka, fâstâcindu-se de-a binelea.

— Va să zică, asta e… repetă Agripina Tihonovna, fără să-1 slăbească din ochi. Va să zică, ştiinţa de carte e numai pentru tine?

— Eu nu…

— Să taci, să nu-mi iei mie vorba din gură! Va să zică, ştiinţa de carte e numai pentru tine! Numai pentru unul ca tine s-au dobândit toate câte ne stau la îndemână? Aşa crezi tu? Semenova, care s-a îngheboşat în fabrică patruzeci de ani în şir, să moară tot neluminată la minte?! După tine, şi eu am învăţat tot degeaba, nu-i aşa? Am pierdut doi feciori în războiul civil, şi asta ca să poţi învăţa numai tu, Ghenka, iar eu să rămân aşa ca mai înainte! Pe Asafieva am mutat-o din subsol într-o casă ca lumea; zi, asta tot degeaba am făcut-o? Putea să moară acolo în subsol, doar a trăit acolo şaizeci de ani… La atâta te duce pe tine capul? Da? Spune!

— Mătuşica, scânci Ghenka. Nu m-ai înţeles. Am spus-o în glumă.

— Ba te-am înţeles foarte bine! I-o reteză Agripina Tihonovna. Te-am înţeles foarte bine, stimabile. Nici prin gând nu-mi trecea, Ghenadi, să fii aşa.

Nu credeam că gândeşti aşa despre omul muncitor.

— Mătuşica, şopti Ghenka fără să ridice ochii.

Am spus-o fără să mă gândesc. Nu... Nu m-am gândit, şi-aim spus o prostie...

— Ei, vezi! Rosti sfătos Agripina Tihonovna.

Vezi? Trebuie să te gândeşti când deschizi gura.

Vorba e ca vrabia: a zburat, n-o mai prinzi...

Bine, adăugă ea, ridicându-se greoi de pe scaun.

Celui ce-şi recunoaşte greşeala, nu i se taie capul.

Altă dată să te gândeşti...

Filin Agripina Tihonovna trecu în bucătărie.

— Ei, făcu ironic Misa, văzându-şi prietenul cu nasul în pământ. Ai încasat-o de data asta! Da' tot nu-i de ajuns pentru cât eşti tu de limbut.

— Lasă-1, Misa, sări Slava. Doar şi-a recunoscut greşeala.

— Fie, se învoi Misa. Ei, Ghenka, ia spune: l-ai văzut pe lungan?

— N-am văzut pe nimeni, mormăi Ghenka, fără să ridice ochii.

— Ascultaţi, vorbi Misa, sprijinindu-se cu cotul de marginea scrinului şi căutând să pară nepăsător.

Cât aţi stat voi aci, eu... Am văzut teaca...

— Ce teacă? Întrebă Slava nedumerit.

— Teaca stiletului.

Ghenka săltă iute capul şi-1 privi neîncrezător.

— Zău, mă? Întrebă Slava.

— Zău. Am văzut-o cu ochii mei.

— Unde? Întrebă şi Ghenka, ridicându-se de pe scaun.

— La filatelistul cel bătrân de pe Ostojenka.

— Minţi!

— Ai să vezi că nu mint.

— Foarte bine, spuse tărăgănat Ghenka. Dar cum, unde?

Până să se întoarcă Agripina Tihonovna din bucătărie, Misa le povesti în grabă despre bătrânul filatelist, despre lunganul necunoscut şi despre evantaiul negru.

— Mda, mda! Făcu Ghenka. Credeam că ai văzut teaca, nu un evantai.

— Ecuaţia avea două necunoscute, interveni Slava. Acum are trei: prima – Filin; a doua -

Nikitski; a treia – evantaiul. Dacă Filin nu este omul nostru, atunci totul nu-i decât năzărire, trebuie să înţelegi asta, Misa!

— Aşa e, Misa, îl sprijini Ghenka pe Slava. Poate că totul nu-i decât o năzărire.

Misa nu răspunse. Stătea sprijinit în cot de marginea scrinului acoperit cu un ştergar alb, tivit cu dantelă, ale cărui capete atârnau de-amândouă părţile.

Pe scrin – o oglindă în ramă pătrată, cu o frunză verde în colţul stâng de sus, un ghem de aţă străpuns cu o andrea şi câteva fotografii vechi, în rame ovale, cu numele fotografilor în litere

aurite. Erau nume diferite, dar fotografiile aveau toate acelaşi fundal: un iaz cu un boschet depărtat, învăluit în ceaţă, între două perdele cenuşii.

„Poate că Slavka are dreptate, cugeta Misa. Nu, nu se poate, aici e ceva necurat la mijloc!”

— Dacă nu te-ai fi certat cu mătuşa-ta, spuse el uitându-se la Ghenka, poate că aflam ceva despre Filin.

— Cum?

— Aşa. Doar îl cunoaşte. Ne-ar fi spus măcar dacă e sau nu din Revsk.

— Păi ne spune ea şi-acum, de ce să nu ne spună?

— Aş! Nici n-o să stea de vorbă cu tine!

— Cum? Să nu stea mătuşica de vorbă ou mine?

N-o cunoşti! A uitat totul, mai ales că mi-am cerut şi iertare. Trebuie să ştii cum s-o iei… O să vezi numaidecât…

Agripina Tihonovna tocmai se întorcea din bucătărie. Se uită la băieţi, mirată de tăcerea lor, şi se apucă să strângă lucrurile de pe masă.

După câteva clipe, Ghenka începu cu aerul că reia o discuţie întreruptă:

— Eu îi spun: „Taică-tu e un speculant şi tot neamul vostru e neam de speculanţi. Pe voi, zic, vă ştie tot ReviSloul…”

— De cine vorbeşti? Întrebă Agripina Tihonovna.

— De Borka Filin, răspunse Ghenka, privind-o cu ochii cei mai nevinovaţi din lume. „Tot Revskul vă ştie”, zic. „Noi, sare Gheară, nici n-am călcat în Revsk. Aşa că ăia nu ştiu nimic de noi…”

Băieţii îşi aţintiră ochii asupra Agripinei Tihonovna.

— Ce mi te tot înhăitezi cu Borka? Se supără ea, eurăţind faţa de masă cu palma. Ţi-am spus de atâtea ori: nu te înhăita cu Filin, că n-ajungi departe...

— Da' de ce minte? Dacă eşti din Revsk, recunoaşte: da, sunt din Revsk. Ce rost are să minţi?

— Ei, el poate că nici nu e din Revsk, vorbi Agripina Tihonovna.

— Eu nu spun de el, de taică-su. De ce minte?

— Poate că băiatul habar n-are de unde-i taică-su.

— Păi era şi Filin de faţă. Râdea când a auzit.

„Noi, zice, suntem moscoviţi get-beget, proletari...”

— Proletari, ei? Izbucni Agripina Tihonovna, tiemaiputând să se stăpânească. Filin a slujit în poliţie, a fost jandarm la Revsk. Şi-acum, poftim: cică-i muncitor! Proletar...

— Cine-a fost jandarm, Borka? Întrebă Misa.

— Nu el, taică-său. Dar aşchia nu sare departe de trunchi. Voi aveţi grijă, nu vă băgaţi în ciorbă cu ei.

Zicând acestea, Agripina Tihonovna strânse faţa de masă şi ieşi din odaie.

— Ei, aţi văzut? Se împăuna Ghenka, făeându-le cu ochiul. Acum, ce mai spuneţi? Am aflat tot ce-am vrut! O ştiu eu pe mătuşica. Totul e limpede. Tatăl lui Borka e Filin, omul nostru. Prin urmare, aici e şi Nikitski, şi teaca stiletului... Simt, simt comoara pe aproape! Încheie el, frecându-şi cu încântare mâinile.

— Nu chiar totul e limpede, obiectă Slava. Tu singur spuneai că Revskul e plin de alde Filin. Poate că tatăl lui Borka e un alt Filin.

— Aş! Se împotrivi Ghenka dând din cap. Neam de jandarmi! El e, ce mai încolo şi încoace!

— Bine, spuse vesel Misa. Se poate să fie, şi se poate să nu fie omul nostru. Oricum, ştim că e din Revsk. Acum trebuie să aflăm dacă a slujit sau nu pe „împărăteasa Măria”.

— Şi cum aflăm asta? Întrebă Ghenka.

— Foarte simplu! Ce, nu suntem noi în stare să-1 tragem de limbă pe Gheară?

Krasnaia Presnia Duminică, aşa cum hotărâseră în ajun, cei trei prieteni porniră spre strada Panteleevka, la tipografie, în vizită la detaşamentul pionierilor. Din pricina sărăciei de curent electric, tramvaiele nu circulau duminica, aşa că băieţii se sculară dis-de-dimineaţă.

O porniră repede pe Arbat. Strada învăluită în ceaţă era pustie. Nici măcar îngrijitorii curţilor nu puseseră măturile la treabă.

Mergeau voioşi, înviorați de răcoarea dimineţii.

Trotuarul răsuna de paşii lor. Din când în când, staturile scunde ale celor trei prieteni se oglindeau în vitrine. ^ţ^ „Cât de ciudată e strada pustie, fără oameni!” se gândea Misa.

Strada Arbat părea îngustă de tot şi stătea cufundată în linişte. Abia acum puteai privi nestânjenit la clădirile înşiruite în lungul ei.

Misa întoarse capul. Uite cinematograful „Carnaval” şi alături clădirea tribunalului militar. Uite şi casa unde a trăit Alexandr Sergheevici Puşkin – o casă obişnuită, cu etaj, la fel cu celelalte. Ţi se părea ciudat gândul că Puşkin a locuit în casa aceea. De bună seamă că şi el mergea pe Arbat, ca toţi oamenii din vremea lui, şi nimeni nu se mira de asta.

Ia să apară astăzi Puşkin pe Arbat – tii, ce învălmăşeală ar mai fi! Toată Moscova s-ar îmbulzi să-1 vadă!

— Să vedem şi noi ce-i şi cu pionierii ăştia, turuia Ghenka. Mda, să vedem şi noi. Poate nu-i nimic de capul lor! Poate că stau şi brodează floricele ca fetiţele…

— Ei, şi tu! I-o reteză Misa. Asta-i organizaţie comunistă, pricepe odată! Prin urmare, au preocupări serioase.

STILETUL – c. 10

— Zău, parcă nu ţi-e prea la îndemână să te duci acolo, la ei, zise Slava.

— De ce?

— Aşa… Făcu Slava, ridicând din umeri. Au să ne întrebe cine suntem şi de ce am venit. Te simţi nu ştiu cum…

— Ba te simţi foarte bine! Hotărî Misa. De ce să nu te simţi bine? Poate că dorim şi noi să fim pionieri. Ce, n-avem dreptul?

Tăcură.

Soarele minunat al dimineţii se ridica nevăzut, undeva, în spatele caselor. Razele-i piezişe aşterneau până la mijlocul străzii umbrele caselor de pe partea aceea; umbrele mătăhăloase şi dreptunghiulare se târau, scurtânidu-se şi ajpropiintdu-se din ce îra. Ce de trotuar, în timp ce trotuarul din faţă era scăldat într-o lumină orbitoare.

Strada se trezea la viaţă. Factorii ieşeau de la poştă cu gentile lor de piele, ticsite de ziare şi scrisori.

Lăptăresele treceau zdrăngănindu-şi balercile. Un şir de căruţe, trase de cai de povară, se scurgea încet pe stradă.

Iată şi piaţa Kudrinskaia.

— Uită-te, Ghenka! Îi arătă Misa o casă din colţ, cu zidurile ciuruite de gloanţe şi de schije. Ştii ce-a fost aici?

— Ce?

— Aici s-au dat lupte înverşunate în timpul revoluţiei. Ai noştri trăgeau cu tunurile în cădeţi. Eu cu Slavka am văzut asta cu ochii noştri… Mai ţii minte, Slavka?

— Eu nici n-am călcat pe aici, mărturisi Slava.

Şi cred că nici tu.

— Eu? Ehei, de câte ori n-am fost! Alergam încoace cu Şurka. Odată mi-am umplut căciula cu gloanţe… Ce-i drept, e tare mult de-atunci… Aveam vreo opt ani. Tu, da, n-ai văzut nimic. Şedeai acăsică. Maică-ta nu te lăsa să scoţi nasul afară…

În cele din urmă ajunseră în strada Panteleevka.

Ferestrele mari ale tipografiei lăsau să se vadă săli lungi, pline cu fel şi fel de maşini. Atelierele erau pustii. Deasupra intrării era o firmă: „Tipografia Trustului poligrafic din Moscova”.

Intrară pe sub bolta porţii de pontaj.

Într-o gheretă de scânduri, după o bară scundă, şedea un om – paznicul, pesemne. Sorbea tacticos cu lingura dintr-o strachină mare cu ciorbă. O fetiţă de vreo zece ani, cu codiţele legate într-o fundă roşie se învârtea şi ea pe acolo.

Când auzi poarta, paznicul ridică ochii din strachină, îşi şterse mustăţile cu dosul palmei şi se uită întrebător la băieţi.

— Unde se află detaşamentul pionierilor, vă rog?

I se adresă Misa.

— Pionieri? Făcu paznicul, apucând din nou lingura, întâi să vă întreb eu: de unde sunteţi? De la Comitetul raional, sau de unde?

— Vedeţi… Noi… Am venit… Se pierdu Misa. Am venit aici cu o treabă.

Fetiţa se uită mirată la băieţi. Paznicul sfârşi de mâncat şi puse strachina la o parte.

— Da, avem din ăştia, pionieri, zise el. Pesemne că acuşa-s la club, la ei...

— Şi unde-i clubul?

Fetiţa continua să-i privească la fel de mirată.

— Hm... Făcu paznicul. Păi cum, voi nu ştiţi clubul nostru?

— Nu ştim, îngăimă Misa. Noi suntem din alt raion. Din Hamovniki.

— A, aşa! Se dumeri paznicul. Aşa, va să zică.

Clubul e pe Sadovaia, nu-i departe.

— Care Sadovaia?

— Ce caraghioşi! Chicoti fetiţa. Habar n-au unde-i clubul! Bunicule, ei habar n-au de clubul nostru!

— Ţâşt, lăcustă! O mustră paznicul cu blândeţe.

Că tu multe mai ştii! Hai, du-te tu şi arată-le. Or fi având vreo treabă la club... Tot ce se poate! Mormăi el, ca pentru sine, uitându-se cu îndoială la băieţi.

— Numaidecât, bunicule.

Fetiţa clăti mai întâi strachina şi lingura într-un ciubăraş. După ce le înfăşură într-un ştergar, ieşi cu băieţii în stradă.

— Eu îi cunosc bine pe pionieri, turuia ea pe drum. Vaska al nostru e cel mai mare – are şi tobă, e toboşar.

Misa o privi ironic, dar nu spuse nimic. Ce să vorbească el cu o gâgâlice de fată ca asta!

— Au şi trompetă! Sporovăia neobosită fetiţa. Ştii ce disciplină e la ei? Nu-i voie să înjuri, să mergi pe tampoanele tramvaielor, nici să stai cu mâinile-n buzunare, nici să baţi fetiţele. Păi, da! Numai cu burjuii ai voie să te baţi! Când te baţi, trebuie să scoţi cravata. Ou cravata nu-i voie.

— Nu vezi că te vâri în picioarele mele? Se oţărî Misa la ea.

— Ei primesc şi fete în detaşament, continuă fetiţa, dar nu orice fată... Numai pe cele mai mari.

— Vaska ăsta al vostru câţi ani are? Se interesă Slava.

— El e mare... Are pai'şpe ani, poate chiar cin' şpe! Şi-i tare serios! Vine la tine şi-ţi ia tot.

Băieţii o priviră nedumeriţi.

— Cum adică? Întrebă Ghenka.

— Uite-aşa, răspunse fetiţa încruntându-se. Pentru. Pentru casele unde sunt copii vagabonzi. Pionierii adună îmbrăcăminte pentru ei. De la mine au luat o bluzică, adăugă ea cu mândrie.

— Ţi-au luat o bluză?

— Da!

— Asta sigur e-o minciună! Rosti Ghenka. Nimeni n-are dreptul să ia cu de-a sila.

— N-au luat-o cu de-a sila, se fâstâci fetiţa. Mămica le-a dat-o.

— Şi ţie îţi pare rău? Râse Slava.

— De loc. Ara vrut să le dau şi căciuliţa mea de anul trecut. „Nu, zice Vaska, n-o luăm, că data viitoare n-o să ai ce să mai dai... Nu te necăji, că mâine adunăm iar lucruri...” Aşa a şi fost: de dimineaţă au luat bluza, şi seara au venit după căciuliţă. Avem o groază de copii vagabonzi! Oftă fetiţa. Cu ce să-i încalţi şi să-i îmbraci pe toţi?

Ajunseră la casa din Sadovaia.

— Uite, aici e, la etajul trei, spuse fetiţa. Plec, să nu mă vadă Vaska, adăugă ea grăbită şi o porni înapoi.

O mică neînţelegere După ce fetiţa plecă, băieţii rămasei în faţa intrării. Se simţeau cuprinşi de neînţeles. În uşă apăru un băieţaş. Se nehotărâţi sfială de ă la ei şi Dispăru îndată. După câteva clipe răsări capul bălai al unui alt băiat, care dispăru tot atât de repede.

Cei trei prieteni nu ştiau ce să facă. Misa s-ar fi întors acasă. Cine ştie, poate nu-i primesc şi-i alungă. Din păcate, Gnenka şi Slava erau lingă el. Tocmai el să dea dovadă de o asemenea laşitate?

Băiatul se smulse din loc şi începu să urce scara.

Ceilalţi doi îl urmară îndată.

Ajunşi la etajul trei, deschiseră încetişor o uşă sculptata şi grea de stejar. Se pomeniră într-o sală mare, pătrată, lângă peretele din fund, pe un piedestal – un drapel strâns, cu ciucuri de aur şi capătul de sus al lăncii terminat într-un vârf ascuţit de bronz. Deasupra, pe o fâşie de pânză roşie, cât peretele, era scris: „Organizarea copiilor – calea cea mai bună pentru educarea comunarzilor. Lenin”.

Alături, pe o măsuţă – o tobă şi o trompetă.

În colţurile încăperii se afla câte un steguleţ cu câte un chip brodat pe pânză. Pe pereţi se vedeau desene şi lozinci.

Sala era pustie. Scara de asemenea. De la etajul de deasupra – e adevărat – se auzi un zgomot de paşi, dar într-o clipă totul se cufundă în tăcere.

Băieţii începură să se uite plini de curiozitate la toate din jur. Pe fiecare din steguleţele aflate în colţurile încăperii era brodat un chip de animal – patru cu toate: o bufniţă, o vulpe, un urs şi o panteră. Alături, pe perete, se vedeau desene, articole şi

fotografii tăiate din ziare, precum şi o planşă cu alfabetul Morse pentru semnalizarea cu steguleţe.

Câteva caietele atârnau de o sforicică; pe coperta fiecăruia scria: „Jurnalul grupei44.

Pe când cercetau unul din aceste caiete, cei trei prieteni auziră deodată un zgomot în spatele lor. Se Întoarseră şi văzură nişte băieţi cu cravate roşii, care se apropiau tiptil. Înfăţişarea lor spunea limpede ce au de gând. Cât ai clipi, Misa, Ghenka şi Slava se puseră „în gardă”. Pionierii se aruncară cu strigăte înainte. Atacul fu respins cu uşurinţă.

Trăgându-se într-un colţ, ca să nu poată fi luaţi pe la spate – Misa la mijloc, Ghenka şi Slava în stânga şi în dreapta lui – cei trei prieteni luptau cu mâinile şi cu picioarele, căutând să nu lase duşmanul să se apropie şi să-i despartă.

Pionierii porniră pentru a doua oară la atac. Comanda o avea un băieţaş slăbuţ, bălai, cu banderolă pe braţ şi grozav de înfierbântat.

— Înainte! Striga el, aruncându-se când într-o parte, când într-alta. Atenţie... Aşa... Fiţi calmi... Să le tăiem retragerea... Fiţi calmi... Să-i despărţim...

Fiţi calmi...

Cel de al doilea atac avu mai mult succes. Pionierii reuşiră să-1 smulgă pe Slava de lângă prietenii săi. Misa se aruncă să-1 scape. Linia lor de luptă se destramă. Acum erau despărţiţi şi se băteau fiecare în altă parte...

— Aşa... Fiţi calmi!... Strigă bălaiul, năpustinduse asupra lui Slava. Fiţi calmi... Boxează-1... Atenţie. Serioja, dă alarma!

Unul dintre pionieri se smulse din învălmăşeală şi începu să bată cu furie din tobă.

Misa îl scoase cu chiu cu vai pe Slava din mijlocul pionierilor. Apărându-se cu picioarele şi dându-se pe nesimţite înapoi, cei trei prieteni reuşiră să ocupe din nou vechea lor poziţie din colţ.

Amândouă taberele erau istovite. Luptătorii gâfâiau din greu. Pionierii aveau cravatele hâite într-o parte, Slava avea gulerul rupt, Ghenka îşi tot pipăia chica roşcată, vrând parcă să se convingă că mai are păr în cap.

— Ce-aveţi cu noi? Întrebă în cele din urmă Misa, abia trăgându-şi răsuflarea.

— Gura! Sunteţi prizionieri! Strigă bălaiul. O să vă leg cu nod dublu marinăresc.

Toba duruia asurzitor. Câţiva pionieri intrară în fugă. Alţii veneau după ei.

— Fiţi calmi! Strigă bălaiul, agitându-se iarăşi dintr-o parte într-alta. Nu vă apropiaţi! Ei sunt prizonierii grupei noastre, se înţelege?... Hei, voi din grupa „ursul”... Şi voi din grupa „vulpe”... Nu vă amestecaţi... Ce, sunt prizonierii voştri? Noi i-am prins...

Un băietan voinic, într-o flanea şi nişte pantaloni negri, lungi, cu cravată roşie şi el, apăru într-un suflet.

Bălaiul luă poziţia de drepţi şi raportă cu glas întretăiat de emoţie:

— Grupa noastră a prins trei agenţi de recunoaştere ai cercetaşilor. Voiau să fure drapelul detaşamentului. I-am mirosit încă din stradă. S-au sfătuit înainte să intre. S-au sfătuit o mulţime, uitându-se în toate părţile...

— Destul! Spuse instructorul detaşamentului. Faceţi loc!

Pionierii, care stăteau ca un zid în faţa celor trei prieteni, se traseră în lături, lăsându-i să iasă din colţul lor.

— Aşa, făcu instructorul, cercetându-i cu privirea.

Acum spune mai departe, Vasea.

— Se uitau în toate părţile, îşi urmă povestirea bălaiul, apoi au pornit-o pe scară. Noi am intrat pe uşa din dos şi am urcat la etajul patru. Ei au deschis uşa clubului şi, când au văzut că nu-i nimeni, au dat buzna bucuroşi înăuntru. Noi am picat pe negândite asupra lor şi i-am luat prizonieri.

Bălaiul tăcu un timp, apoi întrebă plin de importanţă:

— Acum ce facem? Îi judecăm noi, aici, sau îi ducem altundeva?

— Cine sunteţi voi? Se adresă instructorul celor trei prieteni.

— Suntem şi noi trei băieţi şi-am venit aici să vedem ce sunt pionierii, răspunse posomorit Misa.

Toţi izbucniră în râs.

— Nu vor să recunoască! Strigă bălaiul. Sunt cercetaşi toţi trei. Pe ăsta îl cunosc chiar eu, arătă el spre Slava. E cercetaş.

— Nu-i adevărat! Se împotrivi Slava, înroşindu-se până în vârful urechilor. Eu n-am fost niciodată cercetaş.

— Da? N-ai fost? Auzi, mai şi vorbeşte! Te ştiu eu, lasă… De câte ori nu te-am văzut? Spune şi tu, Seriojka?

— Aşa e! Întări fără să clipească băieţaşul care dăduse alarma.

— Vedeţi? Triumfă bălaiul, întorcându-se spre ceilalţi. Şi mai tăgăduieşte. Îi ştiu eu pe toţi trei.

Sunt de pe strada Bronnaia.

— Nu-i adevărat, vorbi Misa. Noi stăm pe Arbat.

— Pe Arbat? Se miră instructorul. Atunci cum aţi nimerit aici?

— Fiindcă… E singurul detaşament de pionieri.

— Nu, nu-i singurul, zise instructorul. Şi la voi, în raionul Hamovniki, e un detaşament. La Imprimeriile Statului. Aveţi şi o Casă a Pionierilor. De ce nu v-aţi dus acolo?

— Păi, n-am ştiut, se fistici Misa. Ni s-a spus că-n Moscova e un singur detaşament de pionieri – al vostru.

— Cine v-a spus?

— Tovarăşul Jurbin.

— Tovarăşul Jurbin? De unde-1 cunoaşteţi?

— Stă în aceeaşi curte cu noi.

— A-a… Făcu instructorul, şi zâmbi prietenos. Îl cunosc pe tovarăşul Jurbin. Prin urmare, el v-a spus.

Detaşamentul nostru a fost singurul, azi mai sunt şi altele: unul în raionul Sokolniki, la atelierele căilor ferate, unul la voi, la Imprimeriile Statului. Părinţii voştri unde lucrează?

— La fabrica Sverdlov, se grăbi Ghenka să răspundă, în clădirea noastră funcţionează un club. Noi avem un cerc dramatic al nostru.

— Da, întări Misa. Avem un cerc dramatic, dar…

Noi. Vrem să fim şi pionieri.

— Bine, râse instructorul. Acum totul e limpede.

A fost o mică neînţelegere la mijloc. Pionierii noştri se războiesc mereu cu cercetaşii. Şi uite, aţi încasat-o şi voi. Dar nu-i nimic. Descurcăm noi şi treaba asta.

Instructorul dădu un semnal de fluier, şi întreg detaşamentul se înşiră în careu de-a lungul pereţilor, în mijloc stătea instructorul, iar alături de el -

Misa, Ghenka şi Slava.

Cei trei prieteni se uitau cu admiraţie în i. Era un detaşament de pionieri, şi nu o droaie învălmăşită de copii. Domnea o aliniere desăvârşită. Se rânduiseră pe grupe, fiecare grupă cu steguleţul ei în flancul drept. Razele piezişe ale soarelui ' r prin ferestrele mari, învăpăind cravatele ro. I. Înşiruite In aceeaşi aliniere fără de cusur. Băieţii erau În chiloţi de sport, fetele în şorturi. Tot chipuri arse de soare, semeţe.

— Trompetist, onorul! Comandă instructorul.

Răsună un semnal vioi şi melodios.

— Pionieri! Începu instructorul. Avem oaspeţi din raionul Hamovniki. Ei au venit să cunoască viaţa şi munca noastră, dornici să urmeze exemplul nostru.

Vor să devină şi ei pionieri. Să-i rugăm să ducă tuturor copiilor din Hamovniki salutul nostru fierbinte, pionieresc.

Pionierii din Krasnaia Presnia salutară p> pionieri din Hamovniki cu un „ura” puternic, re; de trei ori.

Impresii Cei trei prieteni părăsiră abia spre sear.

Primitor al pionierilor. Mergeau încântaţi spre casă pe Sadovaia, vorbind despre cele văzute.

— Pionierul trebuie să fie sănătos şi oţelit” asta-i o lege straşnică! Gesticula Ghenka de zor. Cea mai bună dintre toate. Prin urmare, trebuie să facem cât mai mult sport, să ne.: xăm. Muşchii.

— Sunt alte legi mai importante ca asta, observă Slava.

— Care? Întrebă arţăgos Ghenka.

— De pildă: „Pionierul năzuieşte spre ştiinţă.

Ştiinţa şi priceperea sunt o armă în lupta pentru cauza proletariatului”.

— Şi zici că e mai importantă? Habar n-ai de nimic! Dacă eşti slab fiziceşte, burghezii te învinge, şi nici o ştiinţă nu-ţi mai poate ajuta. Este, Misa?

— Două sunt legile cele mai importante, vorbi sfătos Misa. Întâi: „Pionierul este credincios clasei muncitoare”. Şi al doilea: „Pionierul este curajos, perseverent şi nu se descurajează niciodată”. Dar mai presus de orice sunt cuvintele lui Lenin. Aţi auzit ce-a citit instructorul?... „Copiii – tânăra generaţie de proletari – trebuie să sprijine revoluţia.”

E legea cea mai importantă din toate!

— Aţi văzut cum vorbea paznicul tipografiei despre ei? Spuse Slava. Cu multă preţuire şi respect.

— Păi, s-ar putea altfel? Ripostă Misa. Sunt cunoscuţi ei în întreg raionul, şi să nu-i cunoască la tipografie?

— De ce naiba nu-s înarmaţi? Întrebă nedumerit Ghenka. Măcar o puşcă, acolo... Pentru detaşamentul nostru va trebui să facem rost musai de ceva arme.

— Când vom organiza detaşamentul, plănui Misa, să dăm grupelor alte nume. Ce rost are toată menajeria asta? E prea copilăros. Mai potrivit ar fi numele unui revoluţionar. Bunăoară, Karl Liebknecht sau Spartacus.

— Crezi că te-ai gândit primul la asta?! Sări Ghenka. Tocmai sunt pe cale să le schimbe chiar ei. N-ai auzit ce spunea instructorul?

— Ba da, dar eu mă gândeam la asta înainte să văd steguleţele lor. Aţi auzit ce spunea instructorul?

„De Ziua Internaţională a Tineretului, vom da Comsomolului pe cei mai buni dintre pionieri”. Vedeţi? Î Azi-mâine, bălaiul o să fie comsomolist, şi noi nici măcar pionieri nu sânfem.

— Bălaiului trebuie să-i tragem odată o mamă de bătaie, să ne ţină minte! Îngăimă Ghenka.

— De ee? Se împotrivi Misa. Şi-au apărat drapelul. Nu ştiau cine suntem. Eh, bălaiul pare un băiat de nădejde.

— Să mergem la Imprimeriile Statului, spuse Slava. Poate ne primesc şi pe noi în detaşamentul lor. Dacă nu, barem să ne spună unde-i Casa Pionierilor.

— De ce să ne ducem la alţii, eând avem fabrica noastră? Zise Misa. Instructorul spunea că se vor organiza detaşamente pe lângă toate uzinele şi fabricile. E hotărârea Comsomolului.

— Fiu! Fluieră Ghenka a pagubă. Aşteaptă tu asta de la directorul nostru sau de la taică-său – şi arătă din cap spre Slava. Mătuşica mi-a spu#'eă*nu vor să dea o copeică. Pentru nimic în lume. Zgârciţi, frăţioare, ce crezi!

Slava se simţi jignit:

— Nu ştii nimic, şi te trezeşti vorbind! Acum fabrica nu are... Asta... Cum le zice... Mijloace financiare. O mulţime de ateliere n-au început încă să lucreze, şi fabrica trebuie să se gospodărească prin propriile ei mijloace. Îţi închipui că aşa uşor se conduce o fabrică?

— Trebuie să mergem la organizaţia de partid şi la comitetul raional, hotărî Misa. Să mergem şi la Jurbin. Jurbin vorbea despre pionieri încă de când am fost la el.

Ajunseră acasă.

Auziră larmă şi ţipete în curtea din dos. Alergară acolo şi văzură o droaie de băieţi strânşi în jurul lui Korovin.

Korovin se lipise cu spatele de zid şi se uita buimac în toate părţile, ca un pui de lup hăituit.

— Ce cauţi aici? Se răstea Borka la el. Ai venit să furi? Spune? Să furi? Pe el, băieţi!

Misa îşi făcu drum prin îmbulzeală şi se aşeză în faţa micului vagabond.

— Ce-aveţi cu el? Săriţi toţi pe unul? Ce, Borka, ai căpiat?

— Lasă-1, Misa, se amestecă Ghenka. Ăsta ţi-a furat banii. N-ai de ce să-1 aperi. Îi ştiu eu... Adăugă el dispreţuitor. Vagabonzi... Criminali minori...

Korovin trase ou putere aer pe nas şi îngăimă:

— Tu eşti minor... Criminal roşcovan!

Răsunară hohote de râs.

— Haidem la club, zise Misa. Mergi cu noi, şi-1 apucă de mânecă, dar numaidecât se lăsă păgubaş, aducându-şi aminte că mânecile lui Korovin nu-s prinse prea trainic.

— Nu merg, bombăni morocănos Korovin, cătând pe sub sprâncene la Ghenka.

— Bine faci, sari Borka. Să nu te duci cu ei, tontule! Mai bine jucăm amândoi turca.

— Hai odată!... Îşi pierdu Misa răbdarea, apucindu-1 din nou de. Mânecă. Nu face nazuri. Să mergem.

Pictorii La club, cercul dramatic era în păr. Şurka Vlăjganul şi ceilalţi pictau de zor decorurile. Toată scena era acoperită cu coli albe de hârtie. Vovka Baranov, pe care băieţii îl porecleau „viţeluş”, se dădea de ceasul morţii să picteze casa chiaburului Pahom.

— Uf, Viţeluş, tu mi-amărăşti zilele! Icnea cu năduf Şura. Nu eşti în stare să pictezi o casă, şi mai zici că eşti „băiat de pictor”.

— Şi ce dacă-s „băiat de pictor”? Se apără micul Vovka. Tata face numai miniaturi. Dacă vrei să ştii, talentul se transmite abia la a treia generaţie...

Spre surprinderea tuturor, Korovin luă un cărbune şi începu să deseneze. Pe hârtia albă apărură într-o clipă soba, ferestrele şi laviţele lungi din casă...

— Ai văzut? Şopti Misa, înghiontindu-1 uşor pe Ghenka.

— Mare lucru! Mormăi Ghenka, scuturându-şi chica a dispreţ. Ce dacă ştie să deseneze? Tocmai cu el ţi-ai găsit să te împrieteneşti?

— Ia mai taci din gură, i-o reteză Misa. Dacă fiecare dintre noi se împrieteneşte cu câte unul de-alde Korovin, măoar cu untul, n-au să mai fie copii vagabonzi.

Când isprăvi de pictat, Korovin spuse:

— Pensulele astea nu-s bune de nimic.

Şura mai aduse câteva, dar nici ele nu-1 mulţumiră.

— Trebuie alte pensule.

Misa scoase restul banilor strânşi din vânzarea biletelor de loterie şi-i întinse lui Korovin:

— Du-te şi cumpără pensule.

Băiatul îl privi în tăcere, fără să ia banii.

— Hai, du-te! Repetă Misa. Ce te holbezi aşa la mine?

Korovin luă banii cam îndoit, se uită la toţi cei din jur şi plecă fără să scoată o vorbă.

— Fiu! Fluieră Ghenka cu ciudă. Adio bănişori!

— Dacă aşa înţelegi tu să gospodăreşti bugetul cercului, declară Şura, eu nu-mi iau nici o răspundere în privinţa spectacolului.

— Să nu ne pripim. Lasă, vă ieşiţi din pepeni mai târziu, zise nepăsător Misa. Să aşteptăm...

Se lăsă o tăcere apăsătoare.

Începură să sosească cei mari. Korovin nu mai venea.

„E cu putinţă să ne păcălească? Se gândi Misa şi, amintindu-şi cum 1-a privit Korovin când a luat banii, hotărî: Nu. O să se întoarcă!”

Korovin însă nu mai venea.

— Aşteptăm degeaba! Pufni Şura în cele din urmă. Haide, Viţeluş, pictează tu.

Vovka tocmai se apucase să amestece vopselele, când uşa se deschise şi apăru Korovin. Nu era singur: o fată înaltă, cu faţa smeadă şi părul negru tăiat scurt, îl ţinea de umăr. Purta o fustă albastră, o bluză militară kaki şi era încinsă cu o centură lată, cu diagonală. Lucrul cel mai neaşteptat e că avea o cravată roşie de pionier. Fata îl ţinea cu o mână pe Korovin, iar în cealaltă ţinea un mănunchi de pensule. Părea grozav de severă.

— Cine dintre voi 1-a trimis după pensule? Întrebă ea tăios, după ce se apropie fără să-i dea drumul lui Korovin.

— Eu, răspunse Misa cuprins de sfială. Ce s-a întâmplat?

— De ce aveţi nevoie de pensule?

— Pictăm nişte decoruri.

Fata îi dădu drumul lui Korovin, păşi spre scenă şi se uită mirată la decoruri.

— Ce piesă pregătiţi?

Şurka Vlăjganul luă un aer grav şi ieşi înainte.

— Chiaburul şi argatul”, spu^- el. Daţi-mi voie să mă prezint: Alexandr Ogureev, îndrumător artistic şi regizor. Şi-i întinse mina.

Fata râse şi-i strânse ceremonios mâna, prezentându-se şi ea:

— Valia Ivanova, cl” la Casa Raională a Purilor.

— Permiteţi-mi să aflu în <. I nstă miezul incidentului? Întrebă Şura la fel de L av.

— Da. Răspunse fata laco';:' băieţii de felul lui noi îi dezvăţăm de furat, dar voi f- 'i tocmai pe dos. El a venit şi ne-a furat pe i iele.

— Nu le-am furat, mormăi K ovin. Le-am luat cu împrumut...

Misa se uita cu mirare la fata o 'asa Raională a Pionierilor. Părea să aibă ¦ 1 mu 'sprezece ani, şi uite, era instructoare – lucra la (. A Pionierilor.

— Unde-i Casa Pionk or? Su interesă el cam neîncrezător.

STILETUL – c. 11

— In cimpul Devici... Zâmbi fata. La drept vorbind, abia acum se organizează... Ce fel de cerc e cercul vostru? Cine-i responsabilul? De ce organizaţie depindeţi?

— De comitetul locatarilor! Strigă Ghenka.

— Ei, asta-i! Râse fata şi, după ce se uită la toţi, întrebă: Copii, voi ştiţi ce sunt pionierii?

— Ştim! Strigară în cor Misa, Ghenka şi Slava, dar glasurile lor se pierdură în larma celorlalţi.

— Nu, nu ştim!

— Linişte! Ceru autoritar fata, ridicând mâna.

După ce tăcură, continuă:

— Pionierii sunt schimbul de mâine al Comsomolului. Acum, toţi copiii se organizează în detaşamente de pionieri. Aici ei se pregătesc să devină comsomolişti, bolşevici adevăraţi.

Fata zâmbi şiret:

— Credeţi cumva că eu am venit aici pentru pensule? Nu! Puteam să i le iau şi gata! Dar el mi-a spus că le duce unor băieţi care au un cerc dramatic. Ei, şi am ţinut să vă cunosc...

— Păi chiar meritǎm să ne cunoaşteţi! Strigă Ghenka.

Izbucniră cu toţii în râs.

— Curând vom fi şi noi pionieri! O încunoştinţă Ghenka.

— Da, veţi fi, îi întări fata spusele. Acum, când ştiu ce e cu clubul vostru, voi chibzui cum s-ar putea să fiţi ajutaţi. Deocamdată, veniţi la noi, la Casa Pionierilor. Acolo vor funcţiona tot felul de ateliere şi cercuri. Veniţi negreşit. Şi-atunci aduceţi şi pensulele... Cine-i responsabilul aci la voi?

Ghenka îl împinse înainte pe Misa:

— El.

— Bine! Încuviinţă fata aprobator, după ce îl cântări cu privirea. Pensulele rămân în seama ta.

Tu strânge băieţii şi veniţi la noi, la Casa Pionierilor. Cit mai curând.

— O să venim, făgădui Misa. Duminică avem spectacolul, vino şi dumneata.

După ce plecă instructoarea, Korovin îi înapoie banii lui Misa şi se apucă de decoruri.

— De ce n-ai cumpărat pensulele de la magazin? Întrebă Misa.

— Ce rost avea să prăpădesc banii? Mormăi Korovin, uitându-se la Ghenka. N-am făcut asta pentru mine.

— El nu-i deprins să plătească, observă răutăcios Ghenka, dar după o clipă adăugă împăciuitor: Haide, haide, pictează.

Detectivi cu experienţă

— Uite-l! Şopti Ghenka, înghiontindu-1 pe Slava.

Haidem!

Filin ieşi în poarta depozitului, apoi apucă pe ulicioara Nikolski şi se îndreptă către strada Precistenka. Ghenka şi Slava, care stăteau la pândă, se luară după el. Cătau la felul cum me:\pa — Merge legănându-se, şopti Ghenka. A fost marinar, pariez pe orice. Îl vezi cum calcă? Pare-ar fi pe puntea unui vas.

— Are un mers obişnuit, zise Slava. Nimic deosebit. Ba mai poartă şi cizme, în timp ce marinarii adevăraţi, se ştie, poartă pantaloni lungi.

— Ce amesteci pantalonii aici? Când o întoarce capul, uită-te la mutra lui. E roşu ca sfecla! Biciuit de briza mărilor, te cred!

— E drept, are mutra roşie, recunoscu Slava.

Dar nu uita că trage zdravăn la măsea. Mutra se face roşie şi de votcă.

— Nu-i adevărat! Se înfurie Ghenka. De votcă nu se înroşeşte decât nasul şi mutra se învineţeşte.

— Altceva, continuă Slava. Uite, merge cu mâinile în buzunare. Un adevărat marinar stă cu mâinile în buzunare? Nici pomeneală! Îşi leagănă braţele într-una pe lângă corp, e o deprindere căpătată pe punte.

— Ştii ce, Slavka, slăbeşte-mă, te rog! Se supără Ghenka de-a binelea. Auzi: „Stă cu mâinile în buzunare”. Dacă vrei să ştii, află că un marinar care stă cu mâinile în buzunare şi cu pipa în gură în timpul furtunii e privit cu mare admiraţie. Aşa.

Şi dacă tu nu crezi că Filin e omul pe care-1 căutăm, mai bine rămâneai acasă!

Băieţii tăcură, furişându-se în urma lui Filin. Filin tăie strada Preoatenka. Ajuns în dreptul magazinului filatelic, se uită în jur şi intră.

— Destul. Hai să ne-ntoarcem, spuse Slava.

Ghenka rămase pe gânduri.

— Hai să intrăm şi noi! Propuse el.

— Cum de nu ţi-e ruşine, Ghenka? Îl mustră Slava. Doar ne-am înţeles. Şi Misa ne-a spus limpede: nu intraţi înăuntru... Bătrânul 1-a dat odată afară... O să ne alunge şi pe noi.

— Nici pomeneală! Ce, n-avem dreptul să cumpărăm timbre? Haidem!

Slava vru să-1 oprească, dar era proa irziu: Ghenka deschisese uşa magazinului, aşa „.'i el se văzu nevoit să-1 urmeze.

Bătrânul şi cu Filin stăteau de vorb. Îngă tejghea. Ivirea băieţilor îi făcu să amuţească.

— Ce poftiţi? Întrebă bătrânul, privindu-i bănuitor.

— Să vedem nişte timbre, spuse Ghenka.

— La ce să mai vedeţi? Îşi ieşi el: n fire. În fiecare zi vă uitaţi, dar de cumpărat nu cumpăraţi nimic. Ei, ce timbre vreţi?

— Din Guatemala, murm i r, 1,.: ka pierdut.

Bătrânul luă din raft o e r ¦ şi s ase la iveală un plic pe care îl aruncă pe tejghea:

— Alegeţi.

Ghenka, fâstâcit, începu să se uite... Timbre. Ceilalţi tăceau, cu ochii aţintiţi asupra 1.: Pierzându-se de tot, băiatul alese la repezeală un timb:

— Asta.

Bătrânul luă plicul, lăsând pe tejghea numai...: brul arătat.

— Douăzeci de copeici, spuse el.

Ghenka se uită desperat la prietenul său. Slava înţelese: Ghenka nu avea lescaie în buzunar. El, tot aşa.

Bătrânul şi Filin 'aşteptau cu ochii pe ei.

— Ei! Repetă bătrânul. Douăzeci de copeici!

În loc de răspuns, Ghenka se întoarse şi o zbughi pe uşă. Slava, la fel. Tăiară strada oa o vijelie şi o porniră spre casă.

— Ţi-am spus să nu intrăm, începu Slava.

— Ei, şi ce? Pufni Ghenka nepăsător.

— Cum, „şi ce”? Au mirosit că-i urmărim.

— Atâta rău! Ge, puţini băieţi fără bani îi trec pragul prăvăliei?

— Bine, bine, mormăi Slava. O să vezi tu de la Misa.

— Ce tot îi dai zor cu Misa? Ce, el e şeful meu?

Se împăuna Ghenka, vrând să pară independent.

Auzi la el!

— Nu spun că-i şef, dar stiletul e-al lui, şi tu, cu boroboaţele tale, strici totul.

— Eu ştiu ce fac! I-o reteză Ghenka. Am şi eu cap!

Când ajunseră acasă, Misa tocmai cobora de la Jurbin.

— Mişka, strigă Ghenka, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Avem noutăţi!

— Hai, dă-i drumul!

— Totul e-n ordine, şopti Ghenka. L-am dibuit pe Filin. S-a dus la bătrânul cu timbrele. I-am studiat mersul. Fost marinar, am stabilit definitiv.

— Ei, vedeţi! Se bucură Misa. Nu v-am spus eu?!

Acum e rândul meu să vă dau noutăţi. Totul e-n regulă. Am fost la Jurbin, la Casa Pionierilor şi la secretarul Organizaţiei de Comsomol.

— Şi?

— Vedeţi voi duminică, făcu Misa misterios.

— Oe?

— Răbdare. Deci, totul e-n ordine. Bun. Mai rămâne să aflăm dacă Filin a slujit pe „împărăteasa Măria”. Pe unmă, ne ocupăm de bătrân. Asta vă revine vouă, fiindcă pe mine nu mă mai lasă în prăvălie.

— Fii pe pace, îl înştiinţa Slava, care tăcuse tot timpul. Nici noi nu mai suntem buni pentru treaba asta – şi se uită cu înţeles spre Ghenka.

— De oe?

— Fiindcă nici pe noi nu ne mai lasă în prăvălie.

— Cum aşa? Întrebă Misa, uitându-se nedumerit când la Slava, când la Ghenka. De ce să nu vă lase?

— Să spună el singur, arătă Slava din cap spre Ghenka.

Ghenka se împurpura ca focul şi începu grăbit:

— Înţelegi, Mişka, noi îl urmăream pe Filin. Trebuia să aflăm unde se duce. Filin o porneşte pe stradă – noi după el. Filin o ia pe Ostojenka – noi după el. Filin intră în prăvălie -11 noi după el.

Dac-am intrat, de, trebuia să cumpărăm un timbru, numai că n-aveam un ban, nici eu, nici Slava. Ei, atunci am făcut stânga-mprejur şi am plecat liniştiţi. Asta-i tot!

— Am înţeles, tărăgăna Misa, clătinând din oap.

V-aţi dat de gol... Doar v-am spus: nu intraţi în prăvălie! Acum e limpede: niciunul nu se mai poate apropia de bătrân. Mda, Ghenka! E-a doua oară când dai totul peste oap! De pălăvrăgit despre lăzi lui Borka i-ai pălăvrăgit, şi acum ai stricat totul.

E cam prea-prea, frăţioare. Ar trebui să ne lipsim de tine! E cam prea-prea...

Ghenka tăcu mâlc. Nici gând să înceapă cearta.

Ştia bine că Misa se supără, apoi uită. Dar prietenii lui n-au să se lipsească de el în ruptul capului...

Spectacolul De câteva zile, pe uşa clubului era ţintuit un afiş: „Duminică se va reprezenta pentru copii piesa în trei acte: „Chiaburul şi argatul". Gonducătonul cercului dramatic: Alexandr Ogureev. Regizor: Alexandr Ogureev. În rolul principal: Alexandr Ogureev„. Iar jos de tot scria cu litere mici: „Pictor-decorator: Mihail Korovin, sub îndrumarea lui Alexandr Ogureev".

Korovin era foarte mândru că-şi vede numele pe afiş. O mulţime de copii vagabonzi veneau să se uite oe-a ajuns el, Korovin.

Biletele se vândură cu mult înainte de ziua spectacolului. Băieţii duseră banii la redacţia ziarului „Izvestia", pentru fondul de ajutorare a înfometaţilor de pe Volga.

Duminică, încă de dimineaţa, clubul se umplu de copii. Era mare gălăgie. Unii săreau peste scaune, alţii se certau. Veniră şi copiii din curţile vecine, precum şi o droaie de copii vagabonzi de la căminul Rukavisnikovsk, în frunte cu Korovin. Veniră de asemenea cei doi acrobaţi Buş-Igor şi Lena. Misa îi pofti să stea în primul rând şi-i dădu în grija lui Slava.

Când totul fu gata, fugi să-1 invite pe Jurbin.

Acolo o găsi pe Valia Ivanova, pe care o întovărăşea un comsomolist cu şapcă şi scurtă de piele. Dintr-un buzunar al scurtei ieşea la iveală un teanc de ziare.

Tânărul purta pe sub scurtă rubaşcă albastră. Pe piept îi strălucea insigna de comsomolist.

— Iată iniţiatorul! Spuse Jurbin, arătând spre Misa.

~TNoi ne cunoaştem! Intră în vorbă Valia, zâmbind prietenos băiatului.

— Nikolai Sevosteanov, spuse comsomolistul, întinzându-i mâna lui Misa. Mai simplu, Kolea.

Şi-1 cercetă cu privirea, aplecându-se puţin înainte. Era înalt şi parcă adus de spate. De sub şapcă, pe fruntea-i palidă cădea o şuviţă de păr moale, bălai. Avea privirea sfredelitoare şi ochii cenuşii plini de inteligenţă.

— Tovarăşul Sevosteanov va veni şi el să vadă spectacolul vostru, vorbi Jurbin. La urmă o să vă spună ceva.

Înainte să înceapă piesa, în faţa cortinei apăru administratorul clubului – Miţea Saharov…

— Tovarăşi! Începu el, adresându-se mai mult lui Jurbin, după ce avu grijă să-şi arunce părul pe spate cu mâinile. Veţi vedea o piesă de teatru jucată de cercul dramatic al copiilor din clubul nostru.

Miţea Saharov îşi trecu din nou mâinile prin păr şi urmă:

— Administraţia clubului, tovarăşi, a făcut toate sacrificiile pentru montarea piesei. Munca cu copiii e o chestiune importantă, mai cu seamă într-un club.

Sperăm că eforturile noastre vor fi răsplătite. Iar acum, tovarăşi, să dăm cuvântul artiştilor… Încheie el, şi începu să bată din palme.

Sala răspunse cu ropote de aplauze. Piesa avu succes nemaipomenit.

Înfierbântată de rolul ei, Zâna Kruglova îi trase lui Şura vreo câteva vătraie pe spinare, de i-au pârâit oasele. A fost grozav: tinerii spectatori strigau pe întrecute: „Arde-1, Zâna, trage-i”! Iar Şura, ca un adevărat artist, nici nu arăta că-1 doare.

La sfârşitul piesei, toţi artiştii au cântat şi au dansat. Pe urmă, Lena şi Igor Buş au făcut câteva exerciţii acrobatice, acompaniaţi la pian de Slava.

— V-a plăcut? Întrebă el, după ce aruncă o privire atentă asupra sălii.

— Ne-a plăcut! Răspunseră în cor spectatorii.

— Vedeţi, continuă Kolea, copiii de aici au făcut un lucru bun şi folositor. Ei activează în cadrul clubului, venind în ajutorul micuţilor voştri prieteni din regiunile Volgăi. Ce credeţi? Au făcut bine?

— Bine! Răspunseră copiii într-un glas.

— Aşa, întări Kolea. Acum o să vă pun o întrebare.

Tăcu o clipă. Toţi erau numai ochi şi urechi.

— Ştiţi voi ce sunt tinerii pionieri?

— Ştim! Strigă Ghenka cit îl ţinea gura.

— Nu ţipa! Tu ştii, dar alţii nu ştiu! Îl înghionti Misa.

Izbucni o larmă de nedescris: „Ştim!” spuneau unii copii. „Nu ştim!” spuneau alţii. Fiecare se străduia să strige mai tare decât cel de alături. Ba unii se luară şi la bătaie.

Kolea ridică autoritar mâna. Când sala se linişti, zise:

— Copii, tinerii pionieri sunt schimbul de mâine al Comsomolului. Ei trebuie să ducă la bun sfârşit lupta începută de părinţii şi fraţii lor mai mari – lupta pentru cauza comunismului. Detaşamentele de pionieri ajută Partidul şi Comsomolul în munca de educare

comunistă a copiilor. În raionul nostru au şi luat fiinţă trei detaşamente: la „Cauciucul”, la „Livers” şi la „Imprimeriile Statului”.

— Noi de ce n-avem? Întrebă Misa.

— Tocmai asta voiam să vă spun şi eu. Clubul vostru, copii, trece de azi înainte sub îndrumarea fabricii. Pe lângă fabrică va lua fiinţă un detaşament de pionieri…

— Ura! Se bucură Ghenka. O să avem şi noi un detaşament!

Vru să mai spună ceva, dar Misa îl înghionti din nou, şi amuţi.

— Copii, zise Kolea în încheiere. Cine vrea să devină pionier se poate înscrie acum, la mine. Chiar astăzi, aici, vom ţine prima noastră adunare.

— Eu vreau să întreb ceva, murmură Ghenka.

— Ce anume? Tresări Misa.

— Pionierii au dreptul să-i bată pe cercetaşi?

— Tâmpită întrebare! Se supără Misa. De unde ai luat tu năravul ăsta? Mereu vrei să te iei la bătaie.

Si bătaia are rostul ei.

M PARTEA A PATRA Detaşamentul nr. 17

Colţul grupei

— Pionierul îşi îndeplineşte sarcinile repede şi conştiincios!” spunea răspicat Ghenka, dând din mâna în care ţinea un ciocan.

Băiatul era cocoţat pe o scară aproape de îmbucătura peretelui cu tavanul. Se pregătea să bată în ţinte o placardă.

— Da, da „repede şi în imod conştiincios!” îl îngână Slava, şi tu te moşmondeşti aici de un ceas…

Slava ţinea cu o mână scara, iar cu cealaltă capătul de jos al placardei.

Clubul se pregătea să sărbătorească un mare eveniment: fabrica începea să funcţioneze cu toată capacitatea ei de producţie.

Din tavan atârnau ghirlande de brad, învoioşate de becuri multicolore. Pionierii abia sfârşiseră să pavoazeze colţul fiecărei grupe. Mirosea a brad, a clei de lemnărie şi a vopsea. Toţi erau în uniforme noi-nouţe, kaki. Uniformele erau dăruite de direcţiunea fabricii cu prilejul depunerii jurământului.

Tot atunci se înmânase detaşamentului drapelul, o tobă şi o goarnă.

— Iată, copii, a spus directorul fabricii, semnând angajamentul pentru înzestrarea detaşamentului.

Ţara noastră, abia ieşită din război, are multe greutăţi de întâmpinat; dar ea nu va precupeţi nimic pentru voi. Să ţineţi minte.

Misa, cu capul răsturnat pe spate, stătea cu ochii pe Ghenka.

— Mai dă-te jos, măi, că de pălăvrăgit ai pălăvrăgit destul! Strigă el într-un târziu, când văzu placarda ţintuită de perete.

Tustrei se uitau mulţumiţi la ce-au făcut. Colţul grupei lor era cel mai frumos! În mijloc se afla un scut bombat, de placaj, pe care scria: „Grupa nr. 1, Flota Roşie”. Literele, tăiate la traforaj, erau îmbrăcate în hârtie roşie. În spatele scutului ardea un bec electric, iar literele păreau ca de foc. Totul arăta minunat.

— Ei? Straşnic! Se împăuna Ghenka. Nimeni nu s-a gândit la aşa ceva!

Şi arătă spre colţurile celorlalte grupe.

Într-adevăr, nici o grupă nu avea un asemenea scut luminat. Celelalte colţuri, împodobite cu desene, fotografii tăiate din ziare şi lozinci, erau destul de modeste.

Micuţul Vovka Baranov trecu în fugă pe lângă ei, cu o cutie cu vopsea în mână, gata să se izbească de Ghenka. Băiatul sări într-o parte şi se uită la mâneca bluzei nou-nouţe, speriat că „Viţeluş” 1-a murdărit.

Văzu că s-a înşelat şi răsuflă uşurat.

— Deşteptu' ăsta de Viţeluş! Mormăi Ghenka.

Aleargă ca un nebun. Cât pe ce să-mi păteze bluza.

Ceva extra… Adăugă el, pipăindu-şi bluza şi plescăind cu încântare din buze. Producţie textilă, nu glumă! Şi ăia de la „Cauciucul” se mai laudă! „Noi, zice, suntem chimişti, gumişti”… Lasă, lor o să le dea combinezoane de cauciuc, în loc de bluze… Or să vadă ei, „gumiştii”…

Kolea Sevosteanov, instructorul detaşamentului, se apropie de ei.

— Kolea. Spuse Ghenka, ia te uită ce placardă are grupa noastră! Nimeni nu-i ca noi!

— Mda, nu-i rău, recunoscu instructorul cu nepăsare. Nici n-ar trebui să te lauzi cu asta. Băieţii din grupa voastră sunt mai mari: la voi totul trebuie să fie mai bine decât la ceilalţi! Poleakov! Se întoarse el către Misa.

— Ascult.

— Du-te repede cu grupa ta pe platou. A venit Korovin cu ai lui.

— Am înţeles!

— Ai grijă, continuă Kolea. Prima întâlnire e cea mai importantă. Dacă veţi şti să i împrieteniţi cu ei, au să mai vină. Dacă nu, adio! Purtaţi-vă simplu ca şi ei. Căutaţi să nu se simtă V. Gheriţi de purtarea voastră. La început atrage-i în joc. Înţelegi? Ei, duceţi-vă!

— Grupa… Flota Roşie”, alinierea! Strigă Misa.

Pe platou Grupa se alinie îndată. Era alcătuită din. Capiii cei mai răsăriţi ai detaşamentului: Misa – responsabilul grupei, Slava, Ghenka, Şura, Zâna Kruglova şi alţi câţiva băieţi şi fete de prin curţile vecine.

Ieşiră din club şi alergară înşiruiţi unul după altul pe platou – aşa se numea acum curtea din dos. La drept vorbind, în afară de faptul că aveau o plasă de volei, nimic nu se schimbase aici.

Vreo zece copii vagabonzi stăteau tolăniţi grămadă pe ciment, lângă zid. Câţiva fumau. Toţi erau zdrenţăroşi, murdari şi pletoşi. Unul singur cu o şapcă albicioasă, nou nouţă, pe care o avea cu siguranţă doar din dimineaţa aceea, părea mai arătos. Şedeau tăcuţi, aruncându-şi când şi când câte o vorbă, fără să ia în seamă copiii strânşi în jurul lor, care îi priveau curioşi.

Pionierii se împărţiră în două echipe, aşa cum stabiliseră dinainte, şi trecură pe terenul de volei.

— Ne mai trebuie şase jucători! Strigă Misa, vrinld să-i atragă şi pe ei în joc.

Niciunul nu se clinti. Rămaseră tolăniţi căit ţinu jocul, fără să se sinchisească de nimic din jur.

— Îi vezi cum stau? Şopti Ghenka lui Misa.

În loc de răspuns, Misa, care tocmai trebuia să servească mingea, o trimise cu putere în grămadă.

Nici asta nu-i trezi însă din amorţeală. Singur Korovin catadicsi să lovească mingea cu piciorul.

Jocul era tot mai însufleţit. Strigătele: „pasează”, „trage”, parează„, „sus„, „tuşă„, „plaseaz-o” – răsunau fără încetare. Vagabonzii – nimic, nici nu le Păsa de joc. Unii moţăiau, rezemaţi de zid, sub soarele ce-ţi lua ochii.

„Da, ei îşi dau seama de tot, cu siguranţă. Dar nu-i poţi atrage chiar din prima clipă, se gândea Misa. Numai de n-ar pleca.”

Responsabilul grupei fluieră, şi jocul se opri. Fetele rămaseră pe teren, în timp ce băieţii se apropiară de grupul vagabonzilor.

— Bună, Korovin! Începu Misa. Ce mai faci?

— Bine, mormăi în silă Korovin. Aşa şi aşa.

— Ce-i aia de colo? Întrebă pe neaşteptate unul dintre vagabonzi, arătând spre o bucată de ţeava fixată între doi copaci. Era un băiat cu faţa numai pistrui. Nici rapănul şi nici jegul nu izbuteau să-i ascundă.

— Un trapez, explică Misa prietenos.

— La ce foloseşte?

— Uită-te…

Misa se apropie de trapez, îşi făcu vânt şi se prinse cu mâinile de bară.

— Tu poţi să faci asta?

— Nu ştiu, n-am încercat niciodată.

— Încearcă, îl îmboldi Misa.

— Mda… Ce-ar fi… Spuse el leneş.

Pistruiatul abia se sculă, se apropie de trapez şi-1 cercetă o vreme clătinând din cap. Deodată sări sprinten, se prinse de bară şi se întoarse cu capul în jos şi picioarele în sus. Pulpanele paltonului îi veniră peste ochi, dezgolindu-i picioarele murdare. Dar asta era o „figură”…

După câteva clipe, pistruiatul îşi dădu drumul la pământ şi se întoarse între ai lui. Ceilalţi vagabonzi zâmbeau şi se uitau batjocoritor la pionieri.

— Grozav! Exclamă Misa. Noi nu ştim „figura” asta... Ghenka, încearcă şi tu!

— Eu?

— Încearcă! Stărui Misa.

Ghenka se duse la trapez, se lăsă pe vine, sări uşor şi se prinse cu mâinile de bară. Începu să se balanseze înainte şi înapoi, fără să îndoaie genunchii.

Se balansa repede, mai repede, din ce în ce mai repede, şi deodată... Unu: se ridică cu picioarele în sus, dându-se peste cap. Doi: repetă „figura”. Trei: repetă din nou „figura”. Descria cercuri largi, iar cravata îi flutura la gât. Apoi, ritmul balansului se domoli treptat-treptat şi Ghenka sări sprinten la pământ.

— Nu-i rău... Mormăi Korovin.

— Figura asta se cheamă „roata mare”, explică Misa. E uşor de învăţat.

— Nu foloseşte la nimic! Pufni cel cu şapca albicioasă.

— Totul foloseşte, se amestecă în vorbă Şurka Vlăjganul. Cu cât ştii mai multe, cu atât e mai bine, adăugă el sfătos.

— Uite „chiaburul”! Chicoti un pici din ceata vagabonzilor. Straşnic te-a mai croit cu vătraiul...

— Ei, ce să-i faci, spuse Şurka. Un adevărat artist trebuie să se obişnuiască cu toate. Arta cere sacrificii.

— Aşa e, încuviinţă cel cu şapcă albicioasă. L-ai văzut pe Lazarenko? Chiar de-ar şti că-şi rupe gâtul, tot ar sări.

If*- Da, ăia la circ se învârtesc sus, sub cupolă. Şi nu se tem să se urce acolo! Zise cu admiraţie pistruiatul.

Vorba se înfiripă pe nesimţite. Şurka Vlăjganul conducea discuţia. Tocmai se pregătea să povestească filmul „Brigadierul-

comsomolist Ivanov”, când o întâmplare neaşteptată puse capăt sporovăielii lor prieteneşti.

Bicicleta lui Iurka i apărură pe platou din bicicletă. Ce-i drept, era jicicletă adevărată, noureţea din mătase de cupate.

Borka stătea cocoţat în şi zâmbea cu gura lui Iurka Cercetaşul şi Boi senin. Dar nu oricum –\par o bicicletă de damă, dar < nouţă, cu două roţi şi cu loare ţipătoare la roata dir Iurka pedala, în timp < şa, cu picioarele desfăcul ştirbă.

Ocoliră curtea, apoi Borka se dădu jos, lăsându-1 singur pe Iurka, care începu să facă diferite „figuri”.

Mergea „fără mâini”, se aşeza în genunchi pe şa, făcea „rândunica”, învârtea numai o singură pedală sau sărea sprinten la pământ... În acest timp, Borka striga cât îl ţinea gura, căutând să atragă atenţia tuturor asupra lui Iurka: „Aşa, mă”, „Straşnică figură!”, „încă o dată, Iurka!” – şi se bătea cu palmele peste genunchi ori şi-azvârlea şapca în sus de admiraţie.

Toţi ochii erau aţintiţi asupra lui Iurka. Micii vagabonzi lăsară baltă discuţia cu pionierii.

„Fac asta într-adins! Se gândea Misa. Caută cu orice chip să ne pună beţe-n roate!”

— Să-i gonim! Şopti Ghenka.

Misa dădu din mână, ca şi cum ar fi vrut să spună: „Doar n-o să ne luăm la bătaie. Atunci chiar că stricăm totul”.

Băiatul chibzuia ce era de făcut, când, deodată, îl văzu în poartă pe doctorul Stoţki, tatăl lui Iură. Se uită la Iură: el habar nu avea. Stătea cu Borka după colţul casei şi meşterea ceva la lanţul bicicletei.

— Iurka-a-a-a! Strigă Misa pe neaşteptate. Vino încoace!

— Şi-i făcu lui Ghenka cu ochiul, arătând spre doctorul Stoţki.

Iură se întoarse nedumerit.

— Vino încoace, mă! Repetă Misa. Oe, ţi-e frică?

Iură se apropie nehotărât, purtânld bicicleta de ghidon.

— Ce marcă e? Întrebă Misa.

— Einfild”.

— Aha, „Einfild”! Făcu Misa, cercetând îndeaproape bicicleta. Nu-i rea!

Korovin şi vagabondul cu şapcă albicioasă se apropiară şi ei să se uite la bicicletă.

Deodată, Ghenka vârî degetele în gură şi scoase un şuierat asurzitor. Doctorul, care stătea în poartă, se întoarse şi, văzându-1 pe Iură, se apropie repede.

Tatăl lui Iurka era un om cu o înfăţişare foarte îngrijită, cu nişte mâini albe şi grăsulii, mirosind a parfum sau a farmacie.

Iură, stând lingă bicicletă, se uită buimăcit la taicăsău.

— Iuri, vorbi doctorul cu asprime, du-te acasă!

— Eu nu-nu… Îngăimă Iură.

— Acasă! Repetă doctorul cu o voce ca de gheaţă, uitându-se la vagabonzii din jur şi strâmbându-se cu dezgust…

Apoi se întoarse brusc şi plecă, luna, împingând ou o mină bicicleta, porni după tată-său, în hohotele de râs ale băieţilor.

— Bine i-aţi făcut! Zise Korovin.

— Prea ţinea nasul pe sus! Glăsui înţelept pistruiatul.

Panglica Discuţia se înfiripă iarăşi. Băieţii statură de vorbă încă vreun ceas.

La plecare, vagabonzii făgăduiră să vină şi a doua zi.

Pionierii erau mulţumiţi de acest prim succes. Vorbeau cu aprindere despre purtarea vagabonzilor, în timp ce Borka, la câţiva paşi de ei, juca singur turca.

— Ei, Gheară, îl necăji Ghenka. Nu te mai plimbi cu bicicleta?

Borka tăcea.

— Să-ţi intre-n cap şi ţie, şi amărâtului ăla de cercetaş, urmă Ghenka, dacă ne mai sâcâiţi în treburile noastre, vă atârnăm atâtea cucuie, că nici într-un an nu le puteţi număra.

Borka nu zicea nici pis.

— Ce te legi de el, Ghenka? Sări Misa împăciuitor. Ce-ai cu el? Borka-i un băiat bunicel. S-a împrietenit cu Iurka, fiindcă n-a găsit ceva mai bun de făcut.

Borka ciuli urechile, temându-se de o cursă.

— La ce-o fi umblând cu el? Se miră Misa. Iură nici nu-1 socoteşte om. N-ai văzut cu ce ochi s-a uitat taică-său la noi toţi?

Borka tăcea nedumerit.

— N-ai văzut? Repetă Misa şi se întoarse spre Borka: Spune şi tu dacă nu-i aşa!

— Ce-mi tot vrăjeşti acilea? Bombăni Borka. Ori vrei să mă înscriu şi eu la pionieri? Eu n-am nevoie de pionierii voştri. Îţi strici gura degeaba.

— Pe tine nu te primeşte nimeni! Pufni Ghenka.

— Mai taci odată! I-o reteză Misa, şi i se adresă din nou lui Borka: Eu nu te vrăjesc. Spun şi eu ce-am de spus. Altceva vreau cu tine... Vreau să facem amândoi o afacere. O afacere serioasă. Uite, chiar aseară îi spuneam despre asta lui Slavka.

E-adevărat, Slavka?

Slavka, deşi nu pricepea nimic, dădu din cap a încuviinţare.

— Ce afacere? Întrebă Borka neîncrezător.

— Să vezi, începu Misa. Jucăm acum o piesă din viaţa marinarilor şi avem nevoie de-o uniformă, înţelegi? Un tricou, nişte pantaloni şi o bonetă adevărată. Ne mai trebuie o panglică la bonetă. Veche, nouă – n-are a face. Principalul e să scrie numele vaporului pe ea. Asta voiam să-ţi spun. Tu îi cunoşti pe toţi care vin pe-aici. Ce zici, poţi să ne faci rost?

— Ce-mi daţi dacă vă fac rost? Zâmbi Borka. Ori o vreţi pe degeaba? Nu v-aţi găsit prostul cu mine!

— Pe degeaba? Nici gând.

— Hm! Se gândi Borka. Ce-mi daţi?

— Întâi să vedem panglica. Poţi să ne faci rost?

— Eu fac rost de orice, măcar de-ar fi să mă duc până-n fundul pământului. Îmi dai briceagul tău?

Întrebă el uitându-se la Misa. Te vezi cu panglica numaidecât.

— Una adevărată?

— Adevărată.

— Bine.

— Nu mă tragi pe sfoară?

— Pe cuvântul meu. Adu panglica, şi briceagul e-al tău.

Borka fugi acasă într-un suflet.

— Despre ce-i vorba, Misa? Se supără Şura Vlăjganul. Ce piesă o să joci tu? Eu cum de nu ştiu nimic?

— Îţi spun eu mai pe urmă. Asta… Îmi trebuie pentru altceva.

— Cum adică „mai pe urmă”? Ce, ai uitat?! Eu răspund de cercul dramatic al detaşamentului. Nu poţi să treci peste mine.

— Ia te uită cum s-a înfierbântat! Sări Ghenka cu gura. Lasă, Vlăjganule, ştie Misa ce face. El e responsabil de grupă.

— Şi eu sunt regizor. Răspund de partea artistică.

— N-ai decât, ridică Ghenka din umeri. Răspunde, nu te opreşte nimeni.

— Ia tăceţi, spuse Misa. Uite-1 că vine…

Borka se apropie în fugă, ţinând ceva în pumn.

— Dă briceagul!

— Întâi arată!

Borka desfăcu pumnul, lăsând să se vadă capătul unei panglici înguste şi negre.

— Întâi s-o văd, zise Misa, întinzând mina. Dacă nu-i adevărată?

— Aşa nu, băiete! Mormăi Borka, strângând repede pumnul. Întâi dă-mi tu briceagul. E-o panglică adevărată, n-ai grijă. Pun capul pentru asta.

— Ei, fie ce-o fi! Se învoi Misa, şi-i întinse briceagul, pe care Borka îl luă, dându-i panglica în schimb.

Misa o desfăcu. Ghenka şi Slava i se uitară peste umăr.

Pe panglica veche şi decolorată, băieţii văzură lămurit urma unor litere argintii şi citiră aceste două cuvinte: „împărăteasa Măria”.

Planuri Din ziua aceea, micii vagabonzi veneau mereu pe platou, aducând cu ei de fiece dată alţi şi alţi prieteni de-ai lor. Jucau cu

pionierii turca, volei sau ascultau povestirile lui Şurka. În ciuda vremii călduroase de iulie, era cu neputinţă să-i convingi să-şi lepede zdrenţele.

Aerul era îmbâcsit de mirosul pătrunzător al asfaltului, care fumega ici şi colo, proaspăt întins pe trotuarele îngrădite cu funii. Tramvaiele de curând vopsite, cu panouri de reclamă pe acoperiş, abia înaintau din pricina pavatorilor. Vatmanii sunau ou di&perare din clopot, cerând cale liberă. Curţile erau pline de cazane, ţevi, saci cu ciment, grămezi de cărămizi şi de var.

Moscova îşi schimba înfăţişarea…

— Tindei„ a intrat în funcţiune! Le dădu de veste atotştiutorul Ghenka. De ieri i-au dat drumul…

— Şi arătă cu mâna o dâră depărtată de fum ce se ridica din coşul unei fabrici nevăzute. De mâine începe treaba „Trehgorka”…

— Tu pe toate le ştii… Îl ironiza Misa. Până şi din ce coş iese fumul. Ăştia ce sunt? Dădu el din cap spre nişte instalatori care lucrau căţăraţi pe stâlpi la reţeaua electrică.

— La ce mă întrebi? Vezi şi singur: sunt montori. Repară reţeaua.

— Repară reţeaua”! Îl îngână Misa. Tu pe toate le ştii… Şi de ce o repară?

— S-o fi stricat pe undeva.

— Aş! S-a pus în funcţiune uzina electrică „Kaşir”, de asta. Uzina merge cu turbă. De-acum înainte, felinarele au să ardă toată noaptea. Şi-au să lumineze pe amândouă părţile străzii, nu numai pe una singură… Uzina „Satursk” va fi pusă şi ea în funcţiune. O să meargă tot cu turbă. Hai să-ţi mai spun ceva: pe Volhov se construieşte prima hidrocentrală de la noi: apa va pune totul în mişcare.

— Ştiu eu şi fără tine, mormăi Ghenka. Ce, crezi că numai tu citeşti ziarele?

Într-adevăr, Ghenka avea acasă un teanc întreg de „Izvestia”, dar toate din aceeaşi zi. În numărul cu pricina, la rubrica „Pentru fondul de ajutorare al înfometaţilor de pe Volga”, scria: „Clubul copiilor de pe lângă comitetul locatarilor clădirii nr. 267 -

87 ruble”.

Copiii se mândreau grozav cu asta, iar Ghenka purta ziarul la el şi-1 arăta la toată lumea.

Zilele treceau, dar băieţii nu găseau o cale să pună mâna pe teacă. Acum, când erau încredinţaţi că Filin, tatăl lui Borka, este omul lui Nikitski, trebuiau să lămurească musai dacă Misa a văzut într-adevăr la bătrânul filatelist teaca stiletului, sau un simplu evantai. Cum să facă?

— Să pătrundem în prăvălia bătrânului, propuse Ghenka. Dacă sunt bandiţi, n-are nici un rost să umblăm cu mănuşi.

— Şi cum vrei să pătrunzi la el?

— Foarte simplu: pe fereastră. Cel mai nimerit pentru treaba asta ar fi Korovin, noul tău prieten.

El se pricepe la de-alde astea.

— Cel mai nimerit ar fi să taci din gură! Se sborşi Misa. Din cauza ta nu-i chip să mai călcăm în prăvălia bătrânului! Ieri ne-a gonit de cum ne-a văzut. Ne bănuieşte – păi te cred şi eu! Iar pe Korovin nu trebuie să-1 băgăm în afacerea asta. Auzi idee: să intre Korovin pe fereastră! Ce-o să creadă despre pionieri? El habar n-are de stilet. Nu, trebuie să găsim altceva.

Şi într-adevăr, Misa găsi soluţia. Numai că asta se întâmplă la vreo câteva zile, când detaşamentul se afla în tabără, la lacul Senej, pentru două zile.

Pregătiri pentru tabără în ziua hotărâtă pentru plecarea în tabără, Misa se trezi cu noaptea-n cap.

Lumina îngânată a zorilor pătrundea în odaie. Pe fereastră se desluşeau zidurile cenuşii ale clădirii din faţă. Pâlpâiri sfioase, roşiatice, tremurau pe geam.

— Mamă, cât e ceasul? Întrebă băiatul, sărind iute din pat.

I

— Cinci. Dormi, mai e timp.

Maică-sa umbla uşor de colo-colo, pregătind o gustare.

— Destul cu somnul! Se viteji Misa, şi începu să se îmbrace zorit. Trebuie să mă duc pe la băieţi. Te pomeneşti că mai dorm.

— Mănâncă întâi.

— Numaidecât.

Băiatul se spălă, apoi începu să-şi pregătească rucsacul.

— Mamă, se tângui el înspăimântat. Unde mi-e lingura?

— Acolo unde-ai pus-o.

— N-o găsesc!

După ce mai cotrobăi prin rucsac, exclamă:

— Aha, uite-o!

— Nimeni nu s-a atins de rucsacul tău, zise mama căscând şi strângându-şi umerii înfiguraţi. Dacă mai scotoceşti mult, o să le zăpăceşti pe toate. Vino de bea ceaiul. Lasă pătura, o strâng eu.

— Nu, nu. Tu nu ştii, se împotrivi Misa, făcând pătura sul şi legând-o deasupra rucsacului, în partea din spate, unde mai erau o cană şi o gamelă prinse în curele. Uite-aşa!

— Bine... Rânduieşte totul cu mâna ta. Numai vezi să nu pierzi ceva. Şi dacă te scalzi în lac nu te duce prea departe de mal.

R*- Ştiu, ştiu, mormăi Misa, care se oprise la colţul mesei şi sorbea grăbit ceaiul fierbinte. De, matale mă crezi şi acum tot mic... Când viu din tabără o să dărâm afacerea aia de colo, ai să vezi... Şi băiatul arătă spre soba din colţ. Azi-mâine, se instalează calorifere. O s-avem o căldură...

— Eu zic să vedem întii caloriferele şi pe urmă să dărâmăm soba, murmură mama.

Cu rucsacul în spate, Misa o zbughi pe uşă. Se ciocni nas în nas cu Ghenka, echipat şi el din cap până-n picioare, care venea să-1 zorească. Misa îl trimise după ceilalţi băieţi, iar el urcă la Slava.

Aşa cum se aştepta, îl găsi dormind.

— Ştiam eu! Mormăi supărat Misa. Cât ai putea tu să tot dormi aşa?

— Nu ne-am înţeles să vii pe la mine? Încercă Slava să se dezvinovăţească, întinzându-se şi frecându-şi ochii cârpiţi de somn.

— Învaţă să te bizui numai pe tine. Şi-acum, îmbrăcarea!

Zicând acestea, se apropie de pian şi începu să răsfoiască nerăbdător prin teancul de partituri.

Konstantki Alexeevici, tatăl lui Slava, un om cu pântecul rotofei, spânzurând peste cingătoare, tocmai ieşea din dormitor. Cămaşa cu gulerul brodat îi dezgolea pieptul puternic, năpădit de păr roşcat. Ochii lui mici, lipiţi de somn, erau şi mai mici, păreau nişte năsturaşi pe faţa-i plină de bunătate.

— Ei, pionieri! Le strigă Konstantin Alexeevici căscând. Sunteţi gata de marş? Noroc, tovarăşe comandant! Spuse el, dând mâna cu Misa. Cum văd, îi iei la rost de dimineaţă pe cei aflaţi în seama ta.

Aşa, aşa, ia-i la rost...

— Bună dimineaţa, răspunse Misa. Stăteam şi noi de vorbă.

Ori de câte ori se întâlnea cu Konstantin Alexeevici, băiatul se simţea stingherit, dar nu se dumirea de ce. I se părea că tatăl lui Slava râde într-ascuns de toţi copiii. Unde mai pui că era şi directorul tehnic al fabricii – „specialistul nostru”, cum spunea Agripina Tihonovna.

— Bine, bine, vedeţi-vă de-ale voastre.

Konstantin Alexeevici trecu în bucătărie, târându-şi papucii. După câteva clipe se auzi zumzev; prim lui.

„Poftim! Se supără Misa. Mai fac. I ceai! O să întârziem toţi din cauza lui Slavka!'

Glasul Allei Sergheevna se auzi din do itor:

— Kostea! Kostea...!

— Tata e-n bucătărie, răspunse Sla

— Slava, Slava!

— Poftim!

— Spune-i tatii să împacheteze pârjoalele într-o hârtie pergament.

— Bine, zise Slava, legându-şi şireturile de la ghete.

— Nu „bine”. Tu du-te şi spune-i.

Slava tăcea.

— Cine-a venit la tine? V auzi din nou glasul Allei Sergheevna.

— Misa.

— Misa? Bună dimineaţa, Mi...

— Bună dimineaţa! Strigă Misa.

— Mişenka, drăguţule, vorbi Alia Sergheevna, fără să se ridice din pat. S^ iu-1 laşi pe Slava să se scalde, te rog! Doctorul i-a 1 zis categi Slava se făcu roşi;: pu să tragă bosumflat de şireturi.

— Bine, făgădui Misa, zâmbind.

— Să ai grijă de el. Continuă A!... Sergheevna.

Fără tine nu l-aş fi lăsat în tabără. Tu e un băiat cu judecată, şi pe tine o i te asculte.

— Bine, bine, o asigură băiatul, strâmbându-se la Slava.

Konstantin Alexeevici apăru cu ceainicul pe un suport de sârmă împletită.

— Ei, drumeţilor, zise el, punând ceainicul pe masă. Hai să beţi un ceai!

— Mulţumesc, eu mi-am băut ceaiul, spuse Misa.

— Kostea! Răsună din dormitor vocea Allei Sergheevna. Ce tot faci acolo? Trezeşte-o pe Daşa.

— Nu-i nevoie, o linişti Konstantin Alexeevici, tăind pâinea felii. Am pregătit singur totul.

— Spune-i Daşei că azi luăm un singur litru de lapte. Când vine lăptăreasa să ştie.

— Bine, am să-i spun. Tu dormi...

— Parcă mai pot dormi! Se alintă Alia Sergheevna. Nu înţeleg cum de i-ai dat tu voie lui Slava să plece! Două zile n-o să mai am linişte. Şi azi am concert.

— Nu-i nimic. Lasă-1 să plece!

— Şi Konstantin Alexeevici se uită la băieţi cu o sclipire de şiretenie în ochi. Cum să nu-1 laşi? Acum e băiat mare...

— Nu, nu... Asta-i nebunie curată. Să laşi copilul singur două zile, fără să ştii pe unde o să umble şi ce-o să facă... Slava! Nu care cumva să alergi desculţ!

— Bine, îngăimă băiatul, isprăvind ceaiul.

— Ei, se interesă Konstantin Alexeevici, întorcându-se spre Misa cu aceeaşi şireată licărire în ochi.

Ia spune, unde-aţi aruncat menghina pe care v-am dat-o?

— N-am aruncat-o. E la Casa Pionierilor, în atelierul de lăcătuşerie, răspunse Misa.

— Şi cum, la menghina asta lucrează toţi pionierii voştri?

— Toţi, râse M Am adunat unelte nul.

— Chiar din tot raionul?

— Da. Vedeţi, la Casa Pionierilor, pe i rul de lăcătuşerie, avem atelier de tâmplărie itorie, de cizmărie, de legătorie...

— Ce spui?! Un adevărat combinat!

— Numai tu te-ai zgârcit, mormăi S' cându-şi curelele rucsacului pe dup. Meri.

Ml fabricii „Napilnik” ne-a dat un st'

— Ce să fac! Spuse Konstanln Alex< când braţele în lături cu o amar. Prefi n-am strunguri. Vă dau un război.

Fel nu vă pot ajuta... Ce-avei...

— Tu întotdeauna ne iei în 1: Haidem, Misa.

Konstantin Alexeevici fi p- < la ti du-şi rămas bun de la amine'.

— Sunteţi băieţi N. Klepeel, rizând. Cu toate t/a, va. U un ' vă întoarceţi cu mâinile. <.

Dacă se poate, şi cu (în tab ara Băieţii din grupa lui -

Mare şi se scăldaseră pe să:' Acur pe malul la? Ului. Lacul păi ea nenca nişte munţi nizarea. Zborui pese; da albastră a apei.

Sunau mii de peştişori. Tipsiile nuferilor dormitau, legănate de unduirea valurilor. Luj erele lor verzi şi lungi se împleteau prin stuful de lângă mal, unde orăcăiau broaştele; din când în când câte un peşte mare zvâcnea din apă cu un plescăit răsunător.

— Principalul e să te prăjeşti ca lumea la soare, sporovăia Ghenka, întinzându-şi nu ştiu ce unsoare pe piept şi pe umeri. Ăsta-i primul semn de sănătate. Misa, dă-mă tu pe spate, că pe urmă te dau şi eu pe tine!

Misa luă borcănaşul, mirosi unsoarea şi se strâmbă îngreţoşat:

— Ce porcărie! Puah!

— Ce ştii tu, mă! E cremă de plajă. Ceva extra.

Borcanul miroase. A fost cu cremă de ghete.

Misa cerceta unsoarea la fel de scârbit:

— Are şi firimituri, coji de ouă…

— Nu contează! Scutură Ghenka din cap. Mi s-au amestecat toate în rucsac… Nu contează. Hai, dă-mă pe spate…

— Nici nu mă gândesc, zise el, întinzându-i borcanul. Descurcă-te singur. Eu nu m-ating de porcăria asta.

— Nici nu-i nevoie. Lasă, diseară o să am pielea cum e bronzul.

— Sus, băieţi! Îi îmboldi pe neaşteptate. Uite, vine Kolea.

Porniră cu toţii spre tabără. Corturile cenuşii, conice, se înşiruiau în marginea pădurii.

În mijlocul taberei se înălţa un catarg: a doua zi dimineaţa urma să aibă loc solemnitatea ridicării drapelului pionieresc. Pământul proaspăt săpat şi bătătorit de copii se ridica într-o movilită cenuşie la Rădăcina catargului, spre deosebire de pământul din jur arămit de cetină.

De după primul cort se auzea larma fetelor ce trebăluiau în jurul focului. Deasupra focului agăţat de o prăjină înţepenită în două crăcane atârna un ceaun.

Curând, un miros de casă afumată se răspândi peste tot.

— Ce-or fi făcând atâta gură? Mormăi Ghenka.

Nu-s în stare de nimic fără zarvă, niciodată. Ce poate să fie mai simplu decât să fierbi nişte casă? Şi poftim! Ţipă de parcă ar învârti un bou în frigare...

Kolea ieşi din pădure, înconjurat de micii vagabonzi – cei zece băieţi care veneau mereu pe platoul detaşamentului. Korovin umbla i; ^puiat până la brâu. Ceilalţi erau în zdrenţele lor, ca de obicei.

„Pe unde i-o fi purtat Kolea? Se întrebă Misa. Da, a plecat într-adins cu ei, lipsind cât noi ne-am organizat tabăra. Ei nu sunt deprinşi să muncească. Până ar fi ridicat corturile s-ar fi plictisit, ba poate că şi-ar fi luat tălpăşiţa... Pe unde i-o fi purtat Kolea?”

— Unde-aţi fost? Îl întrebă Misa pe Korovin.

Korovin se uită furiş la băieţii din jur şi răspunse încetişor:

— În sat.

— Şi ce-aţi făcut?

— Ne-am uitat la grâu... Am văzut cum treieră oamenii... Eh, odată şi-ai mei... Oftă Korovin. Aveam şi o vacă...

Misa se uită la Kolea plin de admiraţie.

Instructorul stătea lângă foc, înconjurat de fete, şi gusta din casă, râzând şi suflând în lingură.

„Are cap, nu glumă… Îşi zise băiatul. S-a dus în sat cu copiii vagabonzi. Dinadins. Doar toţi sunt de STILETUL – c. 13 193

La ţară… l-a dus în sat ca să-şi aducă aminte de casa şi de familia lor…”

— Am fost şi la gară, vorbi Korovin.

— De ce?

— Am văzut un cămin de copii… Ne-am uitat cum trăiesc… Toţi au fost…

— Şi Korovin păru încurcat o clipă – toţi au fost aşa ca noi…

— Ei, şi cum e la cămin, bine?

— Destul de bine. Au tot ce le trebuie… Au şi o grădină de zarzavat…

„într-adins i-a dus şi la cămin…” se gândi Misa.

Se apropie de Kolea, care stătea lângă foc, unde era instalată bucătăria taberei.

— Cum să împart? Se plângea Zâna Kruglova.

Avem bucate felurite, vreo sută de feluri… Nu-s doi care să fi adus aceeaşi mâncare. Uitaţi-vă – şi arătă proviziile rânduite lângă foc. Avem cinci pârjoale, opt scrumbii, douăsprezece ouă, nouă bucăţi de carne, patru de peşte sărat şi tot soiul de crupe…

Tăcu supărată o vreme.

— Vai, era să uit! Grupa a doua a prins şaisprezece porcuşori... Râse fata, şi faţa ei, cu năsucul cârn, îmbujorată de dogoarea flăcărilor, se rotunji ca un pepene.

— Da, râse şi Kolea. Sunt ei cam mititei, dar n-au pereche. O să ne lingem pe degete...

Şeful cartierului general într-adevăr, bucatele se dovediră la înălţime.

Deşi afumată, casa avea un gust minunat şi mai mirosea şi a peşte, iar în ceai înotau ace de brad, steguleţe de grăsime şi fărâmiţe de coajă de ou.

Stăteau roată în jurul focului şi mâncau casă cu linguri din coajă de mesteacăn. Deasupra lor foşneau domol brazii şi croncăneau ciorile speriate. Kolea încropi o frigare dintr-un capăt de sârmă şi fiecare primi cite o bucăţică de friptură – destul de mică, e drept, dar friptă într-o frigare adevărată.

După ce sfârşiră de mâncat, Kolea sună adunarea.

— Mâine, începu el, când detaşamentul se aliniază în front, vom organiza un joc – o luptă cu cei de la cămin: „Luarea Perekopului”. Ca să nu ne facem de ris, o să căutăm de azi să vedem cum va fi. Uitaţi-vă, colo va fi comandamentul albilor – - şi arătă păduricea de pe malul drept al lacului. Misiunea noastră e să pătrundem la comandamentul albilor şi să le luăm drapelul. Albii vor fi grupa a doua şi a patra, având comandanţi pe băieţii mai mari. Vranghel va fi Şura Ogureev, iar şeful statului său major -

Ghenka Petrov.

— De ce să fim tocmai noi albii? Protestă Ghenka. Dacă grupa noastră e roşie, şi noi trebuie să fim roşii.

— Asta-i drept, spuse Şura. Nu-i just. Şi-apoi albii nici n-aveau şef de stat major, ci şef de cartier general.

— Fie, zâmbi Kolea. Prin urmare, Ghenka va fi şeful cartierului general. Ordinul se execută! Când auziţi trompeta, înseamnă că jocul s-a sfârşit şi veniţi în tabără.

Şura şi Ghenka se simţiră peste măsură de jigniţi.

După ce Perekopul fu luat şi comandamentul albilor distrus, Vranghel şi şeful cartierului său general dispărură de parcă i-ar fi înghiţit pământul.

Ii căutară de zor, trompeta sună de câteva ori, dar degeaba.

— Nu-i nimic, zise Kolea în cele din urmă. Vin ei singuri... Voi beţi-vă ceaiul, pe urmă duceţi-vă în pădure după vreascuri. Vom face un foc mare de tabără.

Spre seară, Şura şi Ghenka apărură. Şura mergea înainte, Ghenka după el. Era amărât, ţinea capul în pământ şi ofta într-una, ca bătut.

Amândoi se opriră la câţiva paşi de Kolea.

— De ce-aţi venit? Întrebă instructorul răstit.

— Ne predăm! Declară Şura plin de importanţă.

— De ce nu v-aţi întors în tabără când s-a dat semnalul?

Şura începu numaidecât o cuvântare. Se vedea cât de colo că şi-o pregătise dinainte.

— Noi, spuse el, am hotărât că trebuie să respectăm adevărul istoric şi să urmăm întocmai mersul evenimentelor. Vranghel a fugit din Crimeia, de aceea am dispărut şi noi. Dacă socotiţi că asta nu-i o interpretare justă a rolului, adăugă el după un răstimp de tăcere, rog să nu mai am în viitor rolul lui Vranghel.

— Atunci, de ce aţi mai venit? Întrebă Kolea, întorcând capul ca să-şi ascundă un zâmbet.

— Şeful cartierului meu general e grav bolnav, spuse Şura, arătând spre Ghenka.

Într-adevăr „şeful cartierului general” arăta jalnic.

Tremura, obrajii îi dogoreau ca de febră, ochii îi ardeau în cap. Se scutura din pricina fierbinţelii, de-ai fi zis că-1 înţeapă cineva cu un ac.

— Ce-i cu tine, Ghenka? Se îngrijoră Kolea.

Ghenka nu scoase o vorbă.

— Are o eczemă gravă, spuse Şura în locul lui.

Kolea îi săltă cămaşa, desgolindu-i spinarea brobonită de băşici.

— Te-ai uns cu ceva?

— M-a-a... M-am u... uns, bâigui Ghenka.

— Cu ce?

— Cu cr... cre-mă de p^plajă...

Şi, strâmbându-se de durere, scoase borcănaşul din buzunar întinzându-1 lui Kolea.

Instructorul examina crema atent şi-1 întrebă:

— De unde o ai?

— Sin... Singur... Am făcut-o... După o reţetă.

— Ce reţetă?

— Borka mi-a dat-o.

— Eh! Mormăi Kolea. Asta-i alifie de zinc, amestecată cu vax de cizme. Grozav farmacist mai eşti!

Bietul Ghenka se pomeni uns cu vaselină şi culcat la iuţeală în cort.

Focul de tabără Seara, întregul detaşament era strâr în jurul focului.

Luna aşternuse o cărăr 1 ipitoare de argint pe întinderea lacului, („'„. Urile se desluşeau: nişte pete albe în marginea pădurii amuţite. Stelele clipeau mărunt pe cer, făcându-şi parcă semne şi priveghind deopotrivă somn ¦'. N; i urii şi al oamenilor.

Kolea povestea pio arilor despre ţări străine şi depărtate; despre copii oare trudeau pe plantaţiile de ceai ale Ceylonului, despiv i cerşetorii care mureau de foame pe străzile oraşului Bombay, despre minerii istoviţi din Silezia şi despre negrii lipsiţi de orice drepturi din Statele Unite ale Americii.

În răstimpuri, focul se învâlvora, smulgând din întuneric chipurile încordate ale copiilor, cravatele lor roşii şi faţa uscăţivă ia lui Kolea, cu şuviţa de păr căzută pe fruntea-i palidă. Vreascurile trosneau şi se frângeau în mici vergi de jeratic, cu pâlpâiri viorii. Din când în când câte un tăciune aprins sărea din foc, dar era azvârlit cu grabă înapoi.

Kolea le mai povesti pionierilor despre comuniştii şi tineretul comunist din ţările capitaliste, luptători neînfricaţi pentru cauza revoluţiei mondiale.

Misa asculta lungit pe burtă, cu bărbia sprijinită în pumni. Îşi simţea obrajii încinşi de dogoarea flăcărilor, în timp ce boarea domoală a lacului îi răcorea picioarele şi spatele. Şi deodată i se năzări că vede în noapte chipurile aspre ale acolor oameni neînfricaţi care dărâmau lumea veche. Îi vedea ridicând poporul împotriva burgheziei, îndurând cu bărbăţie schingiuirile din temniţe şi camerele de tortură, mergânid la moarte ou fruntea sus. Îl cuprinse dorinţa nestăvilită de a săvârşi fapte de eroism, de a trăi în totul aidoma lor, închinându-şi viaţa revoluţiei până la ultima suflare...

Târziu, Kolea tăcu şi porunci să se sune stingerea.

Sunetul prelung al trompetei tulbură liniştea nopţii şi se pierdu îngânat de ecou, undeva departe.

Pionierii se împrăştiară. Tabăra amuţi.

Misa nu avea somn. Stătea tolănit lângă perdeaua de la intrare şi se uita la stele. Lângă el, cu pătura trasă peste cap, sforăia lunganul de Şurka. Lângă Şura dormea ghemuit Slava: abia i se auzea răsuflarea. Lângă Slava, Ghenka se zvârcolea şi gemea prin somn. Aveau culcuşuri moi de cetină şi pernele umplute cu iarbă.

Misa se gândea 1a Kelea. De unde o fi ştiind el atâtea lucruri? Citeşte mult, pesemne... Cum de poate el face faţă la atâtea? Munceşte în fabrică, învaţă la universitatea muncitorească, e instructorul detaşamentului, membru în biroul celulei. Da, Kolea e un adevărat comsomolist!

Trosni o creangă. Misa ciuli urechile. Erau sentinelele pionierilor.

Din cortul fetelor se auzi un râs înăbuşit: Zâna Kruglova, nici vorbă! Zâna râde pentru orice...

Pe neaşteptate, băiatul îşi aminti de Lena şi Igor Buş. Pe unde-or fi acrobaţii ambulanţi? Nu i-a mai văzut de mult, cam de la începutul verii. Ce-o mai fi ou măgăruşul şi căruciorul lor? Ghenka visa şi acum la căruciorul lor: plănuia să poarte cu el prin oraş reclamele de la cinematograf, şi astfel să vadă filmele pe gratis... Tare sucit mai era şi Ghenka ăsta!

Misa şi-1 închipui purtând căruciorul pe străzile Moscovei... Şi, din senin, îl fulgeră un gând.

Căruciorul... Căruciorul... Cum de nu|js-a gândit mai devreme la el?

Tulburat, băiatul se ridică uşurel în picioare. Se culcă din nou. Da, bună idee! Nu bună, grozavă!

Văzu limpede totul în minte. La naiba, ^f straşnic!

Ar fi vrut să-i trezească pe Ghenka şi Slava şi să le împărtăşească planul numaidecât. Nu, o să le spună mâine. Cel mai important era să-i găsească pe cei doi Buş. Pe urmă...

Nu putu să adoarmă încă mult timp. Tot chibzuia asupra planului ce i se închegase atât de neaşteptat în minte... Da, era un plan minunat, minunat...

Într-un târziu adormi.

Paşii sentinelelor se depărtară, râsul din cortul fetelor amuţi şi totul se cufundă în tăcere.

Sub raza lunii, urma focului se desluşea pe malul înalt ca o pată rotundă. Tăciunii clipiră încă multă vreme în noapte, ca nişte licurici prinşi într-un joc „de-a v-aţi ascunselea”.

Pregătiri misterioase August trecuse. Şaluri de frunze ruginii se aşterneau pe bulevarde. Funigeii pluteau prin văzduhul plin de miresmele moi ale verii în prag de bătrâneţe.

După ce adunarea detaşamentului luă sfârşit, Misa, Ghenka şi Slava ieşiră împreună de la club. O porniră tustrei spre mânăstirea Novodevici.

Zidurile înalte ale mânăstirii găzduiau cuiburi de ciori prin crăpăturile lor. In apropiere se afla un cimitir, deasupra căruia croncănitul ciorilor răsuna şi mai sinistru. Iarba de pe morminte se uscase şi se îngălbenise. Vântul trântea cu zgomot uşiţele de la grilajele mormintelor.

— Trebuie să-i aşteptăm, hotărî Misa.

Cei trei prieteni se aşezară pe o bancă. Banca era atât de scundă, încât aproape atingea pământul.

— Jumătate din morţi sunt îngropaţi de vii, spuse Ghenka cu convingere, uitându-se la morminte.

— Cum aşa? Întrebă Slava.

— Ei cred că omul a murit, şi când colo... Mortul doarme un somn letargic. Abia în mormânt se trezeşte. Mai du-te atunci şi dovedeşte că eşti viu!

— Se întâmplă câteodată şi aşa, dar foarte rar, interveni Misa.

— Ba foarte des, ripostă Ghenka. Mortul trebuie pus la curent electric, numai atunci nu greşeşti.

— O nouă teorie a doctorului Ghenka Petrov!

Anunţă Misa.

— Consultaţii între 2 şi 4 după-amiază! Adăugă Slava.

— Râdeţi, râdeţi, mormăi Ghenka. Când o să vă îngroape de vii, abia atunci o să-mi daţi dreptate.

Râdeţi de mine... Şi tăcu jignit, ca după o clipă să întrebe nerăbdător: Ei când vin?

— Vin, n-avea grijă, îl linişti Misa. Odată ce-au făgăduit, înseamnă că vin.

— Cine ştie... Poate c-ar fi mai bine să renunţăm, murmură Slava, uitându-se la amândoi.

— Şi ce facem? Pufni Misa.

— Am putea să ne ducem la miliţie şi să spunem totul...

— Ce, ai căpiat?! I-o reteză supărat Ghenka. Vrei să umfle miliţia comoara, şi noi să rămânem cu buzele umflate?

— Avem tot timpul să ne ducem la miliţie, chibzui Misa. Mai întâi să lămurim totul, fiindcă ne facem de râs... Eu zic să acţionăm aşa cum am hotărât.

Abia apucă să-şi sfârşească vorba şi, de după zidul mânăstirii, apărură Lena şi Igor Buş. Dădură mî na cu ei şi se aşezară amândoi pe bancă.

Lena purta pardesiu şi o minunată basma în culori Vii, iar Igor, într-un costum sobru, cu cravată şi o şapcă modernă, avea aerul lui grav de totdeauna.

După ce se aşează pe bancă, se grăbi să se uite la ceas – un ceas mare de buzunar.

— Cred că n-am întârziat, spuse el cu o voce groasă.

Lena îi cercetă zâmbitoare:

— Ei, cum o duceţi?

— Binişor, răspunse Misa pentru toţi. Dar voi?

— Tot aşa. Am fost plecaţi, abia ne-am întors.

— Pe unde aţi fost?

— Prin multe locuri: Kursk, Orei, Caucaz...

— Bine mai e în Caucaz! Exclamă Ghenka. Acolo caisele cresc gata uscate.

— Da' de unde... Nici pomenealã! Sări Slava.

— Cum rămâne cu rugămintea noastră? Dori să ştie Misa.

— Totul s-a aranjat, rosti Igor cu vocea lui gravă, de bas.

— Da, întări Lena. Totul e-n regulă. Puteţi să-1 luaţi. La ce vă trebuie vouă căruciorul? E stricat şi hodorogit ca vai de lume.

— Cauciucurile nu-s bune de nimic! Adăugă Igor.

— Nu contează, rosti Misa. O să-1 reparăm.

— Zău, la ce vă trebuie căruciorul? Stărui Lena.

— Aşa... Avem noi o treabă, mormăi Misa cu jumătate de gură.

— Băieţi! Exclamă Lena din senin. Eu sânt sigură că voi căutaţi o comoară.

Cei trei prieteni se holbară buimăciţi la ea.

— Cum aşa? Îngână Misa, care se înroşise până-n vârful urechilor.

— Destul să se uite cineva la voi, şi-a şi ghicit!

Râse fata.

— Cum adică?

— Vreţi să vă spun?

— Mai e vorbă?!

— Cei care caută comori au o mutră de prostănaci.

— Uite că n-ai ghicit! Rosti apăsat < nu căutăm nici o comoară. Oricine poat^ vremea cu asemenea fleacuri! Eu însă.

— Să lăsăm glumele, îi potoli Misa lua căruciorul? Şi citi bani trebuie să dări

— Puteţi să-1 luaţi oricând şi nu tre nici un ban, zise Lena. Circul nu mai a cărucior.

— L-au scos din inventar, pi < tanta, apoi se uită la ceas ¦ ¦> i-„nerigom, Lena.

Băieţii îi însoţiră până la staţia de vânzâitor ambulant tropăia < picioare miinilc să se încălzească. 1' „idnt înfundase pe cap chipiul pe car. <¦ vad ţie din litere aurite: „Mosseljv era îndoită.

Cei trei prieteni cumpăra; i>oan< oferind şi Lenei şi lui lj După ce Lena şi Igor pi”.

Slava o porniră spi... ¦- apiu apoi prin câmpul Devici.

Căruciorul cu reclathVintul toamnei purta deparcul pustiu şi de-a lungmadâ, le învârtejaazvârlea pe treptele deaşternea cu foşnet donarunca In picioarele ti<| lungă zbenguiala le I. Jcnka, grămadindu-le s.1reclamă ţipătoare din colDeasupra căruciorului se îmbucau în chip de acoperiş două placarde cu afişele unui nou film: „Brigadierul eomsomolist Ivanov”. Sus, pe muchia celor două placarde, se înşiruiau nişte litere mari de placaj: Cinematograful „Ars” – Arbat.

De câteva zile, trecătorii de pe Ostojenka se obişnuiseră să vadă căruciorul în colţul străzii. Seara venea un băiat oare îl lua de acolo. Bătrânul cel chel cu timbrele îl bruftuluia de fiecare dată, întrucât lăsa căruciorul chiar în faţa magazinului. Băiatul nu scotea o vorbă. Dimineaţa potrivea nişte pietre sub roţile căruciorului şi se depărta liniştit.

Într-una din seri, băiatul veni, scoase pietrele de sub roţi şi trase căruciorul în curte. După aceea intră la îngrijitorul curţii – un tătar slab şi roşcovan, îl găsi stând pe marginea patului lat, cu picioarele desculţe atârnând spre podea.

— Nene, zise băiatul. Mi s-a stricat căruciorul.

Pot să-1 las puţin în curte?

0S$ Iar stricat la el? Bombăni îngrijitorul, leneş, uitându-se pe geam. Iar?! Şi îşi înăbuşi un căscat cu palma. Să stai, nouă nu pare rău…

Băiatul ieşi, cercetă căruciorul cu atenţie, ciocăni încetişor în placardă şi plecă.

Treptat-treptat, curtea deveni pustie. Luminile de pe la ferestre se stingeau una câte una.

Curând după ce se întunecă, bătrânul filatelist şi Filin apărură pe poarta din dos. Se opriră chiar lângă cărucior.

— Zici că s-a hotărât? Întrebă bătrânul în şoaptă.

— Da, murmură nemulţumit Filin. La ce să mai aştepte? E un an de când îl tot duci de nas.

— E un cifru complicat, se tângui bătrânul. După Toate aparenţele – o litoree. Crede-mă, fără cheie nu-i chip să-1 descurc.

— Dacă ai şti ce scrie acolo, ţi-ai da toată silinţa ca să descifrezi semnele, şopti Filin, aplecându-se spre bătrân.

— Înţeleg, dar ce să fac! Icni bătrânul, dând din mâini. Mai mult decât îmi stă în puteri nu pot face.

Poate că Valeri Sigismundovici vrea să mai aştepte.

Zău, ar fi bine să mai aştepte.

— Nu vrea, pricepi? Nu vrea, şi pace. Până duminică, tu pregăteşte totul. Totul! N-o să viu eu, trimit băiatul.

Şi Filin plecă.

Bătrânul se uită lung în urma lui, bolmojind ceva de neînţeles între gingiile-i ştirbe, apoi intră în bucătărie.

Statura lui gheboasă apăru în fereastra luminată.

Se plimba încet de colo-colo. După un timp se opri şi aprinse primusul. Flăcări roşii şi lungi ţâşniră de sub ceainic, lingându-i smalţul de jur împrejur.

Bătrânul se apucă să cureţe nişte cartofi: îi curăţa încet, cu migală, iar coaja atârna ca o panglică lungă şi întortocheată, până cădea în găleată.

Mai apoi trecu în odăiţa din fundul prăvăliei şi se aplecă deasupra mesei. Un timp rămase nemişcat.

Deodată ridică ochii, se uită pe fereastr; faţa căreia stătea căruciorul şi începu să tragă perdeaua.

Făcea asta cu o singură mână. În cealaltă ţinea o teacă. Se vedea bine de tot: era o teacă neagră de piele, cu un inel de metal în partea de sus şi o bilă în vârf...

Îngrijitorul curţii ieşi din bârlogul lui. Se uită la kiină scărpinându-se în cap, căscă şi se urni spre poartă. Tocmai când voia să zăvorească poarta, apărură Ghenka şi Slava.

— Ia căruţ la tine, spuse îngrijitorul. Bun este căruţ. Ia la el, ia!

Băieţii scoaseră pietrele aşezate sub roţi şi traseră căruciorul în stradă, în vreme ce tătarul slab şi roşcovan zăvori poarta...

Ghenka şi Slava diuseră căruciorul pe o ulicioară dosnică. După ce se uitară în toate părţile, desprinseră stinghia ce îmbuca cele două placarde, le dădură în lături şi... Din cărucior sări Misa...

Băiatul ajunse acasă târziu. Mamă-sa nu era, lucra în schimbul de noapte. Se dezbrăcă şi se vârî în aşternut. Stătea cu ochii deschişi şi se gândea.

Straşnică a fost ideea cu căruciorul! Au putut urmări o săptămână, zi de zi, tot ce se petrecea în prăvălia bătrânului. Bătrânul îşi însoţea muşterii până în stradă şi stătea de vorbă cu ei chiar lângă cărucior, fără să-i treacă prin minte că i-ar putea spiona cineva.

Noaptea duceau căruciorul în curte. Aşa au putut afla felul lui de viaţă. Ba Misa a văzut şi teaca de vreo câteva ori. Dacă scoteai inelul şi deşurubai bila, teaca se desfăcea ca un evantai. Pe evantai era scris ceva. Un singur lucru nu putea înţelege băiatul: bătrânul ai spusese lui Film că fără cheie nu-i în stare să descurce nimic. Cheia însă trebuia să se afle în teacă. Oare încerca să descifreze altceva?

Da, trebuia să pună mina pe teacă. Atunci se vor lămuri cum stau lucrurile. Pe lungan îl chema Valeri Sigismundovici. Ăsta era Nikitski, cu siguranţă!

Adevărat, nu l-au mai văzut prin cartier... Acuim, principalul era să pună mâna pe teacă. Cât despre Nikitski, lasă, doar nu s-a dat la fund pentru totdeauna.

Totul era acum ceva mai simplu. Pe Borka vor şti Ei să-1 tragă pe sfoară Eh, de tfnrl aibă căruciorul...

Da, vor trebui să se despartă de < mită căruciorului intrau pe gratis a cine vărat, dar acum le era totuna: şcoala şi nu vor mai avea timp pliml* de film pe străzi. In plus, nici nu unor pionieri să se ţină de asemenea Gândurile lui Misa se opriră as tu lui.

Se apropia săptămâna copilului] mită o scrisoare pionierilor <'

Germania. Socialiştii trădaţi>i i (ie ' deman şi Noske s-au obi. I oaien de-i mai răbdau pe capitali1: nătate? Muncitorii sunt mulţi, capn oameni. Nu s-ar putea să ispr. ^ asoă >

Trebuiau apoi să stea ><¦ M aer Kruglova. Fetele o lunp >u pregăti' pentru căminul de copii l>a, ade.

HI hotărât să coase ş ci, b;. I. Int: bărbat şi a unei femei nu se cade să ex deosebire. Asta e o preju> parcă ar fi mai bine >. VaS. Uroai fetel<

Teaca Borka venea spre casă ierind „Iablociko". Avea î într-o foaie de/iar M legat cu îuarâ Taică-său îi spusese sa N. Ubo.-

Iablociko –. Merişor..."

Ce va pleca de la bătrânul filatelist şi să-i aducă pachetul neatins.

Şi dacă n-ar fi fost căruciorul cu reclama cinematografului „Ars", Borka n-ar fi ieşit din cuvântul lui taică-său.

Căruciorul se afla în curtea bisericii. In jurul lui erau adunaţi Misa, Ghenka, Slava şi vagabondul Korovin. Tuspatru cercetau căruciorul şi vorbeau eu aprindere.

Borka se apropie curios.

— Uită-te la cauciucuri, mă, la cauciucuri! Spunea Misa, lovind roţile cu piciorul. Numai ele cât fac.

— Nu dau o copeică mai mult! Se fornăi Korovin pe nas.

— Auzi! Se amestecă şi Ghenka. Cinci ruble pe un cărucior ca ăsta?!

— Vindeţi căruciorul? Întrebă Borfaa.

— Da, îl vindem. Tu ce vrei? Să răsti Misa, întorcându-se spre el.

— Întreb şi eu aşa. Ce, nu-i voie să întrebi?

— Nu întreba numai ca să te afli în treabă.

— Poate-1 cumpăr, de unde ştii?

— Cumpără-1.

— Cât vreţi pe el?

— Zece ruble.

Borka se lăsă pe vine şi începu să se holbeze la cărucior. Dând să încerce roţile, lăsă pachetul din mână, jos, lângă el.

— Ce le tot pipăi atâta? Se oţărî Misa, apucând de hulube. Roţile au lagăre ou bile. Să-1 vezi oum merge! – - şi împinse căruciorul. Auzi roţile?

Borka păşi pe lângă cărucior, ascultând zgomotul roţilor cu aerul unui mare cunoscător.

— Gata! Merge singur! Se minună Misa, oprindu-se în loC. Încearcă şi tu.

Borka prinse căruciorul de hulube şi-1 împinse şi el. Într-adevăr, mergea foarte uşor.

Ghenka şi Slava se ţineau şi ei J ipă cărucior, ascunzându-1 pe Korovin, rămas în spate, lângă pachet.

— Să-ţi arăt altceva, mai importar. Ia orice, făcu Misa şi desprinse stinghia de sus, depărtând placardele una de alta. Vezi? Opreşti căruciorul şi poţi să şi dormi.

— Da, da, mormăi Borka. Te pricepi s lauzi, nu zic. Da' uite, cauciucul – -oase.

— Astea-s cauciucuri roa- ¦? F|pc scrie >lea?

Fabrica „Treugolnik”, calitate extra!

— Multe mai vezi scrise! Păi şi vopseaua s-a şters. Lasă-1 mai ieftin...

— Măi Mişka, se auzi vocea lui Korovin, care şedea în acelaşi loc, lângă pachetul lui Borka. Cumpăr eu căruciorul.

Avântul lui Misa se potoli ca prin farmec.

— Foarte bine! Se grăb: „1 să încheie târgul. Ia-1...

Na, Gheară, că ţi-a sui r căruciorul şi-ai rămas mofluz...

— Poate că eu dau mai mult.

— Prea târziu.

— Cum adică? Mormăi Borka, apropiindu-se şi luând pachetul.

— Uite-aşa! Zimbi Misa.

Borka se uită nedumerit la ei toţi. Băieţii surâdeau batjocoritor. Ko: ¦. T icrunitat, ca de obicei.

— Dacă nu vrei... N-ai decâ' ' ^' burzului Borka. O Să vii să mă rogi, şi n-o să-ţi dau nici douăzeci de copeici pe el.

5TILETUI> – ţ. 14

Şi o luă din loc, fluierând „Iablociko”.

Curci dădu colţul, băieţii se repeziră în tinda bisericii. Korovin scoase teaca din buzunar.

Misa i-o smulse nerăbdător şi o suci în mâini. Apoi desprinse inelul şi deşuruba bila… Teaca se desfăcu în chip de evantai.

Băieţii o priviră ţinându-şi răsuflarea şi se uitară nedumeriţi unul la altul.

Pe faţa dinăuntru a evantaiului erau nişte senine aşezate în coloane: puncte, liniuţe şi cerouleţe, întocmai ca şi pe plăcuţa de metal din mânerul stiletului.

Altceva nimic.

PARTEA A CINCEA Clasa aV/I-a B Mătuşa Broşa La ora de matematici nu era cretă la tablă.

Alexandra Sergheevna, profesoara de matematici, se uită sever la Misa.

— Monitor, de ce nu avem cretă?

— Cum, nu este? Se prefăcu mirat Misa, sărind într-o clipită din bancă. Înainte să înceapă lecţia era.

— Ce spui?! Îl ironiza Alexandra Sergheevna. Te pomeneşti că a făcut picioare şi a plecat la plimbare.

Du-te şi poftеşte-o înapoi…

Misa ieşi din clasă şi fugi la garderobă la mătuşa Broşa, după cretă. O găsi plângând.

— Ce ai, mătuşă Broşa? De ce plângi? Cine te-a supărat?

Toată şcoala îi spunea aşa bătrânei garderobiere.

Poate că era chiar numele ei, poate numai o poreclă, venită de la broşa mare şi galbenă pe care o purta la gât, pe bluza ei în dungi, ori poate de la faptul că, aşa micuţă şi bătrână cum era,

semăna leit cu o broşa. Mătuşa Broşa veghea veşnic la garderobă, împletind ciorapi. În spatele ei se afla uşiţa din sârmă împletită de la scara ce ducea la etaj, iar bătrâna părea un ghem în fundul unei fântâni cu un capac de reţea. Se zicea că ştie să descânte de urcior: ţi se uita o dată la ochi, şoptea ceva, şi în două zile, cică, urciorul pierea de parcă nici n-ar fi fost.

Mătuşa Broşa stătea la garderobă şi plângea.

— Spune, cine te-a supărat? Stărui Misa.

— Treizeci de ani am slujit la şcoală, oftă bătrâna, ştergându-şi ochii cu batista, dar nu mi-a fost dat să aud vorbă de ocară. Şi azi aud eă-s o babă proastă…

Mulţumesc, foarte mulţumesc…

— Cine? Cine ţi-a spus asta?

„ vfeţLasă-1 în plata Domnului! Dădu ea din mână.

Lasă-1 în plata Domnului.

— Ce amestec are Dumnezeu aici? Se supără Misa.

Nimeni n-are dreptul să te jignească. Cine ţi-a spus asta?

— Iură Stoţki. Azi-dimineaţă a întârziat, şi eu aveam poruncă să nu las pe nimeni să intre. „Du-te, zic, la tovarăşul director, că n-o să te mănânce.” Şi numai ce-1 aud: „Babă proastă”! Eh, şi-are părinţi tare cumsecade. Maică-sa a învăţat tot aici. Dar vezi, Mişenka, să nu spui la nimeni! Îl rugă ea speriată.

Băiatul luă creta şi fugi în clasă, sărind câte trei trepte deodată.

Filea Kitov, poreclit „Balena”, stătea la tablă, legănându-se de pe un picior pe altul, în vreme ce Alexandra Sergheevna tăcea într-un fel care nu prevestea nimic bun. Având să demonstreze egalitatea Unghiurilor într-un triunghi echilateral, Balena trebuia să înmulţească pătratul ipotenuzei cu suma pătratelor catetelor, dar el se holba la figura de pe tablă, ca picat din lună. Era al

doilea an în clasa a VH-a şi dădea semne că va repeta anul şi a treia oară. La lecţii moţăia sau scrijelea pupitrul cai briceagul, iar în recreaţii cerea de la fiecare de mâncare, fiind un mâncău fără de pereche.

— Ei?! Spuse sever Alexandra Sergheevna.

Balena întoarse nişte ochi rugători spre clasă.

— Uită-te la tablă! Îl repezi Alexandra Sergheevna.

Filea Kitov se întoarse neputincios spre tal:. Arătând clasei chica lui bălaie şi umerii laţi.

Alexandra Sergheevna se plimba printre bănci, urmărind cu atenţie pe fiecare. Mică de statură, slăbuţă, cu o pieptănătură înaltă şi nasul pudrat cu grijă, profesoara de matematici ştia să vadă totul şi nu ierta pe nimeni, nici pentru cea mai mică abatere.

În clipa când ea se întoarse, Zâna Kruglova ridică mâna cu degetele desfăcute, arătând câte minute mai sunt până la recreaţie.

Iură Stoţki şedea în rândul de lângă... Şi se uita nepăsător pe geam.

Misa îi aruncă o privire plină de indii;: „Îngâmfat şi prost! Umblă în pantaloni scurţi vnnd să arate că-i voinic. Se crede un Peciorin '. Aşa a în fişă: „Vreau să fiu ca Peciorin*. Lasă! Ipă lecţie ţi-arăt eu ţie Peciorin!”

Rupse o foaie din caietul de notiţe şi s< e pe furiş: „Iură a insultat-o pe mătuşa Broşa, nunân-

1 I. Peciorin – eron; J romanului Un erou al timpulu nostru de Lermontov, tipul omului egoist, rupt de societăţi Du-i „babă proastă”. Mătuşa Broşa plânge. Trebuie să discutăm asta în adunare! > în timp oe scria, băiatul stătea cu ochii la tablă, ca şi când ar fi fost atent la lecţie, aşa că scrisul arăta ca vai de lume.

Misa împinse biletul lui Slava, care îl citi şi dădu din cap a încuviinţare. Pe urmă îndoi foaia în patru şi scrise: „Lui Şura Ogureev şi Ghenka Petrov”, şi aruncă biletul pe banca din faţă.

Şurka Vlăjganul îl citi, se gândi o clipă şi adăugă pe furiş cu creionul: „Mai bine facem o judecată publică. Consimt să fiu procuror”. Apoi, făcând biletul ghemotoc, îl aruncă surorilor Nekrasov.

Alexandra Sergheevna simţise ceva şi se întoarse brusc. Toţi elevii stăteau liniştiţi. Zâna Kruglova abia avu timp să lase mâna în jos.

— Kruglova, treci la tablă!

Balena se înapoie în banca lui.

De la surorile Nekrasov, prin Liolia Podvoloţkaia, biletul ajunse la Ghenka. După ce-1 citi, Ghenka scrise şi el: „De data asta trebuie să-i dăm o lecţie s-o ţină minte!”

Pe aceeaşi cale, biletul se întoarse de unde plecase, Misa citi cele scrise de Şura şi Ghenka, apoi arătă biletul şi lui Slava. Slava dădu din cap că nu-i de acord.

Misa luă biletul, vrând să mai scrie ceva. În aceeaşi clipă, Slava îl lovi cu piciorul pe sub bancă, dar el nu luă în seamă semnalul ce-i vestea primejdia.

Slava îl preveni încă o dată. Prea târziu: Alexandra Sergheevna stătea în faţa lui.

— Ce scrii tu acolo? Întrebă profesoara, întinzând mâna spre bilet.

Misa strânse biletul în pumn şi se ridică în picioare, fără să scoată un cuvânt.

— Arată ce ai în mână!

Misa tăcea, uitându-se ţintă la planşele cu diferite grafice de pe perete.

— Te întreb, vorbi stăpânit Alexandra Sergheevna, ce scriai acum, în timpul lecţiei?

Profesoara zări o carte pitită sub caiet.

— Asta ce mai este? Întrebă ea, luând cartea în mână, şi citi cu glas tare ca să audă toată clasa: „Istoria ilustrată a armelor albe, din cele mai vechi timpuri până în secolul al XIX-lea”. Ce caută cartea asta pe bancă, în timpul orei?

— Era pe bancă, dar n-am citit, încercă Misa să se dezvinovăţească.

— Nici biletul nu l-ai citit? Să-ţi fie ruşine! Monitorul clasei, pionier, membru în comitetul de elevi… Ai să primeşti cartea de la tovarăşul director.

Părăseşte clasa.

Misa, fără să se uite la nimeni, ieşi din clasă.

Adunarea clasei Băiatul se aşează pe pervazul unei ferestre de pe coridor. De aici se vedea o parte din ulicioara Krivoarbatski, cu două felinare aprinse, deşi era ziuă, precum şi curtea şcolii acoperită de zăpadă.

Era linişte. Se auzea un robinet care picura undeva şi pianul din sala de gimnastică: Tram-tam, tarataram, tram-ta-ta, tram-ta-ta, tram-ta-ta… Un zgomot cadenţat de marş răzbătea în acelaşi timp prin tavan: Tram-ta-ta, tram-ta-ta…

Ce încurcătură! Acum trebuia să dea ochii cu Alexei Ivanâci, directorul şcolii. O să-1 întrebe despre carte, nici vorbă… Cum? De ce? Pentru ce…?

Lui Alexei Ivanâci nu poţi să-i ascunzi nimic. Când se uită la tine, spui tot. Îţi citeşte până şi gândurile.

Numai îngâmfatul de Iurka e de vină. Se ţine cu nasul sus. Tip de burghez sadea.

Soneria ce vestea recreaţia zbârnâi prelung. Liniştea pieri într-o clipă. Uşi trântite, tropăit de paşi, strigăte, ţipete...

Iură Stoţki apăru şi el pe coridor.

^^ De ce-ai jignit-o pe mătuşa Broşa? Îl întrebă Misa, aţinându-i calea.

— Ce te priveşte pe tine? Zise Iură, privindu-1 dispreţuitor.

— Ia nu te uita aşa la mine... Că acum o iei după ceafă!

Băieţii, văzând ceartă, îi înconjurară îndată.

— De unde până unde jigneşti tu pe cei care slujesc în şcoala noastră? Continuă Misa. Nu eşti acasă la tine, unde zbieri în voie la servitoarea voastră...

— Nu-ţi mai strica gura cu el, Mişka! Sări Ghenka, făcându-şi loc printre băieţi şi proţăpindu-se în faţa lui Iură. Uite cum trebuie să discuţi cu el.

Şi ridică mâna, gata să lovească. Misa îl opri:

— Aşteaptă... Uite ce e, Stoţki, trebuie să ceri scuze mătuşii Broşa.

— Cum?! Se miră Iură, ridicând din sprâncenele-i subţiri. Să cer scuze unei servitoare?

— Da, neapărat!

— Mă îndoiesc că am s-o fac! Râse Iură.

— Te vom sili, rosti Misa răspicat. Dacă nu ceri scuze, voi pune cazul în adunarea clasei.

— Puţin îmi pasă de adunarea voastră.

— O să-ţi pese!

— O să vedem.

— Bine...

Înainte de ora de germană – - ultima oră ¦ i acea zi, Ghenka dădu buzna în clasă, ţipând cât îl ', > gura:

— Ura! Allma n-a venit! Gata, o ştergem!

— Aşteaptă, Ghenka! Îl potoli Misa.

— Uiresă întregii clase: Băieţi, propun să ţinem o dunăre.

— Asta-i acum! Pufni cu ciudă Ghenk Mai bine o ştergem acasă cu două ore mai devreme.

— Ce, nu putem amâna pentru altădat ' E musai să ţinem adunarea astăzi? Turui Liolia Podvoloţkaia, o fetiţă zveltă şi frumoasă, cu părul bălai.

— Misa născoceşte mereu câte ceva! Bombăni Şurka Vlăjganul.

FEu nu stau la adunare, plec! Sp. Balena.

Mi-e foame, vreau să mănânc.

— Ba stai aici cu noi. Ţie întotdeauna ţi-e foame. Pleci după ce ţinem adunarea, hotărî Misa, şi închise uşa. Când toţi se aşezară la locurilor lor, tinuă: Pun în discuţie cazul lui Iură Stoţki. Are cuvântul Ghenka Petrov, pentru a ne informa asupra celor petrecute.

Ghenka se ridică şi începu dând din mâini:

— Iură Stoţki ne-a făcut clasa de ruşine. A insultat-o pe mătuşa Broşa, spunându-i „babă proastă”.

Ceva revoltător. Doar nu mai trăim sub regimul ţarist. Lui Alexei Ivanâci, vă asigur, Iură nu i s-ar adresa niciodată în felul acesta,

fiindcă se teme de el. Poate oare mătuşa Broşa să fie jignită fiindcă e o simplă îngrijitoare? Se impun -ă stârpim aceste deprinderi boiereşti. Afară de asta, cercetaşii sunt de Partea burghezilor. Propun ca Iură Stoţki să fie eliminat.

Urmă la cuvânt Slava. După ce se gândi puţin, spuse:

— Pentru Stoţki a venit timpul să se gândească cum înţelege el viaţa, ce concepţie are el despre viaţă. Stoţki este individualist, rupt de colectiv. Nu-i cazul să-1 imite pe Peciorin. Peciorin e produsul putred al clasei nobililor – asta o ştie oricine. Iură trebuie să ceară scuze mătuşii Broşa. În ce priveşte eliminarea din şcoală, nu sunt de acord: ar fi o pedeapsă prea aspră.

Liolia Podvoloţkaia ceru şi ea cuvântul.

— Nu înţeleg de ce pionierii sar cu toţii pe Iură, începu fata. Ghenka e de o mie de ori mai bătăuş, deşi e pionier. Nu-i just. Mai întâi să-1 auzim pe Iură. Poate că n-a fost nimic.

Stoţki vorbi fără să se ridice din bancă, cu ochii pe fereastră:

— In primul rând, eu nu mai sunt cercetaş. Dacă Ghenka nu ştie, să tacă. Afară de asta, el nu-i director ca să elimine, şi cred că nu-i bine să-şi ia o răspundere atât de mare. În al doilea rând, din principiu, eu nu sunt de acord să se închidă garderoba. Asta îngrădeşte libertatea. În al treilea rând, nu sunt dispus să dau nimănui socoteală de ce fac. N-am să-mi cer scuze, fiindcă nu vreau să mă înjosesc faţă de o simplă îngrijitoare. Puteţi hotărî ce vreţi. Nu-mi pasă de hotărârile voastre.

După Iură Stoţki ceru cuvântul Şura Ogureev.

— Tovarăşi, începu el, după ce urcă la catedră, întâmplarea cu mătuşa Broşa trebuie analizată mult mai adânc. Ce vedem noi aici, tovarăşi? Vedem două lucruri. Întâi: jignirea unei femei, ceea ce-i de neîngăduit. Doi: întrebuinţarea cuvântului „proastă”.

Asemenea cuvinte urâte murdăresc limba noastră, limba noastră puternică şi frumoasă, cum a spus Nekrasov.

— Turgheniev, nu Nekrasov, îl corectă Misa.

— Greşeşti! I-o reteză Şura. Nekrasov a spus-o înaintea lui Turgheniev. Trebuie să mergi la izvoare, dacă vrei să ştii ceva ca lumea. Eu propun să se interzică folosirea unor asemenea cuvinte.

Şura se întoarse şi, foarte mulţumit de cuvântarea sa, se duse şi se aşeză cu un aer vitejesc în bancă.

— Mai ia cineva cuvântul? Întrebă Misa şi, văzând-o pe Zâna Kruglova că şovăie, o încuraja: Hai, Zâna, vorbeşte, de ce să-ţi fie frică?

Zâna se ridică şi se porni să turuie:

— Fetelor, asta e-ngrozitor! Am văzut cu ochii mei cum plângea mătuşa Broşa. Nu trebuie să-1 apărăm pe Iură! Iar dacă Lioliei îi place de el, n-are decât s-o spună. Adineauri, Şura a vorbit foarte frumos despre femei, dar în timpul orelor trimite bileţele fetelor. Nici asta nu-i o purtare justă... Pe urmă şi Ghenka Petrov. În timpul lecţiilor, el mă face să... râd. Şi Zâna se aşeză pe bancă, pufnind şi de astădată în râs.

Misa vorbi în urma tuturor:

— Iură a insultat-o pe mătuşa Broşa fiindcă se crede superior ei. Dar cu ce-i Iură mai presus de mătuşa Broşa? Cu nimic. Mătuşa Broşa slujeşte în şcoala noastră de treizeci de ani, ea e de folos societăţii. Iură trăieşte pe spinarea lui taică-său. N-a făcut încă nimic în viaţă, dar de jignit ştie să jignească un om care munceşte. Propun ca Iură Stoţki să ceară scuze mătuşii Broşa; dacă nu vrea, propun să Supunem cazul comitetului de elevi, su judece întreaga şcoală purtarea lui.

Adunarea clasei hotărî ca Iură Stoţki să ceară scuze mătu. Şii Broşa.

Utoreea După ce adunarea luă sfârşit, Misa se duse la directorul şcolii.

Alexei Ivanâci şedea în cabinetul său şi răsfoia o carte – cartea pe care o luase Alexandra Sergheevna de la Misa.

— Stai jos, îi spuse Alexei Ivanâci. Despre ce aţi discutat la adunare? Întrebă el, când băiatul se aşeză.

Misa îi povesti totul.

— Va să zică aşa, murmură Alexei Ivanâci. A te mulţumi cu o hotărâre înseamnă a face lucrul numai pe jumătate. Stoţki trebuie într-adevăr să-şi ceară scuze, să recunoască toată josnicia purtării sale. Voi pionierii, urmă el după un răstimp de tăcere, vă limitaţi activitatea în cadrul detaşamentului. Asta nu-i tocmai just. Adevărata voastră activitate trebuie să o desfăşuraţi în şcoală.

Alexei Ivanâci tăcu din nou, apoi întrebă:

— Dar despre purtarea ta s-a discutat în adunare?

— Ce purtare? Îngână Misa, înroşindu-se.

— Citeşti în timpul orei, scrii bileţele?

Nici nu m-am uitat pe carte... Doar că era pe bancă, se dezvinovăţi Misa. Biletul e adevărat, l-am scris...

— Poleakov, ia spune-mi, îl întrerupse Alexei Ivanî (i, privindu-1 atent. De ce te interesează pe tine armele albe?

— Aşa, murmura Misa, cu ochii în podea.

— Pe tine şi pe prietenii tăi vă interesează şi scrierea cifrată, urmă Alexei Ivanâci, ca şi când nici n-ar fi auzit răspunsul. Până aici, toate bune... Spune-mi însă, în ce scop?

Misa tăcea. Alexei Ivanâci continuă de parcă nici n-ar fi băgat de seamă:

— Se prea poate ca preocupările voastre să fie foarte interesante. Dar veţi ajunge oare la rezultatul dorit? Dacă totul merge bine, n-am nimic de zis... Dar dacă aveţi greutăţi, spuneţi-mi şi mie.

Poate vă dau o mână de ajutor.

Misa chibzui cu încordare. Oare să-i arate plăcuţa cu scrierea cifrată? De două luni se zbat, se chinuie, dar nu izbutesc s-o scoată la capăt. Pe amândouă plăcuţele erau semne identice. Şi nu aveau cheia cifrului. Polevoi credea că va găsi cheia scrierii în teacă, iar Nikitski credea că ea se află în stilet. În realitate, cheia cifrului nu exista... Da, pesemne că va trebui să i-o arate până la urmă. Şi dacă nici Alexei Ivanâci n-o să descurce lucrurile, atunci înseamnă că nimeni nu va fi în stare de asta.

Băiatul oftă şi scoase din buzunar plăcuţa de metal găsită în minerul stiletului.

— Iată, Alexei Ivanâci, spuse el, întinzându-i plăcuţa. Nu putem descifra scrierea asta în ruptul capului. Am auzit că ar fi o litoree, dar nu ştim ce-i litoreea.

— Mda, făcu Alexei Ivanâci, cercetând plăcuţa.

Pare o litoree. Iţi explic îndată. Litoreea e o scriere secretă, folosită în rusa veche. E de două feluri: simplă şi compusă. Cea simplă se mai numeşte şi scriere încurcată, de aici şi denumirea de „şaradă”.

Cifrul e destul de simplu. Literele alfabetului se Scriu pe două rânduri: cele din rândul de sus se folosesc în locul celor de jos, iar cele din rândul de jos în locul celor de sus. Litoreea compusă e mai complicată. Alfabetul se împarte în trei grupe, de câte zece litere fiecare. Primele zece litere se înseamnă cu puncte, de exemplu „a” – un punct, „b” – două puncte, şi aşa mai departe. Al doilea grup se înseamnă cu liniuţe; de exemplu: „1” – o liniuţă, „m” – două liniuţe, şi aşa mai departe. În sfârşit, cel de al treilea grup se înseamnă cu cerculeţe: de exemplu „h” – un cerculeţ, „ţ” – două cerculeţe.

Semnele se scriu în coloane. Înţelegi?

— E foarte simplu! Exclamă Misa. Acum ştiu cum trebuie citit ce scrie pe plăcuţă.

— Ar fi fost simplu dacă aceste coloane aveau câte zece semne fiecare, îl domoli Alexei Ivanâci. Dar pe plăcuţa noastră fiecare coloană are cel mult cinci semne...

Alexei Ivanâci rămase pe gânduri.

— Dacă e într-adevăr o litoree, rosti el rar, atunci noi avem în faţă numai jumătate din ea. Cealaltă jumătate trebuie să fie şi ea pe undeva.

0 inscripţie ciudată Va să zică aşa stau lucrurile! Şi Misa pipăi teaca în buzunar. Acum era limpede de ce bătrânul n-a fost în stare să descifreze textul.

— Cealaltă jumătate trebuie să fie şi ea pe undeva! Repetă Alexei Ivanâci, privindu-1 întrebător.

Eh, ce-o fi, o fi! Băiatul scoase teaca din buzunar, desfăcu inelul şi deşurubă bila, apoi aşeză teaca în tăcere pe masă, desfăcând-o în evantai.

— Buna prevedere nu strică! Râse Alexei Ivanici, alăturând plăcuţele de metal.

Misa văzu deodată că una din plăcuţe avea marginea bombată, iar cealaltă avea marginea ca o scobitură. Astea cum anume trebuie împreunate? Gum de n-a băgat de seamă până acum?

După ce potrivi plăcuţele, Alexei Ivanâci le aşeză de-a latul, apăsându-le cu tamponul de pe birou.

— Vezi? Spuse el. Acum avem o litoree de zece semne. Să încercăm s-o citim.

Alexei Ivanâci se ridică de pe scaun, se duse la bibliotecă şi luă o carte, pe care începu să o răsfoiască atent.

— Aşa. Ia un creion, o foaie de hârtie şi scrie.

Misa nu aşteptă să i se spună de două ori.

— Scrie, repetă Alexei Ivanâci. „C”. Ai scris?, ' „a”, „c”, „e”, „a”, „su, „t„, „ă”. Ei, citeşte.

— Cu aceastăˮ, rosti Misa.

— Bine. Mai departe. Scrie: „v”, „i”, „p”, „e”, „r”, „ă”. Citeşte.

— Viperăˮ.

Şi aşa. Literă după literă, băiatul aşternu pe hârtie următoarele: „Cu această viperă întoarce ceasul; când acele arată amiaza, turnul trebuie ridicat”.

— Ciudată inscripţie! Făcu Alexei Ivanâci pe gânduri. Foarte ciudată. Cercetă în tăcere teaca şi ridică ochii spre Misa:

— Tu ce ai de zis?

Misa dădu mut din umeri.

— Oricum, tu ştii mai multe decât mine. De exemplu, unde-i pumnalul?

Băiatul stătea cu ochii pironiţi în podea.

— Ai intrat în horă, trebuie să joci! Râse Alexei Ivanâci. Dacă ai teaca, trebuie să ai şi pumnalul.

Misa scoase la iveală stiletul şi deşurubă minerul.

— Ingenios. Pare un stilet.

— Chiar stilet este.

— Eşti sigur? Ridică din sprâncene Alexei Ivanâci.

— Fireşte.

— Bine, zise Alexei Ivanâci, cercetând stiletul. Un mâner care să închidă o taină era ceva foarte răspândit în Evul Mediu. Astfel, în mânerele săbiilor se puneau moaşte de sfinţi, iar cavalerii „li se închinau” înainte să plece la luptă. Aici îşi are obârşia obiceiul de a săruta sabia. Bun... Şi continuă să examineze stiletul. Bun... Şarpele de bronz trebuie că e vipera de care se vorbeşte. Aşadar, nu lipseşte decât ceasul, care trebuie întors. Ei, Poleakov, acum spune-mi tot ce ştii despre stilet...

Directorul ascultă povestirea lui Misa şi rămase pe gânduri, bătând darabana cu degetele pe birou.

— Foarte interesant! Vorbi el în cele din urmă.

Ţin perfect de bine minte împrejurările în care s-a scufundat „împărăteasa Măria”. S-a făcut mare zarvă prin ziarele vremii, şi mi se pare că asta a fost totul. Foarte interesant! Nikitski nu putea să ucidă un ofiţer, fără teama că va fi pedepsit. Dar el îşi închipuia că explozia va acoperi totul. De aici reiese că ştia despre explozia de pe vas...

Misa îl privi uimit. Într-adevăr: cum de nu s-a gândit la asta mai de mult? Prin urmare, Nikitski nu era străin de explozia de pe vas.

— Ce te gândeşti să faci acum?

— Drept să vă spun, nu ştiu, zise Misa. Nci eram siguri că totul se va lămuri prin descifrarea scrierii, dar văd că m-am înşelat. Ar trebui să aflăm cine e

¦HI^HHHB

¦I ofiţerul ucis... Încheie el, uitându-se întrebător la Alexei Ivanâci.

— Într-adevăr, întări Alexei Ivanâci. Polevoi ţi-a spus numele lui?

— Da. Răspunse Misa. Dar mi-a spus numai numele mic: Vladimir. Numele de familie nu-1 ştia. E drept cu...

— Spune! Stărui Alexei Ivanâci, văzându-1 că şovăie.

— Eu cu băieţii am mai lămurit unele lucruri în legătură cu stiletul...

— Aţi făcut cercetări?

— Da.

— Bine, rosti Alexei Ivanâci, ridicându-se. Zilele astea am să vă chem la mine să-mi spuneţi totul.

Gazeta de perete Băieţii povestiră întâmplarea cu Iură şi lui Kolea Sevosteanov. Instructorul detaşamentului dreptate. Totodată le spuse i î în fiecare ş lua fiinţă câte un avanpost, care va cuprind„ pionierii din şcoală, şi-i sfătui ca fiecare cla> aibă o gazetă de perete. La vreo câteva zi', apăru pe coridor „Foaia de luptă" – gazeta de pere clasei a Vll-a B.

Articolul de fond. Intitulat „O patimă nes; toasă", era scris de Misa.

STILETUL – ţ. 15 v O PATIMĂ NESĂNĂTOASĂ În clasa noastră, a VH-a B, se observă la unii o patimă nesănătoasă pentru oameni ca Peciorin şi Mary Pickford.

Încep cu Mary Pickford. Orice film în care joacă se sfârşeşte prin căsătoria ei cu un milionar. Ce rost are s-o imităm, când se ştie doar că în ţară la noi nu există milionari şi în curând nu vor mai exista nicăieri?

Acum, despre Peciorin.

În primul rând, este nobil şi ofiţer alb.

În al doilea rând, este un egoist sută în sută. Din cauza egoismului său, toată lumea suferă: el o nenoroceşte pe Bella, o înşeală pe Mary (e drept că Mary e contesă, dar şi el, Peciorin, e nobil); afară de asta, îl priveşte de sus pe Maxim Maximovici.

Peciorin nici măcar nu-şi ascunde egoismul, căci iată ce spune: „Ce-mi pasă mie de necazurile şi bucuriile oamenilor?” Iseamnă că el nu respectă societatea, că-l interesează numai propria lui persoană.

Iar de aci reiese că un asemenea om nu aduce folos, ci dăunează societăţii, întrucât nu vrea să ţină seama de cei din jurul lui. (Asta se vede şi din cazul discutat de curând în adunarea clasei noastre.) Toate acestea arată limpede că dacă fiecare ar căuta să-l imite pe Peciorin şi s-ar gândi numai la persoana lui, atunci toţi oamenii s-ar încaieră, şi asta ar însemna că suntem cu adevărat în societatea capitalistă.

POLEAKOV Gazeta de perete mai cuprindea următoarele articole mai mici: DETERIORAREA MOBILIERULUI ŞCOLII Unora dintre elevi le place să scrijeleze băncile cu briceagul. Cu treaba asta se îndeletniceşte Kitov, închipuindu-şi pesemne că are în faţă o bucată de salam. E timpul să se pună capăt acestei deS, nderi.

Cine scrijelează banca deteriorează mobilierul şcolii.

GHIMPELE UNDE-I DREPTATEA?

După cum se ştie, în şcoala noastră există un cerc dramatic. Preşedintele cercului este celebrul actor al zilelor noastre, Şura Ogureev. Cercul funcţionează de jumătate de an, dar în tot acest timp nu s-a mfeS nit niciodată. În schimb, Şura are delegaţie şi se duce gratis la cinematograf şi la teatru. El se duce, dar altora nu le dă bilete.

Unde-i dreptatea?

UN SPECTATOR DESPRE RECREAŢIA MARE În timpul recreaţiei mari, unii elevi fac tot ce se poate ca să rămână în clasă (nu dau nume, dar se ştie că ăsta e obiceiul lui Ghenka Petrov).

Aceşti elevi împiedică aerisirea clasei şi consumă în mod criminal rezerva de oxigen, şi aşa destul de redusă, din clasa noastră. E timpul să se pună capăt acestei stări de lucruri. Cine vrea să fumeze, să poftească pe coridor.

OCHI DE VULTUR DESPRE PORECLE Elevilor din clasa noastră le place să-şi dea lor, precum şi profesorilor, diferite porecle. Trebuie să se renunţe la această rămăşiţă din vechea şcoală.

Porecla înjoseşte pe om, coborându-l în rândul animalelor.

ELDAROV Toată şcoala citi „Foaia de luptă”. Toţi râdeau, spunând că articolul despre Peciorin şi Mary Pickford ţinteşte în Stoţki şi Liolia Podvoloţkaia.

Iură citi articolul şi râse dispreţuitor. După câteva zile, lângă gazeta de perete cineva lipi o foaie de hârtie, pe care scria: CINE-I EGOIST?

(mesaj de pe Uimea cealaltă)

Domnilor!

Sunt Grigori Alexandrovici Peciorin, căruia elevul Mihail Poleakov din clasa a Vll-a B i-a tulburat odihna. M-am sculat din mormânt şi, de două săptămâni, duhul meu planează nevăzut în clasa a VII-a B. Iată răspunsul meu: Poleakov susţine că aş fi egoist. Să zicem. Dar el, Poleakov, cum este? Toceşte nopţi întregi ca să fie primul din clasă. De ce? Ca să arate că el e mai bun şi mai deştept decât toţi. În acelaşi scop, s-a.

Încărcat cu tot felul de sarcini. Este şi responsabilul grupei de pionieri, şi monitor, şi membru în colectivul de redacţie al gazetei de perete.

Se pune întrebarea: cine-i egoist dintre noi doi?

PECIORIN Misa fu revoltat. Câte afirmaţii, tot atâtea neadevăruri! El, tocilar? Este oare egoist dacă învaţă bine? Trebuie să înveţi bine – asta ştie oricine!

Iură e şi el destul de silitor, numai că taică-său îi cumpără câte ceva de fiecare dată când ia note mari.

Şi-apoi, el, Misa, e de vină că l-au ales reprezentantul grupei şi membru în comitetul de elevi?

— Vezi de ce se ţine Iură? Îi şopti Ghcnka. De mult îţi spun că trebuie să-1 învăţăm minte!

Jpfr-i Cu bătaia n-ajungi nicăieri, zise Slava. In numărul viitor al gazetei trebuie să răspundem acestui mesaj de pe lumea cealaltă. Asta să facem noi.

— Aici nu-i vorba că a scris despre mine ce-a scris, spuse Misa. E o chestiune de principiu: ce-i egoismul? Iură caută s-o încurce. Noi trebuie să limpezim şi să punem lucrurile la punct.

Băieţii se apucară să pregătească numărul următor al gazetei de perete, care dezbătea această problemă: „Ce este egoismul?”

Maistrul armurier După câteva zile, Misa, Ghenka şi Slava fură chemaţi la directorul şcolii.

Pe un scaun, lingă Alexei Ivanâci şedea un militar în manta, ţinându-şi chipiul pe genunchi.

Citea un ziar. Când intrară băieţii, ridică ochii şi-i cântări pe rând cu luare-aminte.

— Staţi jos, băieţi, spuse Alexei Ivanâci. Ei, zâmbi el, straşnic v-a mai răspuns Peciorin!

— Nimic nu-i adevărat! Sări Misa.

— Cum adică „nu-i adevărat”?

— În primul rând, eu nu sunt tocilar; în al doilea rând, nu în asta constă egoismul.

— Atunci, în ce?

— Nu în asta.

— Da, ai dreptate, încuviinţă Alexei Ivanâci. Egoismul este năravul omului de-a pune interesele lui mai presus de interesele societăţii. Poţi numi egoist unelev pentru că învaţă bine? Desigur că nu.

El face asta în interesul societăţii. Cine nu învaţă dăunează societăţii şi totodată e un egoist. Asta ai vrut să spui?

— Da.

— Ei, atunci e bine.

Alexei Ivanâci tăcu un timp, apoi întrebă:

— Ai adus stiletul?

Misa se uită neîncrezător la militarul în manta de lângă directorul şcolii.

— Poţi vorbi liniştit, îi risipi temerile Alexei Ivanâci.

Militarul în manta cercetă îndelung şi cu atenţie plăcuţele de metal cu scriere cifrată. După aceea puse stiletul pe birou. Alexei Ivanâci zimbi încurajator spre băieţi:

— Ei, noi vă ascultăm.

Misa se uită la prietenii lui, tuşi să-şi dreagă glasul şi începu:

— Noi am stabilit că stiletul a aparţinut unui maistru armurier din timpul domniei Anei Ioannovna, pe la mijlocul veacului al XVIII-lea.

Necunoscutul în manta militară privi băiatul cu atenţie. Alexei Ivanâci ridică a mirare din sprâncene:

— Pe vremea Anei Ioannovna?

— Întocmai, repetă Misa.

— Ea şi-a clădit un palat din gheaţă, preciza Ghenka.

Vru să mai spună ceva, dar Slava îi făcu semn cu piciorul să nu se amestece în discuţie.

— Cum aţi stabilit asta?

— Foarte simplu! Răspunse Misa, ridicându-se de pe canapea şi sooţând stiletul din teacă. In primul rând, după marcă. Sunt trei mărci gravate: un lup, un scorpion şi un crin. Vedeţi?

— Vedem, vedem, murmură Alexei Ivanâci. Tu spune mai departe.

— Lupul, continuă Misa, este emblema meşterilor din oraşul Sollingen din Germania. Armele făurite de ei erau supranumite „pui de lup”. Ele s-au lucrat pină la jumătatea secolului al XVI-lea.

— Adevărat! Surise Alexei Ivanâci. Arme cu emblema asta există şi sunt vestite.

— Un lup ori un câine gravat pe tăiş purtau şi armele făurite de meşterul Iulian del Rei din Toledo, Spania, prinse curaj băiatul.

— Maurul creştinat, lămuri Ghenka.

— El a trăit pe la sfârşitul veacului al XV-lea, preciza Misa. Acum, scorpionul. Este emblema meşterilor italieni din Milano. În sfârşit, crinul. Este emblema meşterului florentin...

— Paraggini, îi luă Ghenka vorba din gură.

— Da, Paraggini, care a trăit tot pe la începutul veacului al XVI-lea. Acesta-i tâlcul celor trei embleme! Sfârşi băiatul, uitându-se triumfător la Alexei Ivanâci şi la militarul în manta.

— Care dintre ei a făcut stiletul? Întrebă Alexei Ivanâci.

— Niciunul! Rosti Misa cu deplină siguranţă.

— Cum aşa?

— Toate cărţile pe care le-am citit susţin că stiletul a apărut abia pe la începutul veacului al XVII-lea, iar emblemele amintite aparţin veacului al XVI-lea.

Alexei Ivanâci şi necunoscutul se uitară zâmbind unul la altul.

— Logic! Încuviinţă Alexei Ivanâci. Dar în acest caz, ce rost mai au aimlbieimele?

— Asta n-o ştim, ridică Misa din umeri.

— Băieţii au dreptate, vorbi militarul în manta, luându-i stiletul şi ridicându-1 în lumină.

În tot lungul lamei era încrustată o ghirlandă de trandafiri. Semăna cu nişte mici valuri şi abia se observa.

— Ştiţi din ce oţel e stiletul? Se adresă el lui Misa.

— Nu.

— Oţel de Damasc, spuse apăsat militarul. Un oţel care se fabrica numai în Orient. Aşadar, emblemele meşterilor europeni nu au nici o legătură cu stiletul. Meşterul care 1-a făcut a vru' să arate pesemne că-i mai presus de cele mai vestite arme din lume, de aceea a gravat cele trei embleme pe muchiile lamei. Spune mai departe.

Misa tăcea, intimidat că omul acesta lămurise dintr-o privire lucrurile pe care ei se trudiseră de atâta vreme să le afle.

— Spune mai departe! Îl încuraja el.

— Asta ne-a hotărât să cunoaştem toate tipurile de stilet folosite în Rusia, începu băiatul din nou.

Sunt trei tipuri. În primul rând, stiletul marinarilor, dar el are lama în patru muchii, iar al nostru numai în trei. Deci, nu era ce căutam noi. În al doilea rând, stiletul vânătorilor, dar el are lama de 13 verşoci*, pe când al nostru numai de 8. Deci, nici el nu era ce căutam noi. În sfârşit, în al treilea rând, stiletul maiştrilor

armurieri de regiment, din timpul domniei Anei Ioannovna. El are lama lungă de 8 verşoci, adică la fel ca stiletul nostru, şi-n plus, în trei muchii. Întocmai ca stiletul nostru. Mai sunt şi alte indicii. Toate astea ne fac să credem că stiletul nostru a aparţinut unui maistru armurier din timpul Anei Ioannovna.

Misa tăcu şi se aşeză alături de prietenii săi. Aştepta cu emoţie ce vor spune Alexei Ivanâci şi militarul.

— Ce crezi de presupunerea lui Poleakov? Întrebă Alexei Ivanâci, adresându-se militarului.

1 Verşoc – veche măsură rusească, egală cu 4,4 cm.

— E foarte justă, răspunse el. Foarte justă. Să încercăm să-1 găsim pe stăpânul stiletului.

Alexei Ivanâci luă de pe birou o carte groasă, pătrată, pe scoarţa căreia Misa citi: „Anuarul marinei – 1916”.

— Aşa, făcu Alexei Ivanâci, răsfoind anuarul.

Uite, în explozia de pe „împărăteasa Măria” au pierit trei ofiţeri cu numele de Vladimir: Ivanov

— Miciman; Terentiev – căpitan de rangul doi şi Neustroev… Locotenent. Se pune întrebarea: cui anume i-a aparţinut stiletul? Să vedem ce se spune despre fiecare dintre ei. Iată, urmă Alexei Ivanâci, întorcând câteva file: Vladimir Ivanov… Tânăr – şi aşa mai departe… Neustroev… Punctual… Şi aici directorul şcolii tăcu un timp, citind în gând. Deodată i se auzi iarăşi glasul: Da, aici cred că ne interesează. Ascultaţi: „O moarte tragică 1-a răpus pe V. V. Terentiev, un remarcabil inginer al flotei ruse.

Cunoştinţele şi temeinica lui pregătire, desăvârşite sub privegherea lui P. N. Podvoloţki, îndreptăţeau speranţa că va deveni pentru flota de război ceea ce a fost pentru armatele terestre străbunicul său, vestitul P. I. Terentiev”.

— Mi se pare că am găsit! Întări militarul în manta. Alexei Ivanâci, aveţi cumva o enciclopedie militară?

— Petrov, i se adresă directorul lui Ghenka. Dă fuga la Sofia Pavlovna şi cere pentru mine Enciclopedia Militară „Granat”, litera „T”.

Băiatul se întoarse cu tomul cerut, şi Alexei Ivanâci începu îndată să-1 răsfoiască.

— Am găsit! Exclamă el în cele din urmă.

Ascultaţi: „Terentiev, Polikarp Ivanovici. Născut In în 1701. Mort în 1784. Vestit maistru armurier în Timpul domniei Anei Ioannovna şi Elisabetei Petrovna. A slujit pe lângă feldmareşalul Miniki. A luat parte la luptele de la Ociakov, Stavucian şi Hotin. Inventator şi constructor al primului costum de scafandru. Cunoscut ca autor al proiectului, fantastic pentru vremea lui, de scoatere la suprafaţă a fregatei „Trapezund”.”

— Vedeţi? Se adresă necunoscutul băieţilor.

Maistrul ammurier ne-a fost de folos. Eu, urmă el gânditor, ţin minte că a mai existat un Terentiev, şi el autor al unui proiect de scoatere la suprafaţă a unui vas. Dar trebuie că e altcineva, fiind vorba de nava „Prinţul Negru”, şi nu de „Trapezund”, care s-^a scufundat cu optzeci de ani mai târziu.

— Remarc o coincidenţă interesantă, interveni Alexei Ivanâci. Academicianul Podvoloţki, profesor la Academia Militară de Marină, amintit şi el în Enciclopedie, e bunicul uneia dintre elevele noastre.

Băieţii se uitară unul la altul: Liolia! Nemaipomenit!

— Ei, copii, meritaţi toate laudele pentru cercetările voastre, îi felicită militarul în manta. Stiletul, Misa, ţi-1 iau. N-ai nici o teamă, adăugă el, ridicându-se. Ai să-1 primeşti înapoi. Dar văd că ai şi tu un secret. Vrei să ni-1 spui?

— N-am nici un secret, zise Misa. Noi nu vrem decât să descoperim secretul stiletului.

— Foarte bine! Exclamă militarul, punându-i mâna pe umăr. Am să vă ajut şi eu. Şi-am să vă ţin la curent cu tot ce voi afla despre stilet. Iar voi să mă ţineţi la curent cu cercetările voastre. Numai că ele trebuie să se desfăşoare în cadrul bibliotecii, râse el.

În altele nu e cazul să vă amestecaţi. Aţi făcut tot ce trebuia să faceţi. Eu mă numesc Sviridov, tovarăşul Sviridov. Ei, ce ziceţi, batem palma?! Sfârşi el, întinzând lui Misa o mână puternică şi mare ca a lui Polevoi.

Băiatul i-o strânse fără să stea pe gânduri.

Lecţia de desen

— Adevărată pacoste! Mormăi bosumflat Ghenka, în timp ce coborau tustrei scara, după ce ieşiseră de la director. Am găsit teaca, am citit toate hârţoagele din biblioteca Rumeanţev, am lămurit totul, şi când trebuia să punem mâna pe comoară, rămânem mofluzi.

¦ Tovarăşul Sviridov are dreptate, răspunse Slava. Putem încurca totul.

— Până acum n-am încurcat nimic, bufni Ghenka.

— Nu trebuie să-i facem nici un fel de greutăţi, c limpede, spuse şi Misa. Dar ce ne împiedică să aflăm cine-a fost Terentiev? Cu asta doar nu încurcăm pe nimeni.

Băieţii intrară în sala de desen unde, în loc de bănci, se aflau rânduite şevalete. Pe pereţi atârnau lucrările celor mai talentaţi elevi din şcoală, în mare parte schiţe şi peisaje. Dedesubt, pe o poliţă, erau câteva, naturi moarte". Statuete ale zeilor greci, animale şi fructe din carton presat tronau de jur împrejur pe nişte piedestale.

Astăzi aveau oră de desen după natură. Desenau un cal.

La ora de desen era veselie întotdeauna. Puteai sta oricum, puteai să te ridici fără să ceri voie şi să vorbeşti nestingherit.

Profesorul de desen, Boris Fedorovici Romanenko – - băieţii ii spuneau „Barfed” – un ucrainean în vârstă, de statură miji i şi îndesată, cu nişte mustăţi falnice căzăceşti, era un am bun ca pâinea caldă. Umbla neobosit pri: şevalete, îndreptând ici şi colo cite ceva.

Misa se aşeză lingă Liolia Podvoloţkaia.

— Liolia, vreau să te întreb ceva, spuse el după un timp.

— Întreabă-mă! Făcu fata, ridicând ochii spre model.

— Amiralul Podvoloţki, profesor la Academia de Marină, e bunicul tău?

— Da. De ce vrei să ştii? Îl privi Liolia mirată.

— Să vezi, spuse Misa, după o clipă de şovăială.

Unul dintre elevii lui de la Academie, o rudă de-a mea, a pierit fără urmă. N-o fi ştiind bunicul tău ceva despre el?

— Bunicul a murit de mult.

— Aha, da, am uitat. Şi nu mai trăieşte nimeni dintr-ai lui?

— Ba da: bunica şi mătuşa Sonia.

— Ce crezi, ele îi cunoşteau elevii?

— Nu prea. Îmi închipui că bunicul ţinea cursurile fără ajutorul bunicăi.

— Asta îmi închipui şi eu, i-o întoarse Misa cu ciudă. Se poate să-i fi cunoscut totuşi pe unii.

— Nu prea cred.

— Aveţi secrete? Se auzi vocea batjocoritoare a lui Iură Stoţki.

Liolia se înroşi şi îngână fâstâcită:

— Inchipuieţi, Iură: Misa se interesează de bunicul meu.

— Aşa! Zâmbi Iură înţepător şi se depărta brusc de ei.

Misa se ridică şi se duse lingă Slava.

— Din familia bunicului mai trăiesc bunica şi mătuşa Sonia. Mă gândesc că poate ştiu ele ceva despre Terentiev.

— Roag-o pe Liolia să te prezinte bunică-şi.

— Am vorbit cu ea! Dădu Misa din mină. Să te ferească sfântul de fetişcane! Cum s-a apropiat Iură Stoţki, i-a spus tot...

Băiatul vru să-i împărtăşească şi lui Ghenka noutăţile aflate, dar acesta avea treabă: îl necăjea pe Kitov, poreolindu-1:

— Baleno, hei, Baleno!

— Ce pofteşti?

— Din ce ocean eşti?

Kitov, care era obişnuit cu astfel de glume, tăcea.

Ghenka începu să-1 bombardeze cu cocolaşe de hârtie mestecată în gură, suflându-le printr-un tub subţire de sticlă. De fiece dată, Balena se freca nedumerit pe ceafă, ca şi când ar fi alungat o muscă, spre hazul Zânei Kruglova. Misa, ca monitor, ar fi trebuit să i-o reteze lui Ghenka, dar Balena se apăra atât de caraghios de musca aceea inexistentă şi îndărătnică, încât şi pe Misa îl pufnea râsul.

Cu o mână, Balena şi-apăra ceafa, iar cu cealaltă se căznea zadarnic să deseneze calul.

La o vreme, Boris Fedorovici se opri lâmgă el, clătină mustrător din cap şi se duse la tablă să explice ce este proporţia într-un desen.

— Dumneata, Kitov, spunea Boris Fedorovici, în timp ce desena calul, ar trebui să arăţi mai mult interes pentru desen, să-ţi dezvolţi gustul artistic.

Văd însă că nu te interesează nimic. Ia spune-mi: ce pictori de seama cunoşti?

Balena era clei. Se fornăia într-una pe nas, holbând ochii la Boris Fedorovici.

— Vorbeşte! Stărui Boris Fedorovici. Doar am vizitat cu toţii galeriile Tretiakov. Adu-ţi aminte: ce 'tablouri ai văzut? Haide!

— Repin, îi şopti Ghenka din spate.

— Repin, repetă el cu glas tare.

— Aşa, încuviinţă Boris Fedorovici, haşurând cu creta coama calului. Ce tablouri de Repin?

— Ivan cel Groaznic îşi omoară fiul", şopti Ghenka.

— Ivan cel Groaznic îşi omoară fiul", repetă amărât Balena.

— Aşa, bine! Încuviinţă din nou Boris Fedorovici, împărţind calul în pătrate. Altul nu mai ştii?

Ia gândeşte-te.

— Romanenko a desenat un cal", ^*opti Ghenka, pufnind în râs.

— Romanenko a desenat un cal", rosti Balena, şi toată clasa izbucni în râs.

— Cum? Ce-ai spus? Exclamă Boris Fedorovici, rămânând cu mâna în aer.

— El a desenat un cal, scânci Balena jalnic.

Alt hohot de râs zgudui clasa.

— Cine?

— A-ă… Cum îi zice… Romanenko, îngăimă Balena.

De astă dată nu mai râse nimeni.

Faţa lui Boris Fedorovici deveni stacojie, mustăţile i se zburliră. Azvârli creta pe masa de lingă tablă şi ieşi din clasă…

Boris Fedorovici

— Eu habar n-aveam că-1 cheamă Romanenko!

Se căina Balena. Credeam că-1 cheamă Barfed, zău.

Barfed!

— Credeam! Îl îngână Ghenka, strâmbându-se. Eu vorbeam pentru mine, şi tu repeţi totul papagaliceşte. Numai pe şoptit te bizui. Vezi să nu ne dai de gol. Te-a prins, descurcă-te singur.

— Ghenka, spuse deodată Misa, ca să audă toată clasa. Asta-i o adevărată ticăloşie, să ştii.

— Ce te-a apucat, Mişka? Bâigui Ghenka, înroşindu-se. Sunt eu de vină?

Misa nu mai avu timp să-i răspundă. Uşa se deschise şi toţi fugiră la locurile lor.

Alexei Ivanâci, înalt şi slab, proaspăt bărbierit, apăru în uşă. Se opri la catedră şi rămase tăcut, cercetând clasa cu o privire rece şi severă. Toţi stăteau încremeniţi.

— N-am de gând să judec aici purtarea voastră revoltătoare, începu el în cele din urmă, rar şi apăsat. N-am de gând nici să discut atitudinea voastră faţă de Boris Fedorovici, care şi-a sacrificat atâţia ani din viaţă pentru voi.

Alexei Ivanâci tăcu.

Elevii îl priveau ţintă, ţinându-şi răsuflarea.

— Altceva vreau să vă spun, continuă directorul.

Cu totul altceva... Şi tăcu din nou, rotindu-şi ochii deasupra clasei. Recunosc, nu ştiam de o atare deosebită înclinare spre glumă a lui Kitov, ridică Alexei Ivanâci din sprâncene. Credeam că aptitudinile sale se dezvoltă în cu totul altă direcţie...

În clasă se simţi un freamăt uşor. Priviri ironice se întoarseră spre Kitov: se înţelegea limpede despre ce aptitudini vorbea Alexei Ivanâci.

— Se vede că rămânerea a câte doi ani într-o clasă îi dezvoltă simţul umorului; dar eu sânt nevoit să spun că e un umor de foarte proastă calitate. Kitov socoate că trebuie să te prăpădeşti de râs dacă alături un pictor celebru de un simplu profesor de desen.

Eu nu găsesc nimic de râs în asta. Şi iată de ce...

Alexei Ivanâci se uită pe fereastră şi îşi urmă gândul:

— Kitov îşi închipuie pesemne să Boris Fedorovici n-a devenit un pictor celebru pentru că i-a lipsit talentul. Îl asigur că se înşeală. La absolvirea Academiei de Arte Frumoase, lui Boris Fedorovici

— Un puternic talent – i se deschidea un drum larg spre glorie, spre celebritate, adică spre singurul lucru care, după părerea lui Kitov, meri^ stimă. Boris Fedorovici a păşit însă pe un alt drum: el a devenit un simplu profesor de desen, adică şi-a ales acea profesie care, după părerea lui Kitov, nu merită nici o stimă şi poate sluji pentru glumtt lui proaste.

Kitov, cu capul în piept, nici nu îndrăznea să ri<raK& ochii.

— După absolvirea Academiei, vorbi Alexei Ivanâci, Boris Fedorovici, împreună cu alţi colegi, ridicaţi din mijlocul poporului, ca şi el, au înfiinţat şcoala de pictură, unde copiii muncitorilor învăţau gratuit. Şi nu o singură şcoală, mai multe. Se străduiau să descopere copii talentaţi, cărora le împărtăşeau apoi în şcoală tainele acestei nobile arte. Ce

— A îndemnat să aleagă acest drum? Viaţa plină de lipsuri a celui care s-a ridicat din mijlocul poporuSTILETUL – c. 16

Lui! Cunoscând din proprie experienţă greutăţile întâmpinate în studierea picturii, ţinea să le înlăture din calea celor săraci ca el. Fiindcă pe atunci numai celor bogaţi le era accesibilă arta... Nobilă hotărâre!

Să-ţi închini viaţa unui ţel, să învingi mii de greutăţi, să înduri foamea şi frigul, să renunţi la tot ca să-1 poţi atinge; iar când ai ajuns acolo unde ai dorit atât, să renunţi la toate satisfacţiile pe care le puteai dobândi de dragul unui ţel tot atât de greu de atins şi tot atât de nobil... Boris Fedorovici s-a hotărât să devină profesor. S-a hotărât să-şj. Închine viaţa acelor fragede talente din popor care pier cu miile, sugrumate în faşă de mârşava orânduire capitalistă.

Astăzi Boris Fedorovici are în urma lui o întreagă viaţă de muncă. Ne dăm seama cu toţii că a greşit în multe privinţe. Întâi trebuia dărâmată vechea orânduire şi clădită o lume nouă, oare să asigure omului dezvoltarea darurilor sale. Este ceea ce a făurit Revoluţia din Octombrie. Privind la viaţa lui Boris Fedorovici, putem spune totuşi că el este îndreptăţit să fie mândru de ea. Fiindcă întreaga viaţă i-a fost călăuzită de un ţel nobil şi măreţ.

Se auziră paşi pe coridor. Uşa se deschise şi Boris Fedorovici apăru în prag.

Venirea lui Boris Fedorovici păru să-1 stingherească pe Alexei Ivanâci.

— Iată de ce vă spun toate acestea, continuă el, după un răstimp de tăcere. Pictor celebru, mare savant, mare scriitor – toate astea sună foarte frumos! Dar există în cultură o muncă nebăgată în seamă, o muncă de fiece zi, de mare însemnătate, cu care, în bună parte, se osteneşte învăţătorul, profesorul. El duce făclia culturii în mijlocul maselor, el aruncă cea dintâi sămânţa pe Ogorul talentului, pentru ca mai târziu să răsară şi să crească flori minunate! Dacă vreunul dintre voi va deveni om

mare, celebru, atunci când va întâlni un simplu profesor sau învăţător de la ţară să se descopere cu respect. Fiindcă acest modest şi neobservat dascăl educă cea mai preţioasă şi cea mai minunată creaţie a naturii – omul.

Alexei Ivanâci tăcu. In clasă domnea o linişte desăvârşită.

— Iată ce-am vrut să vă spun. Vă rog să continuaţi lecţia, se adresă el lui Boris Feodorovici.

Şi ieşi din sală.

Ghenka stătea lingă şevalet şi se uita ţintă la profesorul de desen.

— Tu de ce stai? Întrebă profesorul, ridicând ochii asupra clasei.

— Boris Feodorovici, vorbi Ghenka, vă rog din tot sufletul să mă iertaţi.

— Pentru ce?

— Eu i-am şoptit lui Kitov. Iertaţi-mă!

Profesorul se apropie de băiat, îi puse mina pe umăr şi-1 privi drept în ochi.

— Bine, spuse el simplu. Stai şi desenează.

Uitându-se la Kitov cu o sclipire şireată în ochi, adăugă:

— Va să zică şi balenele se prind în undiţă!

— Şi pomi prin clasă râzând pe sub mustaţă, oprindu-se să cerceteze planşele de pe şevalete, pe care elevii desenau un cal „după natură”.

Bunica Podvoloţkaia şi mătuşa Son ia Pină la urmă, Liolia îi dădu lui Misa adresa bunică-şi şi, a doua zi pe seară, cei trei prieteni o porniră într-acolo pe ulicioara Borisoglebskaia, făcându-şi vânt pe gheţuşurile de pe trotuar.

Ningea. Fulgii mari şi pufoşi se legănau prin văzduh, în lumina mată a felinarelor. Deasupra lui „Mosselprom”, cu zidurile vopsite în dungi albastre şi albe, se aprindea şi se stingea o reclamă luminoasă: „Nicăieri ca la Mosselprom!”

De câteva zile, Ghenka umbla cu patinele legate de pâslari. Îl vedeai cu pulpanele paltonaşului ponosit şi cu apărătorile pentru urechi de la căciulă fluturând în vânt.

— Ce porcărie! Vorbea băiatul cu ciudă. Înainte presărau nisip numai pe străzile principale, dar acum li s-a căşunat şi pe ulicioare! Le pare rău că te dai pe gheaţă, asta-i. N-am încotro... O să mă duc la patinoar. Dac-aş avea nişte „norvegiene”, i-aş arăta eu lui Iurka ce campion este el...

Ajunseră în faţa unei case de lemn.

Nu se cuvine să intrăm cu toţii, chibzul Mi. Şa.

Mă duc eu singur. Voi mă aşteptaţi afară.

Băiatul urcă la etaj pe o scară de lemn, cu parmaclâcul şubred, care scârţâia jalnic.

Scapără un chibrit. In fund, lingă un munte de calabalâcuri, se zărea o uşă capitonată. Muşamaua eră ruptă şi şnurul atârna. Misa ciocăni încet.

— Bate cu piciorul! Se auzi prin întuneric glasul cuiva care urca scara. Bătrinele-s cam surde.

Bate cu piciorul.

Misa îi ascultă sfatul. Curând, în spatele uşii se desluşi un târşâit de paşi.

— Cine-i acolo? Întrebă un glas de femeie.

— Caut pe tovarăşa Podvoloţkaia strigă Misa.

— Din partea cui?

— Din partea Lioliei Podvoloţkaia.

— Aşteaptă, să iau cheia.

Paşii se depărtară, revenind abia după vreo cinci minute.

Până să deschidă, femeia canoni o mulţime c”S în broască.

Băiatul porni în urma ei, îimpiedicându-se de fel şi fel de lucruri aruncate în cale. Aproape că nu vedea, îi auzea numai târşâitul paşilor şi vocea care bodogănea: „Cu grijă, cu grijă!” – ca şi când el ar fi putut să desluşească ceva pe coridorul întunecat.

Femeia deschise o uşă, lăsându-l. Să treacă.

O lampă mică, cu sticla afumată,. Lumina o măsuţă pe care erau împrăştiate nişte cărţi de joc.

Bătrâna Podvoloţkaia dădea o pasenţă, iar mătuşa Sonia ţt-fcăci ea venise să-i deschilaKj – intră în urma lui.

Misa se uită împrejur. Odaia semăna cu un magazin de mobilă. Peste tot se vedeau dulapuri, mese, taburete, fotolii, cufere, într-ol dezordine de nedescris.' într-un colţ ieşea la iveală coada unui pian. Într-alt colţ era un godin, de la care porneau nişte burlane lungi, agăţate cu sârmă de tavan şi care ieşeau afară printr-un ochi de geam. Un morman de coji de cartofi zăcea pe podea. Lângă uşă, un ciot de mătură căta să ascundă gunoiul care nu fusese scos de când lumea. De. Partea cealaltă a uşii se afla un lavoar, sub care stătea o găleată Plină de zoaie.

— Pofteşte, tinere, vorbi bătrâna.

Purta o rochie ponosită de catifea lungă până în podea.

— Pofteşte, repetă bătrâna, şi se întoarse la pasenţa ei. Scuzaţi de deranj, e cam strimt la noi.

Bătrâna chibzuia aplecată asupra cărţilor. Aşa ne mai apărăm şi noi de frig.

Tăcere. Foşnet de cărţi.

— De asta ne-am şi mutat într-o singură cameră.

Că azi lemnişoarele te muşcă la buzunar.

— Of, mamă! Murmură mătuşa Sonia, apucând de toartă găleatta cu zoaie. Nici n-a apucat omul să intre, şi dumneata ai şi început să te plângi de lemne!

— Sonia, nu mă contrazice! Se răsti bătrâna, fără să ridice ochii de pe cărţi. Ai pus cheia la loc?

— Da, am pus-o. Să nu te atingi de ea, pentru numele lui Dumnezeu – şi mătuşa Sonia lăsă găleata din mână, socotind pesemne că nu-i tocmai plină şi că deci nu trebuie golită.

— Şi unde-ai pus cheia?

— In bufet, pufni mătuşa Sonia, îndreptându-se de mijloc. Uf, mai lasă-mă în pace!

— Uite, nu pot spune şi eu un cuvânt! Se tângui bătrâna, amestecând cărţile şi apucându-se de o nouă pasenţă. Un pic de ruşine! Avem un om străin în casă…

Bătrâna Podvoloţkaia se întoarse spre Misa.

— Ia loc, te rog, îi arătă ea un scaun. Cu băgare de seamă… E-o nenorocire cu scaunele astea. Tâmplarul ne-a luat o groază de bani şi-a făcut treabă de mântuială. Azi numai cu pungaşi ai de-a face.

Ieri, nu mai departe, vine un domn elegant să cumpere oglinda. Eu îi cer zece milioane, şi el îmi Dă cincisprezece ruble. Ba mai şi râde! „Milioanele

— Zice – s-au dus!„ Cum adică? Mormăi bătrâna, muţind câteva cărţi din loc. „Cum adică? Zic. Ştiţi, stimabile, când a-nceput cu milioanele, n-am crezut un an de zile că-i adevărat, şi mi-am

vândut lucrurile pe ruble. Aşa că, scuzaţi, dacă-s milioane, milioane să fie!”

— Mamă, vorbi rugător mătuşa Sonia, care stătea şi acum nehotărâtă lingă găleata de zoaie. Cine crezi că ascultă poveştile dumitale? Mai bine l-ai întreba de ce-a venit.

— Sonia, nu mă întrerupe! Se supără bătrâna.

Vii din partea Abrosimovilor, nu-i aşa? I se adresă ea lui Misa.

— Nu, eu…

— Atunci din partea Povzdorovilor?

— Nu, eu…

— Atunci din partea Zahlopovilor?

— Eu vin din partea Lioliei, nepoata dumneavoastră. Dumneavoastră l-aţi cunoscut pe Vladimir…

Pe Vladimir Terentiev? Spuse Misa pe nerăsuflate.

Scrisorile

— Cum ai spus? Făcu bătrâna.

Misa rosti rar şi desluşit:

— N-aţi cunoscut dumneavoastră pe Vladimir Vladimirovici Terentiev, ofiţer de marină? A învăţat la Academie, unde era profesor soţul dumneavoastră, amiralul Podvoloţki.

— Terentiev? Vladimir Vladimirovici Terentiev?

Repetă bătrâna pe gânduri. Nu, nu-mi aduc aminte să-1 fi cunoscut.

— Cum de nu-ţi aduci aminte, mamă? Interveni mătuşa Sonia. În răstimp luase găleata în mână, dar o lăsă din nou pe podea, vărsând puţin fără să vrea. Bietul Voldemar, bărbatul Xeniei?

— Aha, exclamă ea, knpreunându-şi palmele cu zgomot şi dând pe jos câteva cărţi pe care Misa se şi repezi să le ridice. Aha, Voldemar! Dumnezeule! Xenia! Voldemar, Xenia! Murmură ea cu ochii în tavan. Ce nenorocire! Bietul Voldemar…

Şi se întoarse spre Misa, nedumerită:

— Păi bine, el a pierit.

— Ştiu, spuse băiatul. Eu vreau să aflu de familia lui.

— De, oftă bătrâna. Eu pe Voldemar l-am cunoscut. Şi pe Xenia Sigismundovna, soţia lui. Numai că asta a fost tare demult.

— Iertaţi-ană, zise Misa, ridicându-se de pe scaun.

Cum aţi spus că se numeşte soţia lui?

— Xenia Sigismundovna.

— Sigismundovna?

— Da, Xenia Sigismundovna. Era o frumuseţe, îi dădea zor bătrâna, o frumuseţe! O cadra, nu altceva!

— Pe fratele ei nu l-aţi cunoscut? O iscodi Misa cu băgare de seamă.

— Cum de nu! Adeveri bătrâna, care era tot mai însufleţită. Şi pe Valeri Nikitski l-am cunoscut! Ce ofiţer! Ce chipeş!… A pierit şi el în război. Pe toţi i-am cunoscut, oftă ea. Eh, s-au dus vremurile de altădată… Ce-i drept, mama lui Vladimir Vladimirovici, Terentieva… Cum îi mai spunea… Da, Măria Gavrilovna Terentieva nu prea îmi plăcea.

O femeie nesuferită, din prostime… De altfel, strânse Ea din buze cu demnitate, deşi nu cunosc părerile dumitale, pot să-ţi spun că azi e la modă prostimea.

— Nu ştiţi unde se află acum? Întrebă Misa.

— Nu ştiu, nu ştiu, clătină ea din cap. Ce nu ştiu, nu ştiu. Toţi ai lor erau, cum să spun... Tare ciudaţi. Numai taine, legende, coşmaruri...

— Nu ştiţi vechea adresă?

— Nu, nici asta nu ştiu. Au stat la Petersbury, dar nu mai ţin minte unde.

— S-ar putea afla, vorbi pe neaşteptate mătuşa Sonia, care tocmai se pregătea să iasă pe uşă cu găleata de zoaie. Misa se întoarse spre ea. Adresa lor e trecută pe plicurile trimise tatii. Ii scria tatii, adăugă lămuritor mătuşa Sonia. Dar parcă mai poţi găsi ceva în harababura asta?

— Vă rog din tot sufletul, spuse Misa, implorându-le cu privirea când pe una, când pe cealaltă. Vă rog din tot sufletul. Ştiţi, o rudă de^a noastră a pierit fără urmă... V-ajut eu, nu vă osteniţi. Spuneţi-mi numai ce să fac – - şi sări în picioare cit ai clipi. Vă rog din tot sufletul...

— Caută-i scrisorile celea, Sonia, vorbi bătrâna devenind dintr-o dată binevoitoare şi se apucă iar să întindă cărţile.

Mătuşa Sonia păru descumpănită, dar faptul că amina deşertarea găleţii de zoaie o hotărî numaidecât. Lăsă găleata în mijlocul băltoacei de pe podea şi-i arătă lui Misa ce să facă.

Băiatul dădu la o parte un dulap, apoi un scrin, apoi se sui pe pian, apoi mută din loc o ladă, apoi un coş. Nu era prea uşor, dar o scoase la capăt.

Mătuşa Sonia se aplecă deasupra coşului, scotoci printr-un morman de hârţoage şi dădu la iveală un Pachet, pe care scria cu litere şterse de vreme: „De la V. V. Terentiev”.

— Vă mulţumesc! Spuse Misa, punând coşul la loc şi înîundându-şi căciula pe cap. Vă mulţumesc din inimă!

— Cu plăcere, tinere, cu plăcere, răspunse bătrâna, fără să ridice ochii de pe cărţi. Mai treci pe la noi. La revedere...

Misa, strâmginid. Pachetul cu scrisori, coborî într-om suflet în stradă, unde-1 aşteptau prietenii săi, şi o porniră tustrei spre casă.

PARTEA A ŞASEA Casa din Puşkino Slava Toate scrisorile se aflau în plicuri aidoma, pe care un scris ordonat aşternuse adresa: „Excelenţeisale Petru Nikolaevici Podvoloţki, strada Rujcinâi, în casă proprie, Moscova; trimite V. V. Terentiev.

Strada Spălătoriei, casa S. S. Vasilieva, St. Petersburg”.

Aidoma se dovedi şi conţinutul scrisorilor: toate erau felicitări de ziua onomastică, de Anul Nou şi alte prilejuri asemănătoare. O singură carte poştală, cu data de 12 decembrie 1915, se deosebea întruCÂtva de restul scrisorilor.

' „Stimate Petru Nikolaevici – - îl vestea Terentiev în această carte poştală – vă scriu din gară. Până la plecarea trenului mai sunt 30 de minute şi eu, spre marea mea părere de rău, n-am putut veni personal pentru a vă asigura de stima ce vă port.

Am fost reţinut la Puşkino, iar la 15 ale lunii trebuie să mă prezint la unitate. Oricare mi-ar fi soarta, rămân al dumneavoastră devotat şi prea supus, V. Terentiev.”

— Acum ştim tot ce mai trebuia să ştim! Exclamă Ghenka. Trebuie să plecăm la Piter 1.

— Aici se pomeneşte şi de Puşkino, observă Misa.

— Lasă-1 încolo! Doar avem adresa, se repezi cu gura Ghenka. Trebuie să plecăm.

— Scrisorile sunt de opt ani, spuse Slava. Poate că la adresa indicată nu mai stă nimeni din familia Terentiev.

— Întâi cerem relaţii de la Biroul de Informaţii, hotărî Misa.

Băieţii alcătuiră îndată o scrisoare către Biroul de Informaţii din Petersburg, dar fură nevoiţi să amâne pentru a doua zi trimiterea ei, fiindcă nu aveau timbre.

Cei trei prieteni se aflau acasă la Slava. Erau singuri: Alia Sergheevna mai zăbovea la teatru ca de obicei, iar Konstantin Alexeevici nu venise încă de la slujbă.

— Mda... Şopti Ghenka visător, cu ochii la plicul verzui de pe masă. Totul se apropie de sfârşit. Nu ne mai scapă comoara...

— Tot la comoară ţi-e gândul?! Râse Slava.

— Păi cum? Scutură Ghenka îndărătnic din cap.

Treaba-i lămurită. Pe-atunci, de frica lui Biron2,

1 Piter – denumire familiară a oraşului St. Petersburg.

* E. J. Biron – om de stat din vremea împărătesei Ana Ioannovna, cunoscut pentru jafurile săvârşite în tezaurul statului.

Toată lumea şi-ascundea comorile... Ştim asta precis.

F – Şi ce mai ştii? Îl luă Misa pe sus.

— Ştiu că dacă găseşti o comoară ţi se cuvine un tfert din ea, continuă Ghenka netulburat. Aşa că s-avem grijă şi să luăm de la început partea noastră, fiindcă altfel umblăm după ea un an întreg, adăugă băiatul preocupat.

Izbucniră cu toţii în râs.

— Sunt convins că nu-i vorba de nici o comoară, spuse Slava după o vreme, uitându-se la amândoi.

Să admitem însă că ar exista o comoară, şi nouă ne va reveni o parte din ea. Ce facem noi cu banii?

— Ce facem? Strigă Ghenka. Eu m-am hotărât de mult. Dăm toţi banii pentru un cămin de copii

— Să se construiască un căimin de copii. Şi să scrie în ziar că noi am dat banii.

— De ce să scrie în ziar? Bombăni Misa. Să scrie chiar deasupra intrării: „Căminul de copii Ghenadi Petrov”.

— Dacă-i într-adevăr vorba de o comoară, spuse gânditor Slava, eu, unul, aş fi de părere să dăm banii pentru construirea unui sanatoriu de copii. Un sanatoriu impunător, undeva pe malul Mării Negre.

— Nu, te rog! Se împotrivi Ghenka dând din cap.

Eşti liber să dai partea ta pentru sanatoriu, dar cu partea mea eu hotărăsc ce fac. Sanatorii, staţiuni climaterice – toate astea-s pentru distracţie! Dacă e să vorbim serios, cu banii noştri ar trebui să se construiască în inima Moscovei un stadion cu teren de patinaj, de fotbal, de tenis... Aşa. Şi copiii să intre pe gratis, fără bilet. Iar pe controlorii de tot felul şi pe cei care vând bilete să nu-i văd nici măcar la o poştă în jurul stadionului!

— Ei, întrebă ironic Misa, aţi pus la cale totul, n-aţi uitat nimic?

— Mişka, eu glumesc, se-nţelege, zâmbi Slava.

Dacă e vorba într-adevăr de o comoară, tu ce-ai face?

— Nu ştiu, bombăni Misa. Nu m-am gândit niciodată. Şi-apoi, nici nu cred în vreo comoară.

— N-ai decât! Eu cred! Turui Ghenka. O să vezi tu ce stadion o s-avem! Staţiuni climaterice, sanatorii. Fantezii de-ale lui Slava! Numai o şcoală de muzică ne mai lipseşte. Ce zici, Slava?

— Ce vezi tu rău în asta? Se supără Slava. Crezi că stadionul tău e mai necesar decât o şcoală de muzică?

— Auzi la el! Şcoală de muzică! Deştept mai eşti... Ar cam trebui să te gândeşti la viitorul tău, îl povăţui grav Ghenka.

— Ce vrei să spui?

— Mai şi întrebi? Dacă vrei să fii primit în Comsomol, trebuie să te gândeşti serios la viitor.

||H Adică?

— Parcă tu nu ştii… Şi te pregăteşti să devii muzicant!

— Să zicem că da. Şi ce-i cu asta?

— Păi cum? Tu n-ai fost la adunare? N-ai auzit ce s-a spus despre sarcinile Comsomolului? N-ai auzit ce spunea Kolea? Sarcina comsomoliştilor este construirea comunismului. Ei?

— Adevărat. Şi ce are asta cu muzica?

— Cum ce are? Toţi au să construiască, numai tu o să zdrăngăneşti la pian. N-o să-ţi meargă, băiatule.

— Că mult o să mai construieşti tu! Poftim, ce mai constructor! Se bosumflă Slava.

— Chiar aşa, zău! Se înveseli Ghenka. Termin şapte clase şi mă înscriu la şcoala unei uzine. Voi fi metalurgist, muncitor adevărat! Iar în Comsomol au să mă primească şi fără stagiu de candidat. Eu cu Misa am luat de mult hotărârea asta. Este, Mişka?

Misa nu se grăbi cu răspunsul.

La ultima şedinţă a detaşamentului, Kolea citise cuvântarea rostită de Lenin la cel de al treilea Congres al Comsomolului. Ceea ce se spunea într-un loc II uimise cu deosebire pe băiat: „Dar generaţia care are acum 15 ani va vedea societatea comunistă şi ea însăşi va construi această societate. Ea trebuie să ştie că toată sarcina vieţii sale constă în construirea acestei societăţi”. L Misa cugetase îndelung la aceste cuvinte. Ele i se adresau atât lui, cât şi lui Ghenka şi Slava. Sarcina întregii lor vieţi era construirea comunismului.

La fel spunea şi Pole voi: „Dacă trăieşti pentru popor, atunci vei călători pe cea mai mare corabie”.

Da. Asta înseamnă să construieşti comunismul: să trăieşti pentru popor, şi nu pentru tine. Dar cu Slava ce-o să fie? Parcă Slava va

compune muzică numai pentru ei? Poporul are nevoie de cântece, sau nu? Dar „Internaţionala…”? Misa se uită la Slava şi-i spuse:

— Fii pe pace, Slava, eu cred c-au să te primească în Comsomol.

* V. I. Lenin: Sarcinile Uniunilor Tineretului.

Konstantin Alexeevici Se auzi uşa de la intrare. Cineva se dezbrăcă în vestibul, apoi îşi scoase galoşii şi îşi suflă nasul.

— A venit tata! Zise Slava, care trăgea cu urechea.

Konstantin Alexeevici intră în odaie, ştergându-şi nasul cu batista lui mare. Obrajii ruimeni i se învineţiseră de ger. Butonul de metal cu care era prins gulerul boţit i se vedea de sub cravata înnodată stângaci. Ochii lui mici priveau ironic, aşa ca de obicei, dar cu bunătate.

— Aha, pionierii! Exclamă el, văzând băieţii.

Bună!

— Şi dădu mâna cu fiecare, chiar şi cu Slava: Noi încă nu ne-am văzut astăzi!

Femeia din casă, Daşa, intră să aşeze masa.

Konstantin Alexeevici se spălă pe mâini, puse prosopul pe spătarul scaunului şi se aşează la masă.

Slava luă prosopul şi se duse de-1 atâmă în dormitor.

— Ei, pionierilor, despre ce vorbeaţi? Întrebă Konstantin Alexeevici, apoi, văzând plicul de pe masă, îl luă în mână: „Petrograd, Biroul de Informaţii.” Pe cine căutaţi voi?

— Un om, pe cine să căutăm? Zise Slava, ascunzând iute plicul în buzunar.

— Eh, eh, afaceri secrete! Râse Konstantin Alexeevici, rupând o fărâmă de pâine şi mestecând-o cu I poftă. S-auzim, despre ce vorbeaţi?

— Vorbeam despre profesii, tată. Ce va fi fieI care în viaţă.

— Hm! Ei, şi pe ce drum apucaţi?

— Vorbeam şi noi aşa…

— Oricum, făcu el, presărând piper în supă şi sorbind o lingură. Ceva trebuie să aveţi voi în gând.

— Eu voi fi muzicant, iar ei… Arătă Slava din cap spre prietenii lui – să spună singuri. Ghenka zice că un comsomolist nu poate să fie muzicant.

— N-am spus asta! Protestă Ghenka.

— Cum n-ai spus? Şi Misa te-a auzit.

— Văd că nu m-aţi înţeles. Ce-am spus eu? Continuă Ghenka cu ochii la Konstantin Alexeevici.

Am spus că în afară de muzică trebuie să ai o profesie, ca să fii de folos…

Băiatul, care ştia discuţia dintotdeauna dintre tată şi fiu, punea dinadins degetul unde doare.

— Ei, da, bravo Ghenka! Încuviinţă Konstantin Alexeevici. Despre asta vorbesc şi eu deseori cu Slava. Trebuie să ai neapărat o profesie. Să te sprijini pe ceva sigur în viaţă. Şi atunci poţi să cânţi cât pofteşti.

— Oricum, eu compozitor mă fac, se îndârji Slava.

— Poftim, cine te împiedică! Borodin a fost şi el compozitor, şi parcă nu un oarecare, dar a fost şi chimist… Da, da, chimist!

— Asta-i o chestiune personală, tată.

— Da, firește, recunoscu Konstantin Alexeevici, împingând farfuria din față și ștergându-și buzele cu șervetul. Nu trebuie să fii numaidecât chimist.

Poți să-ți alegi orice profesie, numai să fie una de nădejde.

— Parcă muzica, teatrul, pictura, arta în general, nu-i o profesie? Ripostă Slava.

STILETUL – c. 17

— Desigur, dar vezi, e ceva așa… Cum să apun…

În vânt.

— Și Konstantin Alexeevici mișca degetele în aer.

— Cum adică? Stărui Slava, fără să se dea bătut.

Puțini oameni ai artei au făurit gloria Rusiei? Ceaikovski, Glinka, Repin, Tolstoi…

— Ei, frate, și tu! Ei sunt niște uriași, genii…

Nu-i e dat fiecăruia talentul lor.

După o scurtă tăcere, Konstantin Alexeevici se uită la Misa zâmbind:

— Misa, tu ce zici?

— Eu sunt de aceeași părere cu Slava. Dacă vrea să devină compozitor, atunci trebuie negreșit să-și urmeze calea. Dumneavoastră susțineți să aibă o profesie: să învețe la universitate și să iasă inginer, bunăoară, apoi să se lase de inginerie și să se apuce de muzică. Atunci, la ce a mai învățat? La ce a mai cheltuit statul bani cu el? În locul lui putea să învețe un altul. Că n-avem prea multe universități.

— Mda, făcu el, fărâmiţând îngândurat un cocoloş de pâine între degete. Mda... Văd că nu ne înţelegem. Sunt un om de modă veche.

Se ridică de pe scaun şi începu să se plimbe prin odaie.

— Dar îndărătnic nu sunt, continuă Konstantin Alexeevici. Vă înţeleg. În tinereţe şi eu am jucat teatru, şi era cât pe ce să devin actor... Apoi, şi soţia mea e artistă. Înţeleg, tinereţea ia viaţa pieptiş...

Aici însă e vorba despre cu totul altceva! Oftă el zgomotos.

Se plimbă aşa o vreme, apoi se opri şi împinse scaunul la loc, netezi faţa de masă şi măsură din nou încăperea.

Şi eu am fost odată băiat de paisprezece ani!

Im pe atunci preocupările oricărui băiat de a mea, interesele mele, prieteni, rude, cărţi, i... Şi-n jurul meu clocotea viaţa. Viaţa! Repetă itantin Alexeevici, ridicând arătătorul, pădure întunecoasă... Interesantă şi înfrk¦

! Cum mă voi descurca singur? SinL.: ajutorul rudelor, fără prieteni, printre stră.

— Ţin bine minte – - mă tot. Uia: cum ai când! Luptând. Iată cum! Exclamă Konstantin „evici, despicând aerul c, pumn. Îs. Şi el, n Alexeev; 1 spre Misa – i Konsta tează stal r, îmi zi< să fac poate să ov, F pe i

¦ Şi-i liască statul degeaba... Când ei im al vc să a; g acolo...?". Iar Miş I în\u166?'¦ un altul Altul. < ici pomeneală Misa nu 1-a văzut niciost „al:"; nu-1 cunoaşte şi nici nu dounoas. Imporv t pentru el este ca mtin Ale: – viei I-; nă în tăcere preurn- >rin odaie, şi deodai.': – opri în faţa lui m a,: i „pe amândoi"?: _: năi Ghenka.

Lumneavoastră sunt nu y

! S. Minună Ko:1 Alexeevici.

Neauri parcă erai de părerea mea!

— O! Exclamă Ghenka. Asta a fost demult...!

— Şi se trase niţel mai încolo.

— Mă rog, mă rog, zise Konstantin Alexeevici, desfăcând braţele în lături. L-am pierdut pe singurul meu aliat... Ei, Ghenka, şi tu ce vrei să te faci?

— Marinar! Spuse băiatul.

— Ghenka are şapte vineri într-o săptămână, râse Slava. Acum o jumătate de ceas zicea că intră într-o şcoală de meserii, iar acum vrea la marină.

— Întâi la şcoala de meserii, şi pe urmă la marină, preciza Ghenka nepăsător.

— Aşa! Se lumină Konstantin Alexeevici. Dar tu, Misa?

— Nu ştiu. Nu m-am hotărât încă.

— Şi el vrea să intre la şcoala de meserii, ştiu eu! Sări Ghenka. Pe urmă o să înveţe mai departe la universitatea muncitorească.

— Nu mai trăncăni tu pe socoteala mea! I-o reteză Misa.

— Mda! Clătină din cap Konstantin Alexeevici.

Voi ţintiţi departe. Eu, Misa, credeam că eşti hotărât că termini întâi şcoala medie.

— Nu ştiu, spuse băiatul fără tragere de inimă.

Mamei îi vine greu.

— Nu se lasă el, spuse Slava. E cel mai bun din clasă.

— O să învăţ la seral, vorbi Misa. O mulţime de comsomolişti muncesc ziua, şi seara învaţă. O să văd eu atunci.

Băiatul se uită la ceasornicul fixat într-o statuetă de bronz. Surprinse zvâcnetul acului mare, care rămase înţepenit în dreptul cifrei „9”.

Era douăsprezece fără un sfert.

'oi trei prieteni îşi luară rămas bun.

— Eh, băieţi, Ii salută cu voioşie Konstantin ici, strângându-le mina. Să nu fiţi supăraţi pe mine. Eu unul vă doresc succes în toate...

Corespondenţa primiră răspunsulderograd: „ La scri-nicăm că pentru aar să indicaţi loculpentpersoană căutată”. Şi când s-a născutrmăi Ghenka. Tre-im la Piter, Cmaeoace şi-n colo. Formalismului. Iui şi far O. Celulei Uniunii Tineretudst d, pe lângă Biroul de Informaţii, im tin I Vlaâ me s-au mute tar, rugăm să ne iertaţi l. E i – >a de chestiune foarte de răzb. R 1914, locuia la oriei, casa S. S. Vasilieva), limirovici Terentiev, Croia Sigismundovna şi cu a. Vă rugăm să ne esc la această adresă, sau Vu toţi, se înţelege, deoaur V rece Vladimir Vladimirovici a pierit pe vasul „împărăteasa Măria”, scufundat în urma unei explozii. Mama şi soţia probabil că trăiesc. Noi am mai trimis o scrisoare Biroului dumneavoastră, dar ni se cere să indicăm locul şi data naşterii pentru fiecare. Asta e o adevărată întruchipare a birocratismului! Dumneavoastră, ca secretar al celulei comsomoliste, trebuie să acordaţi o atenţie deosebită unei asemenea atitudini, înfierând-o aşa cum se cuvine. Cu salutări pionierești, Poleakov, Petrov, Eldarov.

Copiii expediară scrisoarea şi aşteptau răspunsul.

Se apropia sfârşitul primului semestru.

Băieţii învăţau bine la toate obiectele. Singur Ghenka era ameninţat la germană.

— Ce ne-o fi băgând pe gât şi limba asta – deutsche Sprache?! Bombănea Ghenka furios.

— Păi cum? Se 'miră Misa. Şi dacă plecăm în Germania?

— De ce să plecăm?

— Foarte simplu: în clipa când va fi şi acolo revoluţie, plecăm!

În aceste zile, copiii învăţau pe rupte şi aveau multe îndatoriri şi în cadrul detaşamentului. Aproape că nu le rămânea o seară liberă. Munca la căminul aflat în grija lor, în atelierele Casei Pionierilor, adunările grupei, ale comitetului de elevi, şedinţele de Comsomol (băieţii nu mai lipseau de la nici o şedinţă) – toate astea le răpeau săptămâna ca nimic.

Iar duminica dimineaţa se ţinea adunarea generală a detaşamentului. În plus, grupa lui Misa era în corespondenţă cu pionierii din Chemnitz şi din raionul Orehovo-Zuevo, precum şi cu matrozii din Flota Roşie. Şi de două-trei ori pe săptămâna li se cuvenea să ajungă şi ei la patinaj.

Se duceau la patinaj seara, se echipau în grabă pe băncile înguste şi se zoreau spre garderobă cu patinele în picioare, ca să dea hainele în păstrare.

Bocănitul patinelor pe podea răsuna desluşit în larma vestiarului. Uşa se deschidea în fiece clipă, lăsând să năvălească aerul îngheţat.

Cei mari aveau la dispoziţie un vestiar separat, de unde ieşeau pe gheaţă în tricouri negre, strânse pe corp, cu căciulite la fel.

— Melnikov… Ipolitov… Kuşin! Şopteau copiii cu admiraţie.

Becurile electrice luminau gheaţa. Patinatorii alergau în cerc şi păreau nişte făpturi stranii în mişcarea lor fără rost. Fiecare se plimba de capul lui, deşi alunecau ca un grup compact. Singuri sau perechi se întreceau unii pe alţii. Novicii grijulii ridicau mult piciorul şi se îmbrânceau stângaci, purtaţi şi ei de valul patinatorilor.

Toţi copiii aveau patine „Snegurocika” sau „Nurmis”. Singur Iură Stoţki se făIea cu nişte „norvegiene”.

Iură, într-un costum negru de flanelă, se ţinea numai în porţiunea rezervată alergătorilor. Gonea aplecat înainte cu mâinile aduse la spate, iar la bucla de întoarcere trecea cu îndemânare un picior înaintea celuilalt. Nici că exista un mai mare dispreţ ca dispreţul arătat de Iură faţă de ceilalţi copii.

Misa şi Slava nu-1 luau în seamă, dar pe Ghenka îl scotea din fire. Şi cum ieşi pe gheaţă se luă la întrecere cu Iură.

Ghenka era cel mai grozav patinator din şcoala.

Dar nişte patine „Snegurocika" puteau oare să lase în urmă „norvegienele" trufaşului de Iură? Pe scurt, Ghenka se făcu de ruşine, fiind întrecut cu jumătate de tur.

După aceea, toţi îl sâcâiau, întrebându-1 când se mai ia la întrecere cu Iură Stoţki şi sfătuindu-1 să taie vârfurile întoarse ale patinelor şi să le ascută cu pila.

Toţi se ţineau pe gheaţă după el şi-i strigau:

— Hai pâslarilor, bateţi recordul!

Iură triumfa.

De ciudă, Ghenka nici nu mai călca la patinaj. Ba nici pe stradă nu se mai dădea pe gheaţă. Umbla posomorit toată vremea.

Într-una din zile, îi vesti pe Misa şi pe Slava că sâmbătă îşi sărbătoreşte ziua de naştere şi-i pofti la el.

— Cu trataţia ta? Se minunară amândoi.

— Eu cu trataţia şi voi cu cadourile.

— Venim! Făgăduiră băieţii. Să vedem cum ne primeşti...

Ziua de naştere a lui Ghenka Sâmbătă seara, ajungând la Ghenka, Misa şi Slava se holbară uimiţi la masa aşternută sărbătoreşte. Într-un capăt al mesei sâsâia şi pufăia un samovar pântecos, pe care era zugrăvit un ceainic. În mijloc stăteau

rânduite farfurii cu tot felul de gustări; felioare de slănină, colţunaşi cu smântână, plăcinte şi bomboane.

Şase tacâmuri aşteptau, şi. Agripina Tihonovna SG învârtea neobosită în jurul lor.

— Aşa da! Exclamă Misa tărăgănat. Bravo, Ghenka!

— Nimic deosebit, făcu Ghenka nepăsător. Luaţi loc!

— Şi, cu un gest teatral, îi pofti să se aşeze.

— Ce-i cu tine, Ghenadi, de-i pofteşti la masă?

Abia au venit! Doar mai aşteptăm oaspeţi! Vorbi Agripina Tihonovna.

— Cine mai vine? Întrebară băieţii.

— Misa Korovin, numai el, răspunse Ghenka înroşindu-se.

— Şi ăsta pentru cine e? Îl iscodi Misa, arătând spre cel de al şaselea tacâm.

— E pus numai aşa... ca să fie... Poate mai vine cineva...

— De unde-ai tu atâtea bunătăţi?

— E treaba gazdei... Zâmbi Ghenka, şi se întoarse spre Agripina Tihonovna, dar nu apucă să o mai oprească.

— Taică-său i le-a trimis! Îl dădu ea de gol. Toate astea ne-ar ajunge pentru o lună, zic, dar el nici să audă. Să pună totul pe masă! Leit taică-său! Zise Agripina Tihonovna, pe jumătate cu dojana, pe jumătate cu admiraţie.

— I-a trimis şi bomboane? Râse Misa.

— Nu, bomboanele le-a cumpărat singur. Şi-a vândut patinele, turui mai departe Agripina Tihonovna.

— Mătuşica! Se bosumflă Ghenka. Ce te-am rugat?!

— Păi ce? I-o întoarse Agripina Tihonovna, dând din mâini. Lasă, mai bine, că mai cruţi şi tu păslarii.

— Dacă ştiam că ţi-ai vândut patinele, nu mai veneam, mărturisi Misa.

— Lasă, trăiesc eu şi fără patine! Scutură Ghenka din cap. Patine „Snegurocika” – ce mare scofală!

Când intru la şcoala de meserii, o să-mi cumpăr nişte „norvegiene” pe cinste... Adică, tu nu ţi-ai vândut colecţia de timbre? Este? De ce-ai vândut-o?

— N-am avut încotro, îngână Misa.

— Ştiu, strângi bani pentru o haină de piele. Vrei să arăţi ca un adevărat comsomolist.

— Poate, o scaldă Misa. Slava şi-a vândut şi el şahul.

— Ai vândut şahul? Se miră Ghenka. Şahul ăla cu figuri de os? Cum aşa?

— N-am avut încotro, îngână Slava, aidoma lui Misa.

Soneria zhârnâi de. Trei ori.

— La noi sună, vesti Agripina Tihonovna şi se duse să deschidă.

Misa Korovin intră pe uşă cu chipiu şi manta – uniformă. Dădu mâna cu băieţii, apoi se dezbrăcă, scoase din buzunar un pachet de ţigări „Box” şi îşi aprinse una.

— Cum îţi merg treburile? Întrebă Misa.

— Aşa şi-aşa. Ieri am trecut examenul categoria a patra.

— Cât o să primeşti pe lună?

— Vreo nouăzeci de ruble, zise Korovin cu nepăsare, dând la iveală un ceas de mărimea unui deşteptător. Nu mai ajung la un ceasornicar. Trebuie curăţat, spuse el, după ce-1 duse la ureche.

— Dă-mi-1 să-1 văd şi eu! Sări Ghenka grăbindu-se să ducă şi el ceasul la ureche. Merge bine.

— Destul de bine, că doar are cin'şpe rubine. Ştiţi, se lăudă Korovin, punând ceasul în buzunar, la noi s-a organizat o celulă comsomolistă. Am şi dat cererea.

Nouăzeci de ruble pe lună şi ceasul – asta mai mergea cum mai mergea. Dar faţă de înscrierea în Comsomol băieţii nu puteau să rămână nepăsători.

Ei abia erau pionieri şi doar visau la Comsomol – în schimb, Korovin şi dăduse cererea de înscriere.

— Curând o să intrăm şi noi în Comsomol, spuse Misa, uitându-se cu înţeles la Ghenka şi Slava. Ne trec de-a dreptul din detaşament.

Ghenka şi Slava se împăunară ca şi când Misa ar fi spus adevărul.

— Ştiţi pe cine ne-a trimis în colonie? Întrebă Korovin.

— Pe cine?

— Pe Borka, pe Gheară...

— Aiurea!

— Zău. Taică-său era să-1 omoare pentru teacă.

A fugit de-acasă şi acum e la noi.

— Cum se poartă?

— Binişor, a-nceput să se dea pe brazdă.

Soneria zbârnâi din nou, tot de trei ori, şi Agripina Tihonovna se duse din nou să deschidă. Ghenka, stingherit dintr-o dată, amuţi.

Apăru Zâna Kruglova…

Misa şi Slava se uitară unul la altul. Va să zică asta era!

Ghenka stătea ca încremenit. Abia izbuti să arate spre masă şi să îngâne:

— Poftim…

Zâna pufni în râs. Râsul ei îi molipsi pe toţi, şi asta îl făcu să-şi mai vină în fire.

— Dragi oaspeţi, începu Ghenka cu un aer solemn.

Primesc felicitările şi cadourile… Vă rog să nu vă înghesuiţi, păstraţi rândul…

Zâna se prăpădea de râs. Era nemaipomenită. Ea îi dărui o paiaţă cu părul vâlvoi – leit sărbătoritul.

— Minunat! Se bucură Ghenka. Fetele, ca de obicei, sunt mai atente. Băieţi, voi ce mi-aţi adus?

— Era gata să uit! Mormăi Misa.

Scoase din ghiozdan un pachet şi începu să-1 desfacă cu o mutră atât de serioasă, încât se făcu tăcere.

Toţi ochii stăteau aţintiţi asupra lui. Băiatul însă nu se grăbea, ba chiar părea să nu observe nerăbdarea celor din jur.

Când pachetul rămase numai într-o foaie de ziar se putu desluşi ceva de formă lunguiaţă.

Misa se opri un pic şi se uită la toţi. Ghenka, nerăbdător, făcu un pas înainte. Când desfăcu ziarul, în mâinile lui sclipi ascuţişul îngust de oţel al unei patine… „norvegiene”…

Ghenka luă patina cu băgare de seamă, o cercetă în tăcere, începu să o pipăie, îi încercă ascuţişul cu degetul, apoi o duse la ureche şi-i sună oţelul cu unghia.

— Straşnic... Şi perechea ei unde-i? Bolborosi el în cele din urmă.

Misa dădu din mâini.

— Ţi-am adus numai una... E tot ce-am găsit.

Ghenka făcu o mutră lungă ca o zi de post.

— Nu-i nimic, îl consolă Misa. Deocamdată patinezi numai cu asta. Pe urmă, mai vedem noi.

Ghenka arăta atât de jalnic, încât până şi Zâna amuţi. Mare lucru, fiindcă mureai de râs numai cât şi-1 închipuiau gonind pe patinoar cu o singură „norvegiană”!

Ghenka puse patina pe scaun şi oftă adânc:

— Ei, ce să-i faci? Hai, poftiţi la masă.

— Stai puţin, îl opri Slava. Ţi-am adus şi eu un cadou.

Scotoci îndelung în servietă şi... Scoase la iveală cea de a doua patină.

— M-aţi dus! Strigă Ghenka, strălucind de bucurie, dar în clipa următoare tăcu şi se uită cu atenţie la prietenii lui: Va să zică... Şahul, colecţia de timbre, haina de piele...

— Lasă, i-o reteză Misa. Nu-i nevoie de explicaţii.

Puşkino în sfârşit, sosi şi răspunsul de la Petrograd.

„Noroc, băieţi! Am primit scrisoarea voastră. În fişele noastre se găsesc mulţi de alde Terentiev, dar nu-s cei pe care-i căutaţi. Fosta proprietăreasă, Vasilieva, pe care am vizitat-o personal, mi-a spus că Terentiev şi soţia lui au stat într-adevăr în casa ei înainte de război; în schimb, mama lui Terentiev a locuit tot

timpul undeva pe lângă Moscova. Asta-i tot ce am putut afla. În privinţa birocratismului, n-aveţi dreptate. La Petrograd locuiesc câteva mii de Terentievi, şi fără date precise nu pot fi identificaţi.

Cu salutări comsomoliste, Kuprianova”.

— Uite, vedeţi? Îi povăţui Misa. Învăţaţi cum să vă folosiţi de progresul ştiinţei şi tehnicii.

— Ce amestec are tehnica aici? Bombăni Ghenka.

— Cum? Poşta nu-i un progres al tehnicii? Vedeţi, aşa procedează oamenii cu cap. Ceilalţi aleargă aiurea…

— Las-că ţi-a zis-o cu birocratismul! Îl înţepă Ghenka drept răspuns. Straşnic ţi-a mai zis-o.

— Ba de loc! Ripostă Misa. Dar nu despre asta e vorba. Duminică plecăm la Puşkino. Ne luăm şi schiurile.

— De ce să le luăm? Se miră Slava.

— Ca să nu dăm de bănuit.

Zis şi făcut: duminică, cei trei prieteni coborâră din tren în gara Puşkino, fiecare cu schiurile pe umăr şi cu bastoanele în mână.

În apropierea gării se afla o magazie uriaşă, povârnită într-o rână. O platfsrmă înaltă de lemn pornea de la gară până la magazie. În lungul ei se înşiruiau nişte gherete acoperite de zăpadă. Din spatele lor se deschideau în toate direcţiile străzi largi, cu grădiniţe înzăpezite pe margini.

Poteci înguste tăiau zăpada în curţile vilelor de lemn, cu verande mari şi geamlâc. Doar fumul albăstrui ce se ridica de prin hornuri dădea viaţă satului.

— O luăm în sus pe partea asta şi ne întoarcem pe cealaltă, hotărî Misa. Principalul e să nu ne scape nici o tăbliţă.

— Aşa o să căutăm un an de zile, zise Slava. Mai bine întrebăm Sovietul sătesc.

— Nu, se împotrivi Misa. E un sătuc, şi dăm de bănuit.

— De cine să ne ferim? Sări Ghenka. Bătrânica o să se bucure şi ea când vom găsi comoara.

— Nici n-ai văzut-o la ochi, şi gata, ţi-ai şi făcut socoteala! Se repezi Misa. Haidem.

Căutară toată ziua, dar niciunul nu avu norocul să descopere casa lui Terentiev.

— Aşa n-ajungem nicăieri, bombăni Slava, când se regăsiră tustrei în faţa gării. Jumătate din case nici n-au număr. Să întrebăm la Sovietul sătesc.

— Ţi-am mai spus că nu se poate! Se supără Misa. Aţi uitat povaţa lui Sviridov? Asta-i o chestiune foarte delicată. Duminica viitoare venim şi căutăm din nou.

Oei trei prieteni lăsară jos schiurile. Când ajunseră la casa de bilete auziră pe neaşteptate:

— Bună, băieţi!

Întorcându-se îi văzură pe Lena şi Igor Bus.

Lena zâmbea prietenos. Păru-i bălai se revărsa în inele bogate de sub căciuliţă de blană pe gulerul paltonului. Igor era grav ca deobicei.

— Nu ne-am mai văzut de-un car de vreme!

Exclamă el cu vocea lui de bas dintotdeauna, dând mâna cu băieţii.

— Aţi schiat? Întrebă Lena. De ce n-aţi venit pe la noi?

— N-am ştiut că staţi aici, răspunse Misa.

— Da, avem casa noastră. Haideţi la noi.

— E târziu, zise Misa. Lasă, venim duminica viitoare.

— Venim negreşit! Întări Ghenka, şi adăugă misterios: Avem o treabă pe-aici.

— Ce treabă?

— Nimica toată… Îngână Misa, uitându-se furios la Ghenka.

— Spune-mi şi mie, stărui Lena.

— O caut pe mătuşă-mea, zise Ghenka fără să clipească.

— Nu stă la Moscova? Se miră Lena.

— Asta-i alta. Ce, n-am voie să am două imătuşi?

— Şi n-aţi găsit-o?

— Nu, am uitat adresa.

— Cum o cheamă?

Cei trei prieteni tăceau.

— Aţi uitat şi cum o cheamă?

— Terentieva. Măria Gavrilovna Terentieva, vorbi deodată Misa. O cunoaşteţi?

— Măria Gavrilovna Terentievna? O cunosc, cum să nu, răspunse Lena. E vecină cu noi. Hai să vă duc le ea…

Nikitski

— Băgaţi de seamă, îi preveni Misa pe drum.

Mătuşa nu trebuie să ştie că o caută Ghenka.

— De ce?

— E o poveste lungă. Ea crede că Ghenka a murit şi trebuie întâi s-o pregătim. Dacă-i spui dintr-o dată, suferindă cum e, poate să şi moară de bucurie. Multe se pot întâmpla, mai ales când ai un asemenea „nepoţel”…

— Aproape că nici n-o vedem, zise Lena. Trăieşte foarte retrasă.

— Să nu scăpaţi nici o vorbă la nimeni despre treaba asta, continuă Misa. Nici faţă de tatăl vostru…

— Tata a murit, spuse Lena.

— Iartă-mă, nu ştiam, îngână Misa, tulburat.

Băiatul tăcu un timp.

— Şi ce faceţi acum?

— Trăim singuri. Eu şi cu Igor lucrăm la un număr de atracţie aeriană: „2 BUŞ 2”.

Ajunseră acasă la ei.

— Uite, aici stă, arătă Lena spre casa vecină.

De după gardul înalt se vedea numai acoperişul, cu streşinile tivite de zăpadă îngheţată.

— Ce stradă-i asta? Întrebă Misa.

— Iamskaia-Sloboda, răspunse Igor. Noi stăm la numărul 18, Terentievii la numărul 20.

— Grozav de bine ai mai căutat! Îl mustră Misa pe Ghenka din ochi.

— Nu pricep cum de mi-a scăpat… Mormăi Ghenka, întorcând capul în altă parte.

— Nici nu văd urme de schiuri, remarcă Slava.

— Cum adică? Mormăi Ghenka, cercetând strada.

S-au şters? Da, da, s-au şters! Nu vedeţi ce forfotă e pe-aici? Căută el să-i convingă, arătând strada pustie.

— Intraţi un pic la noi, îi pofti Lena. Ce-i drept, n-am mai dat de trei zile pe-acasă. Dar facem focul şi se încălzeşte numaidecât.

Era o căsuţă liniştită, cu ferestrele limpezite de ger.

Un ceas de perete ticăia monoton. Podelele'curate, aşternute cu preşuri vârstate, scârţâiau uşor sub paşi.

Deasupra mesei atârna din tavan o lampă mare, cu abajur înflorat. Pe un perete se vedeau două portrete înrămate – un bărbat şi o femeie. Bărbatul, cu părul cănit, pieptănat cu cărare la mijloc, îşi sprijinea bărbia rasă într-un guler înalt, cu colţurile răsfrânte.

„Seamănă cu portretul bunicului de la Revsk”, se gin di Misa.

STILETUL – c. 18

Lena se schimbă. In paltonaşul vechi, cu pâslari în picioare şi cu o basma pe cap arăta ca o fată de la ţară. Avea ochii albaştri, şireţi, şi năsuc drept.

— Hai după lemne, îl zori ea pe Igor.

— Aducem noi lemne! Strigară băieţii în cor.

Numai să ne arătaţi umde şfet.

Dădură buzna în curte cu toţii. Lena descuie lacătul de la magazie. Misa cu Ghenka se apucară să spargă lemne, în timp ce Slava şi cu Igor le cărau în casă.

Lena, zdrăngănind din găleţi, se duse după apă.

Ghenka se înfierbântă.

— Spargem toate lemnele! Se viteji el, repezind cu nădejde toporul într-un butuc. De ce să vă chinuiţi de fiece dată când faceţi focul...

Un ciot se arăta din cale-afară de îndărătnic.

— Lasă-1 şi ia altul, îl sfătui Misa.

— Nu, icni Ghenka cu şapca pe ceafă, roşu de sforţare. O fi el al naibii, da' nici eu nu mă las...

Curând, focul duduia în amândouă sobele.

Copiii se strânseră în jurul plitei din bucătărie: Lena şi Slava stăteau pe scaune, ceilalţi chiar pe podea.

— Acum vedeţi cum trăim, începu Lena, luându-şi lucrul de mină. Venim acasă numai în zilele libere, când nu jucăm.

— Trebuie să ne mutăm la Moscova, preciza Igor, cu vocea lui gravă de bas.

— Mie îmi pare rău" mărturisi Lena. Aici au trăit mama şi tata...

Focul duduia vesel. Umbrele roşiatice ale flăcărilor jucau pe podea.

— Rămânem aici toată săptămâna, îşi urmă Lena vorba. Veniţi să ne vedeţi.

— Nu ştiu dacă putem, spuse Misa. Săptămâna asta suntem tare prinşi. Mâine, la adunarea detaşamentului, se discută intrarea noastră în Comsomol.

Dacă ne primesc, urmează să ne confirme biroul celulei, adunarea celulei şi comitetul raional.

— O să fiţi comsomolişti? Se miră Lena.

— Da, răspunse Misa şi, după o vreme, întrebă: Casa voastră are pod?

— Are.

— Se vede în curte la Terentievi?

— Cum de nu. De ce?

— Vreau să mă uit niţel în curte la ei.

— Hai.

Ieşiră amândoi în tinda friguroasă şi urcară în pod pe o scară aproape dreaptă.

— Dă-mi mina, şopti Lena. O să cazi.

Păşiră cu grijă şi se apropiară de ferestruica podului.

Satul se întindea de jur împrejur împărţit în pătrate mari. Se vedea pata întunecată a unei păduri, tăiată prin mijloc de calea ferată; şinele se pierdeau în zare. Umbrele caselor, pătulelor şi gardurilor se lungeau pe zăpadă. Sârmele de telegraf alergau de la un stâlp la altul, legate de ceştile de porţelan.

Era lumină ca ziua.

Stăteau alături. Faţa Lenei părea străvezie sub argintul lunei – numai sprâncenele subţiri şi genele întoarse străluceau ca tăciunele. Fata îl ţinea de mină. Tăceau amândoi...

Misa scruta curtea Terentievilor.

Era o curte mare şi pustie. In lungul gardului se înşirau nişte dependinţe şi zăceau aruncate câteva bârne. Undeva departe sirena unei locomotive ţiui prelung şi amuţi brusc.

Deodată, uşa de la cerdacul din dos se deschise.

Un bărbat înalt, cu o scurtă aruncată pe umeri ieşi în curte. Stătea cu spatele spre locul unde se afla Misa. Fuma. Oânid isprăvi ţigara, aruncă mucul în zăpadă şi se întoarse încet în casă.

Băiatul strânse cu putere mina Lenei.

Era Nikitski...

Tatăl Copiii se înapoiară la Moscova târziu de tot. Misa ajunse acasă la miezul nopţii.

Mama stătea la masă şi citea. Când îl văzu intrând, ridică ochii şi clătină mustrător din cap, fără o vorbă.

— Înţelegi mamă, turui Misa, Da Puşkino am întâlnit nişte cunoştinţe. Ne-au poftit la ei. Am stat şi la masă – nu te îngriji de mine. Ce citeşti? Vru să afle băiatul, şi i se uită peste umăr. Mda... „Ana Karenina”.

— Nu-ţi place? Întrebă mama, simţind nepăsare în glasul lui.

— Nu prea. Îmi place mai mult „Război şi Pace”, în timp ce vorbea, se aşeză pe pat şi începu să se dezbrace.

— De ce?

— De ce? Repetă Misa întrebarea şi, după ce se gândi puţin spuse: în „Război şi Pace” toţi eroii sunt oameni serioşi – Bolkonski, Bezuhov, Rostov...

Aici, în schimb, nu mai pricepi ce hram poartă.

Stiva, bunăoară, e un pierde-vară. Are patruzeci de ani, dar o face pe tinerelul.

— Nu-s toţi uşuratici, obiectă mama. De pildă, Levin.

— Da, ai dreptate, Levin e mai serios. Dar nu-1 interesează decât gospodăria lui, nimic altceva.

— Vezi tu, vorbi mama, căutându-şi cuvintele cu grijă. Ei au fost oameni ai timpului lor, ai societăţii de atunci...

— Înţeleg, zise Misa, care se vârâse sub plapumă şi stătea cu mâinile sub cap. Societatea înaltă. Dar în „Război şi Pace” tot de

societatea înaltă e vorba. Şi totuşi, cită deosebire! Oamenii au idealuri, un ţel în viaţă. Îşi cunosc datoria faţă de societate. In schimb, în „Ana Karenina” nu pricepi de ce mai trăiesc oameni ca Vronski şi Stiva. Spune-mi: omul trebuie să aibă un ţel în viaţă?

— De bună seamă că da, adeveri mama. Dar eu cred că eroii din „Ana Karenina” au fiecare câte un ţel în viaţă. Adevărat, sunt ţeluri absolut personale.

De pildă, fericirea personală, viaţa alături de omul iubit. Sunt ţeluri meschine, dar sunt ţeluri şi ele.

— Cum, adică, mamă?! Făcu Misa, ridicându-se într-un cot. Judecind aşa, nu există om care să nu urmărească un ţel în viaţă. Şi beţivul are un ţel: să se îmbete în fiecare zi! Şi nepmanul: să strângă bănet cât mai mult! Nu, eu nu vorbesc de asemenea ţeluri.

— Atunci?

— Cum să-ţi spun… Un ţel înalt, înţelegi mamă?

Nobil!

— Fii mai lămurit.

— Uite, noi, băieţii, vorbeam deunăzi cu Konstantin Alexeevici. Înainte, el muncea numai pentru bani, singur ne-a spus. Muncea acolo unde se plătea Mai bine. Va să zică, scopul, ţelul lui în viaţă nu era un ţel nobil. Acum însă, când munceşte câte douăzeci şi patru de ceasuri în şir, ca să pună fabrica pe roate şi noi s-avem cât mai multe mărfuri în ţară, se cheamă că are un ţel, un ţel nobil. Exemplul meu poate că nu-i prea bun, dar eu aşa înţeleg lucrurile.

— Ce-i el vinovat? Pe atunci nici nu putea să aibă un asemenea ţel. Muncea la un capitalist… Câştigul, încolo nu-1 mai interesa nimic.

— N-ar fi trebuit să muncească. Pentru capitalişti, rosti Misa cu hotărâre. Tata doar n-a muncit pentru ei.

— Nu-i chiar aşa, clătină mama din cap. Tata a fost nevoit să muncească şi la capitalişti.

— Asta-i altă poveste. Muncea ca să-şi câştige existenţa. Dar altul a fost ţelul lui în viaţă. Tata era un revoluţionar, a avut în viaţă cel mai înalt şi mai nobil ţel.

Tăcură amândoi.

— Mamă, vorbi Misa după o vreme. Ştii, eu mi-1 închipui foarte bine pe tata. Cred că nu s-a temut niciodată de nimic.

— Da, încuviinţă mama. A fost un om curajos.

— Şi-apoi, continuă băiatul, îmi închipui că nu se gândea niciodată la el, la bunăstarea lui, şi că mai presus de orice îl preocupau interesele partidului.

Tăcură iarăşi.

Ştiind bine că mamei ii vine greu să-şi amintească de tata, băiatul isprăvi cu întrebările.

Mama închise cartea, stinse lumina şi se culcă şi ea. Misa nu putu să adoarmă multă vreme. Stătea CU ochii deschişi, privind fâşia de luna ce pătrundea în odaie.

Era răscolit pfiină în adâwcui sufletului. Şi poate că abia acum, după ce vorbise cu mama despre ţelul pentru care merită să lupţi în viaţă, simţi pentru prima oară, cu o deosebită limpezime, că a trecut copilăria şi că păşeşte cu adevărat în viaţă. Cugetând la viitor, nu-şi dorea altceva decât să trăiască aşa cum trăise tatăl său şi toţi ceilalţi ca el – oameni care se jertfiseră pentru măreaţa cauză a revoluţiei…

Greşeala lui Ghenka A doua zi, Misa îi povesti lui Sviridov că 1-a văzut pe Nikitski la Puşkino. Sviridov le ceru băieţilor să nu se

mai ducă la Puşkino şi să aştepte liniştiţi. Ce-i drept, prietenii noştri aveau acum cu totul alte griji.

Conducerea detaşamentului hotărâse ca un grup de pionieri – între care Misa, Ghenka, Slava, Şura Ogureev şi Zâna Kruglova – să fie primiţi în Comsomol. Celula îi şi acceptase, şi ei se pregăteau să se prezinte în faţa comisiei Comitetului raional, care urma să confirme primirea.

Misa se frământa cumplit. Nu-i venea să creadă că va deveni comsomolist. Oare visul lui atât de râvnit se va împlini cu adevărat? Băiatul se uita cu o ascunsă invidie la comsomoliştii ce forfoteau pe coridoarele -şi prin birourile Comitetului raional. Ce voioşi erau cu toţii! Ei ce-au simţit când s-au prezentat în faţa comisiei? Desigur, au cunoscut aceeaşi frământare. Dar asta a trecut... Şi el, Misa, aştepta acum sfios în faţa uşii mari, cu fel şi fel de anunţuri.

Aici lucra comisia care va hotărî curând şi soarta lui...

Ghenka fu chemat cel dinţii.

— Ei, cum a fost? Ce te-au întrebat? Se năpustiră băieţii când Ghenka ieşi pe coridor.

— Totul e-n ordine! Se viteji Ghenka, împingându-şi căciula pe ceafă. Am răspuns la toate întrebările.

Şi le înşiră întrebările comisiei. Una se referea la stagiul hotărât pentru candidatura elevilor.

— Şi asta am ştiut: stagiul e de şase luni!

— Uite c-ai scrântit-o, sări Misa. Stagiul elevilor e de un an.

— Nu, şase luni! Susţinu Ghenka. Eu aşa am spus, şi preşedintele a dat din cap că e bine.

— Cum se poate? Rămase descumpănit Misa. Eu am citit altfel în statut.

Tocmai atunci se auzi strigat.

În încăperea spaţioasă se aflau mai multe birouri.

La unul din ele stătea comisia. Kolea Sevosteanov făcea şi el parte din comisie.

Misa se aşeză emoţionat pe un scaun, aşteptând întrebările.

Preşedintele, un flăcău bălai, în rubaşcă şi scurtă de piele, citi grăbit fişa băiatului, mormăind de fiece dată: „aşa”.

— Poleakov… Aşa, Mihail Grigorievici… Aşa, elev…

Aşa.

— I Tovarăşul face parte din activul nostru, zimbi Kolea Sevosteanov. E conducător de grupă şi membru în comitetul de elevi.

— Nu-i lăuda pe-ai tăi, interveni preşedintele comisiei. Îl cântărim noi şi singuri.

Misa răspunse la toate întrebările. Ultima întrebare se referea la stagiul de candidat, dar Ghenka le spusese afară…

IŞase luni îngână el nesigur.

— Nu, spuse preşedintele. Stagiul e de un an.

Bine, poţi pleca.

De la Comitetul raional, cei trei prieteni o porniră în grabă la Sviridov, care-i aştepta la el la ora zece dimineaţa. Tot drumul, Misa şi Slava îl boscorodiră pe Ghenka de mama focului.

— Acum iar o s-o luăm de la capăt! Bombănea Misa. O să-i primească pe toţi, numai pe noi nu. Dăm de ruşine toată şcoala…

— Ce-i pasă lui, toată ziua e la patinaj. Patinează, fi iar patinează... Nici pomeneală să mai pună mâna pe un ziar, zise Slava.

Ghenka tăcea copleşit, suflând cu năduf în geamul geruit al tramvaiului. Tăcerea însă nu-i ajuta cu nimic, fiindcă prietenii lui îl ocărau mai departe.

Cel mai mult îl durea că vorbeau de el ca şi cum nici n-ar fi fost de faţă.

— Noi suntem grozavi, la noi totul merge strună!

Îl ironiza Misa. Uite ce grozavi suntem... Ne credem privighetori şi cârâim ca nişte ciori...

— Buşim căciula de pământ, de sare până-n lună!

Pufni Slava.

— Tot mai visează la comoară! Continuă Misa.

Una-două, comoara... Unul ca el n-are pereche în lume...

Jjt – Şi-a pus în cap s-ajungă milionar! Îl săgeta Slava la rândul său.

Dar Slava parcă se mai îmbunase. Se vede că i se făcuse milă de el. Într-adevăr, Ghenka era negru de supărare.

Coborâră din tramvai în faţa unei clădiri impunătoare. Jos, la biroul de informaţii, găsiră un permis de intrare pentru camera 203, la tovarăşul Sviridov.

— De ce-aţi întârziat? Li luă la rost Sviridov, de cum intrară.

— Am fost reţinuţi... Comisia de confirmare a Comitetului raionali, se dezvinovăţi Misa.

— Oho I făcu Sviridov, ridicând din sprincene.

Felicitările mele, tovarăşi comsomolişti.

Toţi trei oftară mâhniţi.

— Ce e cu voi?

— Şi Sviridov ii privi cu băgare de seamă. Ce s-a întâmplat?

— Ne-au respins, îngână Misa, uitându-se într-o parte.

— Respins? Se miră Sviridov. De ce?

— N-am ştiut stagiul de candidat.

— Din vina mea, se posomori Ghenka.

— La celelalte întrebări aţi răspuns bine?

— Aşa cred.

— Păi de ce vă amar îţi?! Râse Sviridov. N-o să vă respingă pentru o întrebare. Cine-i destoinic şi doreşte din tot sufletul să devină comsomolist, acela va deveni comsomolist. Hai, lăsaţi gândurile. Să trecem la treabă. Ascultaţi-mă cu atenţie. Nikitski susţine că este Serghei Ivanovici Nicolski. Se bizuie şi pe nişte martori, între care şi Filin, făcu înveselit Sviridov. Şi-atunci, când cu teaca stiletului, s-au bătut ca chiorii. Filin arunca vina pe filatelist, iar filatelistul arunca vina pe Filin. Între altele – şi aici Sviridov se uită scrutător la băieţi – au avut grijă să-i facă de petrecanie comorii. Pesemne că i-a speriat cineva.

Cei trei prieteni se înroşiră şi lăsară ochii în pământ.

II

— Da, continuă Sviridov cu un zâmbet imperceptibil. I-a speriat cineva. Dar nu-i nimic, n-au reuşit.

Ştiu ce vă preocupă, adăugă el, fără să-şi mai tăinuiască zâmbetul. Vreţi să ştiţi ce era în ascunzătoare. Vă spun, n-aveţi grijă. Răbdare. Acum veţi fi confruntaţi fiecare cu Nikitski. Spuneţi tot ce ştiţi.

Răspundeţi cinstit la toate întrebările, fără să născociţi nimic. Aşteptaţi în camera vecină. O să fiţi chemaţi, încă ceva… Încheie

Sviridov, scoţând stiletul dintr-un sertar şi dându-i-1 lui Misa. Uite, Poleakov, când eu am să întreb de ce 1-a omorât Nikitski pe Terentiev, tu să arăţi stiletul.

Confruntarea Cel dintâi fu chemat Slava, apoi Ghenka şi la urmă Misa.

Când intră, văzu la birou, alături de Svii:! V, un Om In vârstă, în uniformă de marină, cu o pipă între dinţi. Ghenka şi Slava stăteau cu un aer grav pe canapeaua de lângă perete, ţinându-şi şepcile p< nunchi. O santinelă cu arma în mină veghea lângă uşă. In mijlocul încăperii pe un scaun, ^...ar în faţa biroului: Nikitski. Era într-un trenci kaki, cu pantaloni bufanţi şi cizme. Stătea picior peste picior, vrând să pară nepăsător. Părul lui negru era pieptănat cu grijă peste cap.

Câteva raze de soare se jucau pe covor.

Văzindu-1 pe Misa, Nikitski îl fulgeră cu o pri: – plină de ură. Băiatul ii recunoscu cicatricea roşie de pe obraz, pe care o ştia de atâta vreme: dar acum trecea aproape neobservată. Lasă, aici nu erau nici la Revsk şi nici în căsuţa cantonierului.

Se uită ţintă la Nikitski. Se uită la el şi-1 vedea pe Polevoi însângerat, vedea şinele de cale ferată desfăcute şi întinderea verde a câmpului pe care goneau nebuneşte caii bandiţilor.

— Îl cunoşti pe omul acesta? Întrebă Sviridov, arătând spre Nikitski.

— Da, îl cunosc.

— Cine este?

— Valeri Sigismundovici Nikitski, rosti Misa răspicat fără să-şi ia ochii de la el.

Nikitski nu avu nici cea mai mică tresărire.

— Povesteşte amănunţit cum l^ai cunoscut, îi ceru Sviridov.

Misa povesti despre atacul bandiţilor asupra Revskului, despre atacul asupra eşalonului şi despre depozitul lui Filin.

— Ce ai de spus, cetăţene Nikitski?

— Eu v-am spus lămurit cine sânt, vorbi Nikitski, foarte calm. V-am prezentat dovezi mult mai demne de încredere decât născocirile acestui copil.

— Susţii că eşti Serghei Ivanovici Nikolskî?

— Da.

— Şi că trăieşti în casa Măriei Gavrilovna Terentieva ca fost subaltern al fiului ei, Vladimir Vladimirovici Terentiev?

— Da. Ea poate să confirme.

— Susţii că Vladimir Vladimirovici Terentiev a pierit în explozia de pe vas?

— Da. Asta o ştie toată lumea. Am încercat să-1 salvez, dar n-am izbutit. Eu însumi am fost salvat de o şalupă.

— Deci ai încercat să-1 salvezi?

— Întocmai.

— Bine... Acum te întreb pe tine, Poleakov... Tu nu ştii cine 1-a împuşcat pe Terentiev? Întrebă Sviridov, lungind cuvintele, fără să-şi ia privirea de la Nikitski.

— El 1-a împuşcat, zise Misa cu hotărâre, arătând spre Nikitski, care era la fel de calm ca şi mai înainte. Mi-a spus Polevoi, şi Polevoi a văzut totul cu ochii lui.

— Ce ai de spus? I se adresă Sviridov lui Nikitski.

— E o absurditate! Protestă Nikitski cu un zâmbet strâmb. Şi după toate astea să trăiesc în casa mamei lui! Dacă vreţi să credeţi asemenea basme, n-aveţi decât, vă priveşte.

— Poleakov, ai vreo dovadă?

Misa scoase stiletul şi-1 puse pe birou. Nikitski îşi aţinti privirile asupra stiletului. Sviridov îl trase din teacă, deşurubă minerul şi dădu la iveală plăcuţa de metal. Pe urmă, înşuruba minerul la loc. Făcu totul tacticos, fără nici o grabă. Nikitski nu-şi mai lua ochii de la mâinile lui.

— Cetăţene Nikitski, nu cumva cunoşti stiletul ăsta?

— Îl văd pentru prima oară, vorbi Nikitski, lăsându-se greoi pe spătarul scaunului.

— Te încăpăţânezi. Bine. Continuă...

— Şi Sviridov ascunse liniştit stiletul sub mapa de pe birou. Aşa...

Martora Măria Gavrilovna Terentieva, se adresă el santinelei.

În încăpere intră încet o femeie înaltă, într-un palton negru şi cu basma le fel, de sub oare ieşeau câteva şuviţe cărunte.

— Luaţi loc, vă rog, o pofti Sviridov, arătându-i un scaun.

Femeia se aşează şi clipi obosită.

— Cetăţeană Terentieva, cine esite omul acesta?

Întrebă Sviridov.

— Serghei Ivanovici Nikolski, spuse încet Măria Gavrilovna, fără să ridice ochii.

— Unde, când şi în ce împrejurări l-aţi cunoscut?

— În timpul războiului. Mi-aducea scrisori de la fiul meu.

— Cum se numeşte fiul dumneavoastră?

— Vladimir Vladimirovici.

— Unde se află acum?

— A murit.

— Când?

— La 7 octombrie 1916, în explozia de pe „împărăteasa Măria”.

— Sunteţi convinsă că a pierit din cauza exploziei?

— Desigur, murmură femeia, ridicând ochii şi uitându-se cu mirare la Sviridov. Desigur. Am primit o comunicare oficială.

— Vi s-au trimis şi lucrurile lui?

— Nu. Parcă mi le puiteau trimite? Doar nu le-a salvat nimeni.

— Prin urmare, atunci au pierit şi lucrurile fiului dumneavoastră?

— Aşa cred.

— Apropiaţi-vă, vă rog.

— Terentieva se ridică greoi şi se apropie de birou.

— Recunoaşteţi stiletul fiului dumneavoastră?

Glăsui Sviridov tăios, scoţând la iveală stiletul.

— Da… Rosti bătrâna, privindu-1 cu luare aminte.

Da…

— Şi se uită buimacă la Niki/tski, care se arăta La fel de calm şi acum. Da… E stiletul nostru… al lui…

Vladimir.

— Nu vă miră să-1 vedeţi aici, deşi lucrurile fiului dumneavoastră au pierit atunci?

Bătrâna tăcea, sprijinindu-se cu mâinile de marginea biroului. Degetele îi tremurau.

— N-aveţi nimic de spus? Stărui Sviridov. Atunci Vă întrebă pentru ultima oară, şi vă rog să-mi răspundeţi: cine este omul acesta?

— Nikolski, murmură foătrâna abia auzit.

— Omul acesta, vorbi răspicat Sviridov, ridicându-se, este ucigaşul fiuliui dumneavoastră!

Şi-1 arătă pe Nikitski. Bătrâna îi urmări mâna cu o privire pierdută, se clătină o clipă şi îşi încleşta degetele de marginea biroului.

— Cum?... Şopti ea, înăbuşindu-se. Ce-aţi spus...?

Fără să o privească, Sviridov citi cu voce seacă:

— La 7 octombrie 1916, locotenentul Nikitski a împuşcat pe căpitanul de rangul doi Vladimir Vladimirovici Terentiev. Mobilul crimei a fost furtul stiletului".

Se lăsă o linişte apăsătoare. Santinela se schimbă de pe un picior pe celălalt. Patul armei lovi surd covorul. Nikitski şedea nemişcat, privindu-şi ţintă vârful cizmei. Bătrâna parcă înmărmurise. Se uită la Nikitski şi în aceeaşi clipă degetele lungi şi uscate se încleştară cu desnădejde de marginea biroului.

— Valeri... Şopti ea.

Şi se prăbuşi pe covor.

În cădere, faţa ei cadaverică spintecă luimipa' albăstrie din încăpere.

Sviridov şi ofiţerul de marină săriră îndată să o ridice.

Familia Terentiev O maşină încăpătoare gonea pe şoseaua Iaroslavskaia. In maşină se aflau Sviridov, ofiţerul de marină, bătrâna Terentieva şi prietenii noştri – Misa, Ghenka şi Slava.

De amândouă părţile şoselei alergau în urmă căsuţele suburbiilor Moscovei, stâlpii electrici şi semafoarele de la calea ferată Okrujnaia, apoi păduri de pini, vâlcele troienite şi satele din jurul Moscovei.

— Stiletul, povestea Măria Gavrilovna, a aparţinut lui Polikarp Terentiev, renumitul armurier, care a trăit acum o sută cincizeci de ani. Legenda spune că l-ar fi adus dintr-o expediţie în Răsărit.

Misa îşi ghionti prietenii, ridicând cu înţeles degetul arătător.

— Pe vremea Elisabetei Petrovna, continuă bătrâna, Polikarp Terentiev a căzut în dizgraţie şi a suferit multe nedreptăţi. În cele din urmă s-a retras la moşia lui. În casa de aici a construit o ascunzătoare, fie din pricina vremurilor nesigure de atunci, fie din pasiunea lui nemăsurată pentru mecanică. Şi azi se păstrează în casă lucruri ieşite din mâna lui: o casetă de lemn cu ascunzătoare, nişte scripeţi şi nişte pârghii. Ba chiar şi un ceas. Dar mai cu seamă îl preocupau costumul de scafandru şi scoaterea la suprafaţă a corăbiilor scufundate. Asta era ceva fantastic pentru vremea aceea, se-nţelege. Aceste preocupări au rămas o tradiţie în familia noastră. Şi fiul, şi nepotul lui Polikarp Terentiev, precum şi fiul meu, Vladimir, strănepotul lui, au împărtăşit această pasiune. Mulţi din familia noastră au luat Parte la diferite expediţii. De pildă, bunicul lui Vladimir a petrecut câţiva ani pe insula Ceylon, vrând să ridice la suprafaţă nu ştiu ce corabie, deşi până la urmă a rămas tot pe fundul apei. Iar tatăl lui Vladimir strângea date despre altă corabie – „Prinţul Negru”. Toate acestea erau ţinute însă în mare taină şi-au devenit taina familiei noastre.

— Interesant! Exclamă Sviridov.

— Ciudăţenia acestei ascunzători stă în faptul că numai un singur om din casă ştia de ea – capul familiei. Locul unde se află şi felul cum se deschide bătrânul le-a tăinuit cu scriere cifrată în

minerul stiletului. Fiul meu a fost ultimul vlăstar al familiei Terentiev. A primit stiletul de la soţul meu în decembrie 1915, când a venit anume la Puşkino. Atunci s-a iscat o ceartă între Vladimir şi soţia sa, Xenia, care pretindea să-i lase ei stiletul şi să-i arate ascunzătoarea. Vinovatul în această ceartă era fratele Xeniei, Valeri Nikitski. Pesemne era convins că-n ascunzătoare sunt lucruri de preţ. Se înşela, desigur.

Dacă ar fi fost aşa, Vladimir mi-ar fi lăsat mie stiletul la plecarea pe front.

Misa şi Slava se uitară batjocoritor la Ghenka.

— Anul trecut, îşi urmă povestirea bătrâna, m-am pomenit cu Valeri. Căuta să mă convingă că-n ascunzătoare ar fi nişte hârtii compromiţătoare pentru Vladimir. Îmi spunea că Vladimir a murit în braţele lui, şi înainte să moară 1-a rugat să distrugă aceste hârtii, şi astfel să-i salveze onoarea. Chipurile, el, Valeri, ar fi rămas anume pentru asta în Rusia şi era nevoit să se ascundă…

STILETUL – c 19

Maşina ajunse la Puşkino şi se opri în faţa casei Terentiev – o casă de piatră, de modă veche, cu faţada sprijinită de coloane. Mare parte din dependinţele înşiruite în lungul curţii erau lăsate în părăsire şi arătau jalnic. În schimb, casa se păstra destul de bine. In partea dreaptă a curţii zăpada stătea neatinsă. Ferestrele oblonite mărturiseau că numai jumătate din casă era locuită.

Intrară cu toţii în sufragerie. O masă lungă, cu picioare rotunde, sculptate, ocupa aproape toată încăperea. Într-un colţ, faţa de masă era ridicată: pe muşama se vedeau trei grămăjoare de crupe de hrişcă.

— Există multe ceasuri în casă, spuse bătrâna. Nu ştiu pe care-1 căutaţi.

— Poate e ceasul despre care aţi pomenit mai înainte, vorbi Sviridov.

— Atunci să trecem în odaia de lucru.

Într-un intrând al peretelui, o pendulă cu cadranul galben. Pe cadran, alături de locul unde vârai cheia de întors arcul, se zărea o crăpătură îngustă.

Sviridov deschise uşiţa lăcaşului de lemn al pendulei şi puse limba în mişcare. Limba porni să se legene cu zgomot într-o parte şi în alta. Sviridov întoarse apoi acele cadranului la douăsprezece fără un minut, vârî capul şarpelui încolăcit pe minerul stiletului în crăpătura de pe cadran şi-1 răsuci cu băgare de seamă spre dreapta.

Toţi cei de faţă aşteptau înitr-o tăcere încordată.

Ghenka încremenise cu gura căscată.

Minutarul tresări. Deasupra cadranului se deschise o uşiţă, de după care ţâşni un cuc şi îşi strigă numele de douăsprezece ori. Pendula hârâi şi cucul mai ţâşni o dată afară. O smucitură zgudui turnul pendulei, Ţi deodată se deschise o altă uşiţă. Lăcaşul pendulei avea pereţii dubli. Secretul ascunzătorii era că turnul şi lăcaşul de lemn păreau că formează un singur corp. Abia după ce răsuceai capul şarpelui în crăpătura de pe cadran, se punea în mişcare un alt arc, făcând să se ridice turnul şi dând în vileag ascunzătoarea.

Ascunzătoarea, ca o cutie adâncă, în formă de cub, era ticsită de acte şi hârtii. Se vedeau acolo schiţe făcute sul, cu marginile ferfeniţă, burduşite cu fel ţi fel de hârtii, vreo câteva caiete, precum şi unul mai gros, în scoarţe de marochin.

Sviridov şi ofiţerul de marină goliră cu grijă ascunzătoarea, înşirând totul pe birou.

După aceea începură să cerceteze însemnările, schimbând din când în când câte o vorbă.

Băieţii se îngrămădiră în jur, nerăbdători.

— Însemnările sunt grupate pe mări, spuse ofiţerul de marină. Iată aici însemnări despre Oceanul Indian. „Nava engleză „Grosvenor„ – citi el pe scoarţa unei mape – naufragiată în 1782, în apropiere de insula Ceylon. Încărcătură: aur şi pietre scumpe. Bricul „Botsy„...”

— Mai bine să vedem însemnările despre mările noastre, propuse Sviridov.

— Ai dreptate. Iată, Marea Neagră! Exclamă ofiţerul de marină, umblând printre mape şi trăgând deasupra una dintre ele. Ascultă: „Trapezund”, corabia hanului Devlet-Ghirei din Crimeea... Corabia „Prinţul Negru” naufragiată la 24 noiembrie 1854

În Golful Balaklav, în timpul unei furtuni. Încărcătură-cinci milioane ruble aur...” Tii, e o întreagă listă! Se minună ofiţerul. O mulţime de informaţii!

Un material extraordinar... Se dau coordonatele Exacte alo punctului de scufundare, precum şi relatări ale martorilor oculari...

— Straşnic! Exclamă vesel Svlridov. Pentru noua noastră întreprindere „Sudopodiom”', toate astea vor fi de mare folos.

— De nepreţuit folos! Întări ofiţerul de marină.

Primirea în Comsomol Maşina gonea pe şosea înapoi spre Moscova. Pe locurile din spate stăteau tolăniţi Misa, Ghenka şi Slava. Sviridov şi ofiţerul de marină rămăseseră la Puşkino, iar pe ei îi trimiseră la Moscova, întrucât se grăbeau să ajungă la şcoală, la adunarea festivă închinată celei de a cincea aniversări a Armatei Roşii.

— Îmi place cu maşina, se răsfaţă Ghenka, fudul, afundâodu-se în perna moale.

— De, obişnuinţa! Îl ironiza Misa.

— Bătrânelul era cam nesuferit, zise Ghenka.

— De cine vorbeşti?

— De Polikarp Terentiev.

— De ce?

— Nu putea s-arunce şi ceva sunători în ascunzătoare?

— Vezi, vezi... Îl preveni Misa. N-a rămas decât să ne baţi iar capul cu aţa... Despre aţă...

— Ce are asta cu aţa? Crezi că eu nu ştiam că-n depozit la Filin sunt arme? Ştiam prea bine. Înadins ziceam că-i aţă... ca să păstrez secretul cercetărilor

1 Sudopodiom – întreprindere pentru scoaterea la suprafaţă a navelor scufundate.

¦

Noastre. Zău, pe cuvântul meu. Cât despre Nikitski, l-am mirosit din capul locului că-i spion. Ascultaţi la mine: până la urmă recunoaşte tot, doar el a pus la cale explozia de pe „împărăteasa Măria".

— Nemaipomenit! Exclamă Misa. Nikitski stătea ascuns la Puşkino, dar Sviridov le ştia pe toate. La graniţă tot l-ar fi prins.

— Mişa, ce-i cu scrisoarea aia? Întrebă Slava.

— Aha, da, îşi aduse aminte Misa.

Şi băiatul scoase la iveală un plic pe care i-1 dăduse Sviridov cu câteva clipe înaintea plecării.

Avea un aer tare misterios tovarăşul Siviridov... Pe plic scria cu slove mari: „Lui Mihail Poleakov şi Ghenadi Petrov – personal".

— Ai văzut? Făcu Ghenka batjocoritor spre Slava.

De tine nici nu pomeneşte.

— Nu te grăbi, i-o reteză Misa. Întâi să citim.

Desfăcu plicul şi citi cu glas tare: Noroc, dragi copii, Misa şi Ghenka î Ia ghiciţi de la cine-i scrisoarea? Aţi ghicit? Ei, sunt sigur că aţi ghicit. Da, adevărat, de la mine, Serghei Ivanâci Polevoi. Ei, Mihail Grigorievici, cum merg treburile?

Bine? Ai?*

Tovarăşul Sviridov mi-a scris despre voi. Bravo i Nici nu credeam c-o să-i veniţi de hac lui Nikitski.

În ce mă priveşte, vă spun drept că mi-e ruşine, ţiindeă mi-a cam muiat oasele, atunci, la Revsk.

Stiletul vi-l dăruiesc vouă ca amintire. Am auzit că mai aveţi un prieten şi sunteţi trei, aşa că eu vi-l dăruiesc la toţi trei. Când o să jiţi mari şi-o să vă întâlniţi, uitându-vă la stilet o să vă aduceţi aminte de tinereţea i^oastră.

Despre mine, pot să vă spun că am intrat iar în marină. Numai că acum am altă muncă. Scoatem Corăbiile scufundate din fundul apei, le reparăm şi le dăm drumul să plutească pe mări şi oceane...

Cu aceasta închei scrisoarea mea.

Vă doresc din inimă să creşteţi adevăraţi bolşevici, fii credincioşi ai Marei noastre Revoluţii. Cu salutări comuniste, Polevoi.

Maşina intră în Moscova. Undeva departe se vedea turnul Suharev.

— Să ştii c-am întârziat la adunare! Se sperie Misa.

— N-ar fi mai bine să nu ne mai ducem de loc?

Propuse Slava. Ce mare plăcere! Tu stai să priveşti, şi altora li se înmânează carnetul de comsomolist!

— Tocmai de asta! Stărui Misa. Dacă lipsim au să râdă şi mai şi de noi.

— Am ajuns, îi vesti şoferul.

Băieţii săriră din maşină şi intrară în şcoală. Adunarea începuse, într-adevăr. Scara şi coridorul erau pustii. Doar mătuşa Broşa, la garderobă, cu andrelele ei.

— Nu-i voie să intraţi, îi opri ea. Să nu mai întârziaţi altădată.

— Mătuşica Broşa... Se rugă Misa. De dragul sărbătorii.

— De dragul sărbătorii, fie! Se îmbuna mătuşa Broşa, luându-le paltoanele.

Urcară scara şi intrară încetişor în sala unde avea loc adunarea. Se opriră lângă uşă.

Sala era plină de elevi. In fund, pe o estradă, se afla masa prezidiului, acoperită cu o pânză roşie. Pe perete, deasupra ferestrelor mari – o fâşie de pânză roşie, pe care scria: „Să tremure clasele stăpânitoare În faţa revoluţiei comuniste! Proletarii n-au de pierdut decât lanţurile! Ei au o lume de câştigat!'

Misa abia putu să citească lozinca. Discul alb al soarelui de februarie poleia ferestrele, luându-ţi ochii.

Kolea Sevosteanov tocmai îşi încheia raportul.

— Tovarăşi! Rosti el, închizându-şi bloc-notesul.

Ziua de astăzi e cu atât mai însemnată pentru noi cu cât, prin hotărârea biroului U. T. C. R. Al raionului Hamovniki, sunt primiţi în Comsomol cei mai vrednici pionieri din detaşamentul nostru. Şi anume...

Cei trei prieteni se înroşiră până în vârful urechilor.

Ghenka şi Slava stăteau cu capul în piept. Misa se uita aţintit la discul albicios al soarelui: ochii îl dureau şi zarea întreagă i se părea acoperită cu mii de sori orbitori.

— Şi anume... Repetă Kolea, deschizând din nou bloc-notesul: Voronina Margareta, Kruglova Zinaida, Ogureev Alexandr, Eldarov Sveatoslav, Poleakov Mihail, Petrov Ghenadi...

Ce era asta? Oare n-au auzit ei bine?

Cei trei prieteni se uitară unul la altul. Într-o explozie de bucurie, Ghenka îl înghionti zdravăn pe Slava. Slava vru să-1 înveţe minte, dar Alexandra Sergheevna, care stătea aproape de ei, ridică degetul ameninţător, aşa încât băiatul se mulţumi să-1 calce pe picior.

Pe urmă se ridicară cu toţii să oânte „Internaţionala”.

Misa cânta cu o voce răsunătoare, şi vocea îi tremura de emoţie.

Discul soarelui se împurpura din ce în ce. Razele-i de nestăvilit potopeau zarea, luminând deopotrivă casele, acoperişurile şi Kremlinul cu turnurile lui.

Misa se uita aţintit la soare şi i se năzărea că vede înaintea ochilor eşalonul, ostaşii roşii, pe Polevoi în mantaua lui cenuşie şi pe muncitorul acela vânjos care zdrobea cu un ciocan greu lanţurile ce încătuşau globul pământesc.

SFÂRŞIT